

REIZE

NAAR

DE BRONNEN VAN DEN MISSOURI,

EN DOOR HET VASTE LAND VAN AMERICA

NAAR DE ZUIDZEE.

Gedaan op last van de Regering der Vereenigde Staten van America, in de jaren 1804, 1805 en 1806.

DOOR DE KAPITEINS

LEWIS EN CLARKE.

MET EENE KAART.

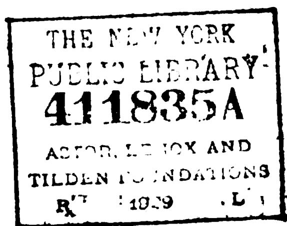
UIT HET ENGELSCH VERTAALD DOOR

N. G. VAN KAMPEN.

EERSTE DEEL.

TE DORDRECHT,
BIJ A. BLUSSÉ & ZOON.
1816.

PUBLIC LIBRARY
411835A
AND
TILDEN
1929

VOORBERIGT

VAN DEN VERTALER.

Hoewel de *Aardrijkskunde*, vooral sedert de groote ontdekkingen der vijftiende en zestiende, en daarna van de tweede helft der achttiende Eeuw, zeer aanmerkelijk is uitgebreid, zijn wij echter nog zeer verre van eene genoegzame kennis onzes Aardbols verwijderd, en het nog *onbekende* staat in uitgebreidheid bijna met het bekende gelijk. Wel is waar de verbeterde scheepvaart heeft de kusten van bijna alle landen en werelddeelen, van de nabijheid des eenen tot die des anderen Pools bezeild, doch missen wij de kennis der *binnenlanden*. 1.) Van *Azië*: Die groote bergvlakte, waarschijnlijk de oudste woning der menschen, welke tusschen den 31. en 48. Gr. Noorderbreedte verrijst,

en zich in de lengte van de *Chineesche* muur tot het meir *Arel* uitstrekt; het vaderland misschien van alle voedzame graansoorten en tamme gedierten, welke daar nog in onmetelijke kudden rondzwerven, gelijk men er het koren in 't wild heeft zien wassen, is ons nog bijna volkomen vreemd. PALLAS en TURNER hebben slechts de zoomen daarvan bezocht; de geduchte zandwoestijn *Cobi* aan den éénen, de *Imaus* aan den anderen kant, overäl het wantrouwen der regeringen of de schuwheid der volken, beletten de gemeenschap daarmede. Hoe groot zou hier echter de oogst zijn voor de kennis der Aarde en de Geschiedenis der menschheid. Zou de hoop, deze streken door eenen HUMBOLDT bezocht te zien, nimmer vervuld worden? 2.) Bijna geheel *Afrika*, wanneer men kusten uitzondert. Het noodlot van HOUGHTON en PARK zal wel de moedige onderzoekers niet afschrikken, doch geeft ons altijd bekommering voor hun lot, zoo niet eene regering, gelijk de *Britsche* thans schijnt te willen doen, eene groote poging waagt. Het gemis dezer kennis, die, sedert HERODOTUS en de *Romeinen*, voor *Europa* meer achteruit dan vooruit is gegaan, berooft

rooft ons van eene zeer gewigtige bladzijde in de Volkenkunde: van die der beschaafde *Mohammedaansche* handelstaten, welke, volgens de blijkbaarste kenteekenen, in het hart van *Afrika*, te *Tombut* en elders bestaan, en misschien reeds, in eenen anderen vorm, ten tijde der *Karthagers* bestonden. Aan den Zuidelijken uithoek doet de onlangs door LICHTENSTEIN ontdekte vrij beschaafde volksstam der *Beetjuanas* tot geene minder belangrijke schatten van kennis besluiten, die *Muzulmansche* Godsdiensthaat, misschien met voorzigtige vreeze voor *Europa's* invloed verbonden, voor ons in het hart dezes Werelddeels zoekt te verbergen. 3) Het vaste land van *Australiën*, of *Nieuw-Holland*, is thans wel aan de West- en Noordzijde door de *Hollanders*, aan de Oost- en Zuidzijde door de *Britten*, en gedeeltelijk door de *Franschen*, genoegzaam *omgezeild*, doch voor het overige, behalven *Botany Baay*, *Sidney-Cove*, en eenige zeeboezems; zoo min bekend geworden, als de bergen in de Maan. Sedert een' korten tijd nogtans is het den *Engelschen* gelukt, de *blaauw bergen*, eene scheidmuur, die zij voor ondoordringbaar hielden, overteklimmen, en

 thans

thans kunnen zich misschien belangrijke ontdekkingen ook hier opdoen. — Dat het tot *Oostindië* gerekende, en zoo nabij ons *Java* gelegene, *Borneo*, het grootste der *Oostersche* eilanden, in hetzelfde geval verkeert, is bekend. 4.) *Zuid-America*. Men kent de Fabelen, van een *El Dorado* en Vrouwenvolk of *Amazonenrijk* (naar welke nog de grootste stroom der wereld den naam draagt) door *Spaansche* gouddorst en romanzucht uitgevent, en eerst in de achttiende Eeuw voor de fakkel der ontdekkingen verdwenen. Onwaardeerbaar is zekerlijk de arbeid van HUMBOLDT, zelfs na dien van JUAN en ULLOA; hij en zijn reisgenoot hebben voor de opsporing van dit geheel nieuwe veld zoo veel gedaan, als menschen doen kunnen; maar zij waren alleen te midden van den oogst eens halven Werelddeels! Veel laat zekerlijk ook de vestiging van een nieuw *Europisch* Rijk in *Brazilien* voor de wetenschap hopen; doch het is ook meer niet dan hoop, dat wij eenmaal het binnenland, waar de grootste Rivieren der Aarde, de *Amazone*, de *Orinoco* en de *Plata* ontspringen, behoorlijk kennen zullen.

De vijfde gaping in onze kennis der Aarde maakt

maakt het binnenste van *Noord-America* uit. Van den westelijken oever des *Mississipi*-strooms tot aan de Zuidzee, berustte langs bijna de geheele lengte van dien stroom de kennis van het land slechts op onzekere geruchten of fabelen, zoo als die van den beruchten LA HONTAN. Doch hier kon men gereeder de aanvulling van dit ontbrekende verwachten: daar hier niet, gelijk in *Azië* of *Africa*, woestijnen en achterdochtige Volken, of gelijk in *Nieuw-Holland* gebergten; of eindelijk, zoo als in *Zuid-America*, traagheid eener verouderde en bijna verstorvene Regering de ontdekkingen hinderde. Neen! een jeugdig Gemeenebest, uit *Europisch* bloed gesproten, met *Europische*, met *Engelsche* veêrkracht bezield, hetwelk zich in alle zeeën en landen wegen tot den handel baant, kon niet onverschillig blijven omtrent die onmetelijke vlakke en onvruchtbare streken, die slechts door éénen stroom (*) van hetzelve worden afgescheiden: eenen stroom, waarover het zelfs in 1802 de uitsluitende heerschappij bekwam. Ook trof, gelijktijdig met dezen afstand, de gelukkige om-

(*) Den *Mississipi*.

* 4

omstandigheid, dat JEFFERSON President was, een man, dien elk, hoe hij ook over zijn staatkundig leven mag denken, toch geenszins den naam eens geleerden en vurigen minnaars der wetenschap zal betwisten.

De ontdekking der bedoelde gewesten, die bijna de helft van geheel Noord-*Amerika* uitmaken, (tusschen den 40sten en 60sten graad Noorderbreedte) was echter geenszins eene bloote-lijk *speculative* onderneming, om tot de kennis der Aarde, en hare weinige bewoners, die over deze vlakten verspreid, of in dat driedubbele rotsgebergte mogten verscholen zijn, eene onmisbare bijdrage te leveren. Ook gewigtige staatkundige bedoelingen verbonden zich met dat oogmerk. Met den afstand van *Louisiana* was de Republiek der *Vereenigde Staten*, na *Rusland* (en misschien na *China*), de uitgebreidste Staat der Wereld geworden. Treffende overeenkomst hebben de *steppen*, of *grasvlakten* van *Louisiana*, met die van het Zuidelijk *Rusland*, en misschien kon men in het eerstgenoemde, zoowel als in het laatstgemelde, geschikte plaatsen voor *Europische* volkplantingen vinden. Tevens was het van belang, den aard der inboorlingen te

ken-

kennen, om te weten, in hoe verre men handelgemeenschap met dezelve kon oprigten, en welke voortbrengselen zij tot dien handel opleverden. Eindelijk, (en dit was het voornaamste) wilde men zich een' weg te lande banen naar de *Zuidzee*, waar men de *Zee-ottervellen* tot den handel met *China* vindt, welke een' der voordeeligsten van alle handeltakken uitmaken; waarop *Russen* zoowel als *Britten* en *Americanen* vlammen, en die in 1790 bijna eenen Oorlog tusschen *Spanje* en *Engeland* hadden veroorzaakt. Om dit artikel van handel moesten de *Americanen* voorheen hun geheele Werelddeel langs Kaap *Horn* aan de Zuiderpunt omzeilen: zou het niet mogelijk zijn, eenen handelweg dwars door het vaste land, langs den *Missouri*, over de *Rots-bergen*, en verder over een' of anderen stroom, die in de Zuidzee valt, heen te ontdekken?

Zie daar, naar het mij voorkomt, de hoofdbedoelingen dezer Reize, door den President JEFFERSON in 1803 gelast, en door de Kapiteins LEWIS en CLARKE, met onuitsprekelijke moeite, volharding en beleid, in derdehalf jaren gelukkig tot stand gebragt. Uit het bovenstaande oogpunt beschouwd, aarzel ik niet,

dezelve voor eene der belangrijkste Reizen te beschouwen, die sedert de herleving der ontdekkingslust in de vorige Eeuwen gedaan zijn. Wij vinden daarin eindelijk eens, in stede der gedurige nieuwe toebereiding van het reeds bekende, een' geheel *nieuwen* ontdekkingstogt, door landen, nooit door den voet van een' *Europeaan*, ja nooit misschien door een eenig menschelijk wezen betreden. Hier is de natuur in alle hare oorspronkelijke verhevenheid. In het eerste gedeelte der Reize wanen wij ons in de onbewoonde, maar vruchtbare, *steppen* van het *Zuidelijk Rusland* verplaatst, zoo als die zich in de schildering van eenen der jongste, meestbevoegde beschouwers (CLARKE) vertoonen. De grasvlakten aan den *Missouri*, gelijk die aan den *Dnieper*, en den *Wolga*, zijn vruchtbare woestijnen, die om andere bewoners roepen, dan de jagervolken, die hen slechts afloopen, in stede van ze te bebouwen. Men vindt in beiden heerlijke wijngaarden in ruimen overvloed, en bijna even zoo rijkelijk het smakelijkste ooft, peren, pruimen en meloenen. Gras van eene zeldzame hoogte geeft voedsel aan tallooze buffels, het rund der Nieuwe Wereld. Hout is in de *steppen* der beide Wereld-

dee-

deelen schaars, doch schijnt in *America*, op sommige plaatsen, overvloediger dan in *Rusland*. Zoo dus *Cherson*, *Nicolaaf* en andere nieuwe steden aan de boorden des *Dniepers* verrezen, zoo kan ligt nog in onzen leeftijd ook de *Missouri* nog met *Europische* steden pronken!

Deze *Missouri* zelve is, naar zijnen geheelen loop, thans eerst door de beide genoemde Reizigers ontdekt, en zij hebben bevonden, dat deze loop tot zijne vereeniging met den *Mississippi* meer dan *driedui*zend Engelsche mijlen, dus genoegzaam *duizend* uren bedraagt; en zekerlijk aan de grootste stroomen weinig toegeeft; doch, wanneer men hem tot in de Zee vervolgt, (de *Mississipi* is veel korter van loop, en de vereenigde vloed behoorde dus den naam van *Missouri* te dragen) buiten bedenking de grootste van allen is, zelfs boven de *Amazone*. Hier rolt hij zacht en statig zijne effene vloeden te midden van grenzenlooze vlakten, door ontelbare kudden wild gedierte bezocht, of met verwoeste dorpen of bewonderenswaardige werken van uitgeroeide volksstammen gezoomd, die de broosheid des menschelijken levens, en de ondeugden en rampen

pen der menschen, zoo goed als de tegenwoordige of voorledene zetels der beschaving verkondigen; — dáár rolt en schuimt en kookt hij tusschen rotsen, die zijne vaart willen stuiten, en dondert neder in *massa's*, die ons de beroemdste watervallen van *Europa's* Rivieren bijna als kleinigheden doen aanzien. Verder op verlaten wij zijne boorden, of liever begeeft hij ons zelf, en wij verdiepen ons in een tot nu toe onbekend gebergte, waar alle de moeijelijkheden, alle de gevaren der Reizigers ons levendig voor het oog staan, waar wij die met hen gevoelen, en ons, gelijk zij, over het gezigt der *Columbia*-rivier, en weldra over dat der Zuidzee verheugen. Wij zien dit handvol volks in deze wildernissen tegen het geweld van weêr en stroom, of gedrochtelijke wilde gedierten, of verraderlijke inboorlingen, of handelsnijd der *Britten*, of vrees voor gebrek aan levensmiddelen worstelen, terwijl zij, om te bestaan, even als de stammen der Wilden, van de jagt moeten leven, en wij beschouwen met verbazing, hoeveel de *standvastige* mensch, in het overwinnen aller hinderpalen, vermag. Hier en daar worden deze prachtige woestijnen door het gezigt van onbekende volksstammen

af-

afgewisseld, wier zeden en levenswijze, tot hiertoe onbekend aan *Europa*, wij voor het eerst leeren kennen, en waar wij overäl het geluk der beschaving boven dat der woestheid zullen leeren waardeeren.

Het verhaal dezer Reize kan dus niet dan bij uitstek belangrijk wezen, en de mededeeling daarvan niet dan aangenaam voor onze Landgenooten, die eenigen prijs stellen op de kennis onzes Aardbodems, en van deszelfs onderscheidene inwoners. Doch de Schrijvers, beiden voor hunne groote taak bij uitstek berekend, waren, zoo 't schijnt, niet zeer in de kunst van bijéénstelling of beknopte en levendige voordragt hunner opmerkingen ervaren. Hun dagboek vervalt meermalen tot herhalingen, en weidt uit in opmerkingen omtrent het weder, omtrent kleine eilanden, kreeken, enz. die zij ontdekt hebben, doch die niets merkwaardigs behelzen. De Vertaler heeft het zich ten pligt gesteld, hiermede zijne Lezeren niet lastig te vallen, en echter vreest hij, nog te weinig het snoeimes gebezigd te hebben, hetgeen men echter alleen moet toeschrijven aan zijne naauwgezette zorg, om toch niets van eenig belang, vooräl van hetgeen tot de

na-

natuurkennis behoort, weggelaten. — Met nog twee Deelen, van gelijke dikte als het tegenwoordige, zal de Reize volledig zijn.

Men vergunne ons, hier nog de belangrijke aanmerkingen der *Engelsche* Recensenten van het geachte Maandwerk *Quarterly Review* mede te deelen, hetwelk thans met het *Edinburgh-Review* voor het beste in *Groot-Brittannie* gehouden wordt, (en van hetwelk wij ook in den loop der Reize hier en daar in eene aanteekening gebruik gemaakt hebben). Zij laten hun verslag van deze reis door de volgende inleiding voorafgaan (*).

„ Vóór 50 jaren maakte CARVER reeds het plan, om *America* van de *Atlantische* tot de *Zuidzee* te doorkruissen, in het breedste gedeelte van dat Wereldeel, tusschen den 43. en 46. gr. N. B. Tweemaal moest hij, uit gebrek aan middelen, zijn opzet staken, doch ontwierp in 1774 een derde ontwerp met RICHARD WHITWORTH, om namelijk den *Missouri* optevaren, de bron der *Origan-* of Westerrivier te ontdekken, en dan tot derzelver mond optevaren, juist hetgeen de Kapiteins

LE-

(*) *Quarterly Review* Jan. 1815. p. 317—319.

LEWIS en CLARKE thans gedaan hebben. Aldaar moesten zij zich nederlaten, en een weg van de Zuidzee naar Hudsons-baai zoeken. Zij zouden zeevolk, en handwerkslieden, daartoe in genoegzamen getale hebben medegenomen. Het was toen juist de tijd der groote ontdekkingen; de Engelsche Regering wilde zich daardoor, even als door die ter Zee, vereeuwigen, doch de uitgebrokene onlusten in America verijdelden het ontwerp.

„ De reis, dezelve, en op dit spoor, door LEWIS en CLARKE ondernomen, was de langste op eene Rivier, die nog sedert ORELLANA, ontdekker en bevaarder van den Amazonen-stroom, gedaan was. Zij hadden, wel is waar, de schrikbeelden niet meer te overwinnen, die de eerste onderzoekers van den Missisipi, eenen HENNEPIN en MARQUETTE, verontrustten; van menschen- en zelfs kanoovretende monsters, van belemmeringen door den duivel, draaikolken, spoken, kaboutermannen, en dergelijke. Maar daarvoor waren wezenlijk andere fabelen in de plaats gekomen. Men zag op de kaarten nog den fabelachtigen naam van Quivira, het Eldorado van Noord-America. LA HOUTAN had van gebaarde,

blan-

blanke menschen, een groot zoutmeir; ten groote bemuurde, en 200 kleinere steden, van Volken die met ossen ploegden, hunne Vrouwen opsloten, en kopergeld gebruikten, geschreven, en was nog niet wederlegd. Zelfs CARVER had van eene Natie bij de bron van den *Missouri* gesproken, die blanker was dan de overige stammen, landbouw dreef, en kunsten kweekte; ten Westen dier bergen, van waar de *Missouri* ter eene, de *Westrivier* ter andere zijde afdaalt, zou het goud zoo menigwuldig zijn, dat de meeste gereedschappen daarvan gemaakt waren; men dacht, dat de oude schatpligtige onderdanen van *Mexico* de *Spanjaarden* dáárheen ontvloden waren. De Zeekusten zouden bestookt zijn door monsters als de groote vuurspuwende slang *Urganda*, die gewapende mannen in haar binnenste droeg. Ook dacht men aan eene der takken van den *Missouri* de afstammelingen van den *Welschman* MADOCK te vinden, de Generaal BOWLES, een inboorling der *Cherokées*, had daarop in *Engeland* stellig hoop gegeven. De reis van PIKE had wel de waarschijnlijkheid, van zulk een volk te vinden, verminderd, maar nog niet geheel te niet gedaan, en in de rig-

tigting, door onze reizigers genomen, had men de voornaamste ontdekkingen in de Geschiedenis der natuur en van den mensch te verwachten. Zij ontvingen zelfs, zoo het scheen, volkomen echte berigten van talrijke, magtige, stoute, reusachtig groote, wreede, verraderlijke, en vooral tegen Blanken vijandige menschen, en van volstrekt onöverkomelijke bergen."

Wij zijn echter der waarheid verschuldigd te melden, dat de togt naar de *Zuidzee* over het vaste land van *Noord-America*, en de Rotsbergen heen, niet *het eerst* door onze Reizigers is gedaan. Den *Brit* MAC KENZIE komt die eere toe. Nadat hij in zijne eerste reis bewezen had, dat de gemeenschap over Zee ten Noordoosten door den *Atlantischen* met den *Zuider-Oceaan* onmogelijk was, reisde hij andermaal, en thans Zuidoostwaarts, uit de bezittingen der *Britsche Stations*-Baai-Maatschappij naar de *Rotsbergen* heen, zakte de *Vrede-Rivier* af, beklom het gebergte, zakte de *Columbia* af, en bereikte bij de *Zalmrivier* de Zuidzee (op de hoogte van den 52. graad) en dus meer *noordelijk*, dan onze Reizi-

** gers.

gers (*). Na hem is geen *Engelschman*, zoo ver ons bekend is, dien weg opgetrokken. De ontdekkingen der *Americanen* op het vaste land, gelijktijdig met LEWIS en CLARKE, hoewel in eene andere rigting gedaan, vindt men in de onmiddelijk hierna volgende Voorrede van den *Engelschen* Uitgever.

(*) Het *Engelsch* Oorspronkelijk niet bezittende, heb' ik de *Fransche* Vertaling van MAC KENZIE's *Reizen*, (*Par.* 1802. 3 *Vol.* 8°.) met aanmerkingen van den bekwamen CASTÉRA, gebruikt.

*

VOOR-

VOORBERIGT

VAN DEN ENGELSCHEN UITGEVER.

Sedert de vereeniging van Louisiana *met de Vereenigde Staten van* America *in den jare* 1809, *had de Regering van laatstgemeld land herhaalde malen het oog op deze nieuwe aanwinst geslagen, ten einde daarvan, ten behoeve van bevolking door nieuwe bewoners, en van den koophandel, eene meer naauwkeurige kennis te bekomen. De oordeelkundige maatregelen dier Regering hebben, behalve deze meer onmiddelijke doeleinden, nog gewigtige ontdekkingen in het vak der Aardrijkskunde ten gevolge gehad.*

In 1805 *werd eene bezending onder den Luitenant* PIKE, *een jong Officier van een' stouten en ondernemenden geest, afgevaardigd om*

den Opper-Mississipi *te onderzoeken, door den stroom, van den zamenloop met den* Missouri *tot den oorsprong van eerstgemelde rivier, optevaren. Deze Expeditie zeilde den* 9. *Augustus* 1805 *uit* St. Louis, *en keerde, den* 30. *April* 1806, *na het oogmerk volkomen bereikt te hebben, ter gemelde plaatse terug.*

In den loop van dat zelfde jaar werd Luitenant PIKE *tot het bevel over een' anderen togt benoemd, die de binnenlanden van* Louisiana, *Zuidwaarts van den* Missouri, *moest bereizen. Hij moest de groote* Osage-*Rivier opvaren, alsdan naar de* Arkansaw *trekken, en langs dien vloed eene bezending, onder Lt.* WILKINSON, *tot aan den* Mississipi *doen afzakken; terwijl hij met het overige zijner manschap de* Arkansaw *tot aan derzelver oorsprong zou onderzoeken. Voorts moest hij de bron der* Roode-Rivier *opzoeken, en dien stroom tot* Natchitoches *volgen. Het eerste gedeelte van zijn ontwerp voerde hij, overeenkomstig zijne bevelen, uit; doch in de met sneeuw bezette landen aan den oorsprong der* Arkansaw *verdwaalde hij, drong te verre westwaarts voort, en bereikte de groote* Noord-Rivier (*Rio* del Norte) *in het gebied van* Spanje. *Hier werd hij door eenige* Spaansche *soldaten aangehouden en gevangen naar de*

hoofd-

hoofdstad van Nieuw-Mexico *gebragt; van daar bragt men hem, na eene gevangenis van eenige maanden, door een' omweg langs de golf van* Mexico *naar de grenzen der Provincie, op den weg naar* Natchitoches. *Lt.* PIKE *vertrok tot dezen togt den* 15. *Julij* 1806, *en kwam den* 1. *Julij* 1807 *terug.*

De reizen van den Heer PIKE *(door den uitgever van dit reisverhaal in* 1811 *naar het oorspronkelijk handschrift ter perse bezorgd) waren voor de Aardrijkskunde van veel belang. De bronnen van den* Mississipi *waren te voren bekend, en derzelver juiste ligging was door vorige opmerkingen aangewezen; maar de loop van dien vloed, tot de vereeniging met den* Missouri, *was nog nooit onderzocht, behalve op eenige weinige plaatsen, die* Indiaansche *Kooplieden toevallig gezien hadden. Dit gedeelte van den stroom onderzocht en beschreef de Heer* PIKE *naar eigene opmerking, en was door sterrekundige waarnemingen in staat, bij zijne terugkomst eene naauwkeurige kaart van den loop diens vloeds te geven, die, verkleind, bij het dagverhaal zijner reize gevoegd werd. Volgens hetzelfde ontwerp van waarneming is hij op zijne tweede reis in staat geweest, van de groote* Osage-*Rivier, en het bovenste gedeelte*

der Arkansaw, *van* 35 *graden Noorderbreedte*, *tot de bron*, *genoegzaam onder den* 42. *gr.*, *alsmede van den algemeenen loop der* Noord-rivier *in* Nieuw-Mexico *het eerste voldoende berigt te geven. Hij bezocht insgelijks een gedeelte der Rivier* Kansas, *en ontdekte den oorsprong der* Platte, *een' anderen grooten vloed*, *die in den* Missouri *valt. Het benedengedeelte der* Arkansaw, *van het punt van waar de Heer* PIKE *naar boven opvoer*, *werd gedurende deze onderneming door den Lt.* WILKENSON, *wiens dagverhaal in het werk van den Heer* PIKE *gedrukt is*, *nagespoord* (*).

De landen, *door den Heer* PIKE *bezocht*, *vooral die op zijnen laatsten togt*, *waren bijna zoo onbekend als de binnenlanden van* Africa. Fransche *Kooplieden hadden*, *wel is waar*, *een goed gedeelte daarvan bereisd; maar*, *vermits de handel bijna altijd hun eenig doel was*, *behielden zij hunne kundigheden zorgvuldig voor zich*, *en lieten die ook met hen vergaan. Het werk van* DU PRATZ *over* Loui-

(*) *Men ziet uit deze opgave*, *dat de ontdekkingen van den Heer* PIKE *zich meestal in de rigting van* Noord *en* Zuid, *gelijk die der tegenwoordige reis van* Oost *en* West *uitstrekken. Beiden vereenigd maken dus voor de kennis van* Noord-America *een schoon geheel uit.*

VERT.

Louisiana verdient nogtans eene uitzondering: hetzelve toont ongemeene bekwaamheid in het opmerken, en zijne aardrijkskundige opgaven zijn, over 't algemeen, door volgende berigten bevestigd; hoewel met dat al de loop der groote Rivieren slechts zeer gebrekkig is aangeduid, en dus alle kaarten van die landstreek vol gebreken moeten zijn. De kaarten van den Heer PIKE waren grootendeels vrij van deze verkeerde opgaven, en hebben bouwstoffen opgeleverd voor eene uitmuntende algemeene kaart van dit gedeelte des vasten lands van America (*).

Behalve deze groote ondernemingen, hadden andere van kleineren omvang het onderzoek van bijzondere landstreeken ten doel, zoo als eene reis, in het laatst van 1804 door den Heer

(*) Het is zeer te bejammeren, dat deze ondernemende Reiziger, wiens menschlievende zorg voor zijne onderhoorigen, op zijne verschillende togten, niet minder uitstekend was, dan zijn moed en standvastigheid in het ontworstelen der tallooze gevaren, die hem toefden, in den pas geëindigden ongelukkigen strijd tusschen Engeland en America omgekomen is. Voor zijne diensten met den rang van Generaal beloond zijnde, droeg men hem een commando op in het leger, 't welk tegen Canada optrok, en hij verloor zijn leven door eene uitbarsting van bruid, waarbij eene schans, die hij bezette, in de lucht vloog.

Heer DUNBAR *en Dr.* HUNTER *met eenige manschappen gedaan, om de belangrijke* Washita-*Rivier optezeilen, die uit het Noordwesten komt, en hare wateren in de* Roode-Rivier *van* Louisiana *ontlast, niet verre van den zamenloop der laatstgenoemde met den* Mississipi. *De* Roode-Rivier *zelve moest, door den Heer* PIKE, *na deszelfs onderzoek van 's lands hoogere deelen, op zijne wederkomst worden opgenomen, terwijl hij dien vloed afzakte. Vóór dien tijd reeds had* Dr. SIBLEY, *van* Natchitoches, *welke dien stroom zeer hoog was opgevaren, en de hoogere gedeelten van zijnen loop door eenen geloofwaardigen inlandschen handelaar, in die streeken woonachtig, had leeren kennen, eenig berigt daarvan medegedeeld. Dit berigt, tevens met de beschrijvingen der* Washita *door den Heer* DUNBAR *en Dr.* HUNTER, *werd aan den President der Vereenigde Staten overgezonden, en door hem in* 1806 *aan het Congres medegedeeld. Naderhand werden zij, met eenige andere* officiele *stukken, door de Regering bekend gemaakt.*

Maar de gewigtigste onderneming, door de Regering der Vereenigde Staten tot eene ontdekkingsreis uitgerust, was die onder bevel

den

der Kapiteins LEWIS en CLARKE (*), met oogmerk om de Rivier Missouri optetrekken, van waar zij in den Mississipi valt tot haren oorsprong; voorts langs den kortsten weg het gebergte overtesteken, om een bevaarbaar water aan de Westzijde te vinden, hetwelk zij tot de Stille of Zuidzee toe moesten volgen. Dit reisgezelschap begon dus den 14. Mei 1804 den Missouri optevaren, en nam den 1. November daaraanvolgende deszelfs winterkwartieren in het land der Mandan-Indianen, na volgens hunne rekening 1609 Engelsche mijlen te zijn opwaarts getrokken. Den 7. Mei 1805 hervatteden zij hunne reis, en bereikten den 18. Augustus het uiterste bevaarbare punt van den Missouri, meer dan 3000 mijlen van deszelfs uitloop. Hier namen zij paarden, trokken de bergketen, die de waterscheiding uitmaakt, langs eene ruimte van meer dan 60 mijlen over, kwamen toen aan een' bevaarbaren stroom, die naar het Westen liep, en bereikten op die wijze in schuiten (kano's), op 15. November, den mond der groo-

(*) De officiele stukken, hiertoe behoorende, en door den Uitgever hier in eene Noot geplaatst, zal men op eene voegzame plaats, als bijlage achter dit werk vinden.

VERT.

groote Rivier Columbia. *Den winter bragten zij onder de* Indianen *aan den kant der Zuidzee door, begonnen hunne terugreis den* 27. *Maart* 1806, *en kwamen den* 23. *September daaraanvolgende te* St. Louis *terug, na eene reis van* 9000 *mijlen (ruim* 3000 *uren)!*

Het werk, hetwelk men hier het Publiek aanbiedt, is het echte, van wegens de Regering uitgegevene dagboek dezer buitengewone en belangrijke Reize, wier gewigt voor de aardrijkskunde door hen zal kunnen berekend worden, die met de in 't oog loopende gebreken der beste kaarten bekend zijn, welke tot dus verre van de hier beschrevene landen zijn uitgegeven. Daar elk Lezer voor zich zelven zal kunnen oordeelen, is het noodeloos hier uitteweiden over het verwonderlijke beleid, voorzigtigheid, volharding, en onverschrokkenheid, die door de bevelhebbers gedurende dezen gantschen langen, hagchelijken, en vermoeijenden togt zijn ten toon gespreid, waarin zij zich bij uitstek het vertrouwen der Regering, en de belangrijke taak, die hun was opgedragen, waardig betoonden.

De reistogt was, zoo als gezegd is, reeds in den herfst van 1806 *ten einde gebragt: maar het dagboek, hoe dikwijls ook aangekan-*

kondigd, verscheen eerst dit jaar [1814] (*). Een gedeelte der vertraging ontstond door het overlijden van Kapt. LEWIS, ten gevolge waarvan de geheele arbeid, om het handschrift voor de pers gereed te maken, op zijnen bekwamen reisgenoot, den Heer CLARKE, nederkwam. De tegenwoordige uitgave is genoegzaam letterlijk naar de oorspronkelijke afgedrukt, die door de Americaansche eigenaars stuksgewijze, zoo als zij verscheen, naar Engeland werd overgezonden. Men heeft zich daarin geene andere vrijheid veroorloofd, dan het verbeteren van eenige taal- en druk- fou-

(*) In den jare 1808 gaf de Serjant PATRICK GASS, een reisgenoot der Heeren LEWIS en CLARKE, reeds een verslag van den togt uit. De Officieren hadden hunne manschappen aangemoedigd, om dagboeken te houden, ten einde de kansen te vermeerderen, om aan de Regering, in geval van een of ander onheil, berigt te doen toekomen. Gemeld werk, op een dier bijzondere dagboeken gebouwd, levert een eenvoudig verslag van het dagelijks opgemerkte, doorweven met aanteekeningen wegens het land en de inwoners, die over 't algemeen verstandig en oordeelkundig zijn. Het belang van dat werk wordt door dit, ambtshalve uitgegevene Reisverhaal niet geheel weggenomen, daar het eenige bijzonderheden bevat, welke men hier niet vindt: het dient tevens om de hier voorkomende daadzaken te bevestigen.

fouten. *Het* Americaansche *Exemplaar bevatte voorts nog een* Aanhangsel *van Kapt.* LEWIS, *over den staat der* Indiaansche *Natien, met wenken betrekkelijk hunnen toekomstigen Regeringsvorm, en de regeling der handelsbetrekkingen tusschen hen en de Vereenigde Staten; doch daar dit onderwerp geheel en al plaatselijk is, en weinig belang voor den* Britschen [*en* Nederduitschen] *Lezer bezit, zoo heeft men bestgekeurd, zulks achterwege te laten.*

IN-

INHOUD.

EERSTE HOOFDSTUK.

Begin van den togt. Men zet over de Hout-rivier. Beschrijving der Stad St. Charles. Osage-Woman-rivier. Beschrijving *der rivieren Gasconade en Osage. Karakter* der *Osage-Indianen. Zonderlinge overlevering wegens hunnen oorsprong. Overtogt der Mijn-rivier. De twee Charatons. De Kanzas, Newada, Newahaw, Neeshnabatona, kleine Nemaha, die allen in bijzonderheden beschreven worden. Legerplaats aan den mond der rivier Platte. Bijzondere beschrijving van het omliggende land. Kreeken, baaijen, eilanden, grasvlakten, enz. op dezen weg.* . . Bladz. 1.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Eenig verslag van de Pôni-(Paunee-) Indianen. Bijeenkomsten met de Otto- en Missouri-Indianen, met eenen anderen troep der Otto's. Dood van den Serjant Floyd. Legerplaats bij den mond der Witsteen-rivier. Bijzonderheden wegens den Missouri, en de daarin vallende Rivieren, het omliggende land, en de eilanden, baaijen, kreeken, enz. gedurende dezen togt gezien. . . Bl. 46.

DERDE HOOFDSTUK.

Zonderling blijk van bijgeloof der Sioux-Indianen. Bijeenkomst met de Sioux. Geaardheid, zeden, enz. van dat Volk. Kluchtig voorbeeld van hunnen

hel-

heldenmoed. Oude vestingwerken. Beschrijving der Quicurre-rivier. Groote kudden buffels. Berigt van le Petit Chien of het hondje. Gevaarlijke ontsnapping van GEORGE SHANNON. *Beschrijving der Witte Rivier. Verbazende snelheid der Antelope. Men zet de rivier Sioux over. Beschrijving der groote bogt (le Grand Détour). Legerplaats aan de rivier Teton.* . . . Bl. 76.

VIERDE HOOFDSTUK.

Raadsvergadering, gehouden met de Tetons. Hunne zeden, dansen, enz. Rivier Chayenne. Bijeenkomst met de Ricara-Indianen. Hunne zeden en gewoonten. Zonderlinge voorbeelden hunner afgoderij. Kanonskogel-rivier. Aankomst bij de Mandans. Schets van het omliggende land, en der Rivieren. . . . . Bl. 121.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Raadpleging met de Mandans, brandende grasvlakte en zonderlinge redding. Vrede tusschen de Mandans en Ricaras. De reizigers betrekken hunne winterkwartieren. Indiaansche wijze om geiten te vangen. Fraaije Noorderlichten. Vriendelijke geaardheid der Indianen. Eenig berigt van de Mandans; de Enehówis en de Minneterries. De Reizigers winnen het vertrouwen der Mandans door deel te nemen in hunnen twist met de Sioux. Godsdienst der Mandans, en hun wonderlijk denkbeeld van het woord Geneeskracht. Hunne overlevering. Lijden der Reizigers door de felle koude. Beschrijving van het Indiaansche biljardspelen. Gedaante der rivier, van het omliggende land, de rivieren, enz. . . . . Bl. 172.

ZESDE HOOFDSTUK.

De Reizigers komen meer en meer in gunst bij de Mandans. Beschrijving van een' buffel-dans. Genees-

neeskracht. Dans. Gehardheid der inboorlingen tegen den strengen winter. Gebrek onzer manschap aan levensmiddelen. De Smid weet ons eenige te bezorgen. Rooverijen der Sioux. Hulde aan den Geneeskrachtigen steen. Regtshandeling bij de Minneterries. Wijze, waarop de Mandans en Ricara's koralen maken. . . Bl. 215.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Indiaansche wijze, om den buffel op het ijs aantevallen. Optelling der geschenken, aan den President der Vereenigde Staten gezonden. Bezoek van een Opperhoofd der Ricara's. De Reizigers verlaten de legerplaats, en vervolgen hunne reis. Beschrijving van den kleinen Missouri. Verslag van de Assiniboins, en hunne wijze van begraven. Beschrijving der Wit-Aarde-rivier, aan wier boorden men veel zout vindt. Van de Geelsteen-rivier. Berigt van het land aan den zamenloop der Geelsteen- en Missouri-rivieren, en van de verdere landstreeken, rivieren, kreeken, eilanden, enz. . . . . Bl. 248.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Ongewone verschijning van zout. Geduchte eigenschappen van den witten beer. Ongewone taaiheid van het leven in den bruinen beer, en moeijelijke ontsnapping van eenen der onzen uit deszelfs magt. De Stekelvarkens- (Porcupine-) Rivier. Schoon uitzigt op het aangrenzende land. Verbazende hoeveelheid wild. De Melkrivier; de groote drooge rivier, en andere zeldzame hoedanigheden; de Mosselschelp-rivier. . . . Bl. 280.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Beschrijving van de Judith- en Slagting-rivieren. Wijze der Indianen, om den buffel te vangen. Natuurverschijnselen. Meiren aan de oevers van den

den Missouri. De Reizigers vertoeven, om te onderzoeken, welke der beide voor hen liggende stroomen de Missouri is. Kapt. LEWIS *begeeft zich Noord- en kapt.* CLARKE *Zuidwaarts. Beschrijving van den weg, door eerstgemelden ingeslagen. Groot gevaar van een' der manschappen.* Bl. 307.

TIENDE HOOFDSTUK.

Terugkomst van kapt. LEWIS. *Verslag van het wedervaren van kapt.* CLARKE *met de zijnen. Gevaarlijke toestand van eenen derzelve. Beschrijving der Tansy-rivier. Daar men nog volhoudt bij het denkbeeld, dat de Zuidelijke arm de Missouri is, besluit kapt.* LEWIS *dien optetrekken. Manier om eene bergplaats voor levensmiddelen te maken. Ontdekking der watervallen van den Missouri, waardoor de vraag opgelost wordt. Verhevene schoonheid van het omliggende oord. Gevaar van kapt.* LEWIS. *De hoofdtroep onder kapt.* CLARKE *nadert den waterval tot op vijf mijlen, en maakt zich gereed tot den overtogt over dezelve.* . . . . Bl. 336.

ELFDE HOOFDSTUK.

Beschrijving en romaneske vertooning van den Missouri bij de vereeniging met de Geneeskracht-rivier. Moeijelijke overbrengst der bagaadje bij de watervallen. Het maken eener boot van huiden. Gebrek aan bouwstoffen. Overlast van de witte beeren. Vreesselijke storm met hagel verzeld, en doodsgevaar van kapt. CLARKE *met de zijnen. Beschrijving eener merkwaardige bron. Zonderling geluid in de Zwarte bergen gehoord. De boot wordt gebrekkig bevonden, en de manschap is in groote verlegenheid. Kapt.* CLARKE *verhelpt de schade door het bouwen van kano's.* . Bl. 368.

REIZE

NAAR

DE BRONNEN VAN DEN MISSOURI

EN TOT

DE ZUIDZEE.

EERSTE HOOFDSTUK.

Begin van den togt. — Men zet over de Hout-Rivier. — Beschrijving der Stad St. Charles. Osage-Woman-Rivier. — Beschrijving der Rivieren Gasconade en Osage. — Karakter der Osage-Indiänen. — Zonderlinge overlevering wegens hunnen oorsprong. — Overtogt der Mijn-Rivier. — De twee Charatons. — De Kanzas, Newada, Newahaw, Neeshnabatona, kleine Nemaha, die allen in bijzonderheden beschreven worden. — Legerplaats aan den mond der Rivier Platte. — Bijzondere beschrijving van het omliggende land. — Kreeken, baaijen, eilanden, grasvlakten, enz. op dezen weg.

Na de aanwinst van *Louisiana* in den jare 1803, rigtte zich de aandacht van de Regering der Ver-

eenigde Staten reeds vroeg naar dit nieuwe Grondgebied, om hetzelve optenemen, en de noodige verbeteringen daarin te bewerkstelligen. Reeds in den zomer van dat zelfde jaar werd dus een togt door den President beraamd, ter ontdekking van den loop en de bronnen der Rivier *Missouri*, en de gemakkelijkste gemeenschap van dien stroom met de Zuidzee. Zijn bijzondere Secretaris, Kapt. MERIWETHER LEWIS, en Kapt. WILLIAM CLARKE, beide Officieren in het leger der Vereenigde Staten, werden gemeenschappelijk tot het bevel over deze onderneming aangesteld. Na het ontvangen der noodige *Instructiën*, verliet Kapt. LEWIS den zetel der Regéring; Kapt. CLARKE voegde zich te *Louisville* in *Kentucky* bij hem, waarna beiden zich naar de stad *St. Louis* begaven, en aldaar in December aankwamen. Eerst was hunne bedoeling, den winter te *la Charette*, den verstafgelegenen post op den *Missouri*, doortebrengen. Maar daar de *Spaansche* bevelhebber van *Louisiana* nog geen *officiël* berigt van deszelfs overgave aan de Vereenigde Staten ontvangen had, zoo moest hij, volgens de doorgaande staatkunde zijner Regéring, alle Vreemdelingen uit het *Spaansche* gebied weren. Zij legerden zich dus aan den mond der *Houtrivier* (*Wood River*) aan de Oostzijde van den *Mississipi*, en dus buiten het *Spaansche* gebied, waar zij den winter doorbragten met de manschap in krijgstucht te oefenen, en de noodige toebereidselen te maken, ten einde vroeg in de lente (vóór welken tijd de af-

stand

stand behoorlijk aan de *Spanjaarden* was bekend gemaakt) te kunnen op reis gaan.

Het reisgezelschap bestond uit negen jonge lieden van de Provincie *Kentucky*, veertien *Americaansche* soldaten van linie, die zich vrijwillig tot dezen dienst hadden aangeboden, twee *Fransche* varensgezellen, een tolk en jager, en een' zwarten knecht van Kapt. CLARKE. Deze allen, (den *Neger* uitgezonderd) waren ingeschreven, om gedurende den togt, als soldaten te dienen, en de Kapitein stelde dan ook drie uit derzelver midden tot serjants aan. Behalve deze manschappen had men nog een' Korporaal en zes man, benevens negen varensgezellen, aangenomen, om het gezelschap tot aan de Natie der *Mandans* te verzellen, ten einde in het overbrengen van den voorraad, of het afweren van eenen aanval (dien men juist het meest tusschen de *Houtrivier* en dien stam te duchten had) bij de hand te zijn. De gemelde voorraad, verdeeld in zeven balen, en eene doos, waarin zich van alles iets bevond, om bij eenig toeval niet verlegen te staan, bestond uit eene groote menigte kleedingstukken, gereedschappen, sloten, vuursteenen, buskruid, kogels en andere artikelen van het meeste gebruik. Hierbij kwamen 14 balen en eene doos met geschenken voor de *Indianen*, op de reeds gezegde manier geschikt, en bestaande uit rijkgegallonneerde rokken en andere kleederen, *medailles*, vlaggen, messen, en strijdbijlen (*tomahawks*) voor de Opperhoofden; voorts sieraden van allerlei aard, vooral koralen,

spiegels, doeken, prenten en in 't algemeen zoodanige artikelen, welke best voor den smaak der *Indianen* berekend waren. Men zou aan boord gaan van drie booten: het eene, een kielboot, 55 voet lang, gaande drie voet water, was voorzien van één groot vierkant zeil en 22 riemen; een dek van tien voet aan den voor- en achtersteve maakte eene kompanje en kajuit, terwijl het midden bedekt was met schuifkassen, die men bij aanval tot eene borstwéring kon verhoogen. Hierbij kwamen nu nog twee *pirogues* of praauwen (opene schuiten), het ééne van zes, en het andere van zeven riemen. Tevens moesten twee paarden langs de rivier den togt verzellen, ten einde bij schaarschheid voor de jagd te gebruiken.

Na dat nu alle toebereidselen voltooid waren, verlieten wij op Maandag, den 14 Mei 1804, onze legerplaats. Deze plek ligt aan den mond der reedsgenoemde *Houtrivier*, een' kleinen vloed, die tegen over den mond van den *Missouri* in den *Mississipi* valt. De ligging is 38 gr. 55 min. $19\frac{1}{8}$ sec. Noorderbreedte, en 89 gr. 57 min. 45 sec. lengte van *Greenwich* afgerekend. Aan weerszijden van den *Mississipi* is het land twee mijlen verre vlak en vruchtbaar, doch rijst met eene glooijende helling tot eene hooge en bevallige landstreek, met minder houtgewas (tot timmerhout geschikt) op den wester- dan op den oosteröever, maar zeer geschikt tot bebouwing. Het punt, hetwelk de twee rivieren ten Noorden van elkander afscheidt, strekt zich 15 of 20 mijlen verre uit;

uit; zijnde meerendeels een open veld, door de inwoners tot kweeking hunner weinige granen gebezigd. Daar wij niet vóór vier uren na den middag onder zeil konden gaan, leiden wij slechts een' weg van vier mijlen af, en legerden ons op het eerste eiland tegen over eene kleine kreek, *koud water* genoemd.

15 *Mei.* De regen, die gister en den nacht dóór had aangehouden, hield dezen morgen op. Wij gingen nu verder, voeren twee eilandjes, omtrent 10 mijlen hooger op, voorbij, en bleven dezen nacht op *Piper's* landingsplaats, tegen over een ander eiland. Het water is hier zeer driftig, en de oevers zakken in. Wij vonden onze boot van achter te zwaar geladen, ten gevolge waarvan zij heden driemaal op balken onder water stiet. Het werd noodig de grootste zwaarte op de voorsteven der boot te laden, eene onmisbare voorzorg in het opvaren zoowel der *Missouri-* als *Mississipi*-Rivieren, in wier beddingen veel timmerhout op den bodem der rivier ligt, en de vaart belemmert.

Den volgenden morgen gingen wij ten vijf uren onder zeil. Op den afstand van eenige weinige mijlen voeren wij voorbij een' zeer merkwaardigen steenkolenheuvel op den noorderöever, dien de *Franschen la Charbonnière* noemen, en kwamen toen aan de stad *St. Charles*, waar wij eenige dagen vertoefden.

St. Charles is een Stad, op den Noorderöever van den *Missouri*, omtrent éénentwintig mijlen

van deszelfs vereeniging met den *Missisippi.* Zij ligt in eene naauwe vlakte, die hoog genoeg is om haar tegen het jaarlijksche hooge water in de maand Junij te beveiligen, en aan den voet eener keten kleine heuvelen, die haar den naam van *Petit Côteau* (*) heeft doen geven, waaronder zij bij de *Franschen* meer bekend is dan die van *St. Charles.* Ééne hoofdstraat, omtrent eene mijl lang, en gelijk met den stroom, loopt midden door de Stad, die uit bijna honderd houten huisjes met ééne kapel bestaat. De inwoners, omtrent 450 in getal, zijn meestal nakomelingen der *Franschen* van *Canada*, en vereenigen in hunne zeden alle de zorgelooze vrolijkheid en beminnelijke herbergzaamheid van *Frankrijks* beste tijden. Doch, gelijk hunne meeste landgenooten in *America*, zijn zij kwalijk geschikt voor het ruwe, moeijelijke leven des grensbewoners; niet uit gebrek aan bekwaamheid, want zij hebben veel natuurlijk vernuft en levendigheid; ook niet uit mangel aan ondernemingsgeest, want hunne jagdpartijen zijn langdurig, en met gevaar en moeite verbonden; maar alle hunne verrigtingen geschieden als bij vlagen; en hunne werkzaamheid, zonder plan, is ook zonder standvastigheid. Het omliggende land, hoe rijk en vruchtbaar ook, is dus kwalijk bebouwd; de inwoners bestaan voorna-

(*) In het oorspronkelijke staat, *Petite Côté, kleine zijde.* Wij twijfelen niet, of dit is eene fout voor *Petit Côteau, kleine heuvel*, zoo als uit den zamenhang blijkt.

namelijk van de jagd en den handel met de *Indiänen*. Hunne eenige kweekerij is van tuinvruchten, waarin zij uitmunten.

Daar Kapt. LEWIS, die te *St. Louis* door bezigheden was opgehouden, hier bij ons kwam, gingen wij Maandag den 21 Mei, des namiddags, weder op reis, doch regen en wind verhinderden ons, verder dan drie mijlen aan de bovenpunt van een eiland te komen, bijkans vlak tegen over eene kreek, die aan de zuidzijde in de Rivier valt.

Den 22 leiden wij omtrent achttien mijlen af, en kwamen verscheidene kleine boerenwoningen langs den oever der rivier, een aantal eilanden, en eene groote kreek aan de zuidzijde voorbij, die *Rivière Bonhomme*, of *Goedmans-rivier*, genoemd wordt. Eenige weinige uitgewekenen uit de Vereenigde Staten hebben zich aan de zeer vruchtbare oevers dezer kreek nedergelaten. Wij zagen ook eenige hoogten, en sloegen ons leger aan de noordzijde, bij eene kleine kreek, op. Hier ontmoetten wij een' troep *Kickapoe-Indiänen*, die ons te *St. Charles* verlaten hadden, met beloften van ons eenigen voorraad te zullen verschaffen, tegen dat wij hen inhaalden. Thans gaven zij ons een geschenk van vier damherten, hetwelk wij met twee pinten brandewijn (*whiskey*) beäntwoordden. Deze volksstam woont aan de bronnen der rivieren *Kaskaskio* (*Keskeskie*) en *Illinois*, aan de overkant van den *Mississipi*, doch jaagt bij enkele gelegenheden ook aan den *Missouri*.

13 *Mei.* Twee mijlen van onze vorige legerplaats bereikten wij eene rivier, die van de noordzijde in den stroom valt, met name *Osage Woman's Rivier* (*Osage Vrouwen Rivier*). Dezelve is boven de dertig roeden breed, en heeft thans eene volkplanting van 30 of 40 huisgezinnen uit de Vereenigde Staten. Omtrent anderhalve mijl verder is een groot hol, op de zuidzijde, aan den voet van klippen, bijna 300 voeten hoog, en over het water hangende, 't welk hier ter plaatse zeer snel is. Het hol is honderd twintig voet breed, veertig voet diep, en twintig hoog, en onder den naam van de *herberg* (*Tavern*) bij de voorbijreizende kooplieden bekend, die hunne namen op de rots geschreven, en eenige figuren daarbij gekrabd hebben, welke de hulde der *Indiänen*, en zelfs der *Franschen*, tot zich trekken. Omtrent eene mijl verder voeren wij de smalle *Tavern*-kreek voorbij, en legerden ons aan de zuidzijde der rivier, na dien dag negen mijlen gevorderd te zijn.

Den volgenden morgen vroeg moesten wij eene zeer bezwaarlijke strooming (*) te boven komen, genoemd de *Duivels-loop-grond* (*Devil's Race-Ground*) waar het water omtrent eene halve mijl te-

(*) *Rapid.* De Schrijvers dezer reis onderscheiden eene *strooming* (*rapid*) waar het water, tusschen rotsen beklemd, of door klippen in het bed der rivier belemmerd, sneller dan naar gewoonte neêrdaalt, *kleineren waterval* (*cascad*) waar de daling meêr lijnregt neêrvalt, en *grooteren waterval* (*falls*) uitgebreider door hoogte of breedte. V E R T.

tegen eenige vooruitstekende rotsen op de zuidzijde worstelt. Wij waren minder gelukkig in het opvaren van eene tweede, even zoo moeijelijke plaats. Terwijl wij voorbij den zuidwal voeren, zakte de oever zoo snel in, dat wij dadelijk de rivier moesten oversteken, tusschen de noordzijde en eene zandbank, die gedurig in beweging is, en zich tegen het geweld van den stroom aankant. De boot raakte daarop vast, en zou onmiddelijk achterover gekanteld zijn, zoo het volk niet in 't water gesprongen was, en het vaartuig gehouden had, tot het zand daaronder wegspoelde. Wij legerden ons op de zuidzijde, na dien dag tien mijlen te hebben afgelegd. Daags daaraan (25 Mei) voeren wij ten zuiden den mond der *Houtrivier* (*Wood-River*), ten Noorden twee kleine kreeken en onderscheidene eilanden voorbij, en vertoefden dien nacht aan den mond eener kreek aan de noordzijde, bij de *Franschen la Charette* genoemd, tien mijlen van onze laatste legerplaats, even boven een dorpje van dien zelfden naam, en bestaande uit eenige huisjes van armoedige familiën, die hier om den handel vertoeven, en de laatste Blanken zijn, die men, den *Missouri* op, aantreft. Schoon het dien nacht regende, vonden wij toch, dat de rivier verscheidene duimen gezakt was.

26 *Mei.* Met een' gunstigen wind leiden wij heden achttien mijlen af. Des morgens voeren wij verscheidene eilanden voorbij: het grootste was *Buffels-Eiland*, door een smal kanaal, waar-

in de *Buffels*-kreek valt, van den Zuidwal afgescheiden. De *Schaapherders-kreek* (*Shepherd-creek*) is op de zelfde zijde; wij legerden ons een weinig verder op de noordzijde, voeren daarna het groote, omtrent tien mijlen lange, smalle, maar hoog gelegene *Ottereiland* voorbij, 't welk een der vruchtbaarste van den stroom is. Behalve de *Otterkreek* vallen hier nog twee andere van de noordzijde in de rivier. Op de Zuidzijde is de *Aschkreek* twintig roeden breed. Dien dag ontmoetten wij twee kano's (booten der inboorlingen) met pelterijen, die twee maanden onder weg geweest waren van de Natie der *Mahas*, welke meer dan 700 mijlen verre de rivier op woont; voorts nog een groot houtvlot van de *Pawnees* (*Pônies*) aan de *Platte*-Rivier, en drie anderen van de Groote *Osage*-Rivier. Op vijftien mijlen afstands legerden wij ons op een met wilgen bezet eiland, aan den uitloop der *Gasconade*-rivier, die hier, op honderd mijlen afstands van den *Missisipi*, in den *Missouri*-stroom valt; de lengte van haren loop is omtrent 150 mijlen in eene N. O. strekking door eene heuvelächtige landstreek. Op hare boorden zijn eenige salpetergroeven, en, zoo men denkt, eenige loodmijnen in de nabijheid. De vloed is bij zijn' mond honderd zevenenvijftig roeden breed, en negentien voet diep.

Hier vertoefden wij om te jagen, onzen voorraad te droogen, en eenige starrekundige opmerkingen te maken. Vervolgens gingen wij den 29 eerst des middags ten 4 uren weder scheep, zoo dat

dat wij dien dag slechts vier mijlen afleiden, tot de kleine *Damherte-kreek* (*Deer-creek*) aan de Zuidzijde. Daags daaräan (30) gingen wij vroeg op reis, en bereikten reeds op twee mijlen afstands een groot hol ten Noorden, naar een' *Franschen* koopman MONTBRUN's *herberg* (*tavern*) genaamd (*), juist boven eene kreek van denzelfden naam. Verder is een groot eiland, en op een' afstand van vier mijlen loopt de *Rist-kreek* (*Rush-creek*) uit het Zuiden, gelijk elf mijlen verder de Groote *Modder-Rivier* (*Bigmuddy-river*) omtrent 50 roeden wijd; drie mijlen hooger op, de *kleine modder-rivier* (*little muddy-river*) aan wier overkant wij ons, aan den voet der *Molensteens-* (*Grindstone's-*) kreek legerden. De regen, die den vorigen nacht begonnen was, bleef dien dag met wind en eenigen hagel aanhouden. De stroom was deze twee dagen aan 't rijzen, en had reeds het geheele omliggende land onder water gezet. Wij zagen heden langs den oever veel tim-

(*) Dit is de tweede maal, dat wij dit woord (*tavern*) ter aanduiding van een *hol* ontmoeten. Ware dit zoo niet, en de reis minder zorgvuldig en naauwkeurig gedrukt, wij zouden zeker stellen, dat het eene drukfout ware voor *Cavern* (hol). Ook boven ontmoetten wij eene dergelijke blijkbare misvorming van een' *Franschen* naam, *Côté* voor *Côteau*. Doch *cavern* is ook *Engelsch*. Wij hebben dus hier geene verandering in den Tekst gemaakt, te minder, daar het denkbeeld van *herberg*, voor een *hol* gebezigd, zich wel laat verdedigen, en ook oudtijds in het Oosten vrij gemeen was, schoon het ons zekerlijk verwondert, dit hier, van *Europische* koopplieden en reizigers te zien gebruiken.

timmerhout, den katoenboom, wilden vijgeboom, groote noteboom (*Hickory* (*)) witte noteboom, eenige wilde wijnstokken, en riet.

De zware westewind en regen deed ons hier den geheelen volgenden dag (31) vertoeven. Des namiddags kwam eene schuit de Groote *Osage*-rivier af, gezonden door een' persoon die tot de Natie der *Osages* aan de *Arkansaw*-rivier gezonden was. Hij meldde, dat de *Indiänen* den brief, die hun den afstand van *Louisiana* meldde, hadden verbrand, daar zij niet gelooven wilden, dat de *Americanen* thans eigenaars van hun land waren, en dus met de Stad *St. Louis*, en den voorraad, die aldaar voor hen te bekomen was, niets wilden te maken hebben.

Men was dezen dag bezig met jagen, en ving in de bosschen vele zeer groote ratten. Vroeg in den volgenden morgen (1 Junij) gingen wij weder onder zeil, en voeren op zes mijlen afstands de *Beer*- (*Bear*-) kreek, omtrent 23 roeden breed, voorbij; doch daar de wind ons tegen en de stroom driftig was, konden wij niet meer dan dertien mijlen naar den mond der *Osage*-Rivier afleggen, waar wij ons legerden, en den volgenden dag bleven, tot het maken van starrekundige opmerkingen. De *Osage*-Rivier ontlast zich in den *Missouri*, 133 mijlen van deszelfs inloop in den *Mississipi*; loopen-

(*) *Hickory*, van verscheidene soort, is grooter dan de gewone noteboom: de schors is geel, het sap geeft een weinig suiker, de bittere noot eene heerlijke olie. MOSER *Nord-America* III 261.

VERT.

pende doorgaans W. en W. Z. W. door een effen en vruchtbaar land. Aan de vereeniging der beide stroomen is de *Missouri* omtrent 875, en de *Osage* 397 roeden breed. Het punt van vereeniging is op 38 gr. 31 min. 16 sec. Noorderbreedte, en niet verre van daar is eene hoogte, die het omliggende land bestrijkt, en van waar wij een heerlijk gezigt op de omstreken hadden.

De *Osage*-Rivier ontleent haren naam van, of geeft dien aan een Volk, hetwelk verre van dit punt aan deszelfs oevers woont. Deszelfs tegenwoordige naam schijnt echter van *Fransche* kooplieden afkomstig; want zoowel bij deze inboorlingen zelve, als bij hunne naburen, heeten zij *Wasbache's*. Zij bevatten tusschen de 12 en 1300 strijdbare mannen, en bestaan uit drie stammen: de *Groote Osages* van omtrent 500 strijders, die in een dorp aan de Zuidzijde der rivier wonen, de *kleine Osages*, omtrent half zoo sterk, en op zes mijlen afstands van de vorigen, en de *Arkansaw's*, eene volkplanting der *Osages*, van 600 krijgslieden, die zich voor eenige jaren, onder een Opperhoofd, den *Grootvoet* (*Bigfoot*) geheeten, van hen afscheidden, om zich aan een tak der *Arkansaw*, die de *Vermiljoen*-Rivier genaamd wordt, nedertezetten. Wat hunne gestalte betreft, behooren de *Osages* tot de grootste en best gevormde *Indiänen*; ook zegt men, dat zij tot den krijg vrij wel geschikt zijn. Nogtans heeft de keuze van vaste woonplaatsen (zij wonen in dorpen) benevens hunne reeds aanmerkelijke vorderingen

gen in den landbouw, den woesten krijgsmansaard, die hunne noordelijke naburen bezielt, bij hun aanmerkelijk verzacht; terwijl dezen in hunne plundertogten zoo wel een' prikkel tot, als oefening in den oorlog bekomen. Onder de bijzonderheden van dit Volk is niets merkwaardiger, dan hunne overlevering wegens den oorsprong der Natie, dien zij algemeen aan eene *Slak* toeschrijven. Deze sleet namelijk een gerust bestaan aan de oevers der *Osage*, tot een hooge vloed haar naar den *Missouri* heenvoerde, en op deszelfs boorden nederleide. Hier deed de hette der zon haar eindelijk tot een' *mensch* rijpen; doch met zijne veranderde natuur had het dier zijn Vaderland aan de *Osage* niet vergeten, waarheen de nieuwe mensch zich dadelijk op reis begaf. Doch weldra zou hij door honger en vermoeidheid ras bezweken zijn, toen gelukkiglijk de *groote Geest* verscheen, hem een' boog en pijl gaf, en toonde, hoe hij de damherten moest dooden, toebereiden, en zich met hun vel kleeden. Toen zette hij zijne reis naar zijnen geboortegrond voort; doch de rivier naderende, ontmoette hij een' bever, die hem trotschelijk afvroeg: wie hij was, en waarom hij zijn bezit kwam storen? „ De rivier is mijn," antwoordde de *Osage:* „ eenmaal heb ik aan hare „ oevers geleefd." Terwijl zij hierover twistten, kwam de dochter des bevers, verzoende haren Vader door vriendelijke taal met den jongen vreemdeling, en men stelde voor, dat de *Osage* den jongen bever zou trouwen, en dat dit paar het

ge-

genot der rivier zou hebben. De *Osage* stemde daarin gereedelijk toe, en van dit gelukkig huwelijk is de Natie der *Wasbaches*, of *Osages* voortgesproten, die sints al dien tijd eenen godsdienstigen eerbied voor hunne oude bloedverwanten, de bevers, bewaard hebben, door zich van de beverjagd, welke hun een' broedermoord toeschijnt, zorgvuldiglijk te onthouden. Nogtans heeft in latere jaren, sedert de gemeenschap met de Blanken den prijs der bevervellen verhoogd heeft, ook hier de stem des bloeds voor die van het belang moeten zwichten, en de arme, vreedzame dieren worden door hunne neven schaars meer ontzien.

Den 3 Junij des namiddags voeren wij voort, en kwamen, op drie mijlen afstands, aan de *Schenk-tafel-* (*Cupboard-*) kreek, aldus naar eene rots van die gedaante bij hare invaart genoemd. Twee mijlen verder legerden wij ons bij de twintig roeden wijde *Moreau*-kreek, ten Zuiden, voeren daags daaraan het *Ceder*-eiland, ten Noorden (naar de menigte van dat hout genaamd) voorbij: en aan de kleine *Nachtegaals*-kreek toefde ons een dier welluidende vogelen den geheelen nacht met zijn gezang. Voorbij eenige kleinere eilandjes valt de *Ceder*-kreek van het Noorden in de rivier, en achtehalve mijl verder gaf de omstandigheid, dat onze mast door het stooten aan een' boom onder water brak, gelegenheid om het nabijzijnde watertje de *Mast*-kreek te noemen. Links valt eene andere kreek in den vloed, en wij legerden ons eene mijl

mijl van daar ten Zuiden, onder hooge overhangende klippen. Een *Fransch* berigt, dat hier looderts gevonden werd, bleek bij onderzoek valsch te zijn. De zuidwal bestaat hier uit laag land met biezen en hooge netelen bezet, doch bij den mond der kreeken zag men eiken- esschen- en walnotenboomen. Ten Noorden daarentegen is het land vruchtbaar en welgelegen. Dezen dag leiden wij zeventien en eene halve mijl af, terwijl de stroom allengskens zakkend was.

Den volgenden morgen ontmoetten wij de kleine *lood-* (*lead-*) kreek, ten Zuiden; de *kleine goede Vrouwen-* (*Little Good-Woman-*) en de *Groote Rots-* (*Big Rock-*) kreeken ten Noorden. Ten elf ure voer ons een vlot voorbij, uit twee zamengebondene kano's bestaande, waarin twee *Fransche* kooplieden den stroom afzakten, van tachtig uren ver de rivier *Kanzas* op, waar zij overwinterd en vele bevers gevangen, maar ook veel wild door brand in de grasvlakten (*Savannah's, prairies*) verloren hadden. Naar hun zeggen was de natie der *Kanzas* thans aan 't buffeljagen in de vlakten, nadat zij voorleden winter aan deze Rivier had doorgebragt. Twee mijlen verder trok eene wonderlijke gedaante, op eene overhangende rots geschilderd, onze aandacht, vertoonende het borstbeeld van een' mensch, met hoornen van een hert, en waarschijnlijk eenigen geest of Godheid aanduidende. De naam der naburige kreek is de *Manitou*, naar de afgoden der *Indiänen*. Eene vele mijlen verre strekkende zandbank maakt de

de scheepvaart vrij moeijelijk, er groeit op zelve wilde kers, welke wij lazen, en b ons middagmaal gebruikten. De *Zand-kreek* is niet verre van daar aan de Zuidzijde der rivier. De snelle strooming, en het breken van onzen mast belette ons dien dag meer dan derdehalve mijl te vorderen. Volgens onze bespieders en jagers waren weder sporen van *Indianen* gezien. Den volgenden morgen bereikten wij ten Noorden eene gespletene rots, naar welke de *Split-Rock*-kreek, omtrent 20 roeden breed, den naam heeft ontvangen. De *Zoutbron*-rivier (*Saline-river*) omtrent dertig roeden wijd, is geheel brak van eene menigte zoutwellen, ook zeer driftig van stroom, en met inzakkende oevers. Wij voeren voorts nog verscheidene andere eilanden voorbij.

Den 7 Junij zagen wij de groote *Manitou*-kreek, nabij welke zich in eene kalk-steenrots vuursteenen van onderscheidene kleuren bevinden, die met ruwe afbeeldsels van dieren en opschriften verfraaid, of althans bedekt zijn. Wij landden, om dezelve van nabij te bezien; doch vonden de plaats met een nest van ratelslangen bedekt, waarvan wij er drie doodden. Ook waren er verscheidene grootere en kleinere zoutbronnen, die wij, tot drie mijlen de rivier op, onderzochten. Eenige kleine wilgeneilanden voorbij zijnde, legerden wij ons aan den mond der *Goede Vrouwen-* (*Good Woman-*) Rivier ten Noorden, die vijfendertig roeden breed, en, zoo men zegt, eenige uren verre voor schuiten

mijl ... rs, die ons tot hiertoe
de ... t hadden, verrasten ons
... eren, en hadden eenige
... n. Wij hadden veertien

... j verscheidene kleine wil-
... iden eene kreek, waar de
... schen. Op negen mijlen
... n de *Mijnrivier* ten Zui-
den, die aan haren mond zeventig roeden wijd, en naar men zegt tachtig óf negentig mijlen verre voor schuiten bevaarbaar is. Omtrent vijf of zes uren van den *Missouri* schift zich de rivier, en aan het punt van vereeniging zijn er eenige zeer rijke zoutbronnen; de westelijke tak vooral is zoo daarmede doortrokken, dat het water twintig mijlen verre niet drinkbaar is; verscheidene takken van den *Manitou* en *Good-Woman* hebben dezelfde eigenschap. De *Franschen* willen ook, dat op verscheidene plaatsen aan deze rivier looderts zou gevonden zijn. Wij deden verscheidene togtjes op het lage, rijke land aan de oevers van den vloed, en gingen ons na den eten op het *Molen*-eiland (*Milk*) legeren. Drie jagers van de *Sioux*-rivier, welke wij hier ontmoetten, hadden een jaar met hunnen togt doorgebragt, en voor omtrent negenhonderd *dollars* aan waarde bont en pelterijen medegebragt. Heden voeren wij de rivier twaalf mijlen verre op.

Den 9 gingen wij vroeg op reis, en bereikten de *Pijlklip*, (*Arrow-Rock*) bij welken de *Pijl-*

gras-

gras-vlakte (*Prairies of Arrows*) en *Pijl-kreek* zijn. Laatstgemelde is een watertje omtrent acht roeden breed, hetwelk in de naburige grasvlakten ontspringt. Bij deze klip wordt de *Missouri* tusschen eene bedding van tweehonderd roeden geprangd; vier mijlen zuidwaarts is eene sterke zoutbron. Ten Noorden is de *Merel-* (*Blackbird-*) kreek, tegen over welken een eiland is, en eene grasvlakte een meirtje bevat. Vijf mijlen verder sloegen wij ons leger aan de zuidzijde op, na dien dag dertien mijlen te hebben afgelegd. Het land ten Noorden is eene hooge, vruchtbare vlakte; dat ten zuiden is ook vlak van eene goede hoedanigheid, en van 50 tot 100 voet rijzende.

Den volgenden dag (10) voeren wij de *Damherten-* (*Deer-*) kreek, en op den afstand van vijf mijlen de twee rivieren voorbij, die de *Franschen les deux Charatons* (eene verbastering voor *Thieraton*) noemen; de eerste derzelven is dertig, de tweede zeventig roeden breed; zij vallen beide te zamen in den *Missouri*, en zijn bevaarbaar voor schuiten; het land, door 't welk zij vloeijen, is zeer wel afgewisseld, vruchtbaar, en digt met hout bezet. De natie der *Ayauway's*, welke drie honderd mannen telt, heeft een dorp bij de bron der *Mosnes-* (*Munnikken-*) rivier. Verder kwamen wij een groot eiland, het *Chicot* of *Stompe* genaamd, voorbij, en legerden ons, na tien mijlen te hebben afgelegd, op de Zuidzijde. Een hooge wind noodzaakte ons daar den geheelen volgenden dag te blijven, dien wij doorbragten

met ons geschoten wild te droogen, en het omliggende land te bezigtigen, 't welk zeer goed, rijkelijk besproeid, en met timmerhout wel bezet is. De vlakten (*prairies*) verschillen daarin van die aan de oostzijde van den *Missisippi*, dat dezen doorgaans met niets dan gras bedekt zijn, terwijl men op de eerste overvloedig hazelnoten, druiven en andere vruchten vindt, onder anderen de *Osage*-pruim van ongewone grootte en voortreffelijkheid.

Des morgens van den 12 moesten wij eenige moeijelijke plaatsen in de rivier over, en bereikten de *Pruim-* (*Plum-*) kreek aan de Zuidzijde. Ten één uur ontmoetten wij twee houtvlotten, het eene met pelterijen, het andere met buffeltalk geladen. Zij kwamen van de Natie der *Sioux*, en gingen naar *St. Louis;* maar wij waren gelukkig genoeg, om een' van dit reisgezelschap, den Heer DURION, die meer dan twintig jaren met die Natie verkeerd had, en zeer in hun vertrouwen deelde, overtehalen, om ons derwaarts te verzellen. Wij leiden negen mijlen af. Den 13 trokken wij tusschen vier en vijf mijlen eene bogt der rivier over, en twee kreeken ten Noorden voorbij, genoemd de *Ronde-bogt*-kreeken. Tusschen dezen is het veld, waarop weleer het oude dorp der *Missouri's* stond, van 't welk tegenwoordig geen spoor meer over is. Zelfs vindt men niets meer van dit groote en magtige Volk, behalve een ellendig overschot van omtrent dertig huisgezinnen. Zij werden uit hunne oorspronkelijke woonsteden door de invallen der *Sauks* en

au-

andere *Indiänen* van den *Mississipi* verdreven, die aan dit dorp in éénen strijd tweehonderd man der *Missouris* doodden; het overblijfsel zocht heul bij de *kleine Osages*, aan de andere zijde der Rivier. De aanvallen derzelfde vijanden verdreven beide die vereenigde Natiën, omtrent dertig jaren geleden, van de oevers der *Missouri*. Eenige weinigen begaven zich naar de *Osages*, en de overigen naar de *Platte*-rivier bij de *Ottos*, die nogtans zelve aan 't afnemen zijn. Tegen over de vlakte bevond zich een eiland en eene *Fransche* sterkte; van beiden is echter thans geen spoor meer overig: de overstroomingen hebben waarschijnlijk achtervolgens alles weggespoeld, daar het wilgen-eiland, in de ligging door DU PRATZ beschreven, klein en nieuwelings opgekomen schijnt. Vijf mijlen van hier is de mond der *Groote Rivier*, waar wij ons legerden. Deze loopt bijkans Zuid- of Zuidoostelijk, en is aan haren inloop in den *Missouri*, bij eene rijke en bekoorlijke vlakte, tusschen de tachtig en honderd roeden breed.

Onze buit van wild bestond heden in een' *rakoen* (soort van das) een' beer, en eenige damherten. Den volgenden morgen ten zes uren de reis hervat hebbende, moesten wij het wegens den sterken stroom, en den gedurig inzakkenden noorderöever, digt bij de zandbanken aan de Zuidzijde houden. Deze nogtans waren in onophoudelijke beweging, en maakten den slechtsten doortogt uit, dien wij nog gehad hadden, en welken wij met de grootste moeite te boven kwamen.

Wij ontmoetten een koopvlot van de natie der *Póni's*, (*Pawnees*) aan de *Platte*-rivier, en trachtten vergeefs een van hun tot de terugkeering met ons te bewegen. Op acht mijlen afstands kwamen wij aan eenige hooge klippen; de *Slangen-rotsen*, (*Snakebluffs*) genoemd, daar de slangen in de nabijheid zeer talrijk zijn. Onmiddelijk boven deze hoogten is de *Slangen-kreek*, (*Snake-creek*) omtrent achttien roeden breed, aan wier voet wij ons legerden. Een onzer jagers, een halve *Indiaan*, berigtte ons, dat hij heden een meirtje was overgetrokken, bij 't welk een aantal herten graasden; hij had daarin eene slang een keelgeluid hooren maken, even als een' kalkoen. Hij vuurde zijn geweer af, dan het geluid werd des te sterker. Hij beriep zich, wegens het bestaan dezer slangensoort, op de *Indiänen*; en dit geval werd door een' *Franschman* van ons gevolg bevestigd.

Daags daaräan was de rivier zeer hoog, de zandbanken dreven in menigte in den driftigen stroom, en wij konden dien noch met zeilen, noch met roeijen te boven komen, zoodat wij die banken naderen moesten, en schoon de boot nu en dan geboegseerd werd, konden wij niet dan veertien mijlen afleggen. Wij voeren eene menigte eilanden en eene kreek aan de Zuidzijde voorbij, en legerden ons ten Noorden tegen over eene schoone vlakte, die zich eenige mijlen den *Missouri* op, en tot aan de *Osage*-Rivier uitstrekt. Vlak vóór onze legerplaats zijn overblijfsels van een oud dorp der *kleine Osages*, op eenigen afstand

stand van de rivier, en aan den voet van een' kleinen heuvel. Omtrent drie mijlen daarboven, in het gezigt van ons leger, is de plaats van het oude dorp der *Missouri's*, na dat zij de *Sauks* ontvlugt waren, voor welke de kleine *Osages* eenige jaren geleden ook bij het grootere volk van dien naam eene schuilplaats moesten zoeken. De rivier, hier omtrent eene mijl breed, begon tegen den avond te zakken.

Den 16 *Junij*. Wij begaven ons bij de tenten onzer jagers, die twee damherten en twee beeren geschoten hadden. Wij moesten weder door zandbanken en eene snelle strooming heenworstelen, om des avonds eene legerplaats op de noordzijde, op tien mijlen afstands, te bereiken. Het timmerhout, dat wij heden zagen, was niet sterk genoeg voor onze riemen. De *muskieten* en andere insekten kwelden ons heden deerlijk.

Den 17 in den morgenstond vonden wij het gezochte hout, namelijk esschen, en hielden ons dien en den volgenden weg met het maken van roeispanen bezig. Over 't algemeen was het land ten noorden der rivier vruchtbaar, en wel met timmerhout bezet. Op twee mijlen afstands verandert het in onöverzienbare grasvlakten, en wordt, zeven of acht mijlen verder, hooger en golvend. De weilanden en hoogten aan de Zuidzijde beginnen meer onmiddellijk aan de rivier; overäl is het land wel besproeid, en voorzien van wild, zoo als damherten, elanddieren, en beeren. De jagers bragten ons een vet paard,

waarschijnlijk op een' of anderen krijgstogt der inboorlingen verloren, daar hier de plaats was, waar de *Sauks*, *Ayauway's*, en de *Sioux*, in hunne ondernemingen tegen de *Osages*, de rivier overstaken.

Den 19 *Junij*. De moeijelijkheid van den stroom, door den snellen afloop, en de veelvuldige zandbanken, nam eer toe dan af. Op ééne plaats moesten wij het drijfhout uit den weg ruimen, eer wij verder konden; en om den stroom moesten wij de boot eene halve mijl rondom eene rotspunt aan den Zuideroever boegseren. Bij de twee *Tijger-* en *Tabò*-kreeken (de eerste ligt aan de punt van het *Panterdier*-eiland) vindt men overvloed van kruisbezien en frambozen. Een meir, omtrent twee mijlen van de rivier, was sterk door herten en gevogelte bezocht. Ten Noorden is het land hooger, en beter voor den landbouw geschikt, dan ten Zuiden, waar het slechts trapsgewijs om hoog rijst, doch nog steeds welig en vermakelijk blijft. De *moskieten* en ander ongedierte waren hier zoo hinderlijk, dat men ons volk met *moskiet*-netten moest voorzien. Ook den volgenden dag voeren wij aan beide zijden eene schoone, boschrijke landstreek, en vooral ten Noorden de groote en vruchtbare *Sauk*-vlakte, voorbij. Tusschen beide was een uitgestrekt eiland. Wij zagen pelikanen. Na eenen togt van 6½ mijlen legerden wij ons aan de punt van een eilandje. Den 21 Junij bevonden wij ons, door de reeds opgenoemde oorzaken, wezen-

zenlijk in gevaar; het water was dien nacht drie duim gerezen. Van het Zuiden zagen wij, na het voorbijvaren van nog één eiland, de twee *Klaar-Water*-kreeken (*) in de rivier vallen: ten Noorden is eene zeer merkwaardige bogt, alwaar de hooge landen den vloed naderen, en eene spitse punt maken, tusschen welke en een groot eiland de rivier met een naauw kanaal heendringt. Na nog verscheidene eilanden te zijn voorbij gevaren, legerden wij ons op 7½ mijlen ten Zuiden.

Den 22. Dezen nacht rees de rivier weder vier duim; het water was vol verscholen hout. Ten Zuiden was eene uitgebreide grasvlakte, met eene lage landstreek aan den vloed beginnende, en tot 70 of 80 voet omhoog rijzende. De *thermometer* was ten drie uren nadenmiddag 87 graden. Onze legerplaats was dien avond over de groote *Vuurweide-* (*Fire-Prairie-*) kreek.

Den 23. De wind was ons dezen morgen tegen, en werd zoo geweldig, dat wij slechts vierdehalve mijl afleiden, en gedurende den dag bij een eilandje bleven liggen, hetgeen door een naauw kanaal van den Noorderöever wordt afgescheiden, 't welk door boomen onder water en drijfhout zelfs voor schuiten ontoegankelijk wordt. Vlak daartegen over ten Zuiden is eene punt, meer

(*) De Schrijver noemt deze weder *Eau-Beau*, in plaats van *eau belle*. Zou men deze en de boven opgemerkte afwijkingen van de taal aan zijne onbedrevenheid in het *Fransch*, of aan de taalverbastering der Volkplanters moeten toeschrijven?

VERT

meer dan 70 voet boven hoog water verheven, en 't welk de geheele rivier, die hier niet zeer breed is, bestrijkt. Deze plaats heeft vele voordeelen voor eene sterkte, en handelplaats met de *Indiänen* (*). De rivier zakte dezen nacht 8 duimen.

Den 24 voeren wij de twintig roeden wijde *Hay-Cabin*-kreek voorbij, zoo genaamd naar stroohutten op den oever. Ten Noorden hangen eenige rotsen in de rivier voorover, en iets verder op die zijde de *Charaton-Scarty*-kreek. Het land is aan weêrszijden fraai, en wij zien in de grasvlakten op beide oevers thans groote kudden van damherten weiden, of aan de jonge wilgen bij de rivier knagen.

Den 25. Een dikke mist hield ons op tot 8 uren. Toen onder zeil gegaan zijnde, bereikten wij eene bedding steenkolen op den noorderöever, die zeer rijk scheen; vlak beneden dezelve is eene kreek, naar die bedding *la Charbonnière* genoemd. De weilanden naderen hier tot den oever, en bevatten vele vruchten, zoo als pruimen, frambozen, wilde appelen, en nabij de rivier eene verbazende menigte moerbeziën. Onze legerplaats was op een eiland bij de noordzijde, tegen over eenen heuvel van meer dan gewone hoogte, en bijna 160 of 180 voet boven het waterpas.

Den

(*) De Vereenigde Staten bouwden hier in September 1808 eene sterkte, die zeer geschikt is voor den handel met de *Osages*, *Ayauways*, en *Kanzas*.

Den 26. Wij voeren heden de *Blaauwe-Water*-kreek voorbij (*), welke omtrent dertig roeden wijd is, aan hare invaart ten Zuiden. Hier is de *Missouri* tot eene naauwe bedding bepaald, en de strooming nog meer, door tegenstroomen of draaikolken aan de ééne, en een' hoogen oever aan de andere zijde. Wij voeren een eilandje en eene zandbank voorbij, waar ons boogseertouw tweemaal brak, en die wij met groote moeite al roeijende te boven kwamen. Wij zagen een aantal parkieten, en schoten eenige damherten. Ons leger sloegen wij nu op aan den mond der rivier *Kanzas*, waar wij twee dagen bleven, om de noodige opmerkingen te doen, de krachten der manschap te versterken, en de boot te herstellen.

De rivier *Kanzas* ontspringt in de vlakten tusschen de Rivieren *Arkansaw* en *Platte*, en loopt doorgaans oostelijk, tot zij zich op 38 Gr. 31 Min. 13 Sec. N. B. met den *Missouri* vereenigt. Hier is de rivier 340 en een vierde roede breed, doch iets boven den mond heeft zij eene nog ruimere bedding. De *Missouri* zelve is omtrent 500 roeden wijd; het punt van vereeniging is laag, en staat 250 roeden verre aan overstroomingen bloot; alsdan rijst het land een weinig boven het peil van hoog water tot aan de heuvelen. De hooge landen naderen aan den Zuideroever der *Kan*-

(*) Eenige mijlen deze kreek op zijn steengroeven van *Parijsschen* steen, die sedert bewerkt en naar *St. Louis* is overgebragt.

Kanzas op anderhalve mijl afstands de rivier, terwijl zij zich ten Noorden van den *Missouri* op eenige mijlen van den stroom uitstrekken, doch het land is van alle zijden bekoorlijk. De vergelijkende *specifieke* zwaarte der twee rivieren is 78 graden voor den *Mississipi*, en 72 voor den *Kanzas*; het water van laatstgemelden vloed heeft een' zeer onaangenamen smaak. Op zijne oevers woont de *Indiaansche* volksstam van denzelfden naam, in twee dorpen, het eene omtrent 20, het andere 40 uren van den zamenloop der beide rivieren verwijderd. Hun geheele getal zal 300 mannen bedragen. Voorheen woonden zij vierentwintig uren hooger dan de *Kanzas*-rivier, ten Zuiden van den *Missouri*, en waren toen sterker in getal; maar de reeds bovengemelde veroveringzieke *Sauks* en *Ajauways* hebben zich van hunne betere wapenen met voordeel tegen de *Kanzas* bediend, schoon dezen niet minder moedig of krijgshaftig zijn, dan genen. Deze Natie was thans aan 't jagen van buffels, die onze jagers hier voor het eerst gezien hebben.

Den 29. Bij het voorbijvaren eener zandbank ware de boot bijna vergaan. Voorbij een groot eiland ten Noorden legerden wij ons op die zelfde zijde der rivier in de lage landen, waar de vele biezen bijna het gaan beletten. Den 30 bereikten wij den mond eener rivier, uit het Noorden komende, en *Petite Rivière Platte*, of *kleine lage rivier* genoemd; dezelve is aan den mond zestig roeden wijd. Volgens onze afgezondene man-

schap-

schappen is het land aan beide zijden goed, en zijn er verscheidene watervallen, die geschikt zijn voor molens. De wind kwam van het Z. W. en het weder was verstikkend heet, daar de *thermometer* ten drie uren nadenmiddag op 96 graden stond. Wij namen ons nachtverblijf op de Zuidzijde, tegen over de lage punt van het *Diamant-eiland*. Ten Noorden, tusschen de beide rivieren, is de landstreek niet voordeelig, en staat aan overstroomingen bloot; ten Zuiden is dezelve hooger, en beter met hout voorzien.

Den 1 Julij. Wij voeren de Noordzijde van het *Diamant*-eiland voorbij, waar de kleine *Beschuit*-kreek in de rivier valt. Na het te boven komen eener groote zandbank midden in het vaarwater bleven wij liggen, opdat de manschap, die verbazend van de hette leed, zich zou kunnen ververschen. Hier bespeurden wij eene groote menigte druiven en frambozen. Men vindt op deze hoogte drie eilanden in den stroom, en eene kreek met den *Franschen* naam van *Remore*. De hoofdstroom, die thans ten Zuiden van het grootste der drie eilanden loopt, vond zich, naar wij vernamen, nog voor drie jaren aan de Noordzijde; zoo dat dezelve sedert de twee kleinere eilanden gevormd heeft. Een groep van twee groote en twee kleinere eilandjes draagt den naam van *Iles des Parcs* (*eilanden der waranden*). Men zag heden *paccan*-boomen, en zeer vele damherten en kalkoenen op de oevers.

2 *Julij*. Wij voeren de gemelde eilanden, tegen over

over welke eene hooge en schoone grasvlakte aan de Zuidzijde ligt, en de *park*-kreek voorbij: de eilanden zelve bestaan uit hoog weiland. Hier was de rivier ter lengte van een half uur met drijfhout bezet, hetwelk de scheepvaart gevaarlijk maakte, en waarschijnlijk ontstond door het losgaan eener Zandbank, waaröp het hout gelegen had. Bij de *Kalkoen*-kreek (*Turkey-creek*) was eene Zandbank, waar wij den stroom naauwelijks met twintig riemen, en alle onze polsstokken konden tegenhouden.

Ten Noorden, omtrent twee mijlen verder, is een groot eiland, door de *Indiänen wau-car-da-war-card-da*, (*wô-kâr-dâ-wôr-kârd-dâ*) of *beerengenaamiddel-eiland* genoemd. Hier landden wij, en herstelden onzen mast, die drie dagen te voren door het stooten tegen een' overhangenden boom aan de rivier gebroken was. Tegen over ons volgende nachtleger is een dal, waarin zich voormaals een dorp der *Kanzas*, vlak aan den oever, en tusschen twee landspitsen bevond. Omtrent eene mijl achter het dorp was eene kleine sterkte, door de *Franschen* op eene hoogte aangelegd. Van het dorp is niets meer te zien, maar de ligging der schans blijkt nog uit eenige brokken schoorsteen, en uit den omtrek der versterking, als mede uit eene fraaije bronwel, die het van water voorzag. Waarschijnlijk werden de hier gevestigde *Europeërs* door de *Indiänen* uitgeroeid, want men heeft geene berigten, wat van hun geworden is.

3 *Julij.* Een zacht Zuiderkoeltje deed ons heden elf en een vierde mijl afleggen: wij voeren een klein wilgen-eiland, en het groote *koe-eiland* (*Ile des Vaches*) voorbij. Tegen over het laatste op den Noorderöever is een groote vijver, waarin zich bevers, en allerlei gevogelte ophouden. Aan de Zuidzijde, voorbij eene zandbank, is een oud, thans verlaten gebouw tot handel met de inboorlingen. Het land is schoon langs de rivieren, en op eenigen afstand. Wij zagen den zwarten notenboom en de eik in de bosschen, voorts de kamperfoelie.

De morgen van den 4 Julij (den dag der verklaring der onafhankelijkheid van *America* in 1776) vierden wij met een kanonschot. Op eene mijl afstands van onze legerplaats bereikten wij eene kreek (*bayeau* bij de *Franschen*) komende uit een groot meir ten Noorden, hetwelk eenmaal het bedde der rivier schijnt geweest te zijn, waarmede het eenige mijlen verre evenwijdig loopt. Het water daarvan is helder, en wordt aangebragt door eene kleine kreek en eenige bronwellen. De menigte jonge ganzen, welke wij dáár ontmoetten, gaf ons aanleiding, het den naam van *Ganzen-meir* (*Goslin-lake*) te geven. Het is omtrent drievierde mijl breed, en zeven of acht mijlen lang. Een onzer lieden werd door eene slang gebeten, maar eene pap van boomschors en buskruid was genoegzaam, om de wond te heelen. Eene kreek, uit het Zuiden komende, omtrent

twaalf

twaalf roeden breed, en door een uitgebreid grasland heenloopende, hetwelk zich tot den oever van den *Missouri* uitstrekt, noemden wij den *Vierden Julij*-kreek. Boven dezelve is eene aanzienlijke hoogte, waar drie *Indiaansche* paden zich kruissen, en van waar men een zeer uitgebreid gezigt heeft. Na vijftien mijlen te hebben afgelegd, legerden wij ons ten Noorden, iets boven eene kreek aan de Zuidzijde, omtrent dertig roeden breed, welke wij *Onafhankelijkheid-* (*Independence-*) kreek noemden, ter eere van dezen dag, dien wij slechts door een avondschot, en een ruimer aandeel brandewijn aan de manschappen, konden vieren.

Den 5. Wij staken nu over naar het Zuiden, en kwamen langs eene uitgebreide en schoone grasvlakte, besproeid door de *Onafhankelijkheid*-kreek, en hier en daar afgewisseld met boomgroepen. Aan den oever stond in deze vlakte weleer het tweede dorp der *Kanzas*; volgens de overblijfselen moet het eenmaal een groot vlek geweest zijn. Wij voeren verscheidene gevaarlijke zandbanken, en eene kleine kreek ten Zuiden voorbij, die wij *Gele Oker*-kreek noemden, naar eene bedding dier delfstof, welke men een weinig daarboven vindt. De rivier blijft vallende. Op de oevers zijn vele druiven, beziën, en wilde rozen. Damherten waren hier minder overvloedig dan gewoonlijk, maar wij bespeurden talrijke sporen van elanddieren rondöm ons. Tegen over onze legerplaats, die wij aan de Zuidzijde kozen,

was

was een laag land met biezen en eenig timmerhout bezet.

6 Julij. Wij gingen weder onder zeil, en bereikten weldra de *Reevey's*-grasvlakte, dus genoemd naar een' man, die aldaar vermoord werd. Hier is de stroom zeer naauw, en heeft ten Zuiden eene zandbank. Vier mijlen verder is nog eene bank, die op een klein wilgeneiland uitloopt, 't welke eene aanzienlijke bogt der rivier naar het Noorden maakte. Het zand dier bank is ligt, met eenige keisteentjes en steenkolen gemengd. De rivier viel aanmerkelijk. Ons volk zweette hier zeer sterk, hetzij door de verbazende hette, hetzij door het troebele water. Na twaalf mijlen varens legerden wij ons ten Zuiden. De vogel, *whip-poor-will* genaamd, zat eene tijdlang op de boot.

Den 7 Julij moesten wij de boot voorttrekken, wegens de drift van het water. Eene zandbank ligt hier tegen over een rijk grasland ten Noorden, *St. Michaël* genoemd. De grasvelden in deze streek vertoonden zich even als afzonderlijke boerenwoningen, door smalle strepen van houtgewas van elkander afgescheiden, die de oevers der kleine in de rivier uitloopende beken vormen. Omtrent eene mijl hooger op noordwaarts is eene klip van gele klei. Ten vier ure bereikten wij eene naauwe pas in de rivier, niet meer dan tweehonderd roeden breed, waar de stroom regtstreeks tegen den Zuiderōever loopt, zonder eenige zandbank ten Noorden, die zijne drift op-

houdt. Een onzer jagers had in eene rivier aan de noordzijde, dien wij gister voorbij voeren, een aantal jonge zwanen gezien. Heden bespeurden wij eene rat van eene groote soort, en schoten een' wolf. Een van ons Volk werd door een' steek der zon (*) getroffen: doch eene aderlating, met eene toebereiding van zwavel, inwendig gebruikt, bragt hem aanmerkelijke hulp toe.

Den 8 Julij ontdekten wij ten Noorden weder eene kreek, die wij naar onzen serjant, die met de paarden naar wal gezonden was, *Ordway's kreek* noemden, benevens drie kleine eilanden, een van welken klein *Nodawa* (*Nodéwé*) heet. Veel grooter, ja een der aanzienlijksten van den *Missouri*, is *Groot-Nodawa* (*Nodéwé*), meer dan vijf mijlen lang, en bevattende 7 of 8000 *acres* goed en hooggelegen land, hetwelk zelden overstroomd wordt. Bij de westerpunt van hetzelve vloeit de rivier *Nodawa* in den hoofdstroom. Dezelve heeft een' doorgaans zuidelijken loop, is op eenigen afstand voor schuiten bevaarbaar, en boven den mond omtrent 70 roeden breed. De uitloop zelve wordt door de slib van den *Missouri* vernaauwd Wij bekwamen dezen dag, waarop wij twaalf en een vierde mijl afleiden, vijf zieken door geweldige hoofdpijn.

Den

(*) Een in warme landen niet ongewoon verschijnsel in den zomer, wanneer men zich op den middag, zonder lommer, aan de vlakke zon toebetrouwt. Duizeling en flaauwte gaan daarmede gepaard. Zie onder anderen *Corinna, of Tafereel van Italie.* II. D. bl. 158.

Den 9 Julij. Tegen over de punt van het eiland, waar wij daags te voren ons leger hadden opgeslagen, viel eene kreek in de rivier uit een' vijver ten Noorden, dien wij *Snoekvijver* noemden, naar de menigte dier visschen, welke sommige van ons van den oever konden zien. Ten Zuiden viel de *Monser's* kreek in den vloed, en iets verder ontdekten wij eenige hutten, waar een onzer togtgenooten omtrent twee jaren geleden met eenige *Franschen* had doorgebragt. Nog verder valt de *Loup-* of *Wolfrivier*, bij eenige klippen aan de Zuidzijde in den *Missouri*; zijnde omtrent zestig roeden breed. Den oorsprong heeft zij bijna op dezelfde hoogte als de *Kanzas*, en is op eenigen afstand voor booten bevaarbaar.

Den 10. Heden ontmoetten wij eene grasvlakte, de *Papa's* kreek ten Zuiden, (dus naar een' *Spanjaard* genoemd, die zich zelf aldaar om 't leven bragt) en het zoogenoemde *Salomons-Eiland*, tegen over eene schoone vlakte op de Zuidzijde, waar tusschen het gras ook wilde rogge, en eene soort van wilden aardappel groeit. Onze legerplaats namen wij weder tegen over eene gele klip op de noordzijde, waar anders het lage land zeer uitgestrekt is, en met wijngaarden bedekt; ten Zuiden naderen de heuvelen de rivier, en achter genen begint eerst de vlakte. De oevers waren met eene menigte jonge ganzen bedekt.

Woensdag den 11. Achter een wilgeneiland op de noordzijde valt eene kreek, (door de *Indiänen Tarkio* genaamd) in de rivier. Ten Noorden zijn

de lage landen zeer onderhevig aan overstroomingen, en verder maken de wijngaarden geheele kreupelbosschen uit, door welke men naauwelijks heen kan. Ons nachtverblijf namen wij op een groot, zandig eiland ten Noorden, tegen over de rivier *Nemahaw* (*Nimehô*), waar wij daags daaraan rustdag hielden, en dien aan starrekundige opmerkingen omtrent de Maan besteedden. De *Nemahaw* valt van de Zuidzijde in de *Missouri*, en is bij den zamenloop (Noorderbreedte van 39 gr. 55 min. 56 sec.) 80 roeden wijd. Kapt. CLARKE voer dien in eene praauw (*Indiaansch* vaartuig uit éénen hollen boomstam) omtrent twee mijlen op. Aan wal gaande, vond hij in de vlakte verscheidene kunstige hoogten of grafterpen, en op de naburige heuvelen anderen van nog grooteren omvang. Dit verschijnsel duidt genoegzaam de vroegere bevolking dezer streken aan, daar deze heuvelen zekerlijk voor graven gediend hebben; vermits de *Indiänen* van den *Missouri* nog steeds de gewoonte behouden hebben, van de dooden op hoogten te begraven (*). Het toppunt des hoogsten grafheuvels levert een verruk-

-ke-

(*) Deze gewoonte, gelijk zoo menige andere, hebben de tegenwoordige inlandsche *Noord-Americanen* (zoo verkeerdelijk, hoezeer algemeen, *Indiänen* genoemd) met onze aloude *Duitsche* Voorvaders en hunne stamgenooten, de *Noormannen*, gemeen, die ook onder grafheuvels begroeven. Zie onder anderen *Letter- en Oudheidk. Verhand. der Holl. Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem.* I. D. bl. 295. 301. 302.

VERT.

kelijk gezigt op. *Hier* de uitgebreide, vlakke weilanden, besproeid door den *Nemahaw*, en verlevendigd door de weinige boomen en heesters, die de boorden der rivier, en harer schatting-aanbrengende vloeden zoomen; dáár, het lage land van den *Missouri*, bedekt met golvend gras, bijna vijf voet hoog, hetwelk van lieverleede tot eene tweede vlakte verrijst, waar het rijke weefsel van kruiden en bloemen met groepen der *Osage*-pruimboomen afwisselt; verder op ziet men kleine boschjes, overvloed van wijnstokken, de wilde *Missouri*-kers, die naar de onze gelijkt, doch grooter is, en op eene kleine struik groeit, en de *artichok-kers* (*choke-cherry*) die wij voor de eerstemaal ontmoetten. Eenige van de druiven, die wij heden plukten, waren bijna rijp (*). Ten Zuiden van den *Nemahaw*, op omtrent een vierde uurs afstand van den vloed, is eene hardsteenen klip, met verscheidene opschriften en teekenen, door de *Indiänen* gemaakt. Het Zandeiland, waar wij ons gelegerd hadden, is met de twee

(*) Men bedenke, dat dit op den 12 Julij was. Welk een heerlijk *land!* Hoe geschikt voor het kweeken van *Europische* voortbrengselen! De aanwinst van dat land, uit de bekrompene, zielverschroeijende handen der *Spaansche* Regéring, die liever *woestijnen* dan *ketters* zou dulden, in die der Vereenigde Staten, waar onbepaalde Godsdienstvrijheid naast de onbekrompenste uitoefening der burgerlijke Regten heerscht, is voor het menschdom onberekenbaar. De niet minder uitgestrekte landstreken, door *Engeland* reeds in 1783 afgestaan, zijn door hun noordelijk klimaat van onbedenkelijk minder waarde.

twee soorten van wilgen, met breed en smal loof, bedekt.

Den 13 Julij gingen wij, bij zonnenôpgang met een frisch koeltje uit den Zuiden op reis, en kwamen twee mijlen verder over den mond eener kleine rivier ten Noorden, genoemd groote *Tarkio*. Voorheen liep een kanaal uit het bed van den *Missouri* in deze rivier, en vormde het eiland *St. Joseph;* doch dit kanaal is thans verstopt, en het eiland met den noorderôever vereenigd. Verder ten Zuiden is eene uitgebreide vlakte, bedekt met gras, 't welk op het eerste voorkomen naar *timotheus*-gras (*Phleum pratense* L.) gelijkt, (behalven het zaad, hetwelk naar vlaszaad zweemt), alsmede een aantal wijngaarden. Een eiland bij den noorderôever heeft eene groote zandbank, met wilgen bedekt, in de nabijheid: eene andere uitgestrekte zandbank, twintig en eene halve mijl verder, ligt tegen over een hoog gelegen fraai weiland, hetwelk zich tot de vier of vijf mijlen van daar gelegene heuvelen uitstrekt. Bij den oever is het land laag, en onderhevig aan overstroomingen. Deze dag was uitmuntend schoon en aangenaam, nadat een storm met regen uit den Noordnoordoosten 's nachts te voren de lucht verkoeld had.

Den 14 *Julij* hadden wij zware regenbuijen. Wij hadden juist het einde van het zandige eiland bereikt, en de tegenoverliggende oevers gezien, die zoo met hout begroeid waren, dat wij dezelve niet zonder gevaar konden naderen, toen eene plotselijke windvlaag uit den Noordoosten de boot

boot van de stuurboordzijde bijna tegen het zand zou verpletterd hebben, indien het volk niet in de rivier gesprongen, en met behulp van anker en kabeltouw het vaartuig had afgehouden. Nogtans klotsten de golven 10 minuten lang over het zelve, en toen eerst werd de rivier, als in een oogenblik, weder kalm en bedaard.

De twee praauwen waren bijna in dezelfde gesteldheid; doch wij leden gelukkiglijk niets aan vaartuigen of lading. Eene mijl boven een klein eiland ten Noorden is eene Faktorij, waar een koopman van *St. Louis* twee jaren geleden met de *Ottos* en *Pawnees* (*Pônies*) handel dreef. Niet verre van daar is een uitgebreid vlak land; waarvan een gedeelte jaarlijks overstroomd, doch het overige vruchtbaar, en wel van hout voorzien is. Bij een ander eiland aan de Noordzijde is eene rivier, welke bij de *Mako Indiänen* den naam van *Nishnahbatona* (*Nischnébêtonê*) draagt, zijnde eene aanzienlijke kreek, bijna zoo groot als de *Mijnrivier*, en in de grootste uitgestrektheid van haren loop bijna gelijk met den *Missouri* loopende. Aan den uitloop is dit water vijftig roeden breed. In de grasvlakten zagen wij wild *timotheus*-gras, en op de boorden der rivier zomerdruiven, pruimen, en kruisbeziën. Ook zagen wij heden voor het eerst elanddieren, naar welken sommigen van ons schoten, doch op te groot een' afstand.

Den 15 Julij. Een dikke mist belette ons vóór zeven ure onze legerplaats te verlaten. Heden zagen wij een groot eiland, en het riviertje *Namaha*

maha (*Nimèhé*) ten Zuiden, hetwelk even boven den uitloop veertig roeden breed is, doch, even als bijna alle wateren, die zich in den *Missouri* ontlasten, bij den mond zelve naauwer toeloopt. Onze legerplaats sloegen wij ten Zuiden op, bij een boschrijk punt. Langs den Zuideroever is eene rijke laagte, bedekt met erwtenwijngaarden (*peavine*) rijk aan kruiden; voorts besproeid door kleine wateren, die in de naburige vlakten ontspringen. Dezen, schoon het gras er zeer welig groeit, hebben geen houtgewas dan aan de rivier, doch tusschen beiden vindt men wijnstokken, pruimen en wilde kersen, beide van twee soorten, hazelnoten, en kruisbeziën. Ten Zuiden regeert de vlakte onafgebroken; ten Noorden zoomt eenig geboomte den vloed, achter hetwelk zich de heuvelen op een' afstand van vier of vijf mijlen verheffen; doch ook dezen zijn niet sterk begroeid, naar het schijnt.

16 *Julij*. Een groot eiland, genoemd *Fairsun*- (*Fraaizonneschijn*-eiland) is aan de Zuidzijde; boven hetzelve is eene plek, waaromtrent twintig *acres* van den heuvel in de rivier zijn neêrgezakt. Nabij dit oord is eene klip van zandsteen, twee mijlen lang, die zeer sterk door vogelen bezocht wordt. Hier is de rivier omtrent eene mijl breed, doch niet diep; men ziet eene menigte timmerhout over de geheele oppervlakte des waters verspreid. Op twintig mijlen afstands is weder een ander eiland, door de *Franschen Ile Chauve*, of *Kaal eiland* genoemd, tegen over eene groote vlakte, welke wij

Kaal-

Kaalhoofd-weiland noemden; van eene keten kale heuvelen, die dezelve zoomen, en zoo ver zich ons gezigt strekte, met de rivier evenwijdig loopen, op een' afstand van drie tot zes mijlen afstand. Ten Zuiden daarentegen bespoelt de stroom de voeten der hoogten. Ons nachtverblijf namen wij in een bosch ten Noorden.

Den 17 Julij namen wij hoogte. De N. breedte was 40 gr. 27 min. 5$\frac{4}{10}$ sec. Onzen *Chronometer* vonden wij 6 min. 51 sec. te langzaam. De hooge landen zijn N. 25 gr. ten Westen van ons leger de rivier op. Kapt. LEWIS reed het land op, en zag de *Nischnahbatona*, omtrent tien of twaalf mijlen van haren uitloop, niet meer dan 300 roeden van den *Missouri*, en een weinig boven onze legerplaats. Hier loopt dezelve langs den voet der *kale heuvelen*, en is ten minsten zes voet beneden het peil van den *Missouri*. Aan hare oevers vindt men eiken- okkernoten- en moerbezieboomen. De gewone stroom van den *Missouri* loopt 50 vademen in 40, en zelfs 20 minuten op sommige plaatsen.

Den 18 Julij voeren wij tusschen het *Kale eiland* ten Zuiden, en eene vlakte ten Noorden heen; hier nadert de *Nischnahbatona* den *Missouri* het meest. De stroom liep hier 50 vademen in 41 minuten Iets verder is de Noorderöever lager dan het water, terwijl ten Zuiden de heuvelen in hooge klippen over den vloed nederhangen. Op zeker punt is een gedeelte van den rotsgrond, bijna drie vierde mijlen in de lengte, en ter hoogte

van omtrent 200 voet, in den stroom gezakt. Deze rots bestaat meerendeels uit zandsteen, met een ijzerërts van geringe deugd gemengd; nabij den bodem is zachte leigrond met keijen. Wij leiden heden achttien mijlen af, en legerden ons ten Zuiden, tegen over de *Oven*-eilanden. Het land in den omtrek is doorgaans in grasvlakten verdeeld, met weinig hoogopgaand houtgewas, behalven op lage punten, eilanden, en bij kreeken; dit hout bestaat in katoenhout, moerbeziën, olmen en wilde vijgeboomen.

Een *Indiaansche* hond kwam aan den oever; hij scheen verloren te zijn, en was bijna uitgehongerd; wij gaven hem eenig voedsel, maar hij wilde ons niet volgen.

Den 19 *Julij*. De *Oven*-eilanden zijn klein, en twee in getal, het eene ten Zuiden, het andere in het midden der rivier. Tegen over dezelve is de vlakte, genaamd *Terrien's*-Oven, van een' koopman van dien naam. Ten half vijf uren bereikten wij eenige hooge klippen van gele aarde ten Zuiden, nabij welke twee fraaije waterspronngen zijn, in de naburige vlakten ontspringende. Hieromstreeks ontdekten wij eenig ijzerërts. De vaste zandbanken, die wij heden voorbij voeren, zijn talrijker, en de beweegbare ondiepten menigvuldiger en gevaarlijker, dan eenige die wij nog ontmoet hadden. Deze belemmeringen nemen toe, naar mate men de *Platte-Rivier* nadert. De *Missouri* is hier ook breeder dan beneden, waar het houtgewas aan den oever den stroom tegenhoudt.

Hier

Hier daarëntegen worden de grasvelden, die den vloed zoomen, gemakkelijk ondermijnd en weggespoeld. De jagers hebben dezer dagen geen viervoetig wild gebragt, dan hertevleesch; heden zagen wij een menigte jonge ganzen. Tegen over onze rustplaats vond men sterkruikend riet (*calamus*), en eene menigte lisch.

20 Julij. Eene kreek ten Zuiden, omtrent 25 roeden breed, wordt door de *Franschen l'eau qui pleure*, of het *tranenwater* genoemd. Dezelve valt, vlak boven eene klip van bruine klei, in den stroom. Wij zagen heden vier eilanden, en leiden in 't geheel achttien mijlen af. Onze lieden, die op den Zuideröever eene wandeling deden, vonden aldaar de vlakte rijk, doch zeer geschroeid door vele vuren, daarop aangelegd. Het boomgewas is schaars, behalve omtrent de bronnen der beken, waar men vele en fraaije boomgroepen vindt. Ten Noorden is het land niet minder effen en vruchtbaar. Wij schoten heden een' grooten gelen wolf.

Sedert eene maand was ons volk met den rooden loop, en vooräl met bloedvinnen gekweld. Dit waren groote gezwellen, die onder de armen, op de beenen, en in 't algemeen op die plaatsen uitbraken, welke voor de werkzaamheid het onmisbaarst waren; een ongemak, waardoor onze manschap meermalen van pijn niet kon arbeiden. Doch het duurde slechts eenige dagen, en verdween, zonder andere geneesmiddelen, dan eene pap van olmschors, of van *Indiaansch* meel.

Nog-

Nogtans was, in weêrwil van dezen voorbijgaanden last, dien wij aan het drabbige rivierwater toeschreven, de gezondheid onzer lieden even goed, zoo al niet beter, dan van een gelijk aantal menschen in eenigen anderen toestand.

Den 21 Julij voeren wij, met een gunstig koeltje uit den Zuidoosten, een wilgenëiland ten Zuiden voorbij, tegen over hooge landen, met zwaar geboomte bedekt, en uit kalksteen met schelpen bestaande. Aan de overzijde is eene slechte zandbank, en eene menigte kanalen verdeelen het land aldaar bij hoog water in zoo vele eilanden. Wij bereikten dezen avond den mond der groote *Platte*-rivier, omtrent drievierde mijl van welke het hooge land aan de Zuidzijde vlakker werd. De Kapiteins LEWIS en CLARKE voeren de rivier eene mijl ver in eenen praauw op, en vonden den stroom zeer driftig, over een' zandgrond rollende, en in eene menigte kanalen verdeeld, geen van welke dieper was dan vijf of zes voet. Een onzer *Fransche* reisgenooten, die twee winters bij deze rivier heeft doorgebragt, zegt, dat dezelve op eenigen afstand van den mond veel breeder wordt, dat echter de diepte over 't algemeen geene vijf of zes voeten te boven gaat; dat er vele kleine eilanden in dezen vloed verspreid zijn, door wiens sterke strooming, en het vele zand, welke de vaart belemmeren, de *Indiänen* slechts met vlakke kano's, van huiden gemaakt, over denzelven kunnen heenzetten, terwijl dit voor booten of zelfs voor praauwen (*pirogues*) onmogelijk is.

is. Verder meldde hij, dat de Zoutrivier (*Saline*) wier water in sommige jaargetijden brak en ondrinkbaar is, omtrent dertig mijlen van den uitloop ten Zuiden, gelijk de *Elandshoren* (*Elkhorn*) een weinig hooger ten Noorden, beiden genoegzaam evenwijdig met den *Missouri*, in de *Platte* vallen. De watermassa, door deze snelstroomende Rivier aangebragt, stuwt den *Missouri* gedurig naar den noorder oever heen, waarvan hij meer en meer stukken afspoelt, en het vele zand der *Platte* vult den hoofdstroom, waarin hij zich ontlast, met drijvende banken. De *Platte*, die aan haren uitloop 600 roeden breed is, bevindt zich juist ook zoo vele mijlen van den *Missisipi*, welke ruimte wij dus reeds afgelegd hadden. Het was niet dan met groote moeite, dat wij de zandbanken aan den mond dezer rivier te boven kwamen. Wij zagen en hoorden dezen avond een aantal wolven rondöm ons.

Den 22 Julij gingen wij weder onder zeil, en op tien mijlen afstands van de *Platte*-rivier eene hooge en belommerde plek gevonden hebbende, sloegen wij hier onze tenten op, ten einde de noodige opmerkingen te doen, en naar de naburige stammen te zenden, om hun den onlangs gedanen afstand van dit gewest aan de Vereenigde Staten te melden, en derzelver wensch te betuigen, om hunne vriendschap aantekweeken.

TWEE-

TWEEDE HOOFDSTUK.

Eenig verslag van de Pôni (Paunee-) Indiänen. Bijeenkomsten met de Otto- en Missouri-Indiänen, met eene andere troep der Otto's. — Dood van den Serjant Floyd. Legerplaats bij den mond der Witsteen-Rivier. Bijzonderheden wegens den Missouri, en de daarin vallende Rivieren, het omliggende land, en de eilanden, baaijen, kreeken, enz. gedurende dezen togt gezien.

Onze legerplaats was op de N. B. van 41 gr. 31 min. 11 sec. Achter dezelve verheft zich eene omtrent vijf mijlen breede vlakte, ter helfte met bosch bedekt, en de andere helft droog en meer verheven. De lage gronden ten Zuiden, waar de twee rivieren in een loopen, zijn aan overstroomingen onderhevig; verder op zijn de oevers hooger, en tegen over onze legerplaats zijn de heuvelen, die genoegzaam tot de rivier naderen, met eiken- noten- en olmboomen bedekt. Het land tusschen beiden wordt besproeid door de *Papillon-* of *Vlinder*-kreek, omtrent achttien roeden breed, en drie mijlen van de *Platte*. Ten Noorden breiden zich hooge graslanden uit, en op negen mijlen afstands van de *Platte-* de *Musketen*-kreek, en twee of drie kleine wilgeneilanden. Wij vertoefden hier eenige dagen, om onzen voor-

voorraad te droogen, nieuwe riemen te maken, en onze berigten wegens de reeds bereisde landen voor den President der Vereenigde Staten optemaken, wien wij dezelve met eene praauw van hier meenden te zenden.

De jagers vonden het wild hieromtrent schaars, zij zagen eenige damherten, kalkoenen en korhanen, alsmede overvloed van rijpe druiven. Een onzer lieden ving een' witten visch, (de *Squalus canicula* L.) met kleine oogen, en een' staart als een' dolfijn. In dit jaargetij gaan de *Indiänen* in de graslanden op de buffeljagd; maar daar wij het spoor van eenige jagers ontdekten, en de vlakten, in de rigting hunner dorpen, in brand zagen staan, hoopten wij dat zij terug mogten gekomen zijn, om den groenen *maïs* intezamelen; en dus zonden wij twee man naar de dorpen der *Otto's* en *Pôni's* (*Pawnee's*) met een geschenk van tabak, en eene uitnoodiging aan de Opperhoofden, om ons te komen bezoeken. Na twee dagen keerden zij terug. Door een grasveld ten Zuiden waren zij de *Vlinder*-kreek, dáárna het fraaije *Corne-de-Cerf*- of *Hertshoorn*-riviertje, overgetrokken, 't welk omtrent honderd roeden breed is, helder water en eene steenächtige bedding heeft. Dit water stort zich een weinig beneden het dorp der *Otto's* in de *Platte*, die zij overtrokken, en omtrent 48 mijlen van onze legerplaats de stad der inboorlingen bereikten. Zij vonden daar echter geene *Indiänen*, en slechts de sporen eener kleine bende. De *Otto's* waren voormaals een magtig Volk, en woon-

woonden omtrent twintig mijlen boven de *Platte*, aan den zuideröever van den *Missouri*. Doch, sedert in verval gekomen, vertrokken zij naar de nabuurschap der *Pawnee's* (*Pônies*) en leven thans onder de bescherming van dat Volk. Hun dorp ligt aan de Zuidzijde der *Platte*, omtrent dertig mijlen van deszelfs uitloop; het getal der mannen is tweehonderd, met insluiting van omtrent dertig huisgezinnen van *Missouri-Indiänen*, die zich geheel met hun vereenigd hebben. Vijf uren verder, op de zelfde zijde der rivier, houdt de Natie der *Pawnee's* of *Pôni's* haar verblijf; die weleer tot de talrijkste der stammen van de *Missouri* behoorden, doch van lieverleede verstrooid en verzwakt zijn, en sedert 1797 aanmerkelijke veranderingen hebben ondergaan. Thans bestaan zij uit vier troepen; de eerste is de reeds gemelde van omtrent vijfhonderd man, waarmede zich in de laatste jaren de tweede schaar vereenigd heeft, die den naam van *Republikeinsche Pônies* dragen, om hunne voormalige woonplaats aan den *Americaanschen* (en dus *Republikeinschen*) tak der rivier *Kanzas*, van waar zij afgetrokken zijn om de hoofdbende der *Pônies* optezoeken. Dit zoogenaamde *Republikeinsche* smaldeel der Natie is niet meer dan bijna 150 man sterk. De derden zijn de *Loup*- of *Wolf-Pônies*, dus genoemd naar eenen tweesprong der *Platte*-Rivier, omtrent negentig mijlen van den hoofdtak der *Pônies*; hun getal is tweehonderdtachtig. De vierde troep woonde oorspronkelijk bij de rivieren *Kanzas* en *Arkansaw*, maar werd

werd in hunne oorlogen tegen de *Osages* zoo dikwerf geslagen, dat zij zich eindelijk naar hunne tegenwoordige woonplaatsen aan de *Roode Rivier* begeven hebben, waar zij eenen volkstak van vierhonderd man uitmaken. Hoe verre ook verwijderd, kómen alle deze afdeelingen des Volks daarin overeen, dat zij in dorpen wonen en koren bouwen; doch in den ledigen tijd, welken de landbouw vergunt, in de grasvelden buffels jagen.

Verder de rivier op, ten westen van de *Zwarte bergen*, wonen de *Kaninaviesch* (*Kennynevys*), bestaande uit omtrent vierhonderd mannen. Men meent, dat zij oorspronkelijk van de *Pónies* zijn uitgeweken; doch zij zijn van den verbeterden toestand des hoofdstams verbasterd, en leven niet meer in dorpen, maar zwerven door de vlakten.

Nog meer westwaarts op vindt men verscheidene stammen, die een zwervend leven leiden omstreeks den oorsprong der *Platte*-Rivier, en van daar tot de *rotsbergen*. Men kent weinig meer van hun, dan de namen en de bevolking. De eerste zijn: de *Staitan* of *Kiekendief*- (*Kite*-) *Indianen*, een kleine stam van honderd manschappen. Zij hebben den naam van hunne snelle vaart, omdat zij altijd te paard zijn. Hun klein getal is het gevolg hunner verbazende woestheid en wreedheid. Zij zijn het krijgshaftigste volk van alle westelijke inboorlingen, en geven of nemen in hunne gevechten nimmer kwartier; van dáár, dat men deze barbaren, welke niet gespaard

wilden worden, bijna uitgeroeid heeft. Als dan volgen de *Wetapahato* (*Witêpêheto*) en *Kiawa* (*Kjóa*) stammen, die, schoon te zamen verbroederd, niet meer dan tweehonderd man uitmaken; de *Castahane* (*Kestehenê*) van driehonderd, en de *Cataka* (*Ketteké*) van slechts vijfenzeventig man, en eindelijk de *Dotami*. Deze omdolende stammen houdt men voor overblijfsels van de groote natie der *Padouca's*, die het land tusschen de bovendeelen der rivier *Platte*, en de *Kanzas* in bezit had. BOURGEMONT bezocht hen in 1724, toen zij nog aan de *Kanzas* woonden. Hunne toenmalige woonplaats (volgens zijne beschrijving) is thans die van het volk der *Kanzas*, en van de *Padoucas* bestaat zelfs de naam niet meer.

Den 27 Julij zeilden wij, na het oogmerk van ons verwijl volkomen bereikt te hebben, met een aangenaam koeltje uit den N. W. verder op. De twee paarden zwommen naar den Zuideröever, langs welken wij heenvoeren, en twee eilanden zagen, het eene door een' vijver gevormd, waarin zich eenige beken storten; het andere zeer zandig, en vrij uitgestrekt, te midden der rivier. Ten Zuiden is het land hoog en boschrijk, ten Noorden eene onöverzienbare vlakte. Op elfdehalve mijl van onze legerplaats zagen en onderzochten wij eene zonderlinge verzameling van grafheuvels aan de Zuidzijde. Niet verre van eene hoogte en een' vijver is eene streek van omtrent tweehonderd *acres* groot, en bedekt met opgeworpene heuvelen van verschillende hoogte,

gedaante, en uitgebreidheid, sommige van zand, anderen van zand met vaste aarde gemengd. De grootsten zijn bij de rivier. Deze hoogten toonen de ligging van het dorp der *Otto's*, eer zij zich onder de bescherming der *Pônis* plaatsten. Na vijftien mijlen te hebben afgelegd, legerden wij ons ten Zuiden, aan den oever eener hooge en schoone vlakte, met hoogöpgaande katoenboschjes, bij de rivier.

Den 28 Julij, des morgens, bereikten wij een' heuvel ten Noorden, zijnde de eerste hooge landen, welke op dien kant den vloed zoomen, van de *Nadawa*-rivier af. Eene kreek bij een eiland, omtrent vijftig roeden breed, noemden wij *Indiaansche Knobbel*-kreek, van een aantal ronde en kale hoogten, in de gedaante van knobbels, op de hooge landen ten Noorden. Een weinig benedenwaarts ten Noorden is de plek, waar in vroegere tijden de *Ayauway's* woonden. Zij waren een tak der *Otto's*, en weken van hier naar de *Monnik-rivier* (*Rivière des moines*) uit. Het land ten Noorden bestaat uit hooge grasvlakten en heuvelen met timmerhout; ten Zuiden is het laag en bedekt met katoenhout. Onze jager bragt ons des avonds eenen *Missouri-Indiaan*, dien hij met twee anderen aan het toebereiden van een elanddier vond; zij waren zeer vriendelijk, gaven hem eenig vleesch, en een van hun liet zich overhalen om mede naar onze boot te gaan. Deze man is dus een der weinige *Missouris*, die zich nog bij de *Otto's* bevinden; hij behoort tot

eene kleine bende, wier legerplaats vier mijlen van de rivier verwijderd is. Naar zijn zeggen is de Natie thans op de buffeljagd. Hij scheen zeer vrolijk, en zijne taal geleek naar die der *Osage's*, voornamelijk daarïn, dat hij een Opperhoofd *inca* noemde (*).

Wij zonden hem met eenen der onzen den volgenden morgen (Zondag den 29) terug, en gingen intusschen voort met onze reis; waarop wij weldrá eene noordelijke bogt in de rivier zagen, welke twintig roeden van de *Indiaansche Knobbelkreek* vloeit, waarvan het water vijf voeten hooger is dan dat van den *Missouri*. Ten Noorden gingen wij over *Boyer's* kreek, 25 roeden breed. Wij hielden ons middagmaal op een' belommerden plek, bij het hooge land ten Zuiden, en vingen vele groote *Catfish* (†) waarvan er een bijna wit, en

(*) Men weet dat dit ook de naam van de Hoofden des Volks, of zoogenaamde *Zonen der Zonnen* in *Peru* was. Deze overeenkomst van twee zoo verwijderde Volken ter aanduiding van dezelfde zaak, in hunne zoo arme talen, is zeker opmerkelijk, vooral, daar wij boven lazen, dat de *Osages* verre in den landbouw gevorderd, en minder oorlogzuchtig waren, dan hunne naburen, twee eigenschappen, die juist ook op de *Peruanen* in *Zuid-America* passen. VERT.

(†) De hier gemelde *Catfish*, eene vischsoort, welke in deze reis te meermalen voorkomt, hebben wij boven, volgens opgave van eenen beroemden kenner der Natuurlijke Historie, door *Squalus canicula*, eene soort van *haai*, overgebragt. Daar echter de haai een zeevisch is, en de *Catfish* hier altijd in zoet water voorkomt, hebben wij liever dezen naam in 't oorspronkelijke behouden, schoon zekerlijk een *Provincialismus* der *Americanen* zijnde. VERT.

en allen zeer vet waren. Bij dit hooge land deden zich de sporen van een' grooten orkaan op, die de rivier schuins van het N. W. naar het Z. O. moet zijn overgestoken, en vele groote boomen digt bij den grond had afgebroken en terneêrgeveld, waarvan sommigen in hunne volle kracht waren, en vier voet middellijns hadden. Onze legerplaats sloegen wij op in een bosch aan de Noordzijde. De *Missouri* heeft veel meer kromten, sedert wij de *Platte* waren voorbijgevaren, doch over 't algemeen zulk een' driftigen stroom niet. Het houtgewas op de grasvlakten begint allengs te verminderen; doch in de lage gronden zijn katoenboomen, eiken, zwarte en groote notenboomen (*hickory*) en olmen.

Den 30 Julij legerden wij ons op den Zuideroever om de *Otto's* aftewachten. Het land is hier geheel vlak, doch boven de peil van hoog water, heeft een' vruchtbaren grond, en het gras is niet minder dan van vijf tot acht voet hoog; tusschen beiden afgebroken door groepen van groote pruimen- en aalbeziënboomen van de zelfde soort als in de Vereenigde Staten. Ook groeijen hier twee soorten van kamperfoelie, de eene op eene soort van struik, die men ook algemeen omtrent *Harrodsburg* in *Kentucky* aantreft; de bloemen groeijen bij bossen, zijn kort, en van eene ligte vleesch- of rozekleur; ook de bladen staan afzonderlijk, en omringen den stam niet, even als in de gewone kamperfoelie der Vereenigde Staten. Achter deze vlakte is een met hout

begroeide bergrug, omtrent zeventig voeten boven de vlakte, aan wier einde wij ons leger opslogen. Deze hoogte scheidt de lagere grasvlakte van eene meer verhevene, van goede hoedanigheid, waar het gras van tien tot twaalf duimen hoog groeit; dezelve strekt zich omtrent eene halve mijl in de breedte uit tot eene andere hoogte, van tachtig tot negentig voet, aan gene zijde van welke de vlakte doorloopt. Bij onze legerplaats genieten wij van de heuvelen een zeer schoon gezigt op de rivier en het omliggende land. Op den afstand tusschen vier en tien mijlen, en eene hoogte van zeventig tot driehonderd voet, leveren twee gelijkloopende reijen hoog land een' doortogt op naar den *Missouri*, welke de lage gronden tusschen beiden vruchtbaar maakt. In deszelfs kronkelenden loop geeft hij voedsel aan de wilgeneilanden, aan het hier en daar staande katoenhout, olmen, wilde vijgen en esschenboomen, en in de boschjes vindt men hier en daar *hickory*, okkernoten, koffijnoten, en eiken.

Den 31 *Julij*. Toen wij heden hoogte namen, vonden wij de breedte onzer legerplaats 41 gr. 18 min. 18 sec. De jagers voorzagen ons met herten, kalkoenen, ganzen, en bevers; een der laatste werd levendig gevangen, en in zeer korten tijd getemd. *Catfish* was ook zeer overvloedig in de rivier, en wij zagen ook een' *buffelvisch*. Een onzer lieden bragt daags te voren een dier aan, door de *Pónies chocartoosh* (*tchokartoesj*) en door de *Franschen blaireau* of das ge-

genoemd. Niettegenstaande den koelen avond waren de *moskieten* ondragelijk lastig.

Wij verwachtten met smarte de terugkomst van onzen bode naar de *Otto's*. De lieden, die wij naar onze laatstvorige legerplaats afvaardigden, kwamen terug, doch zeiden, dat er geen spoor was, dat hetzelve bezocht was geworden. Onze paarden geraakten ook aan 't dolen, doch gelukkig vonden wij die, op den afstand van twaalf mijlen, weder. Eindelijk bedaarde onze vrees, door de komst van een' troep *Otto's* en *Missouri-Indiänen*, ten getale van omtrent veertien man, die den tweeden Augustus bij zonnenöndergang tot ons kwamen, verzeld van een' *Franschman*, die onder hen woonde, en voor tolk diende. De kapitein LEWIS en CLARKE gingen hun te gemoet, en zeiden, dat wij den volgenden morgen eene raadsvergadering zouden houden. Intusschen zonden wij hun eenig gebraden vleesch, spek, meelbloem, en meel, waarvoor zij ons een geschenk van watermeloenen bragten (*). Wij vernamen, dat onze knecht LIBERTÉ een' dag vóór deze afgezondenen de legerplaats van hunnen stam verlaten had; wij hoopten dat hij slechts door vermoeidheid van zijn paard was achtergebleven, of in de bosschen verdwaald, en spoe-

(*) Een bewijs, dat deze vrucht in die grasvlakten vrij algemeen is, eene overeenkomst te meer met de steppen van Oost-*Europa* en *Middel-Azië*. (*Zie het Voorberigt des Vertalers.*)

spoedig zou terugkomen, doch wij hebben hem nimmer wedergezien.

Den 3 Augustus waren de *Indianen* met hunne zes Opperhoofden bijeen, alle onder eene soort van tent, door een groot zeil gevormd; terwijl alle onze manschap in *parade* optrok. Toen werd er van onze zijde eene aanspraak gedaan, waarin wij hun de verandering van regering aankondigden, onze bescherming beloofden, en raad gaven omtrent hun toekomstig gedrag. Alle zes de Opperhoofden beantwoordden onze redevoering, elk op zijne beurt, naar den rang af. Zij gaven hunne blijdschap te kennen over het nieuwe bestuur, hoopten, dat wij hen aan hunnen *grooten vader* (den President der Vereenigde Staten) mogten aanbevelen, opdat zij handel en de noodwendigheden des levens mogten bekomen; zeiden, dat zij wapenen noodig hadden, zoowel ter jagd als tot zelfsverdediging, en verzochten onze bemiddeling tusschen hen en de *Maha's* (*Mehee's*) met welken zij thans in oorlog waren. Dit beloofden wij hun, en verzochten eenigen uit hun midden tot geleide naar dat Volk. Dit echter wezen zij van de hand, „ want," zeiden zij, „ de *Maha's* zouden ons doodslaan." Toen gingen wij over tot uitdeeling der geschenken. Daar het groote Opperhoofd des Volks niet bij dezen troep tegenwoordig was, zonden wij hem eene vlag, een' gedenkpenning, en eenige sieraden tot kleeding. Aan de zes Opperhoofden, hier tegenwoordig, gaven wij het volgende: een' gedenk-

denkpenning van den tweeden rang aan een Opperhoofd der *Otto's*, en een der *Missouri's*; een' gedenkpenning van de derde klasse aan twee mindere Opperhoofden van beide Natiën. De vaste gewoonte om een Opperhoofd te erkennen is namelijk deze: men hangt hem een' gedenkpenning om den hals, hetwelk bij zijnen stam als een bewijs zijner achting buiten 's lands geldt. Elk dezer penningen ging verzeld met een geschenk van blanketsel, kousebanden, en lakensche kleedersieraden, boven dien eene doos met buskruid, eene flesch brandewijn (*whiskey*) en eenige geschenken voor den geheelen troep, die hun zeer welkom schenen te zijn. Het windroer werd ook afgeschoten, en scheen hen te verbazen. Het afwezige Opperhoofd was een *Otto*, met name *Weahrushhaw* (*Wierosihô*) of het *diefje*. De twee tegenwoordige Opperhoofden waren *Sjongotongo*, of het *groote Paard*, en *Withi*, of *herbergzaamheid*, de eerste een *Otto*, de tweede een *Missouri*; voorts was er nog *Sjonguscan*, of *het witte paard*, een *Otto*. Deze gebeurtenis deed ons de plaats, waar wij ons thans bevonden, *de hoogte der Raadsvergadering* (*Council-bluff*) noemen; de ligging is bij uitstek voordeelig voor eene sterkte en handelfaktorij, daar de grond zeer gunstig is voor baksteenen, in de nabijheid overvloed van hout, en de lucht zuiver en gezond is. Ook ligt dezelve als 't ware in het middelpunt tusschen de onderscheidene volksstammen; ééne dagreis van de *Otto's*; anderhalve van de groote *Pônies*, twee

van de *Mahas*, twee en een vierde van het dorp der *Wolf-Pónies*; in eene voordeelige strekking tot de gronden, waarop de *Sioux* jagen, en vijfentwintig dagreizen van *Santa-Fé*, de hoofdstad van *Nieuw-Mexico*.

Nadat dus de plegtigheden der bijeenkomst waren afgeloopen, gingen wij des namiddags onder zeil, en legerden ons vijf mijlen verder, op de Zuidzijde, van waar wij 's anderendaags (4 Augustus) vroegtijdig afreisden. De hette des vorigen dags, die ons ook door de *moskieten* bijna ondragelijk geworden was, had een geweldige wind, met regen verzeld, volkomen bekoeld. Weldra bereikten wij een' zeer naauwen pas der rivier, waar dezelve, tusschen eene zandbank ten Noorden, en eene afhelling ten Zuiden bekneld, niet meer dan tweehonderd roeden breed is. Het afspoelen der oevers vult den stroom hier met verborgene blokken houts. Boven hetzelve is eene soort van faktorij, ten Zuiden, waar een van ons gezelschap twee jaren doorgebragt had in den handel met de *Maha's*. De rivier had hieromtrent weder inbreuk op den zuidwal gemaakt, daar een groot zandig eiland zijnen loop belemmerde. Twee kreeken ten Zuiden ontspringen uit drie vijvers, die te zamen, daar zij met elkander gemeenschap hebben, een meirtje maken, door toevloed uit de bovenlanden gevoed. De heuvelen aan weêrszijden zijn omtrent twaalf of vijftien mijlen van elkander verwijderd; die ten Noorden bevatten eenig houtgewas, doch die ten Zuiden zijn kaal, be-

behalve eenig kreupelhout in de stroombeddingen; rijke vlakten en grasvelden beslaan de tusschenruimte, en zijn, digt bij het water, met katoenhout bedekt. Aan de oevers was veel puimsteen.

Den 5 Augustus leiden wij ruim twintig mijlen af, schoon de rivier vol zandbanken was. Aan weêrszijden is de vlakke oever met eene menigte druiven bedekt, waarvan drie verscheidene soorten thans rijp zijn; de eene is groot, en gelijkt naar de purperdruif. Wij hadden dezen ochtend eenigen regen en wind; doch hebben opgemerkt, dat onweêrsstormen hier minder plaats hebben, dan aan de kust der *Atlantische* zee, in de Vereenigde Staten. De slangen zijn ook minder talrijk, schoon wij er dezen dag eene van de grootte en gedaante eener ratelslang, maar ligter van kleur, gedoód hebben. Kapt. CLARKE bereikte dezen avond, op een uitstapje ter jagd, omtrent 370 roeden van de legerplaats oostwaarts verwijderd, een schiereiland in de rivier, hetwelk bij hoog water overstroomt, en wanneer men de gewone en bekende veranderingen in de rivier nagaat, zal binnen weinige jaren de groote kromte droog zijn, en de stroom aan de andere zijde van het schiereiland loopen. Het geheele lage land tusschen de gelijkloopende heuvelketenen schijnt voormaals van het slib of modder der rivier gevormd te zijn, en is met zand en klei gemengd. Het zand der naburige oevers, met dat hetwelk de stroom met zich voert vereenigd, vult

vult dezen met zoo vele zandbanken, die, eenmaal in het water gezakt, daarïn vlottende blijven, en veeltijds naar den overkant gedreven worden, wiens brooze zamenstel zij ondermijnen; ten laatsten bezwijkt de wal voor deze herhaalde aanvallen; het water baant zich, in plaats der kronkelingen, een' nieuwen en korteren weg, en van daar dat de oevers van den *Missouri* telkens inzakken, en de rivier hare bedding verandert.

Den 6 Augustus in den ochtendstond zagen wij de *Soldaten-* (*Soldier's-*) kreek, door een van onze manschap ontdekt, bij een groot eiland; de kreek zal bij den mond omtrent 40 roeden breed zijn. Tweemaal bespeurden wij op dezen dag het zoo even geboekte verschijnsel van de verandering der stroombedding, de eene aan de Noord- de tweede aan de Zuidzijde. In het oude bedde waren slechts enkele vijvers overgebleven.

Des nachts vóór den 7 Augustus stak een N. W. storm op. Onze vaart op dien dag werd weder zeer belemmerd door zandbanken, doch ontmoetten wij slechts twee kleine eilanden, *Detachements*-eilanden genoemd. Wij zonden vier man af, om onzen knecht LIBERTÉ, en een' van onze soldaten optezoeken, die den 4, onder voorwendsel van naar een mes te zoeken, hetwelk hij achtergelaten had, was weggebleven, en wel, zoo wij dachten, met opzet (*). Ook zonden

Den

(*) Men kan dus nagaan, hoe aangenaam deze landstreek is, daar zij eenen *Europeër* kon bewegen, om te midden van onbewoonde, slechts door Wilden nu en dan bezochte landstreken, verre van de zijnen achterteblijven.

wij verscheidene kleine geschenken naar de *Otto's* en *Missouri's*, en verzochten, dat zij ons aan het dorp der *Maha's* zonden ontmoetten, waar men ligt middel zou vinden, deze stammen onderling te bevredigen.

Den 8 Augustus. Van de Noordzijde valt hier eene rivier in den stroom, door de *Sioux-Indianen Eaneahwadepon* (*Iniwcdepon*) of *Steenrivier*, en door de *Franschen Petite Rivière des Sioux* genaamd. Bij den uitloop is dezelve tachtig roeden breed. Onze tolk, de Heer DURION, die de bronnen van dien vloed bezocht had, en het omliggende land kende, bepaalt haren oorsprong omtrent negen mijlen van die der *Monniken*-rivier, en zegt, dat dezelve, vijftien uren van daar, door een meir van omtrent zestig mijlen in den omtrek heenvloeit, waarin twee rotsen van beide oevers elkanderen zoo digt naderen, dat het meir genoegzaam in tweeën gesplitst wordt. Het bevat vele eilanden, en wordt *Lac d'Esprit*, of *Geesten-meir* genoemd. Nabij hetzelve zijn de *hondevlakten*, (*the Dog-plains*) en vier dagreizen van daar de *Mahas*. De rivier kan tot op zekere hoogte worden opgevaren; de oevers maken eene golvende vlakte uit. De *Monniken*-rivier, zegt hij, is in de nabijheid der *Petite-Sioux* ook omtrent tachtig roeden wijd, vol banken, en een harer hoofdtakken wordt *Kat-rivier* genoemd. Twee mijlen verder den *Missouri* op, vonden wij het *Pelikaan*-eiland, door ons uit hoofde der vele vogels van die soort, welke zich daar onthielden, dus

dus genaamd. Nadat wij er een geschoten hadden, vonden wij in den zak beneden zijne snuit vijf *gallons* (*) water. Ook schoten wij een glanddier, en vonden weder de opmerking gestaafd, dat de oevers der *Missouri* weinig slangen bevatten. De poolshoogte was hier 41 gr. 42 min. 34 sec. Onze legerplaats was ten Noorden.

Den 9 Augustus hield ons een dikke mist tot over zeven uren op. Twee zandbanken, een gewezen schiereiland, thans door een' nieuwen arm des strooms van den oever gescheiden, aan de overzijde weder eene verlatene, of liever in moeras veranderde bedding (†), waren de voorwerpen die wij heden ontmoetten. De heuvelen verwijderden zich verre van de rivier, op wier oevers het lage land met katoenhout, en een' overvloed van wijngaarden bedekt is. Wij zagen een' eland, schoten een' kalkoen, en nabij onze legerplaats is eene woning van bevers. De kwelling door de *maskieten* werd ondragelijk.

10 *Augustus*. Heden zagen wij het eerste hooge land bij de rivier, boven de *hoogte der Raadsvergadering*, en een wilgeneïland, hetwelk wij den 11 langs zeilden. Aan de Zuidzijde lagen wij

(*) Eene maat van 8 pinten.

(†) Om de eentoonigheid zoo veel mogelijk te vermijden, zullen wij deze herhaalde opteekeningen van veranderde bedding enz. voortaan weglaten.

wij stil, om een' plek gronds te bezien, waar een van de Opperhoofden der *Maha's*, met name *Merel* (*Blackbird*) voor vier jaren aan de kinderpokken gestorven was. Eene hoogte van gelen zachten zandsteen rijst van de rivier op in eene soort van *terrassen*, tot dezelve eindigt in een' heuvel, omtrent driehonderd voet boven het waterpeil; op den top is eene grafterp van twaalf voet middellijns aan den grond, en zes voeten hoog, waarin het lijk des overledenen konings begraven is. Een lange stok van omtrent acht voet hoog steekt uit het midden dezer graftombe uit; wij plaatsten daarop eene vlag, met rood- blaauw- en witte boordsels. De *Merel* schijnt iemand van groot aanzien geweest te zijn; want de *Maha's* brengen nog telkens van tijd tot tijd levensmiddelen op zijn graf, zekerlijk uit een duister besef der onsterfelijkheid van hun Opperhoofd. Ten Zuiden voeren wij voorts eene kleine kreek voorbij, bij de *Maha's Waucandipeeche* (*Wokendipietsje*) genoemd; of: *de groote Geest is boos*. Bij deze kreek en de naburige heuvelen hadden de *Maha's* een dorp; zij hadden vierhonderd mannen hunner natie door de vreesselijke besmetting verloren, die de *Merel* in het graf sleepte. De poolshoogte was hier 42 gr. 1 min. $3\frac{8}{10}$ sec. Noorderbreedte. De oude beddingen der rivier waren langzamerhand met wilgen en katoenhout begroeid geraakt. Wij zagen heden eene groote menigte reigers.

12 *Augustus*. Een zacht koeltje uit het Zuiden

den deed ons omtrent tien mijlen voortspoeden. De rivier is hier wijder en ondieper dan gewoonlijk. Vier mijlen verder begint ten Zuiden eene ronde hoogte uit het water op te rijzen, van verscheidene mijlen uitgestrektheid, en van 20 tot 150 voet hoog, bestaande uit gele en bruine klei, met zachten zandsteen tusschen de beddingen. Deze hoogte is met timmerhout bedekt, waaronder men roode ceders opmerkt. Aan de overzijde is het land beneden het peil der overstrooming, doch van wilgen, katoenboomen, en vele druiven voorzién. De rivier heeft overvloed van bevers. Een wolf uit de vlakte (*prairie-wolf*) kwam ons bij den oever aanblaffen; wij trachtten hem vergeefs te vangen.

Den 13 Augustus bereikten wij een vlek ten Zuiden, waar zekere Heer MACKAY in 1795 en 1796 eene handel-faktorij aanleide, die hij *Fort Charles* noemde. Wij bereikten eene kreek ten Zuiden, waar bij de *Maha's* vertoefden, en aan de Zuidzijde der rivier sloegen wij op eene zandbank, tegen over de lage punt van een groot eiland, onze legerplaats op. Van hier werden de Serjant ORDWAY en vier man met eene vredevlag en geschenken naar het dorp der *Maha's* gezonden, om hen tot eene bijeenkomst met ons uitte-noodigen. Zij kwamen 's anderendaags ten 12 uur terug. Na een veld met hoog gras bedekt te zijn overgetrokken, hadden zij de kreek der *Maha's* bereikt, waarvan zich drie takken bij het dorp vereenigen; zij staken den Noordelijken over,

en

en trokken den Zuidelijken langs, eene zeer vermoeijende wandeling, daar zij zich een pad moesten banen door gras, zonnebloemen, en distels, alle boven de tien voet hoog, en tusschen welke wilde erwten groeiden. Vijf mijlen van onze legerplaats bereikten zij de ligging van het oude dorp der *Maha's*, hetgeen voormaals uit driehonderd hutten bestaan had, maar omtrent vier jaren geleden door de inwoners zelve was afgebrand, kort nadat de kinderziekte, zoo als wij boven zeiden, vierhonderd mannen, en een naar evenredigheid groot getal vrouwen en kinderen had in 't graf gesleept. De berigten van deze, dáár te lande vooral, afgrijsselijke ziekte waren allertreurigst. Men weet niet, hoe dezelve tot dit volk is overgebragt, waarschijnlijk door een' of anderen krijgstogt. Voorheen waren zij eene magtige en krijgshaftige Natie; doch toen deze mannen vergeefs hunnen oorlogsmoed te hulp riepen tegen eene ziekte, die den sterksten naast den zwaksten in 't stof velde, en tegen welke alle wederstand vruchteloos was, greep hun de uiterste razernij aan. Zij staken hun dorp in brand, en velen hunner doodden hunne eigene vrouwen en kinderen, om die voor een' wreederen, meer pijnlijken dood te behoeden, en opdat zij alle te zamen naar een beter land mogten vertrekken! Op een' heuvel achter het dorp zijn de graven van dit volk. — Van dáár staken onze afgevaardigden weder den tak der *Maha*-kreek tweemaal over, waar dezelve tusschen eene keten heuvelen en een' lan-

gen vijver heenschiet, en bereikten dus weder den *Missouri*, zonder eenige sporen van inboorlingen noch van verschen landbouw gezien te hebben.

Des morgens van den 15 zonden wij eenige manschappen af, om nategaan, van waar een sterke rook uit den Noordoosten ontstond, die de nabijheid van eenige *Indiänen* scheen aantekondigen. Zij vonden, dat eene kleine bende, die dezen weg onlangs heen getrokken was, eenige boomen half in brand had achter gelaten, waarvan de wind ons nu den rook regelregt toevoerde. Onze legerplaats is omtrent drie mijlen ten N. O. van het verwoeste dorp der *Maha's*, op 42 gr. 13 min. 41 sec. Noorderbreedte.

Den 16 wachtten wij nog te vergeefs naar de *Indianen*; een gedeelte onzer manschap was gister naar de *Maha*-kreek gegaan, die tusschen onze tenten en het dorp door een' dam der bevers afgesloten was. Een ander gedeelte ging heden. Zij maakten eene soort van vischnet van kleine wilgen en boomschors, om den visch in de kreek te onderscheppen: de eerste partij bragt driehonderd achttien, de tweede meer dan achthonderd stuks, namelijk snoeken, een visch, die naar zalm geleek, forellen, buffelvisch, een rotsvisch, platvisch, baars, eene kleine soort van baars, die men aan den *Ohio Zilvervisch* noemt, en garnalen van de zelfde grootte, gedaante, en smaak als omtrent Nieuw-*Orleans*, en de laagste gedeelten van den *Missouri*. Wij vonden ook zeer vette

mos-

mosselen, en op de rivier, zoowel als op de kreek, zijn onderscheidene soorten van eendvogels en plevieren. De wind schoot van het N. W. naar het Z. O. en wij hadden des avonds, zoo als gewoonlijk, een koeltje, hetwelk ons van de ondragelijke kwelling der *moskieten* voor een' tijdlang verloste.

17 *Februarij*. De morgenstond was fraai. Wij ontdekten eene grasplant rondom ons, die naar tarwe geleek, behalve dat het graan met rogge overeenkwam, ook eene andere, die zoowel naar rogge als garst zweemt, en eene soort van timotheusgras (*Phleum pratense*) dat uit den hoofdstam een zaad schiet, hetwelk meer met vlaszaad dan met het eerstgemelde overeenkomt.

In den avond kwam één der manschappen, naar de *Otto's* gezonden, terug met berigt, dat de overigen met den ontvlugten terugkwamen; zij hadden ook LIBERTÉ gevangen, die hun echter door eene list weder ontsnapte. Ook drie der Opperhoofden bragten zij mede, die onze tusschenkomst tot hunne bevrediging met de *Maha's* verlangden. Daar echter dit volk hun dorp verlaten heeft, kon dat gewenschte oogmerk niet bereikt worden; maar om eenige der naburige stammen rondom ons te verzamelen, staken wij het gras der vlakten in brand, het gewone sein, door de kooplieden gebezigd, om de *Indiânen* van hunne komst te verwittigen. Hetzelve wordt ook door onderscheidene Natiën gedaan ter bekendmaking van eenige gebeurtenis, volgens voorafgaan-

de onderlinge afspraak; zoodra dit vuur gezien wordt, brengt het de naburige stammen bijeen, ten zij dezelve het door hunne vijanden ontstoken achten.

Den 18 Augustus des namiddags kwamen de onzen met de *Indianen*, namelijk het *Diefje* en het *groote Paard*, die wij reeds op den derden ontmoet hadden, tevens met zes andere Opperhoofden, en een' *Franschen* tolk. Wij ontvingen hen onder een' belommerden boom, en nadat zij den maaltijd, dien wij hun voorzetten, genuttigd hadden (*), vroegen wij hen naar den oorsprong des oorlogs tusschen hen en de *Maha's*, dien zij met veel openhartigheid verhaalden. Twee *Missouris* waren naar de *Maha's* gegaan, om paarden te stelen, doch ontdekt en doodgeslagen. De *Otto's* en *Missouris* hielden zich daarop tot weêrwraak verpligt, en ten laatsten moesten de geheele Natiën in den twist deel nemen. Zij vreezen ook voor een' oorlog met de *Pônies*, in wier dorp zij dezen zomer, terwijl de inwoners op de jagd waren, hun koren gestolen hadden. Deze open-

(*) Men zal zich bij de lezing dezer plaats aan de natuurmenschen van HOMERUS herinneren, die ook altijd eerst bij plegtige ontmoetingen hunnen honger en dorst stillen, en daarna hunne nieuwsgierigheid bevredigen, of hunne belangen behandelen. Zóózeer gelijken de zeden van den onbeschaafden mensch, in de meest verwijderde eeuwen en gewesten op elkander. Men weet toch, dat de *Grieken* in de heldenêeuw van *Troje* niet zeer verre boven de *Americaansche* inboorlingen in beschaving vooruit waren. VERT.

openhartige belijdenis deed echter ons verlangen om over een' vrede met hun te handelen, geenszins verflaauwen; doch ons vuur lokte nog geene *Indianen*. De avond werd door eenen dans de inboorlingen besloten.

Daags daaräan waren de Opperhoofden en krijgslieden ten tien uren vergaderd. Wij verklaarden hun nogmaals onze bedoelingen, volgens de aanspraak, reeds vroeger op de *hoogte der Raadsvergadering* gehouden. Zij antwoordden op hunne beurt, en toen werden de geschenken uitgedeeld. Wij verruilden den kleinen gedenkpenning, dien wij aan het *groote Paard* gegeven hadden, voor een' van dezelfde grootte als dien van het *diefje*; voorts gaven wij een' kleinen penning aan een derde Opperhoofd, en eene soort van getuigschrift aan vijf der krijgslieden, ten blijke onzer gunst en van hunne goede gezindheden. Een dier lieden [voor welken zekerlijk dit bewijs te weinig innerlijke waarde had], gaf het ons met een ontevreden gelaat terug; maar het Opperhoofd, beducht voor onze gramschap, verzocht, het hem andermaal ter hand te stellen. Dit weigerden wij, en gaven hun een scherp verwijt, dat zij meer op voordeelen van den handel, dan op vrede met hunne naburen gesteld waren. In het eerst mishaagde hun die toon, doch ten laatsten verzochten zij alle, dat het schrift aan den krijgsman mogt worden teruggegeven, die daarop vooruit stapte, en zich bij ons verontschuldigde. Nogtans gaven wij het papier, in plaats van hem,

aan het Opperhoofd over, ten einde hij zulks aan den waardigsten mogt schenken; hij stelde het daarop onmiddelijk aan denzelfden krijgsman, die *groot blaauwoog* heette, ter hand. — Wij lieten het daarop aan geene voor hun meer wezenlijke geschenken ontbreken, zoo als eenige kleine artikelen en tabak, waarop de bijeenkomst met een teugje sterken drank voor de *Indianen* eindigde. Des avonds vertoonden wij hun allerlei aardigheden, vooräl het windroer, 't welk hun groot vermaak deed. Dit volk is bijna naakt, daar het geene bedekking heeft dan eene soort van schaamtegordel om hun middel, benevens eene loshangende, geschilderde deken of kleed van buffelvel, over hunne schouders geslagen.

De namen dier krijgslieden behalve de reeds genoemde waren *Kerkepèhè* (*Kraaijenhoofd*) *Ninesówe*, (*Zwarte Kat*), beide *Missouris*; *Senenone* (*Yzeroog*) *Neswaunje* (*Groote Os*) *Stedsjonje* (*Groot Blaauwoog*) en *Wesecheco* (*Dapperman*) allen *Otto's*. Deze twee stammen spreken omtrent dezelfde taal. Alle deze lieden verzochten ons om brandewijn.

Den 20 Augustus beklommen de *Indianen* hunne paarden, en verlieten ons, na bij het vertrek een geschenk van brandewijn ontvangen te hebben. Wij gingen hierop onder zeil, en na twee eilanden ten Noorden voorbij gevaren te zijn, leiden wij op die zelfde zijde onder eenige hoogten aan, de eersten bij de rivier, sedert wij het dorp der *Ayauwa's* verlaten hadden. Hier hadden wij

het

het ongeluk een' onzer Serjanten, CHARLES FLOYD, te verliezen. Daags te voren was hij door eene galachtige koliek aangetast, en bezweek, in weêrwil onzer uiterste pogingen en zorgvuldigheid, om hem te behouden. Kort vóór zijnen dood zeide hij tot Kapt. CLARKE: „Ik „ga u verlaten." Zijne kracht begaf hem, toen hij er bijvoegde. „Ik verzoek u, een' brief voor „mij te schrijven aan...." Hij stierf met eene bedaardheid, die onze hooge achting voor zijne standvastigheid en goed gedrag volkomen regtvaardigde. Hij werd op den top der hoogte begraven, met alle de eerbewijzing aan een' braaf' soldaat verschuldigd, en zijne rustplaats is gekenmerkt door een' paal van cederhout, waarop zijn naam en den dag van zijn' dood gegrift staan. Deze plaats noemden wij voorts naar hem, gelijk mede een Riviertje, omtrent eene mijl verder, en omtrent dertig roeden breed, aan de Noordzijde.

Den 21 *Augustus*. Langs eene reeks heuvelen bereikten wij den mond der groote *Sioux*-Rivier, drie mijlen boven dien der rivier FLOYD. De *Sioux* komt uit het Noorden, en is omtrent honderd tien roeden wijd. De Heer DURION, onze tolk voor de Natie der *Sioux*, die deze rivier wel kent, beweert dat dezelve meer dan tweehonderd mijlen opwaarts tot aan de watervallen, en zelfs nog verder, bevaarbaar, en dat de oorsprong van dien vloed nabij dien van *St. Pieter* is. Beneden de watervallen, zegt hij, valt uit het Oosten eene kreek in den stroom, na klippen van rooden rots-

steen te zijn doorgeworsteld. Van dezen steen maken de *Indianen* hunne pijpen, en hunne volstrekte behoefte aan dit Artikel heeft eene soort van Regt der Volken ingevoerd, waardoor de oevers der kreek voor heilig gehouden worden, en zelfs die stammen, welke dadelijken oorlog met elkander voeren, komen bij deze gewijde rotsen, als bij tempels die het Regt van schuilplaats bezitten, vreedzaam bijeen. Zoo vinden wij dan ook onder Wilden zekere onwrikbare beginselen, waardoor de woestheid hunner ontmenschte wijze van oorlogvoeren getemperd wordt; en, bij onkunde aan sterkere verpligtingen, geeft het denkbeeld van gemeenschappelijk gevaar alle de kracht der plegtigste verbintenissen. Hoe treffend blijkbaar wordt daardoor de pligt, om de vastgestelde regelen, die den oorlog verzachten, onder beschaafde Natiën zonder de minste inbreuk te handhaven, daar zelfs Wilden, met hunne weinige, voorbijgaande behoeften, noch in vrede, noch in oorlog bestaan kunnen, wanneer deze Regten eenmaal geschonden zijn!

De wind draaide nu Zuidelijk, en werd zoo hevig, dat wij onze zeilen moesten reeven; het zand, door den wind van de banken losgemaakt, belette ons zelfs het kanaal dier rivier op eenigen afstand te zien. Wij voeren heden weder eene plek voorbij, waar eenmaal een dorp der *Maha's* gestaan had; alsmede eene menigte zandbanken. Bij de vijfentwintig mijlen leiden wij heden af, door een land, hetwelk de zelfde eentoonige gedaan-

daante had, als wij sedert de *Platte*-Rivier bestendig ontmoet hadden, rijke lage landen bij de rivier, en achter dezelve glooijende *savanna's*, voorts timmerhout nabij den oever. Wij zagen heden aan de rivier eenige wolven, en plukten eene heerlijke vrucht, naar eene roode aalbezie gelijkende, en ter hoogte van een' wilden pruimboom.

Den 22 *Augustus*. Heden kwamen de lieden, die met onze paarden van het dorp der *Maha's* waren afgezonden, weder bij ons, en bragten ons twee damherten. De heuvelen ten Zuiden bevatten aluin, koperrood, kobalt, hetwelk veel naar moskovisch glas (of talk) geleek; vuursteenen, en zandsteen, de twee eersten zeer zuiver. Zeven mijlen verder is op de zelfde zijde eene andere aluinklip van eene donkerbruine kleur, en in wier scheuren men veel kobalt, verkalkte schelpen, en roode aarde aantreft. Kapt. LEWIS leed bij het onderzoek naar de delfstoffen in de eerste klip aanmerkelijken hinder door de reuk en den smaak van den kobalt, en moest eenige sterke geneesmiddelen nemen, om zich van deze uitwerkselen te herstellen. Dit geval gaf ons de oorzaak der maagongesteldheden te kennen, waarmede ons volk van den *Sioux*-rivier af was gekweld geweest. Wij hadden namelijk de verkeerde gewoonte, om zonder eenige voorzorg het water der rivier te gebruiken, schoon het langs den Zuideroever met een schuim bedekt was, 't welk nu bleek van deze heuvelen afgespoeld te zijn. Reeds eer wij

 hier

hier aankwamen, hadden wij het nadeel van dat schuim ontdekt, en onze manschap gelast, het water te roeren, en niet aan de oppervlakte, maar op zekere diepte te scheppen. Het gevolg was, dat deze ziekte verdween; gelijk ook de bloedvinnen, waarmede de manschap gekweld was geweest, aan gene zijde der *Sioux*-rivier niet meer bespeurd werden. Ten einde onzen goeden Serjant FLOYD te vervangen, vergunden wij het volk eerst een drietal te maken, van welken PATRICK GASS, de meeste stemmen hebbende, tot Serjant bevorderd werd.

Den 23 *Augustus.* Wij voeren heden tusschen klippen van gele en blaauwe aarde door. Het zand der banken belette ons bijna voor ons te zien. Op de noordzijde is een ruim en schoon grasland, door ons *Buffelweide* (*Buffaloe-prairie*) genaamd, om dat wij hier den eersten buffel schoten. Twee elanddieren ontsnapten ons, doch wij schoten een damhert en een' bever, en zagen verscheidene wolven.

Den 24 Augustus bespeurden wij een' heuvel van bruinen klei, aan de Zuidzijde, omtrent 180 of 190 voet hoog. Hier schijnt onlangs een brand te hebben plaats gehad; zelfs nu is de grond nog zóó warm, dat wij er volstrekt de handen niet in de aarde kunnen steken. Er zijn hier sterke blijken eener koolmijn, en ook is er veel kobalt, of eene *gekristallizeerde* zelfstandigheid, daarnaar gelijkende. Thans is hier eene vrucht rijp gelijk eene aalbezie, doch dubbeld zoo groot; en op

eene

eene heester, die zoo groot is als een pruimboom van *Damascus*. De reuk is alleraangenaamst. De *Indiaansche* naam beteekent *Konijnenbezie* (*). Eene kreek aan de Noordzijde heeft een' naam bij de inboorlingen, die met *Witsteen-rivier* overeenkomt. De schoone vlakte van daags te voren werd vervangen door eene andere, die hooger, zeer effen en uitgebreid is. Wij legerden ons op de noordzijde, en werden heden door de *moskieten* bij uitstek geplaagd.

(*) Zou dit ook dezelfde vrucht zijn, die wij zoo even (bl. 73.) ook ontmoetten, en wier beschrijving met deze de treffendste overëenkomst heeft? VERT.

*

DER-

DERDE HOOFDSTUK.

Zonderling blijk van bijgeloof der Sioux-Indianen. Bijeenkomst met de Sioux. Geaardheid, zeden, enz. van dat Volk. Kluchtig voorbeeld van hunnen heldenmoed. Oude vestingwerken. Beschrijving der Quicurre-rivier. Groote kudden buffels. Berigt van le Petit Chien of het hondje. Gevaarlijke ontsnapping van GEORGE SHANNON. *Beschrijving der Witte Rivier. Verbazende snelheid der Antelope. Men zet de rivier Sioux over. Beschrijving der groote bogt (le Grand Détour). Legerplaats aan de rivier Teton.*

Den 25 *Augustus.* De Kapiteins LEWIS en CLARKE gingen heden met tien man een voorwerp bezigtigen, hetwelk bij alle de naburige *Indianen* voor iets buitengewoons geacht wordt. Zij voeren tot den mond der *Witsteen*-rivier (omtrent dertig roeden breed), verlieten aldaar de boot, en beklommen een' rijzenden grond, van waar zich eene vlakte uitstrekt zoo ver het oog kan bereiken. Na vier mijlen wandelens zetteden zij over de kreek, waar die drieëntwintig roeden breed is, en eene ruime vallei besproeit. De hette was zóó drukkend, dat wij onzen hond weder naar de kreek terug moesten zenden, omdat hij onder het loopen bijna bezweek; en wij be-

bereikten het voorwerp onzer nieuwsgierigheid eerst na vier uren gaans. Het was eene groote schijnbaar opgeworpene hoogte te midden der vlakte, omtrent Noorden 20 gr. ten Westen, 9 mijlen van den mond der *Witsteen-Rivier*. Van onder is deze hoogte een regelmatig langwerpig vierkant (*parallelogram*), waarvan de lange zijde omtrent driehonderd, de korte zestig of zeventig roeden is: van de langere zijde (Noord en Zuid) rijst het steil omhoog tot 65 of 70 voeten, en laat op den top eene effene vlakte van twaalf voet in de breedte, en negentig in de lengte. De Noord- en Zuider-uiteinden daarvan zijn door twee eironde boorden aaneengehecht, die als nieuwe grondslagen dienen, en die geheele zijde in drie steile, maar geregelde trapsgewijze verdiepingen, van de vlakte afgerekend, verdeelen. Het eenige merkwaardige in dezen heuvel is deszelfs ongemeene evenredigheid, en dit, benevens de omstandigheid, dat dezelve geheel afgezonderd staat van de andere heuvelen, die acht of negen mijlen verre verwijderd zijn, zou menschelijke kunst doen vermoeden; doch daar de aarde en de losse keisteenen, waaruit deze hoogte bestaat, volmaakt in dezelfde orde gerangschikt zijn, als de steile oevers der kreek, besloten wij uit deze overëenkomst, dat dit verschijnsel, hoe vreemd ook, toch wel het gewrocht der natuur kon zijn (*).

Bij

(*) Het zij mij geoorloofd, hier van de kundige Reizigers te verschillen. Eene overëenkomst in den *trapsgewijzen opgang* der

Bij de *Indianen* is deze hoogte een voorwerp van een zonderling bijgeloof; zij noemen haar den *kleinen mannetjes-* of *kleine geesten*-berg, en gelooven dat het de woning is van kleine booze geesten in menschelijke gedaante, niet boven de achttien duim hoog, doch met zeer groote hoofden; deze zijn, volgens hen, met scherpe pijlen gewapend, waarmede zij zeer behendiglijk allen, die de stoutheid hebben hun verblijf te naderen, doorboren, en daartoe gedurig op de wacht staan. De overlevering gaat, dat reeds velen het slagtoffer dier duiveltjes geweest zijn, onder anderen, voor eenige jaren, nog drie *Maha-Indianen.* Schrik hiervoor houdt alle naburige Natiën, de *Sioux* zoowel als de *Otto's* en *Maha's* van dezen heuvel terug, dien zij voor geenen prijs zouden durven bezoeken.

Wij zagen niet één dezer kaboutermannen, zoomin als eenige schuilplaats voor dezelve; en wij vreesden niet voor hunne wraak, schoon wij een' tijd lang op den top der hoogte vertoefden, om het heerlijk gezigt op de vlakte te genieten, die zich

der drie opëengestapelde hoogten met dien der oevers verklaart nog de zeldzame *evenredigheid* (*symmetrie*) van het langwerpig vierkant niet, die bezwaarlijk zonder opzettelijke en doelmatige schikking te verklaren is. Wanneer men *volstrekt geene* opgeworpene hoogten, het werk van menschenhanden, in deze streeken, vond, zou men eerder tot het gevoelen der Schrijvers overhellen; daar dezelve echter geheel niet schaars zijn, begrijpen wij niet, waarom ook dit werk niet door hen zou kunnen gemaakt zijn. VERT.

zich voor ons uitbreidde. Het oog rust op een' verren afstand ten Noordwesten, en nog verder ten Noordoosten op heuvelen, die door groote kudden van veräfgrazende buffels een levendig aanzien verkregen. De grond van dit oord is uitstekend goed; hoogopgaande boomen nogtans vindt men niet dan aan de oevers van den *Missouri*; al het geboomte der *Witsteen*-Rivier zou met elkander naauwelijks honderd *acres* land beslaan. De grond rondöm deze hoogte heeft niet weinig tot hare beruchtheid bijgedragen; de wind, die van alle kanten over de opene vlakte giert, noodzaakt de insekten op de luwe zijde heul te zoeken, waar zij dan door de kleine vogelen, aan welke zij tot voedsel dienen, in grooten getale worden opgezocht. Nu houden de *Indianen* altijd eene groote bijëenscholing van gevogelte voor het gewrocht eener bovennatuurlijke oorzaak (*). Onder deze vogelen merkten wij bruine gierzwaluwen op, bezig met op insekten te loeren, en zoo mak, dat zij niet wegvlogen, dan toen wij op weinige voeten afstands bij hen waren; voorts in de vlakte de merel, het winterkoningje (hier te lande ook wel de *weiland-vogel* genoemd) en eene soort van leeuwerik, omtrent van de grootte eener patrijs, met een' korten staart. De verbazende hette en

dorst

(*) Ook dit is weder eene merkwaardige overeenkomst met de Volken der Oudheid, vooräl de *Romeinen*, wier naauwlettende opmerkzaamheid op de vlugt en het eten der vogelen, waarin ook zij iets bovennatuurlijks stelden, genoegzaam bekend is.

dorst dreven ons omstreeks een half uur van den heuvel naar het naastbijzijnde water, eene kreek op drie mijlen afstands, welke wij, na anderhalf uur vertoevens, langs wandelden, door een laag land omtrent eene mijl in de breedte. Om de plaats, van waar wij uitgegaan waren, te bereiken, moesten wij de kreek driemaal overtrekken. Dáár gekomen, plukten wij eenige heerlijke pruimen, druiven, en blaauwe aalbeziën, en kwamen, omstreeks zonnenöndergang, terug aan den mond der Rivier. Hier stapten wij weder in onze boot, en staken, toen wij onze legerplaats van 's avonds te voren bereikten, het gras en de vlakten in brand, om de *Sioux* van onze komst te verwittigen. Wij hadden eene eend en eenige andere vogelen geschoten; de manschap in de boot, onder den Serjant PRYOR, die intusschen de rivier was opgevaren, en eene hoogte van blaauwen klei ten Zuiden ontdekt had, had eenige groote *Catfish* gevangen.

Den 26 *Augustus* Zondags. Ten negen uur haalden wij de boot weder in, en voeren eene kleine kreek, genoemd *Petit Arc* of *kleine Boog*, en, op eenigen afstand, een dorpje van denzelfden naam voorbij. Ook hiervan, gelijk van zoo vele andere, is niets dan de aarden wal, die het omgeeft, meer overgebleven. Het werd opgerigt door een Opperhoofd der *Maha's*, hetwelk den naam van *kleine Boog* droeg, en, ontevreden zijnde op den vorigen Koning *Merel*, met tweehonderd zijner medestanders dit verblijf opzocht, hetwelk thans

thans verlaten is, daar de twee dorpen sedert den dood der *Merel* hereenigd zijn. Wij vonden hier overvloed van druiven, en pruimen van drie soorten, twee van eene gele kleur, en slechts door de lengte der eene soort onderscheiden, en eene derde rond en rood; allen hebben een' overheerlijken smaak, vooral de gele.

Den 27 *Augustus*. De morgenstar scheen veel herderder dan gewoonlijk. Een aangenaam koeltje uit den Zuidoosten dreef ons, over eenige banken, naar eene hoogte op de Zuidzijde van witten klei of krijt, waaronder eene steensoort is, die naar kalksteen gelijkt, ingelegd met eene doorschijnende zelfstandigheid, die wij voor kobalt hielden, en eenig ondoorschijnend erts. Ook staken wij de vlakte in brand, om de *Sioux* andermaal uittenoodigen. Verder kwamen wij aan den mond der *Jacobs-Rivier* (*Rivière Jacques*) ook wel *Yankton* genoemd, naar den stam, die hare oevers bewoont. Zij is aan den uitloop omtrent 90 roeden breed; en wordt, gelijk reeds van meer andere stroomen is opgemerkt, boven den mond steeds wijder en wijder; het land, hetwelk zij besproeit, is rijk aan gras, met weinig timmerhout. Men kan deze rivier een groot eind wegs opvaren, daar zij nabij die van *St. Pieter*, van den *Mississippi*, en de *Roode Rivier* uit het meir *Winnipeg* ontspringt. Zoo als wij aan den uitloop van den vloed kwamen, zwom een *Indiaan* naar de boot; twee anderen kwamen bij onze landing aan, die ons meldden, dat een

groote troep *Sioux* nabij ons gelegerd waren. Zij verzelden drie onzer manschappen, die eene uitnoodiging overbragten tot eene bijeenkomst op eene plek boven de rivier. De derde *Indiaan* bleef bij ons. Hij is een *Maha*, en zegt, dat deze Natie naar de *Pônies* gegaan is, om vrede met hen te sluiten. De lucht was heden koel, en de avond bekoorlijk.

Den 28 *Augustus*. Ten Zuiden is eene grasvlakte, die glooijend uit het water tot eene hoogte verrijst, die zich op vier mijlen afstands witachtig, en omtrent 70 of 80 voet hoog vertoont. Verder is eene andere bruinachtige hoogte ten Noorden, en op negendehalve mijl begint de *Calumet*-heuvel (*) ten Zuiden, onder welken wij in eene schoone vlakte ons leger opsloegen, om naar de *Sioux* te wachten. Bij de eerste hoogte verliet ons de *Indiaan*, om naar de zijnen terugtekeeren. Een onzer praauwen stiet hier op een stuk hout onder 't water, en werd ongeschikt tot den dienst, zoodat onze geheele lading in de tweede praauw moest worden overgescheept. Aan beide zijden der rivier zijn schoone vlakten met katoenboomen, en nabij de hoogte is meer timmerhout in de dalen, dan wij gewoonlijk tot nu toe gezien hebben.

Den

(*) *Calumet.* Dit is de naam der *vredepijp* bij de *Noordamericaansche Indianen.* Hij, met wien zij deze rooken, is van hunne zijde volkomen veilig, en in een' staat van vrede.

VERT.

Den 29 hielden wij ons met herstel onzer praauw bezig, na een' hevigen storm, met regen verzeld; toen, tegen vier uur in den namiddag, de Serjant PRYOR en onze overige afgevaardigdigden aan de overzijde verschenen, verzeld door vijf Opperhoofden, en omtrent zeventig mannen en knapen. Wij lieten hen met de boot afhalen, en zij kwamen bij ons. Het toeval deed onzen tolk, den Heer DURION, te midden dezer inboorlingen zijnen zoon ontmoeten, die toen juist onder de *Sioux* verkeerde, om handel te drijven. Hij keerde met den Serjant PRYOR naar de *Indianen* terug, aan welke wij tevens een geschenk van tabak, koren, en eenige ketels deden toekomen, met verzekering, den volgenden morgen hunne Opperhoofden te zullen gaan spreken. De Serjant bragt berigt, dat hij bij de intrede van hun dorp, op twaalf mijlen afstands van onze legerplaats, een' troep *Indiánen* ontmoet had, die hunne bezoekers met een buffelvel toefden, waarop zij hen dragen wilden; doch ons volk wees die eere van de hand, zeggende, dat de bevelhebbers der booten zich niet bij hen bevonden. Men zette hun toen, als een groot blijk van eerbied, een' gekookten vetten hond voor, waarop zij zich regt vergastten, en den smaak zeer aangenaam vonden. De legerplaatsen der *Sioux* zijn van eene kegelvormige gedaante, met buffelvel bedekt, en met onderscheidene gedaanten en kleuren geverwd; voorts met eene opening in den top der hutten, om den rook doortelaten. Elke hut is voor tien

 of

of vijftien personen ingerigt, en de inrigting van binnen is net en gemakkelijk, daar de kookplaats van het woonvertrek afgescheiden is.

Den 30 *Augustus.* De mist was heden zoo dik, dat wij de legerplaats der *Indiänen* aan de overzijde niet zien konden, maar tegen acht uren klaarde het weder op. Wij maakten onze aanspraak en eenige geschenken gereed, en ontboden toen de Opperhoofden en krijgslieden. Tegen twaalf uren ontvingen wij hen onder een' grooten eik, naast welken de vlag der Vereenigde Staten wapperde. Kapt. LEWIS deed eene aanspraak, met de gewone raadgevingen voor hun volgend gedrag. Toen erkenden wij hunne Opperhoofden, door aan den voornaamsten derzelve eene vlag, een' gedenkpenning, een getuigschrift, en eene streng *wampum* te geven, waarbij wij eene *Opperhoofdsmontéring* voegden, namelijk, de rijkgeborduurde *uniform* van een' *Artillerist* der Vereenigde Staten, met een' driekanten hoed en eene pluim (*). Een opperhoofd van den tweeden rang en drie mindere

(*) *Inde etiam habitus nostri honor, et frequens toga..... idque apud imperitos humanitas vocabatur, cum pars servitutis esset.* TACIT. *de Vita Agricol.*

„ Daarop volgde, dat men ook onze draght in eere hieldt, en „ veelal met den tabbaart ging. En dit werdt bij d'onervarenen beleeftheit genoemt: daar 't een deel der slavernije was."
HOOFT.

Zoo gebruiken dan de nakomelingen der *Britten* omtrent de inboorlingen van *America* dezelfde Staatkunde, die de *Romeinen* eenmaal ter onderwerping hunner nog woeste voorvaderen bezigden. VERT.

dere ontvingen gedenkpenningen, en een behoorlijk geschenk van tabak en kleedingsstukken. Daarop rookten wij met elkanderen de vredepijp, en de Opperhoofden begaven zich naar een prieel, 't welk hun jonge volk uit struiken gevlochten had; waar zij onderling de geschenken uitdeelden, rookten, aten, en raadpleegden over het antwoord, dat zij ons morgen zouden geven.

De jonge lieden toonden hunne behendigheid in met boog en pijl naar het wit te schieten voor granen, die wij aan de beste treffers uitdeelden. Des avonds danste de geheele troep tot laat in den nacht, en te midden hunner vermakelijkheden strooiden wij eenige messen, tabak, klokjes, linten, en band onder hen uit, waarmede zij zeer in hun schik waren.

Hunne muzijkinstrumenten waren de trom, en eene soort van zakpijp van eene wit bereide buffelhuid, met fijnen hagel of keisteentjes daarin, en een' bos hairen daaraan vastgebonden. Dit brengt eene ratelende muzijk voort, waarmede vier *toonkunstenaars* onzen troep dezen morgen gedurende de bijeenkomst verveeld hadden.

Den 31 *Augustus.* Na het ontbijt kwamen de hoofden bijeen, en zaten in een staatsiegewaad, op het fraaist uitgedoscht, en met vredepijpen, op ééne rei ter neder, allen naar de zitplaatsen der Kapiteins LEWIS en CLARKE gerigt. Toen zij nu allen plaats genomen hadden, stond het groote Opperhoofd, in hunne taal *Weucha* (*de handgever*) en in het *Fransch* le *Libérateur* (*de*

bevrijder) genoemd, op om te spreken. Hij keurde goed hetgeen wij gezegd hadden, en beloofde onzen raad te volgen. Zijne aanspraak was tamelijk lang.

„ Ik zie daar, zeide hij, de twee zonen (*) „ van mijn' grooten Vader (†) voor mij. Gij ziet „ mij, en onze overige Opperhoofden en krijgs„ lieden. Wij zijn zeer arm, wij hebben noch „ kruid noch lood, noch messen; en onze vrou„ wen en kinderen in het dorp zijn zonder klee„ deren. Ik wenschte wel, dat gelijk mijne „ broeders mij eene vlag en een' gedenkpenning „ gegeven hebben, zij ook iets aan deze arme „ lieden gaven, of hen met de eerste boot, „ die de rivier opkomt, vergunden te vertoeven „ en handel te drijven. Ik zal Opperhoofden der „ *Pónies* en *Maha's* bijeenbrengen, en tusschen „ hen vrede bewerken; maar het is beter, dat „ ik het doe dan de zonen van mijn' grooten „ Vader: want naar mij zullen zij gereeder luis„ teren. Ik zal ook in het voorjaar eenige Op„ perhoofden mede naar uw land nemen; maar „ vóór dien tijd kan ik niet van huis gaan. Ik „ ben voorheen bij de *Engelschen* geweest; zij „ gaven mij een' gedenkpenning en eenige klee„ deren; toen ik naar de *Spanjaarden* ging, ga„ ven zij mij een' gedenkpenning, maar niets om

„ die

(*) De Kapiteins LEWIS en CLARKE.

(†) De President MADISSON.

VERT.

VERT.

„ die van mijne naakte huid aftehouden; thans „ geeft gijlieden mij eene *medaille* en kleederen. „ Maar nog zijn wij arm; en ik wenschte, broe- „ ders, dat gij mij iets voor onze vrouwen gaaft."

Toen hij nedergezeten was, stond MAHTOREE (*Mêtori*) of *Witte Kraanvogel*, op. „Ik heb, zeide „ hij, gister naar de woorden van onzen Vader ge- „ luisterd, en ik ben heden blijde te zien, hoe „ gij ons oude Opperhoofd uitgedoscht hebt. Ik „ ben een jong man, en zoek niet veel te spre- „ ken. Mijne Vaders hebben mij tot een Op- „ perhoofd gemaakt; voormaals had ik veel ver- „ stand, doch nu dunkt mij, dat ik meer heb „ dan ooit. Wat het oude Opperhoofd gezegd „ heeft, wil ik ook wel bevestigen, en doen 't „ geen hem en u behaagt; maar ik wenschte dat „ gij deernis met ons had, want wij zijn zeer „ arm."

Een derde Opperhoofd, PAWNAWNEAHPAHBE (*Pônôniepabe*) sprak toen op zijne beurt: „Ik ben „ een jong mensch, en weet slechts weinig: ik „ kan niet wel spreken, maar ik heb geluisterd „ naar 't geen gij tot het oude Opperhoofd ge- „ zegd hebt, en zal doen al wat gij goedvindt." Dezelfde gevoelens werden dooa AWEAWECHACHE (*Ewiewetchatche*) herhaald. Het verwonderde ons te vinden, dat de naam van PÔNÔNIEPABBE beteekende: *geslagen door de Pônies*, en gegeven was bij gelegenheid van een' slag, dien dit Opperhoofd in een gevecht tegen de *Pônies* bekomen had. De naam EWIEWETCHATCHE beduidde *Half-*

man, zekerlijk een vrij zonderlinge naam voor een' krijgsman, doch den oorsprong daarvan vernamen wij in 's mans bescheidenheid te liggen, als of hij, wanneer van zijne daden gesproken werd, zeggen wilde: „ Ik ben geen oorlogsheld: ik ben „ slechts een half man."

De andere Opperhoofden spraken zeer weinig; maar toen zij geëindigd hadden, deed een der krijgslieden eene aanspraak, waarin hij hun zijne ondersteuning toezeide. Zij beloofden met de *Otto's* en *Missouris*, de eenige Natiën met welke zij in oorlog zijn, vrede te zullen maken. Het slot van alle deze aanspraken was: de deerlijke toestand der Natie; smeekbeden om medelijden met hen te hebben, en hun kooplieden toetezenden; klagten over gemis van kruid en lood, en ernstige aandrang om van *des grooten Vaders melk* (zoo noemen zij sterken drank) voorzien te worden. Vervolgens gaven wij elk der Opperhoofden een weinig tabak, en aan twee krijgslieden, die bij het Opperhoofd waren, een getuigschrift. Wij haalden den Heer DURION over, om hier te blijven, en zoo vele der Opperhoofden van de *Sioux*, als hij kon bijeenbrengen, naar den zetel der Regéring te geleiden. Zijnen zoon gaven wij eene vlag, eenige kleedéren en voorraad, met aanwijzing, om tusschen de stammen in deze streek vrede te sluiten, en eenige hunner Opperhoofden naar den President te geleiden. Des avonds verlieten ons de *Indianen* met de twee Heeren DURION, en legerden zich aan de overzijde der rivier.

Deze

Deze *Indianen* zijn de *Tanktons*, een stam van de groote Natie der *Sioux*. Het aantal der *Tanktons* bedraagt niet boven de tweehonderd mannen; zij bewonen de *Jaques-Monniken-* en *Sioux*-rivieren. Zij zijn forsch van gestalte, wel gevormd, en hebben een zeker voorkomen van waardigheid en moed. In hunne kleeding verschillen zij niet van de andere afdeelingen dezes Volks die wij zagen, en naderhand beschrijven zullen; zij houden veel van sieraden; blanketsel, pennen van het stekelvarken, en pluimen bezigen zij tot opschik. Sommigen droegen eene soort van halsband van witte beerenklaauwen, drie duimen lang, en digt om hunnen hals gehecht. Zij hebben slechts eenige weinige jagdgeweren, en zijn over 't algemeen met boog en pijl gewapend, waarin zij nogtans niet zoo behendig schijnen als de meer noordelijke *Indianen*. Het geen ons meest trof was eene inrigting, die alléén hun, en aan de meer westwaarts gelegene *Kiekendief-Indianen* eigen is; zijnde, naar men zegt, van laatstgemelden ontleend. Het is eene vereeniging van de levendigste en dapperste jonge lieden, die door genegenheid aan elkander verbonden, en door eene heilige gelofte verpligt zijn, om nooit voor eenig gevaar te deinzen, nooit voor den vijand te wijken (*). In den oorlog gaan zij steeds voorwaarts,

(*) Dus was ook bij de *Grieken* te *Thebe* de *heilige schare*, en bij de oude *Galliërs* waren (volgens CESAR's verhaal) de *Sol-*

waarts, zonder achter boomen te schuilen, of hunne natuurlijke dapperheid door kunstgrepen te gemoet te komen. Dit onverzettelijk besluit, om niet ter zijde aftewijken, vertoonde zich voor eenigen tijd, — heldhaftig of belagchelijk, zoo als men het neemt, — toen de *Tanktons* op het ijs over den *Missouri* trokken. Er lag een open wak in hunnen weg, hetwelk zij gemakkelijk hadden kunnen omgaan. De voorsten der bende versmaadden zulks; zij liepen regt toe, en waren verloren. De anderen wilden dit voorbeeld volgen, doch werden met geweld door de overige van den stam weêrhouden. Deze jonge lieden zitten, legeren zich, en dansen met elkander, afgescheiden van de overige leden des Volks. Zij zijn gewoonlijk omstreeks dertig of vijfendertig jaren oud, en de achting voor den moed is bij dit Volk zoo groot, dat hunne zetels in de raadsvergadering hooger zijn dan die der Opperhoofden, en hun persoon ook meer ontzien wordt.

Maar

Soldurièrs in leven en dood onafscheidelijke vrienden. Zie, wegens de eerste, een naauwkeurig verslag bij PLUTARCHUS, in *Pelop.* C. 18. 19. En, wegens de laatste, CAES. *de Bello Gall.* III. C. 22. „ De toestand der gewijden, die zij *Soldurièrs* noe- „ men, is van dien aard, dat zij alle genoegens des levens met „ hun genieten, aan wier vriendschap zij zich hebben overgege- „ ven; zoo dezen eenig geweld geschiedt, verduren zij het „ zelfde lot tevens, of doen zich den dood aan. Bij menschen- „ geheugen is er nog niemand van hun gevonden, die, na 't „ sneuvelen van hem, aan wiens vriendschap hij zich had toe- „ gewijd, weigerde te sterven."

Maar het is ligt te voorzien, dat zulk eene onberedeneerde dapperheid, of liever vermetelheid, weldrá het aantal van hun, welke die kunnen uitoefenen, moet verminderen, zoo dat de geheele schare thans slechts uit vier krijgslieden bestaat, die zich onder onze bezoekers bevonden, zijnde het overschot van tweeëntwintig, waaruit niet lang geleden deze troep was zamengesteld; doch in een gevecht met de *Kiekendief-Indianen*, van de *Zwarte bergen*, sneuvelden er achttien, en de nog overige vier werden door hunne landslieden uit den strijd gesleept.

Terwijl deze *Indianen* bij ons waren, deden wij een zeer naauwkeurig onderzoek naar hunnen toestand, hun getal, handelbetrekkingen en zeden; waaromtrent wij voldoende bescheiden erlangden door twee verschillende tolken; en uit hunne berigten, gevoegd bij onze zamenkomsten met andere troepen van het zelfde Volk, en veel, 't geen ons sedert is ter oore gekomen, konden wij, met eenige volledigheid, een verslag opmaken van de tot hiertoe zoo weinig bekende Natie der *Sioux*.

De *Sioux*, of *Dacorta-Indianen*, oorspronkelijk aan den *Mississipi* gewoond hebbende, en door CARVER *Nadowessiers* genoemd, zijn thans in de volgende stammen verdeeld:

Voor eerst. De *Tanktons*; deze bewoont de rivieren *Sioux*, der *Monniken* (des *moines*) en *Jacques*, en telt omtrent tweehonderd krijgslieden.

Ten

Ten tweeden. De *Tetons der verbrande bosschen.* Deze stam bevat omtrent driehonderd man, die aan beide zijden van den *Missouri*, de *Witte-* en *Teton-*Rivieren wonen.

Ten derden. De *Tetons Okandandas*, een stam van omtrent honderd vijftig man, die beide zijden van den *Missouri* beneden de *Chayenne-*Rivier bewonen.

Ten vierden. De *Tetons Minnakenozzo*, mede aan weêrszijden van den *Missouri* boven de *Chayenne-*Rivier, van omtrent tweehonderd vijftig man.

Ten vijfden. De *Tetons-Säone;* 300 man beneden de *Warreconne-*Rivier, ook aan den *Missouri.*

Ten zesden. De *Tanktons der vlakten*, of *Groote Duivels;* deze zwerven aan den oorsprong der *Sioux-*, *Jacques-* en *Roode-*Rivieren, zijn de talrijkste van alle stammen, en omtrent vijfhonderd man sterk.

Ten zevenden. De *Wahpatone* (*Wêpatoon*) aan de *St. Pieters-*Rivier, vlak boven den mond derzelve, en van tweehonderd man.

Ten achtsten. De *Mindawarcarton*, of eigenlijke *Dacorta-* of *Sioux-Indianen.* Deze bezitten de oorspronkelijke woonplaatsen der *Sioux*, gelijk zij eigenlijk alléén dien naam dragen. Zij zwerven aan weêrszijden van den *Mississipi*, omtrent de watervallen van *St. Antoni*, en tellen driehonderd man.

Ten negenden. De *Wahpatoote* (*Wepatoete*) of *Loof-*

Loofbedden; aan beide zijden der *St. Pieters*-Rivier, beneden de *gele houtrivier*; ten getale van omtrent honderd vijftig man.

Ten tienden. De *Sistasoene*, tweehonderd man, aan den oorsprong der *St. Pieters*-Rivier. Van deze onderscheidene stammen zal hierna breeder gesproken worden.

Den 1 September 1804. Dezen morgen trokken wij de *Calumet-hoogten* over, bestaande uit een' geelächtig rood- en bruinen klei zoo hard als krijt, waarnaar zij veel gelijkt, en 170 of 180 voet hoog. Hier naderen de heuvelen weder tot den boord der rivier, doch zijn aan de Zuidzijde hooger dan aan de Noordzijde. Tegen over deze hoogten is een groot, met hout begroeid, eiland, boven 't welke de hooge landen eene klip ten Noorden over de Rivier maken, *Witte Beerenklip* genoemd, daar een dier van deze soort in een van de menigvuldige, en waarschijnlijk diepe holen van deze rots gedood is. Ook bereikten wij een groot zandig eiland met katoenboomen bedekt; wij hadden den geheelen dag betrokken, windig en regenächtig weder. Ten Noorden was het groote *Goedmans*- (*Bonhomme*-) eiland. Aan weêrszijden is slechts gras, en geen timmerhout; hier en daar echter zijn de lage landen met katoenboomen, olmen, en eiken bedekt. Onze jagers hadden een eland en een' bever geschoten; er is ook veel *Catfish.*

Den 2 September. Wij voeren het lagere gedeel-

deelte van eene oude sterkte, aan de Zuidzijde, voorbij, en zagen de spits van het groote en houtrijke eiland *Bonhomme;* hierna werd de wind zoo hevig, en door een' kouden regen verzeld, dat wij vier mijlen ten Noorden, onder eenen gelen kleiheuvel, omtrent 110 voet hoog, moesten landen. Onze jagers voorzagen ons met vier elanden; wij vonden druiven en pruimen op de oevers, en ter zijde der hoogten beerengras en wijnruit. De oevers zijn hier hoog, doch landwaarts in platter, en geenszins waterrijk; doch aan de Zuidzijde lager. Kapt. CLARKE trok de rivier over, om de overblijfselen der voorbijgevarene sterkte te zien.

Dit bezienswaardig voorwerp ligt aan de Zuidzijde van den *Missouri*, tegen over de spits van het eiland *Bonhomme*, in eene lage vlakte, daar de heuvelen drie mijlen van den vloed af zijn. Eerst verrijst een aarden wal vlak van den oever der rivier, en loopt, in eene regte lijn Zuid 76 gr. ten Westen, zesennegentig roeden verre; de *basis* van dezen wal of terp is 75 voet, en de hoogte omtrent acht. Als dan verandert de rigting Zuid 84 gr. ten Westen, en loopt terzelfde hoogte en diepte voort tot 53 roeden afstands, terwijl eene glooijende helling den hoek uitmaakt. Hier is eene soort van hoornwerk, van de zelfde hoogte als de eerste hoek: dezelfde wal loopt dan verder N. 69 gr. ten Westen, 300 roeden lang; nabij dat westereinde is eene opening of poortweg, met reg-

regte hoeken op den wal staande, en inwaarts loopende. Dezelve wordt beschermd door twee bijna half cirkelsgewijze wallen vóór dezelve, lager dan de groote wallen; van den poortweg schijnt een bedekte weg gemeenschap met de tusschenruimte tusschen deze twee wallen te hebben. Ten Westen der opening wordt de wal veel grooter, zijnde omtrent 105 voet breed, en 12 voet hoog. Op het einde van dezen hoogen grond strekt zich de wal 56 roeden verre in eene rigting Noord 32 gr. ten Westen uit, en kromt zich dan inwaarts N. 23 gr. ten Westen, 73 roeden verre. Deze twee wallen schijnen eenen dubbelden bedekten weg gehad te hebben; zij zijn van 10 tot 15 v. 8 duim hoog, en van 75 tot 105 voet van onder breed; de helling binnenwaarts is steil, doch buitenwaarts glooijend. Op den afstand van 73 roeden eindigt de wal plotselijk aan eene groote holte, die verre beneden het waterpas der vlakte ligt, en waar men eenige sporen vindt van een' bedekten weg naar het water. Deze ruimte wordt door onderscheidene hoogten afgewisseld, die zonder geregelde orde uit de laagte oprijzen; in wier midden een diep rond hol is.

Op een' afstand van 96 roeden, (in welke tusschenruimte de lage grond een natuurlijk beletsel is) en in de rigting van N. 32 gr. ten Westen begint de wal weder, en doorsnijdt de vlakte N. 81 gr. ten Westen achttienhonderd dertig roeden verre tot aan den oever des strooms. Hier is de hoog-

hoogte omtrent acht voet, tot dezelve, op den afstand van 533 roeden, eenen diepen kringsvormigen vijver van 73 roeden middellijns ontmoet. Vervolgens vermindert de hoogte allengs tot aan de rivier, tot welke zij bij eene drabbige bank nadert, die alle blijken draagt van tot op een' aanmerkelijken afstand op het water veröverd te zijn. Een weinig boven de vereeniging is eene kleine ronde schans of *redoute* langs de rivier, en op 1100 roeden afstands, in eene regte lijn van dezen wal, is een tweede, omtrent zes voet hoog, en van aanmerkelijke breedte; dezelve rijst eensklaps van den oever des strooms op, aan eene kromte welke de vloed maakt, loopt mede in eene regte lijn, en maakt een' scherpen hoek met eerstgemelden wal, tot dezelve, niet verre van de zoo even beschrevene opgeworpene hoogten, naar welke zij blijkbaar heenstrekt, eindigt. Bij de kromte is de *Missouri* 500 roeden breed; de grond aan de overzijde bestaat uit hooge landen of lage heuvelen; en waar de rivier tusschen deze sterkte en *Bonhomme*-eiland heenvloeit, zakken de oevers gedurig in den stroom; van wiens gebied zich reeds eene groote zandbank tusschen den wal en het eigenlijke bedde der rivier heeft beginnen los te maken. Over de geheele uitgestrektheid van dezen wal of *glacis* is dezelve met boomen bedekt, onder anderen met groote katoenboomen, twee of drie voet middellijns. Vlak tegen over het geen men de Citadel, of het meest ver-

versterkte punt zou kunnen noemen, is op het eiland *Bonhomme* één klein cirkelvormig werk, met een' wal omgeven, en omtrent zes voet hoog. De jonge wilgen langs het water, gevoegd bij het geheele voorkomen der beide oevers, doen gelooven, dat het eiland grond wint, en de *Missouri* zich voor dit verlies door het wegspoelen van den grond der vestingwerken schadeloos stelt. De Citadel mag omtrent twintig *acres* beslaan; maar 't geen tusschen de lange muren ligt, moet omtrent vijfhonderd *acres* gronds bevatten.

Dit waren de eerste overblijfselen van dezen aard, die wij gelegenheid vonden te bezoeken; maar onze *Fransche* tolken verzekeren ons, dat er een aanzienlijk aantal dier sterkten aan de rivieren *Platte*, *Kanzas*, *Jacques*, enz. gevonden wordt; en eenigen van ons reisgezelschap hadden twee dier vestingwerken bij de *kleine boogkreek* (*Petit Arc*) niet verte van haren uitloop gezien; de wal was, zeiden zij, zes voet hoog, en de zijden der hoeken honderd roeden lang (*).

Den 3 September was de morgen koud, en de wind uit den Noordwesten. Wij bereikten thans de *Pruimkreek*, dus genaamd naar den overvloed en de keurigheid van dat ooft in de nabijheid. Ook

(*) Bij de beschouwing dezer uitgestrekte overblijfselen moet bij den onderzoeklievenden de vraag opkomen: Wie waren de Volken, waaraan deze wallen hun aanzijn te danken hebben? Hoogstwaarschijnlijk niet de tegenwoordige inboorlingen, nog veel te diep in ruwe barbaarschheid gedompeld, en wier geheele levenswijze en manier van oorlogen geen denkbeeld van, zoo min als

Ook was er overvloed van druiven. De oevers der rivier waren hoog en witächtig. Wij zagen eene groote menigte woningen van bevers, doch het dier zelf niet. Hoogstammen waren schaars.

Den 4 September voeren wij de kleine *Witte-kalk-* (*Whitelime-*) kreek ten Zuiden voorbij. Zuidwaarts daar van is eene met cederen bedekte kreek, en op drie mijlen afstands de *Witgeverwde-* (*Whitepaint-*) kreek, omtrent dertig roeden wijd; aan de zelfde zijde, en vijfdehalve mijl verder is de *snelloopende rivier* (*la Rivière qui court*), die in eene rigting Z. W. ten W. in den *Missouri* valt, zijnde 152 roeden breed, en vier voet diep bij de instrooming. Dezelve ontspringt in de *Zwarte bergen*, en loopt door een bergächtig en on-

als behoefte aan zulke vestingwerken aanduidt, daar zij zwervende jagers zijn. Hunne voorouders? Doch men weet althans niets van eene zedelijke omwenteling, die deze Volken, te voren meer beschaafd, weder in woestheid zou hebben terug gestooten; en zelfs de landbouwende *Osages* of *Ricaras* bouwen zulke sterkten niet. Het komt mij dus niet onwaarschijnlijk voor, dat een reeds lang uitgestorven Volk, hetwelk tusschen de jaren 667 en 1031 na Christus geboorte in *Nieuw Spanje* bloeide, waar het de *Mexicanen* of *Azteken* voorafging, de *Tulteken* namelijk, deze werken hebben opgeworpen, terwijl zij, even als de latere *Azteken*, uit Noordelijk *Azië* komende, door *Noord-America* heen tot in het tegenwoordige *Mexico* doordrongen. Hunne verbazende werken, die HUMBOLDT, een ooggetuige, gerustelijk met de *Pyramiden* van *Egypte* durft vergelijken, (zij zijn naauwkeurig naar de vier hemelstreeken gerigt, van onder veel breeder, doch niet zoo hoog als de *Pyramiden*) doen mij deze gissing wagen. (Men zie HUMBOLDT's *Nieuw Spanje*). Zou ook de boven beschrevene geestenheuvel niet van hun kunnen zijn?

VERT.

onvruchtbaar land. Kapt. CLARKE beklom, op drie mijlen afstands, eene schoone vlakte, waar de *Pônies* eenmaal een dorp hadden; hij vond de rivier boven den uitloop in den *Missouri* wijder, doch zoo doorsneden van ondiepten en eilanden, en tevens zoo sterk vlietende, dat de scheepvaart zelfs voor kleine booten zeer moeijelijk was. Gelijk de *Platte* zijn de wateren van eene ligte kleur, en even als deze stort zij eene menigte zands in den stroom, hetwelk nog grover is dan dat der eerstgemelde rivier, en dus nabij den mond banken en ondiepten doet ontstaan.

Wij waren even aan de Zuidzijde gelegerd, na slechts acht mijlen te hebben afgelegd, toen de wind naar het Zuiden schoot, en zoo hevig opstak, dat onze groote mast brak. Wij zagen eenige damherten, een aantal ganzen, schoten eenen kalkoen en eene eend. De plaats waar wij stil hielden is eene fraaije laagte met veel timmerhout, zoo als rood cederhout, honig-sprinkhanenhout (*honey-locust* (*)), eikenboomen, pijlhout, olmen, en koffijnoten.

Den volgenden dag was de wind weder hoog uit den Zuiden. Ten vijf uren kwamen wij aan het groote *Pôni*-eiland, midden in de rivier, en ver-

(*) Het is jammer, dat de Schrijvers, bij het vermelden van in *Europa* onbekende gewassen, niet de algemeen aangenomene *Linneesche*, maar eenige door de volkplanters gegevene namen hebben opgenoemd, wier vertaling dus zeer moeijelijk wordt, en den lezer geen denkbeeld van het vermelde kan geven.

vertoefden, om te ontbijten, aan de kleine *Geit*-kreek ten Noorden, nabij wier mond de bevers een' dam gemaakt hadden, die een' grooten vijver, in welken zij hunne huizen aanleiden, van de rivier afsneed (*). Boven dit eiland valt de dertig roeden breede *Poncara*-rivier in den *Missouri*. Twee mannen, die wij naar het even genoemde dorp gezonden hadden, kwamen terug met berigt, dat zij hetzelve aan de lage zijde van de kreek, doch zoo geheel verlaten gevonden hadden, dat zij, zonder iemand te zien, in het dorp zelf een' buffel hadden geschoten. Het was namelijk in den jagdtijd, wanneer alles van huis is. Deze stam der *Poncaras*, die, naar men zegt, eenmaal 400 man hebben uitgemaakt, zijn thans tot omtrent vijftig gesmolten, en hebben zich tot onderlinge bescherming met de *Maha's* verbonden, die omtrent 200 man bedragen. Deze twee Natiën heeft eene gelijke mate van tegenspoed aan elkander gehecht. Beide waren eenmaal zeer talrijk; beide uit landbouwers bestaande, die *Indiaansch* koren (*maïs*) kweekten, en in dorpen woonden; maar hunne gemeenschappelijke vijanden, de *Sioux* en de kinderpokken, verdreven hen uit hunne vlekken, die zij thans nog enkel

zij

(*) De kunstige woningen der bevers zijn algemeen bekend. Eene der naauwkeurigste beschrijvingen daarvan vindt men bij HEARNE's *Landreis naar de Noorder Oceaan*, II. D. bl. 44—62.

bezoeken om handel te drijven. Thans zwerven zij rond over de vlakten aan de bronnen der *Wolf-* en *Quicurre*-rivieren.

Tusschen het *Pònic*-eiland en de *Geitenkreek* ten Noorden, is eene klip van blaauwe aarde, en daaronder verscheidene minerale bronnen, met zout bezwangerd: de geiten, waarvan wij hier een aantal zagen, dienden ter naamgeving van de kreek. Op een groot eiland ten Zuiden legerden wij ons, en herstelden den verlorenen mast met eenen nieuwen van cederhout. Heden schoten wij eenige damherten en een eland; men zag een hert met een' zwarten staart bij het dorp der *Poncaras*.

Den 6 September stak er een storm op uit den N. W. Deze bedaarde wel, doch de wind bleef aanhouden, en de koude was fel. De reeds meer, gemelde, groote hinderpalen der scheepvaart op dezen stroom noodzaakten ons tot de boegseerlijn de toevlugt te nemen; en toch leiden wij niet meer dan negendehalf mijlen (bijna drie uren) af, en legerden ons op de noordzijde, na hooge klippen van zachten blaauwen en roodgespikkelden steen aan de zuidzijde te zijn voorbijgevaren. Behalven eenige geiten zagen wij ook vele buffels, en onze jagers voorzagen ons met elanden, herten, kalkoenen, ganzen, en een' bever: des avonds vingen wij een' grooten *Catfish*. De grond naast onze legerplaats is eene lage boomlooze vlakte; doch beneden dezelve is een katoenhoutboschje.

Den 7 September namen wij ons leger aan een' ronden berg ten Zuiden, omtrent 300 voet van onder breed, en op den top een' kegel vormende, die op eenigen afstand de gedaante eener koepel heeft, en ruim 70 voet boven de omliggende hooge landen uitsteekt. Bij het neêrdalen van deze koepel kwamen wij op eene plaats, welke vier *acres* verre trapsgewijs afzakt, vol kleine holen, waarin zich een diertje bevindt, hetwelk de *Franschen hondje* (*petit chien*) noemen, 't geen regtop in den ingang zit, en een fluitend geluid maakt; maar, zoodrá het eenig gerucht hoort, weder in zijne schuilplaats vlugt; waaruit wij het echter, door vijf tonnen water in de opening te storten (zonder het hol nogtans te vullen) deden verhuizen, en vingen. Na in een ander dezer gaten tot zes voet toe met een' stok gepeild te hebben, vonden wij ons nog niet ten halven wege der diepte: wij bespeurden twee kikvorschen in het hol, en nabij hetzelve eene donkerkleurde ratelslang, die een' kleinen hond had verzwolgen: wij vernamen ook, hoewel wij nimmer gelegenheid hadden, ons hiervan te overtuigen, dat eene soort van hagedis, en eene slang, gemeenzaam met deze dieren leven. De naam van *hondje* past het evengemelde dier eigenaardig, daar het veel van een' kleinen hond, doch ook in andere opzigten veel van een eekhorentje heeft, vooräl het hoofd, alléén de ooren uitgezonderd, die korter zijn. De staart zweemt naar dien van het grond-eekhorentje; de nagelen der klaauwen zijn lang, de huid is zeer

ge-

geschikt voor pelterijen, en het lange hair is grijs.

Zaturdag, 8 *September*. Bij een' matigen Z. O. wind bereikten wij een huis aan de Noordzijde, genoemd het *Póni*-huis, alwaar een koopman met name TRUDEAU van 1796 tot 1797 overwinterde; achter hetzelve zagen wij op een' afstand van acht mijlen heuvelen, veel hooger dan gewoonlijk. Vier eilandjes en eene kreek ontmoetten wij verder, in wier omtrek wij kudden buffels, eenige elanden, damherten, kalkoenen, bevers, een eekhorentje, en eenen hond zagen. De partij, die het landschap ten Noorden doorkruiste, schetste het af als onvruchtbaar, hobbelig, en bergachtig; het vertoont zich als kort geleden door de *Indianen* in brand gestoken. De heuvelen naderen het water aan weerszijden, en ieder berg is aan den oeverkant met een' strook boomgewas gezoomd.

Den 9 *September*. Volgens gewoonte was de rivier vol zandbanken; de eilanden waren vol wilgen. Twee kreeken vielen in de rivier, aan elke zijde één. In de vlakten ten Zuiden zijn groote troepen buffels, elke van bijna vijfhonderd stuks; alle de boschjes, die wij aantroffen, schenen elanden of herten te bevatten. Wij legerden ons op eene zandbank aan de Zuidzijde.

Den 10 *September*. De wind bleef in denzelfden hoek, hetwelk ons twintig mijlen deed voortspoeden. Onder andere eilanden zagen wij er een met roode cederboomen bedekt, van waar het den naam van *Ceder*-eiland ontleende. Vlak beneden

hetzelve, op een' heuvel ten Zuiden, is de ruggegraad van een' visch, vijfenveertig voeten lang, naar den staart toe kegelvormig afloopende, en volkomen versteend, waarvan wij stukken afbraken, en naar *Washington* zonden. Aan beide zijden der rivier zijn hooge zwartächtige heuvelen. Omtrent anderhalve mijl van het eiland aan de Zuidzijde ontdekten onze lieden, die dezen weg heentrokken, eene groote en zeer sterk met mineraal bezwangerde bron; en eene andere, minder bezwangerd, ten halven wege des heuvels. Wij voeren de twee *Slib*-eilanden voorbij. De elanden en buffels zijn hier zeer overvloedig, maar de herten minder talrijk.

Den 11 *September*, Dingsdag. Wij bezochten heden een groot dorp van het grond-eekhorentje (*), liggende op eene glooijende helling, en eene ruimte van negenhonderd zeventig roeden in de lengte, en achthonderd roeden in de breedte beslaande. Wij schoten vier dezer dieren. Het land, dat wij heden zagen, bestaat uit smalle streepen laag land, oprijzende tot oneffene gronden, op den afstand van drie mijlen door vruchtbare en effene vlakten, doch zonder boomen, opgevolgd. Het wild, dat wij heden schoten, be-

(*) Dit eekhorentje, in den Tekst *barkingsquirrel* genoemd, woont onder den grond in holen, veelal in rotsen, doch ook somtijds in zand; het leeft van graszoden, kreupelwilgen, heeft een smakelijk vleesch, is zeer mak, en spoedig gemeenzaam. Zie HEARNES *Landreis* II D. bl. 218.

bestond in elanden, herten, eekhorentjes, een' pelikaan en een zeer groot stekelvarken; wij zagen ook eenige vossen, doch zonder dezelve te vangen.

Des morgens ontdekten wij een' man te paard naar de boot afkomende, en het verheugde ons zeer, in hem een' van ons volk, GEORGE SHANNON, te herkennen, voor wiens veiligheid wij zeer ongerust geweest waren. Daar onze twee paarden den 26 Augustus van ons afgedwaald waren, hadden wij hem uitgezonden, om die te zoeken. Dit gelukte, maar bij de terugkomst vergiste hij zich in eenige voetstappen, die zekerlijk van *Indianen* moeten geweest zijn, en die hij voor de onze hield. Dezen volgde hij dus, en ging zestien dagen lang den oever der rivier langs, boven ons. In de eerste vier dagen was zijn voorraad van kogels ten einde, en hij ware bijna van honger gestorven, daar hij twaalf dagen lang van eenige weinige druiven, en een konijn moest leven, 't welk hij gedood had, door een hard stuk hout voor een' kogel te gebruiken. Een zijner paarden viel neder, en moest achtergelaten worden; het andere behield hij als een laatste hulpmiddel tegen den honger. Wanhopende ons te bereiken, begon hij de rivier nederwaarts te gaan, in hoop van eenige andere boot te ontmoeten; reeds was hij op het punt zijn paard te dooden, toen hij het geluk had ons te ontmoeten.

Den 12 September. Het was nu reeds een

vreemd verschijnsel voor ons geworden, een eiland te midden der rivier met timmerhout bedekt te zien. De vaart door de banken was heden ten uitersten moeijelijk. Verscheidene uren hadden wij werk om eene mijl afteleggen; de boot kenterde meermalen op de bank, zoo dat de manschap daaruit moest springen, om haar voor omkantelen te beveiligen. Somtijds moesten wij, eene kil tot zekere hoogte opgevaren zijnde, uit hoofde der ondiepte terug keeren, om een dieper vaarwater te zoeken. Wij legerden ons ten Zuiden, na slechts vier mijlen op den ganschen dag te hebben afgelegd. De hooge gronden aan weêrszijden van den stroom verrijzen ten Zuiden tot zwarte heuvelen, waarin men leijen en steenkool onderéén gemengd bespeurt. Ook zagen wij onderscheiden dorpen van grond-eekhorentjes, vele korhanen en drie vossen.

Den 13 *September*. De heuvelen aan weêrszijden der rivier zijn hoog, en door eene vlakte daarvan afgescheiden. Ten Noorden zijn deze hoogten ten deele met hout, en eene groote menigte thans rijpe druiven bedekt: ten Zuiden vonden wij overvloed van pruimen, die nog niet rijp waren; en bij de Zwarte bergen eene beek met aluin en koperrood bezwangerd; de Zuidzijde bevat meer mineralen dan de Noordelijke. Voorleden nacht werden vier bevers in de valstrikken gevangen; men schoot een stekelvarken, terwijl het op een' katoenboom aan de bladeren en takken knaagde. Des nachts waren de *moskieten* zeer

lastig, schoon het weder koud, regenächtig, en de wind uit den Noordwesten was.

Den 14 September hadden wij weder meer dan eenmaal last van de zandbanken, zoo dat ons Volk verscheidene keeren te water gaan, en de boot over het zand heen moest stuwen. Den geheelen dag zochten wij langs den Zuideroever, en op eenigen afstand in de binnenlanden, naar een' uitgedoofden vuurberg, dien men te *St. Charles* beweerde, dat zich op deze hoogte moest bevinden; doch wij konden niet het minste blijk van iets, 't geen daarnaar zweemde, ontdekken. Op dezen ontdekkingstogt schoten onze lieden een' bok en een' haan. Hier is het timmerhout geheel niet meer op de hooge oevers te zien, en nog slechts op de eilanden en banken. Wij hadden nu gelegenheid, de snelle ondermijning der heuvelen langs den kant der rivier optemerken. De eerste aanvallen geschieden op de vooroverhangende hoogten; zoodra het geweld van den stroom het gras aan den voet dier heuvelen heeft weggerukt, schijnt het geheele zamenstel uiteen te vallen; de aarde wordt los en ontbindt zich in het water: dit slib, door de kracht van den vloed over de lage landen heengevoerd, bedekt dezelve soms ter hoogte van drie duim, en vernielt van lieverleede het grasgewas: als dan kan ook hier de grond het water geen' weerstand meer bieden, en wordt ten laatsten voor goed met zand overdekt.

Den 15 September. Na twee mijlen gevaren te

zijn,

zijn, ontdekten wij de *Witte Rivier*, uit het Zuiden komende. Dezelve een eind weegs opgevaren hebbende, zonden wij een Serjant met een' ander' van ons Volk, om dezelve hooger op te bezigtigen. Deze Rivier is regelmatig en snelvlietend, met zandbanken, die zich langs de uitstekende punten uitstrekken. Het bedde is omtrent driehonderd, doch het eigenlijke vaarwater slechts honderdvijftig roeden breed. In den mond is een zandig eiland, en vele banken. De stroom verschilt veel van de *Platte* en *Quicurre*, en behelst, naar evenredigheid, weinig zand; hij gelijkt over 't algemeen veel naar den *Missouri*. De Serjant, die ons deze berigten mededeelde, voer de rivier meer dan twaalf mijlen verre op, waar de breedte gelijk stond met die aan den mond. De loop was doorgaans westelijk, en het vaarwater werd door eilanden afgebroken. De boomen waren voornamelijk olmen; men zag klissen op de pijnboomen en berkentakken op het water drijven; voorts hadden zij geiten, vele buffels, en in derzelver nabijheid wolven (*), damherten, en dorpen van grond-eekhorentjes gezien. Bij den zamenvloed der *Witte Rivier* met den *Missouri*

(*) De wolven in *Noord-America* zijn noch zoo groot noch grimmig als die in *Europa*. De *Indianen* weten dezelve tot lokken af te regten. De wolven gaan veelal des nachts, onder een geweldig gehuil en met groote hoopen, op de hertejagd. Er zijn tweeërlei soorten, de eene geel, de andere donkerbruin. MOSER *Nord-America*, *Leipz*. 1785. III. B. s. 210.

ri is eene uitmuntende ligging voor eene stad; het land verrijst trapsgewijs met drie beddingen, en de omtrek is rijker aan timmerhout, dan men in deze streken gewoonlijk vindt. Onder eene hooge landspits ten Noorden, tegen over eene groote kreek, zagen wij daarvan eene ongewone hoeveelheid. Een eiland nabij de Zuidzijde is rijk aan druiven, met rood cederhout bedekt, en vol konijnen. Het koude weder, en de sterke Noordwestewind werden ons te meer onaangenaam door het gehuil der wolven rondom ons.

Den 16 *September*. Vroeg in den morgen legerden wij ons boven eene smalle kreek, die wij *Corvus* noemden, daar wij een dier van het ravengeslacht aan hare boorden schoten. Vindende dat wij uit hoofde der zwaargeladene boot niet zoo spoedig, als wij wel verlangden, over de ondiepten komen konden, besloten wij ons derde vaartuig niet terugtezenden, gelijk eerst ons voornemen geweest was: maar de soldaten tot het voorjaar te houden, en intusschen de boot te verligten, door de praauw vol te laden. Dit, en het droogen aller onze natgewordene goederen, hield ons den geheelen dag op. Onze legerplaats is in eene schoone vlakte, waarin echter het boomgewas, voornamelijk olmen, katoenboomen, gemeene esschen, en vele kleine witte eiken op een' plek van drievierde mijl, dun gezaaid is. Laatstgemelde eikensoort rijst zelden hooger dan dertig voet, en spreidt vele takken uit; de schors is ruw, dik, en van eene ligte kleur, de bladen zijn klein,

klein, diep ingekorven, en ligtgroen; de kelk, waarin de eikel opgroeit, is aan de boorden getakt, en omvat omtrent de helft dier vrucht; de eikel zelve, die hier in overvloed groeit, is uitnemend van smaak, en heeft niets van het wrange der meeste eikels; thans is dezelve aan 't vallen, en heeft waarschijnlijk de vele herten, die wij hier zagen, herwaarts gelokt; daar alle dieren, die wij nog aantroffen, op dit voedsel belust zijn. De grond, onlangs door de *Indianen* afgebrand, is met jong gras van een fraai groen bedekt, en in de nabijheid groeijen vele schoone pruimen. Wij schoten eenige weinige herten, alléén om hunne huid ter bedekking van de praauwen, daar het vleesch te slecht is tot voedsel. Daar nu het koude jaargetij aankwam, werd aan ieder man een flanellen hemd gegeven, alsmede versch kruid aan de genen, wier voorraad uitgeput was.

Den 17 September lagen wij stil. Intusschen hielden zich eenige onzer lieden met de bezigtiging der omliggende landstreek bezig. Omtrent een vierde mijl achter onze legerplaats, en twintig voet boven dezelve, loopt eene vlakte bijna drie mijlen evenwijdig van de rivier, en omtrent eene mijl in de breedte naar den kant der heuvelen, tot welken zij trapsgewijs opklimt. Hier zagen wij eene groep pruimboomen vol rijpe vruchten, en in niets van die der Staten aan de *Atlantische* Zee verschillende, dan daarin, dat de boom kleiner, en digter bezet is. Op den grond der vlakte

te ziet men de kuilen of woningen eener menigte grond-eekhorentjes, die wolven van eene kleine soort, sperwers, en bonsems herwaarts lokken. Dezen toch zagen wij alle, en vermoedden dat zij op het eekhorentje aasden.

Deze vlakte wordt bijna in hare geheele uitgebreidheid door diepe stroombeddingen en steile, onregelmatige hoogten doorsneden, die van 100 tot 200 voet hoog zijn. De rei heuvelen, die de vlakte zoomen, beklimmende, zagen wij eene tweede hooge en effene vlakte zich Zuidwaarts uitstrekken, zoo ver het oog kon reiken. Ten Westen loopt eene hooge reeks heuvelen op omtrent twintig mijlen afstands bijna Noord en Zuidelijk, doch is zoo weinig uitgebreid, dat het oog haar geheel omvat; zij schijnt met een groen, even als dat der vlakten, bedekt. Dezelfde blik overziet de onregelmatige heuvelen ten Noorden van den *Missouri.* Rondom waren de weiden onlangs afgebrand, en een jeugdig, zeer levendig gras, omtrent vier duim hoog, bedekte den grond. Het tooneel werd verlevendigd door kudden antelopen en buffels, de laatste zoo ontzettend talrijk, dat wij zonder overdrijving zeggen kunnen, er met éénen oogwenk drie duizend gezien te hebben.

Van alle dieren, welke wij tot hiertoe ontwaard hadden, bezit de antelope de verwonderlijkste snelheid. Schichtig en bevreesd zijnde waagt zij het doorgaans niet te gaan rusten, dan op de bergtoppen, die alle de naderingen eens vijands doen opmerken.

ken. De scherpte van haar gezigt onderscheidt het gevaar, ook op den versten afstand; de fijne gevoeligheid van haren reuk stelt alle voorzorgen des belagers te leur, en wanneer de schrik haar bevleugelt, zweemt die pijlsnelle vaart meer naar de beweging des vogels, die de lucht klieft, dan naar den loop eens viervoetigen diers. Na menige nutteloooze poging gelukte het Kapt. LEWIS ten laatsten, door langs de bergruggen te sluipen, een' troep van zeven dezer dieren op eene hoogte te naderen, tegen welke de wind ongelukkiglijk inblies. Het eenige mannetje van den troep liep te meermalen den top des heuvels om, met eene ongerustheid, even als of hij de wijfjes, die op de kruin eene groep vormden, voor het gevaar wilde waarschuwen. Schoon zij Kapt. LEWIS niet zagen, verried hem nogtans hun reuk, en zij vloden heen, toen hij op 200 roeden afstands was. Hij schoot onmiddelijk toe, naar de plaats waar zij geweest waren: eene uitgedroogde stroombedding verborg haar vóór zijn gezigt, dan in het volgende oogenblik verschenen zij op de tweede keten heuvelen, op een' afstand van *drie mijlen* (een uur gaans). Hij twijfelde of het wel dezelfde waren; doch hun aantal, en de verbazende snelheid, waarmede zij hunnen loop vervolgden, overtuigden hem dat zij met eene vlugt moesten voortgesneld zijn, die den spoed des uitstekendsten harddravers evenäart.

Onder onze aanwinsten was heden een *muildier-hert*, (*mule-deer*) eene ekster, het gewone hert

hart en buffels. Kapt. LEWIS zag ook een' haan, en doodde eene ratelslang nabij de woningen der eekhorentjes.

Den 18 *September.* Thans was alles voltooid, en de boot door onze nieuwe schikking zeer verligt. Doch de Noordwestenwind hield ons tegen, zoo dat wij niet meer dan zeven mijlen vorderden. Wij bereikten een eiland, met roode cederen bedekt. Behalven de gewone damherten, die zeer overvloedig waren, zagen wij geiten, elanden, buffels, en het zwartgestaarte hert; ook de groote wolven, met lang grof hair, en eene ligte kleur, zijn zeer talrijk. Behalven deze schoten wij nog eene wolf van kleinere soort, omtrent ter grootte van een' grijzen vos, een dier, hetwelk bij nader onderzoek dat gene bleek te zijn, 't geen wij tot hiertoe verkeerdelijk voor een' vos hadden aangezien; in de nabijheid zijn ook vele stekelvarkens, konijnen, en eekhorentjes.

Den 19 *September.* Wij hadden heden een' koelen, helderen morgen, en een Z. O. wind. Tegen over het *Vergezigt-* (*Prospect-*) eiland, omtrent derdehalve mijl lang, zijn heuvelen van omtrent tachtig voet boven het water, en achter dezen schoone vlakten, die allengs verrijzen naar mate zij zich van de rivier verwijderen. Dezelve worden besproeid door drie vloeden, die nabij elkander in den hoofdstroom vallen; de eerste van omtrent vijfendertig roeden breed, met welige oevers, waaraan ook eenig hoogopgaand boomgewas groeit; de andere omtrent twaalf roeden

 breed,

breed, en minder houtrijk, de derde van omtrent de zelfde grootte, doch rijker aan water, waarmede hij eene groote vlakte, wel bezet met timmerhout, overstroomt, en zich op drie plaatsen in den *Missouri* stort. Deze rivieren worden door de *Franschen les trois Rivières des Sioux* (*de drie Rivieren der Sioux*) genoemd, en de plek, waar zij in den stroom vallen, *de overtogt der Sioux aan de drie Rivieren.* Inderdaad trekt dit volk hier doorgaans den *Missouri* over. Ook hebben deze wateren hetzelfde regt van vrijplaats, hoewel in een' minderen graad, dan de reeds boven vermelde *Pijpäarde-kreek.*

Wij voeren voorts nog verscheidene kreeken voorbij: zoo als de *Olmkreek*, de *Nachtkreek*, dus genoemd, en dat wij haar laat in den avond bereikten, en een klein eiland, het *Lage eiland* genoemd, en aan het begin der *groote bogt* (*le grand détour*) van den *Missouri* gelegen. Eene tegenoverliggende kreek bekwam haren naam van de menigte *stekelperen* (*prickly pear*) die aan hare oevers groeijen. Onze vaart was heden ongemeen voorspoedig: wij leiden 26½ mijl af. Onze voornaamste vangst bestond in herten; vier van dezelven hadden zwarte staarten, één, (een mannetje) had aan elke zijde twee groote uitstekende hoornen die zich van onder als eene vork vereenigden, en van boven weder in die gedaante splitsten. Ook zag men groote kudden buffels, elanden, en geiten.

Den 20 *September.* Daar wij thans de groote bogt

bogt bereikt hadden, zonden wij twee man met ons eenige paard naar de landtong, om daar te jagen, en onze komst aan de eerstvolgende kreek, aan de andere zijde der bogt, te verbeiden. Met schoon weder en een' Z. O. wind begonnen wij deze nu omtevaren. Behalven het reeds genoemde *lage eiland*, vindt men ook, bij de N. W. kromte den bogt, nog het *eenzame* (*solitary-*) eiland. Na 27½ mijl gevaren te zijn, legerden wij ons op eene zandbank, waar Kapt. CLARKE, die het schiereiland was overgestoken, des avonds weder bij ons kwam. Op de naauwste punt bestaat hetzelve uit hooge onregelmatige heuvelen van omtrent 180 of 190 voet hoog, die het schiereiland, hetwelk voorts uit eene groote onafgebrokene vlakte bestaat, van de overige landstreek afscheiden. Over deze eenzame vlakte zwerven talrijke scharen buffels, elanden en geiten, verzeld door korhanen en leeuwrikken. Ook zag Kapt. CLARKE een' haan. Van de geschotene dieren merkten wij op, dat de geit kleiner was dan de bok, en ook kleinere regte hoornen had, zijnde kort af even als eene vork getand, en alsmede dat zij omtrent den hals niet zwart was. Geen dezer geiten of bokken had iets dat naar een' baard zweemde; zij zijn van een zeer bevallig en tenger maaksel.

Den 21 September deed de Serjant, die de wacht had, ons tusschen één en twee uur des morgens schrikken door het geroep, dat de zandbank, waarop wij lagen, aan 't zinken was. Wij sprongen

 gen

gen op, en zagen dat boven en beneden onze legerplaats het zand ondermijnd was, en zeer snel inzakte. Naauwelijks hadden wij den tijd, in de booten te vallen en aftesteken, toen de bank, onder welke zij gelegen had, in het water verdween, en zekerlijk onze twee praauwen zou hebben doen zinken, indien wij dezelve niet in tijds verwijderd hadden. Tegen dat wij den overkant bereikten, zonk ook de grond, waarop wij ons gelegerd hadden, in de diepte ter neder. Wij zochten eene andere legplaats voor het overige van den nacht, en vertrokken met het aanbreken van den dag naar den hals der groote bogt, waar wij ontbeten. Een van ons volk, dien wij gelast hadden, de breedte van het schiereiland, door deze kromte gevormd, met stappen te meten, bevond die tweeduizend roeden; de omtrek der bogt is dertig mijlen. Aan de overzijde des ſtrooms is hoog grasland, en lange ruggen van zwarte heuvelen. Verder op was het land rijk aan cederen op de hoogten en in de dalen; een eiland was met wilgen bedekt. De zoogenoemde *Tijkers*-kreek, of rivier, is omtrent 35 roeden breed, en komt uit het Zuiden, op omtrent zes mijlen afstands van het schiereiland. Hier vonden wij een hert, en de huid van een' witten wolf, door onze jagers achtergelaten; in de nabuurschap zijn velerlei soorten van plevieren en andere vogelen die bijeenscholen, en zich naar het Zuiden begeven; de *Catfish* is klein, en niet zoo overvloedig, als wij die lager den stroom

af

af gevonden hadden. Aan elke zijde is de rivier met harde ruwe steenen gezoomd, van de heuvelen en beekjes afgerold. Het meest algemeene timmerhout is de ceder, schoon er in de vlakten ook overvloed aan stekelperen is. Onze legerplaats was heden ten Noorden aan de lage punt van een gewezen eiland, sedert met het vaste land vereenigd door het verzanden van den noorderkil, en thans met katoenhout bedekt. Wij zagen hier eenige sporen van *Indianen*, die echter reeds drie of vier weken oud waren. Het weder was heden warm.

Den 22 *September*. Een dikke mist hield ons op tot zeven uren: onze vaart was door afhellende vlakten aan weêrszijden der rivier, met overvloed van buffels. Wij namen hoogte, en bevonden ons op 44 gr. 11 min. 33 ³ sec. Noorderbreedte. Wij bereikten eene kreek, en twee eilanden, die te zamen den naam der *drie Zusteren* dragen: aan weêrszijden strekt zich eene schoone vlakte langs de rivier uit. Het *Cedereiland* ten Noorden, omtrent anderhalve mijl zoo lang als breed, draagt zijnen naam niet te vergeefs. Ten Zuiden van hetzelve is eene sterkte, met eene groote faktorij, door zekeren Heer LOISEL gebouwd, die hier voorleden jaar overwinterde, om met de *Sioux* handel te drijven, wier legerplaatsen men zeer talrijk omtrent deze plaats aantreft. Dit gesticht is zestig of zeventig voet in 't vierkant, van rood cederhout gebouwd en ingelegd. Hier kwamen de uitgezondene jagers we-

der tot ons. Zij hedden twee herten en een' bever geschoten. De groote steenen die wij gister op den oever zagen, liggen nu op eenigen afstand in de rivier, en maken de scheepvaart gevaarlijk. De *moskieten* zijn nog talrijk in de lage gronden.

Den 23 September voeren wij met een labberkoeltje uit den Z. O. het kleine *Geiten- (goat-)* eiland ten Noorden voorbij: boven hetzelve is de *Rook- (smoke-)* kreek, dus genoemd naar een' grooten rook, dien wij uit het Zuidwesten zagen opgaan. Het *Elands*-eiland is omtrent derdehalve mijl lang, en ½ mijl breed, liggende nabij den Zuideroever, en bedekt met katoenboomen, roode aalbezien, en druiven. De rivier loopt hier op een' geruimen afstand bijna regt, doch is even ondiep en zandig als elders. Eene kreek ten Noorden omtrent 16 roeden wijd noemden wij RUBEN's kreek, naar een' van ons volk, RUBEN FIELDS, die dezelve ontdekte. Op een' kleinen afstand van daar kozen wij, na twintig mijlen gevaren te hebben, ons nachtleger. Het land bestaat in 't algemeen uit lage en vruchtbare, wel met hout begroeide landen ten Noorden, en hooge dorre gronden ten Zuiden; aan weerszijden grazen talrijke kudden buffels. In den avond kwamen drie jongens van de Natie der *Sioux* den stroom overzwemmen, en bragten ons berigt, dat twee troepen van dat volk, de eene van tachtig, en de tweede van zestig menschen, aan de naastbijzijnde rivier gelegerd waren. Na hen vriendelijk onthaald

haald te hebben, zonden wij deze boodschappers met een geschenk van twee rollen tabak naar hunne opperhoofden terug, die wij den volgenden morgen tot een mondgesprek uitnoodigden.

Den 24 September voeren wij, met schoon weder en een' O. wind eene fraaije vlakte aan de Noordzijde voorbij, bedekt met rijpe pruimen. Op omstreeks vijf mijlen afstands ontmoette ons, bij een klein eiland, een onzer jagers met vier elanden, maar terwijl hij zijn wild najaagde, hadden de *Indiänen* zijn paard gestolen. Het eiland verlaten hebbende, zagen wij vijf *Indiänen* op strand; wij gingen ten anker, en zeiden hun uit de boot, dat wij vrienden waren, en zulks wenschten te blijven, maar voor geene *Indiänen* bevreesd waren; dat eenige hunner jonge lieden het paard gestolen hadden, hetwelk hun *groote Vader* voor hun groote opperhoofd gezonden had, en dat wij met hen niet handelen konden, vóór dat het teruggegeven was. Zij wisten, zeiden zij, niets van het paard, maar zoo het weggenomen was, zou het teruggegeven worden. Wij vervolgden intusschen onze reis, voeren het *Goedeluims*- (*Goodhumoured*-) eiland, vol elanddieren voorbij, en gingen honderd roeden voorbij den mond eener rivier ten Zuiden voor anker, waar ons de beide praauwen inhaalden. Twee derden van ons volk bleven aan boord, en de overigen gingen als eene wacht met de koks en ééne praauw aan land. Ter zijde der heuvelen aan de Noordzijde waren vele steenen. Behalven den eland bespeurden wij ook

 eenen

eenen haas. De vijf *Indiänen*, die wij gezien hadden volgden ons, en sliepen met de wacht aan wal. Vindende, dat één hunner een opperhoofd was, rookten wij met hem eene pijp, en gaven hem een geschenk van tabak. Deze rivier is omtrent zeventig roeden wijd, en heeft eene sterke strooming. Daar de stam der *Sioux* welke aan deszelfs oevers woont, *Teton* genoemd wordt, gaven wij dien zelfden naam ook aan de rivier.

VIERDE HOOFDSTUK.

Raadsvergadering, gehouden met de Tetons. Hunne zeden, dansen, enz. Rivier Chayenne. Bijeenkomst met de Ricara-Indianen. Hunne zeden en gewoonten. Zonderlinge voorbeelden hunner afgoderij. Kanonskogel-Rivier. Aankomst bij de Mandans. Schets van het omliggende land, en der Rivieren.

Den 25 September was de morgenstond fraai. Wij zetteden een' vlaggestok op eene tent, waaronder wij ten twaalf uren bijeenkwamen, terwijl nu al ons Volk in *parade* onder de wapenen kwam. De Opperhoofden en krijgslieden van het *Indiaansche* leger, twee mijlen de Rivier opwaarts, kwamen ons ten getale van vijftig of zestig man te gemoet; en nadat wij gerookt hadden, deden wij eene aanspraak, maar daar wij onzen tolk bij de *Sioux*, den Heer DURION, bij de *Tanktons* hadden achtergelaten, moesten wij ons van een' *Franschman* bedienen, die de taal van dit Volk niet vlug kon spreken; zoodat wij onze redevoering bekortten. Hierop gingen wij over tot de plegtigheid van erkenning der Hoofden, door aan het voornaamste Opperhoofd een' gedenkpenning, eene vlag der Vereenigde Staten, eene montéring, voorts een' opgetoomden hoed met eene veder te geven; aan de twee andere hoofden een' gedenk-

penning, en eenige kleine geschenken; en getuigschriften aan twee krijgslieden van aanzien.

De naam van het groote Opperhoofd is *Untongasabaw* (*Ontongêsêbo*) of *Zwarte Buffel*, die van het tweede *Tortohonga*, of de *partijganger*, de derde heet *Tartongawaka*, (*Tartongêwoke*) of *Buffelgeneeskracht*. Een der krijgslieden noemden zich *Wawzinggo*, de andere *Matocoquepa*, of *de tweede beer*. Wij noodigden toen de opperhoofden aan boord, en toonden hun de boot, het windroer, en alle zulke aardigheden, die wij meenden hun genoegen te zullen geven. Hierin slaagden wij maar al te wel; want nadat zij een vierde van een glas brandewijn (*whiskey* (*)) hadden uitgedronken, waarvan zij veel schenen te houden, en de flesch uitlekten, konden wij bijna niet van hen ontslagen worden. Ten laatsten verzelden zij kapt. CLARKE, in eene praauw met vijf man naar wal, maar het scheen dat zij een plan gevormd hadden, om ons tegentehouden. Immers, naauwelijks was de troep geland, of drie *Indianen* grepen de kabel van het vaartuig aan, en een der soldaten van het Opperhoofd sloeg zijnen arm om den mast. Het tweede Opperhoofd hield zich beschonken, en zeide, dat wij niet verder zouden voortgaan, en dat zij niet genoeg geschenken van ons ontvangen had-

(*) *Wh'skey* is eigenlijk moutwijn, of niet overgehaalde korenbrandewijn. De Vertaler heeft zulks uit den mond van een' achtingswaardigen *Nederlander*, die vele jaren in *Noord America*, en ook onder de Wilden heeft doorgebragt.

hadden. Kapt. CLARKE echter zeide, dat hij zich geenszins hierin zou laten tegenhouden; dat wij krijgslieden, en door onzen *grooten Vader* gezonden waren, die hen in een oogenblik kon verdelgen. Het Opperhoofd hernam, dat hij ook krijgslieden had; reeds wilde hij kapt. CLARKE in persoon geweld aandoen, toen deze dadelijk zijn zwaard trok, en aan de boot een sein gaf, om zich tot het gevecht gereed te houden. Intusschen namen de hem omringende *Indianen* hunne pijlen uit de pijlkokers, en spanden hunne boogen, doch het steenstuk in de boot werd onmiddelijk tegen hun gerigt, en twaalf onzer onvertzaagdste lieden sprongen in de praauw, en roeiden naar den omringden Kapitein. Dit een en ander scheen toch indruk op de Wilden te maken; want het groote Opperhoofd gaf aan de jonge lieden bevel, zich van het vaartuig te verwijderen, waarop dezen teruggingen, en eene korte beraadslaging met de krijgslieden hielden. Daar de Heer CLARKE hen niet verbitteren wilde, stapte hij voorwaarts, en bood aan het eerste en tweede Opperhoofd de hand, welke die achtereenvolgens weigerden. Toen keerde hij zich om, en stapte in de praauw, maar was nog geene tien schreden gevorderd, of beide de Opperhoofden en twee krijgslieden gingen ook te water, en hij bragt hen met zich aan boord. Het wilgeneiland, hetgeen wij kort daarna aandeden, noemden wij naar het evengemeld geval *kwadeluims-* (*badhumoured-*) eiland.

Den

Den 26 September. Ons gedrag van daags te voren scheen de *Indianen* ontzag te hebben ingeboezemd, en daar wij toch hunne kennis wenschten aantekweeken, stemden wij in hunnen wensch, dat wij hun ook gelegenheid mogten geven, ons eens goed te onthalen, en aan hunne vrouwen en kinderen ons en onze boot te laten zien, hetwelk voor dezelve iets geheel nieuws zou wezen. Na dus een klein wilgeneiland en eenige zandbanken te zijn voorbijgevaren, gingen wij aan de Zuidzijde voor anker, waar eene schare mannen, vrouwen, en kinderen ons reeds verwachtten. Kapt. LEWIS ging aan wal, en bleef er verscheidene uren; daar hij zag, dat de inboorlingen vreedzame gezindheden koesterden, besloten wij dien nacht eenen dans bijtewonen, dien zij ter eere van ons gereed maakten. Na Kapt. LEWIS ging ook Kapt. CLARKE aan land. Beide werden door tien welgekleede jonge lieden verwelkomd, die hen in een zeer fraai versierd kleed opnamen, en naar een groot raadhuis bragten, waar zij, ter zijde van het groote Opperhoofd op eene welbereide buffelhuid werden nedergezet. Dit huis of deze raadzaal had de gedaante van drievierde van een' cirkel, van boven en ter zijde met welbereide en te zamengenaaide huiden bedekt. Onder dit dak zaten omtrent 70 mannen, een' kring rondom het Opperhoofd sluitende, vóór wien eene *Spaansche* vlag, benevens diegene, welke wij hen gister gegeven hadden, geplaatst was. Er bleef dus een kring van omtrent zes voet middellijns bloot, waarin de vrede-

pijp

pijp rustte op twee vorkswijze gespletene stokken, omtrent zes of acht duim boven den grond, terwijl het zwanendons onder dezelve was uitgespreid. Nabij hetzelve was een groot vuur, waarin zij hunnen voorraad kookten, en in het midden omtrent vierhonderd pond heerlijk buffelvleesch als een geschenk voor ons. Zoodrá wij gezeten waren stond een oud man op, en nadat hij onze verrigtingen had goedgekeurd, bad hij ons om medelijden met hunnen ongelukkigen toestand. Hierop antwoordden wij met beloften van bescherming. Vervolgens stond het groote Opperhoofd op, en deed eene aanspraak in denzelfden geest, waarop hij met groote plegtigheid eenige der keurigste stukken van den hond, die voor het feest gekookt werd, opnam, en die als eene offerhande bij de vlag hield. Hierop nam hij de vredepijp in de hand, strekte die eerst opwaarts naar den Hemel, dan regtuit naar de vier wereldstreeken, en eindelijk benedenwaarts naar de Aarde; waarop hij eene korte aanspraak deed, de pijp opstak, en ons die aanbood. Nadat wij gerookt hadden, deed hij weder eene aanspraak aan zijn Volk, en liet toen het maal opdragen. Het bestond uit den zoo even gekookten hond, (eene hoofdschotel onder de *Sioux*, bij alle plegtige gelegenheden) voorts uit *pemitigon*, een geregt van gedroogd of murwgeklopt buffelvleesch, hetwelk daarna fijngestampt en raauw met vet gemengd wordt, en eindelijk eene soort van aardappelen, gereed gemaakt even als de kost van *maïs*, welke

men

men *hominy* noemt, zijnde weinig minder van smaak. Van alle deze lekkernijen, die ons in groote houten schotels met hoornen lepels werden voorgezet, gebruikten wij den *pemitigon* en de aardappels, die ons vrij smakelijk voorkwamen; doch het hondevleesch was ons nog te nieuwe en ongewone kost, om er van belang iets van te gebruiken. Onze maaltijd, en de pijp na het eten, duurden een uur. Toen het duister werd, ruimde men alles op voor den dans, en midden in het huis werd een groot vuur aangelegd, hetwelk aan den balzaal tevens licht en warmte gaf. Het *orchest* bestond uit omtrent tien muzijkanten; hunne speeltuigen waren 1) eene soort van trommels, bestaande uit een vel over eene hoepel gespannen; 2) een lange stok, waaraan herten- en geitenklaauwen hingen, hetwelk een schel geluid maakte; 3) eene soort van doedelzak, uit een dun vel bestaande, met keisteenen in denzelven. Behalven deze speellieden waren er nog vijf of zes jonge zangers. Daarop kwamen de vrouwen in haren besten tooi te voorschijn; eenige met polsstokken in de handen, versierd met loshangende vijandelijke schedelvliezen; anderen met geweren, lansen, of onderscheidene zegeteekenen, door hare mannen, broeders, of bloedverwanten in den oorlog behaald.

Nadat zij zich aan wederzijden van het vuur in twee reijen geschaard hadden, begon de dans tegelijk met de muzijk; zij naderden elkander; bij de ontmoeting in het midden werd de schelklin-

ken-

kende ratelstok geschud; allen gaven een' schreeuw, en keerden naar hare plaatsen terug. Zij stappen niet, maar schuiven langs den grond; de muzijk is eigenlijk niets dan een verward geluid, alléén onderscheiden door het sterkere of zachtere geblaas op het buffelvel of den doedelzak. De zang geschiedt volmaakt voor de vuist. In de tusschenpoozen van den dans staat een man van het gezelschap op, en doet, met een dof keelgeluid, het verhaal van eenig krijgshaftig, of boertig, of ook wel, zoo als dezen avond, zedeloos en wellustig geval. Dit wordt door het *orchest* en het koor opgevat, die het op een' hoogeren toon herhalen, en met dans vergezellen (*). Somtijds heeft er een beurtwissel van ze

(*) Men ziet hier den ruwen aanvang der tooneelvertooning, gelijk de Kar van THESPIS dien aan de *Grieken* bood: een man, die een, hetzij ernstig, hetzij boertig, verhaal van oude tijden geeft, en door een *koor* of Rei bij tusschenpoozen afgebroken wordt. Zie daar den oorsprong der *Treur-* en des *blijspels*, dien men dus zeggen mag, uit de natuur geput te zijn. Het grootste verschil bestaat daarin, dat bij de *Grieken* het koor andere zangen aanhief, dan de persoon, met het *Recitatief* gelast; doch wij beweren ook geheel niet, dat de *Noordamerikaansche* inboorlingen reeds met de *Atheners* ten tijde van THESPIS gelijk staan, maar dat het tooneel ook hier reeds in de kiem ligt, met zang en dans nog omwonden. Immers de Rei bij de *Grieken* behield zelfs later nog eene soort van dans, of plegtigen heen en wedergang (*Strophe* en *Antistrophe*) tusschen de bedrijven. — Nog éene opmerking levert ons dit verhaal. Het blijkt daaruit, dat de onbeschaafde Volken op verre na zoo rein en vrij van zedeloosheid niet zijn, als ROUSSEAU en andere voorstanders van den zoogenaamden *natuurstaat* gedreven hebben. Ook bij hen heersch,

het spel en het gezang plaats, wanneer de vrouwen na het *orchest* hare stem verheffen, en een aangenamer, dat is, min ondragelijk geluid maken, dan de speellieden. De dansen der mannen, (deze zijn altijd van de vrouwen afgezonderd) hebben genoegzaam op dezelfde wijze plaats, behalve dat dezen, in plaats van over den grond heenteschuiven, op- en nederspringen. In de oorlogsdansen zijn de verhalen of alléénspraken allen van eenen krijgshaftigen aard. Het genoegen van dezen avond ware bijna gestoord geworden door eenen der speellieden, die, ontevreden over zijn aandeel aan den tabak, dien wij kort te voren hadden uitgedeeld, boos werd, een' van de trommels brak, twee in het vuur wierp, en den troep verliet. Doch men redde de speeltuigen uit den brand, het vernielde werd door een kleed van buffelvel, in de eene hand opgehouden, en met de andere door verscheidene personen geslagen, vervangen, en de gramstorige muzijkant bleef ongestraft. Wij bleven tot twaalf ure des nachts, toen wij de Opperhoofden kennis gaven, dat zij zich niet verder tot ons vermaak behoefden te vermoeijen; wij gingen dus heen, verzeld door vier Opperhoofden, waarvan er twee den nacht met ons aan boord doorbragten.

Aan den oever zagen wij vijfentwintig vrouwen, en

heerscht de hoogste mate van onkuischheid (men denke onder anderen slechts aan *Otahiti*), doch niet omsluijerd door de min afzigtige vormen der beschaving. VERT.

en omtrent even zoo vele kinderen, die, twee weken geleden, in een gevecht met hunne landslieden de *Maha's*, waren gevangen genomen. In dezen strijd vernielden de *Sioux* veertig woningen, doodden vijfenzeventig mannen, waarvan wij verscheidene afgerukte schedelvliezen zagen, en maakten de zoo evengenoemde gevangenen. Hun uitzigt is jammerlijk en neêrslagtig; de vrouwen zijn klein, grof en leelijk; zekerlijk kan haar tegenwoordige toestand hiertoe wel iets bijdragen. Wij gaven haar een' voorraad van snuisterijen, zoo als priemen en naalden; en verzochten aan de Opperhoofden, den raad te volgen van hunnen *grooten Vader* (den President) de gevangenen terugtegeven, en met de *Maha's* in vrede te leven. Dit beloofden zij ons.

De stam dien wij heden zagen, is een tak van de groote Natie der *Sioux*, en bekend onder den naam van *Teton-Okandandas*. Hun getal is niet boven de tweehonderd mannen, en hun voornaamste verblijf tusschen de *Chayenne-* en *Teton*-rivieren, aan weêrszijden van den *Missouri*. Hunne gestalte is geenszins fraai; de armen en beenen zijn te klein, de kakebeenen vooruitstekend, en de oogen puilen uit. De zelfde hoofdtrekken zijn wel aan de vrouwen eigen, doch zijn dezen fraaijer van leest. Beide seksen schijnen vrolijk en opgeruimd, doch onze omgang met dit Volk overtuigde ons van hunne list en boosaardigheid.

De mannen scheren zich het hair af, uitgezonderd eene vlecht op de kruin, die zij groeijen

laten, en in trenzen over de schouders dragen. Hieräan zijn zij bij uitstek verknocht, en het verlies van dit sieraad is de gewone offerhande bij den dood hunner naastbestaanden. In volle staatsie draagt een man van aanzien de veêr van een' sperwer, of eene *calumet*-veêr, met de pennen van een stekelvarken versierd, en op den schedel vastgehecht, van waar zij nederhangt. Gelaat en lijf zijn doorgaans met een mengsel van vet en kolen ingesmeerd. Over de schouders hangt een mantel van gelooid buffelvel, wit van kleur, opgetooid met pennen van het stekelvarken, die echter niet geheel vastzitten, zoodat zij, bij den gang des krijgsmans, geluid geven, voorts met verscheidene ruwe gedaanten beschilderd, voor ons onverstaanbaar, doch bij hun zinnebeelden van krijgsdaden, of andere gevallen. Bij schoon weder draagt men het hair binnenwaarts, doch wanneer het regent, wordt het naar buiten gekeerd; het kleed wordt of over den arm geslagen, of om het geheele ligchaam gewonden. Onder hetzelve bedekt eene soort van hemd, naar het onze gelijkende, en van dierhuid of wol, het ligchaam en de armen. Rondöm het midden is een gordel van laken, of welbereide elandwol, omtrent een duim breed, en digt om het lijf geslagen; hieraan is een stuk laken, of deken, of leder omtrent een' voet breed, vastgehecht; dit gaat tusschen de beenen door, en wordt vóór en achter onder den gordel vastgehecht. Van de heup tot de enkel is de man bekleed met een' pantalon

van

van bereide antelope-huid, wier zoomen op zijde twee duim breed, en met kleine bossen hair van de afgescheurde hersenpannen hunner vijanden, ter lengte van het been bedekt zijn. De winterschoenen (*moccasins*) zijn van buffelleder, met het hair naar binnen, en gezoold met dik perkament van elandsvel. De zomerschoenen zijn van damherten- of elandshuid, zonder het hair, en met zolen van elandsvel. Bij groote gelegenheden of in volle staatsie gaan de jonge lieden met een' langen sleep, bestaande uit de geheele huid van een' bonsem, die aan de hiel van den schoen is vastgemaakt. Een ander vel van hetzelfde dier wordt in den gordel gestoken, of in de hand gedragen, en dient als een zakje voor hunnen tabak, of van 't geen de *Fransche* kooplieden *le bois roulé* noemen. Dit is de binnenschors eener soort van roode wilg, die, in de zon of over 't vuur gedroogd, tusschen de handen gewreven en in kleine stukjes gebroken, en alléén of vermengd met tabak gebruikt wordt. De pijp is doorgaans van roode aarde, de steel van esschenhout, omtrent drie of vier voet lang, en sterk versierd met veeren, hair, en pennen van het stekelvarken.

De vrouwen dragen het hair lang; het schift zich van het voorhoofd af dwars over het hoofd, achter 't welk het of in eene soort van zakje wordt bijeengebonden, of over de schouderen neerhangt. De schoenen of *moccasins* zijn even als die der mannen, alsmede de pantalon, die echter niet verder dan de knieën reikt, waar dezelve

een lang, loshangend lederen hemd ontmoet, hetwelk tot bij de enkelen gaat; dit wordt door een touw over de schouders vastgemaakt, en heeft geene mouwen, maar eenige weinige lappen der huid, die op een' kleinen afstand beneden den arm afhangen. Somtijds bevestigt een gordel deze huid rondom den middel, en boven dit alles hangt een gewaad, gelijk dat der mannen. Zij schijnen zeer op fraaije kleederen gesteld te zijn.

De woningen van dit volk zijn zeer net gebouwd; in dezelfden vorm als die der *Yanktons*. Zij bestaan uit omtrent honderd hutten van wit buffelleder, met eene grootere in het midden voor raadsvergaderingen en dansen. Palen van 15 of 20 voet hoog en in de rondte geslagen, worden met witte huiden overdekt, zoodat men deze legerplaatsen geheel uit elkander kan nemen, en de Natie die overäl kan met zich voeren, door middel van zware lastdragende honden. De vrouwen houden zich meest met het looijen van buffelsvellen bezig; zij schijnen van een' zeer goeden luim, maar zijn geweldig diefachtig, zoodat men zeker kan zijn, dat niets, wat onder haar bereik komt, aan hare handen ontsnappen zal, wanneer men zulks uit het oog verliest. Dit volk, schoon zoo verwoestend voor zijne naburen, is slecht voorzien van geweren. Het water voeren zij voornamelijk in pensen van herten en andere dieren met zich. Zij gebruiken houten bekers. Hun hairscheren, als een teeken van rouw, hebben wij boven reeds gezien. Nog een ander gebruik

schrikt

schrijft bij die gelegenheid voor, den arm, boven en beneden den elleboog, met een' pijl te doorboren.

Terwijl wij aan land waren, zagen wij een geschil tusschen twee vrouwen, 't welk ieder oogenblik gevaarlijker scheen te zullen worden, toen een man te voorschijn kwam, op wiens verschijning alles oogenblikkelijk in angst de vlugt nam. Hij vatte de vrouwen, en geesselde die, zonder eenige omstandigheid, geweldig. Op onze vrage vernamen wij, dat deze man een Hoofdofficier is, welbekend in deze en in vele andere volksstammen. Zijn post is, vrede en rust te bewaren; de inwendige politie van het dorp is toevertrouwd aan twee of drie dier ambtenaren, door het Opperhoofd benoemd, en die eenige dagen, ten minsten tot het Opperhoofd een' opvolger aanstelt, hunne waardigheid bekleeden. Bij ons zoumen zulk een' man een' geregtsdienaar of schildwacht noemen; daar hij altijd bij dag de rust bewaren, en des nachts de legerplaats beveiligen moet. De korte during van dit ambt wordt vergoed door het gezag, 't welk het oplevert. Deze magt is indedaad onbepaald, en bij demping van woelingen en burgertwist boven allen tegenstand verheven. Zijn aanzien is geheiligd, en wanneer hij in zijne ambtsbezigheden zelfs een Opperhoofd van den tweeden rang slaat, kan hij voor deze heilzame vermetelheid niet in regten betrokken worden. In 't algemeen volgen zij den persoon van hun Opperhoofd in alles, en wanneer zij tot

 eeni-

eenigen pligt, hoe gevaarlijk dan ook, geroepen worden, sterven zij liever, dan ongehoorzaam te wezen. Zoo klemde een hunner, bij de vijandelijke poging tegen ons van daags te voren, zijne armen om den mast heen, toen zijn Opperhoofd hem gelast had, de boot te overweldigen, en wij vernamen dat niets ter wereld, dan het bevél van dat Opperhoofd, hem tot het loslaten zou hebben kunnen bewegen. Gelijk de overige mannen smeren zij hun ligchaam in, om het zwart te maken; doch hun onderscheidend kenmerk bestaat in twee of drie ravenvellen, zoodanig achter den rug in den gordel vastgehecht, dat de staarten *horizontaal* buiten het ligchaam uitsteken. Op het hoofd is ook eene in tweeën gesplitste pluimaadje van een' raaf, dus geschikt, dat de bek des vogels zich boven het voorhoofd verheft.

Den 27 September stonden wij vroeg op, en de twee Opperhoofden namen, als iets dat natuurlijk was, en met hunne zeden strookte, de deken mede waarop zij geslapen hadden. Hierbij voegden wij voor elk als geschenk eene maat koren. Kapt. LEWIS en de Opperhoofden gingen aan wal, om een gedeelte der Natie te ontmoeten, 't welk men verwachtte, doch deze lieden kwamen niet. Hij keerde ten twee uren met vier Opperhoofden en een' krijgsman van aanzien terug, genoemd *Wadrapy* of *op zijne hoede*. Na de boot beschouwd, en alles wat hun daarään vreemd was, een half uur lang bewonderd te hebben, verlieten zij die met veel tegenzin. Kapt.

CLAR-

CLARKE verzelde hen terug naar de tent van het groote Opperhoofd. Ook kapt. LEWIS liet zich daar vinden, en beiden uitgenoodigd zijnde een' dans bij te wonen, bleven tot middernacht. De dans kwam veelal met dien van gister overeen. Wij namen het tweede Opperhoofd, en een' der voornaamste krijgslieden mede aan boord: toen wij de boot naderden, bragt de stuurman de praauw door een' misslag tegen de kabel der boot, en brak die. Alle man werd nu opgeroepen om te roeijen; maar dit gerucht deed de twee *Indianen* hunne landgenooten toeroepen, en dadelijk was de geheele oever met *Indianen* bezet; na een half uur keerden zij terug, doch lieten omtrent zestig man in onze nabijheid. Het gerucht, door de Opperhoofden gemaakt, was veroorzaakt (naar zij zeiden) door hunne vrees dat de *Maha's* ons hadden aangevallen, en dat zij ons wilden helpen, om dezelve te verdrijven; maar wij dachten veeleer, dat zij vreesden, dat wij hun ontvaren zouden, en zulks wilden beletten, want dezen nacht had een der *Maha*-gevangenen aan iemand van ons Volk, die de taal verstond, gezegd, dat wij zouden aangehouden worden. Zonder dus eenig blijk van onze verdenking te geven, maakten wij echter alles tot een' aanval gereed, daar het verlies van ons anker ons noodzaakte, digt bij een' inzakkenden wal aanteleggen, eene zeer ongeschikte plaats ter verdediging.

Wij hadden ons niet bedrogen. Toen wij den volgenden dag, na te vergeefs naar het anker

gevischt te hebben, onder zeil wilden gaan, konden wij met groote moeite de Opperhoofden de boot doen verlaten. Eindelijk vertrokken zij toch, behalve het groote Opperhoofd; maar in het oogenblik dat wij onder zeil meenden te gaan, zaten verscheidene zijner krijgslieden op het touw, 't welk de boot aan den wal hield. Gebelgd over deze stoutheid, maakten wij alles gereed om op hen te vuren indien zij volhielden; maar het Opperhoofd betuigde dat het geheele geval met een weinig tabak voor deze zijne soldaten was aftedoen. Wij hadden reeds eene vlag en eenigen tabak aan het tweede Opperhoofd, en wel op deszelfs zeer dringend verzoek, geweigerd; daar wij echter ongaarne tot uitersten komen wilden, wierpen wij hem eene rol tabak toe, en zeiden: „ Gij hebt ons verteld dat gij een groot man van „ veel invloed waart; toon dit nu, door aan deze „ menschen het touw aftenemen, en dan zullen „ wij heengaan, zonder ulieden verder te moei„ jen." Dit beroep op zijne trotschheid had de bedoelde uitwerking; hij verliet de boot, gaf aan de soldaten den tabak, ontrukte hun het touw, en toen vervolgden wij met een koeltje uit den Z. O. onze reis. Na omtrent twee mijlen verder gegaan te zijn, bespeurden wij het derde Opperhoofd, hetwelk ons wenkte; wij namen hem aan boord, en hij meldde ons, dat het touw vastgehouden was op bevel van het tweede Opperhoofd, die een man *met twee aangezigten* was. Iets verder kwam de zoon van het Opperhoofd bij ons

aan

aan boord tot zijn' vader. Bij zijn vertrek zonden wij eene aanspraak aan de Natie, met blootlegging van 't geen wij gedaan hadden, en raad tot vrede: want dat wij bij verdere pogingen om ons tegen te houden, magt en wil hadden, om ons te verdedigen. Na zes mijlen verder gevaren te zijn, legerden wij ons op een wilgeneiland in het midden der Rivier. Het land ten Zuiden was laag grasland, dat ten Noorden was hooger.

Den 29 September gingen wij vroeg onder zeil, met schoon weder. Het land ten Noorden was laag, met timmerhout bezet, en stak bij de heuvelen aan de Zuidzijde aanmerkelijk af. Ten negen ure zagen wij het tweede Opperhoofd, met twee vrouwen en drie mannen, op den oever: zij riepen ons toe, dat wij twee vrouwen als een geschenk van het tweede Opperhoofd zonden aannemen, om weder Vrienden te worden. Op onze weigering verzocht hij, om hem met zijn gezelschap naar een' anderen troep van zijne landgenooten, niet verre van daar aan de rivier gelegerd, medetenemen. Toen wij ook dit van de hand wezen, gingen zij, als 't ware in spijt van ons, den oever langs, terwijl wij dien opvoeren. Maar in een verzoek om tabak bewilligden wij, en gaven zelfs nog iets meer, als een geschenk voor de bende waarheen zij zich begaven. Een klein watertje aan de Zuidzijde, waar vele eilanden waren, noemden wij, uit hoofde der naakte landouw, de *houtelooze* kreek. Boven den mond derzelve was voor vijf jaren een dorp der *Riccara-*

Indianen; thans is daarvan geen spoor meer te zien, behalve den aarden wal. Het tweede Opperhoofd ging hier aan land. Bij een wilgeneiland te midden der Rivier moesten wij, bij gebrek van een anker, groote steenen gebruiken.

Op den 30 September vertoonde zich het land aan de Noordzijde laag, met gras en hout begroeid; ten Zuiden hadden wij in 't eerst hooge en barre heuvels, doch na eenigen tijd nam het dezelfde gedaante aan, als aan de overzijde. Niet lang hadden wij gevaren, of een *Indiaan* liep ons achter na, met verzoek, om aan ons boord naar de *Ricara's* te worden overgebragt, hetgeen wij nogtans weigerden. Kort daarna ontdekten wij op de heuvelen op zekeren afstand eene menigte *Indianen*, die zich naar de Rivier begaven, en over ons eene legerplaats betrokken. Ook wij lagen stil bij eene zandbank, en begaven ons, na het ontbijt, naar den kant van deze lieden heen. Op honderd roeden afstands van den oever kwamen wij ten anker, en ontdekten nu, dat het nabijzijnde leger, uit omtrent vierhonderd zielen bestaande, tot de onlangs bezochte Natie der *Tetons* behoorde. Wij beloofden, elk Opperhoofd een geschenk van tabak te zullen doen, met bijvoeging echter dat wij door sommigen van hun Volk slecht behandeld waren, en dat wij, na twee dagen vergeefs beneden aan de rivier op hen gewacht te hebben, ons niet langer konden ophouden. Nogtans verwezen wij hen, ten aanzien eener nadere ontwikkeling van onze oogmerken,

naar

naar den Heer DURION. Zij verontschuldigden zich wegens het gebeurde, verzekerden ons van hunne vriendschappelijke gezindheid, en noodigden ons sterk uit, om aan land te komen, en met hun te eten. Dit wezen wij van de hand, maar zonden de praauw aan boord met den tabak, die aan een' der soldaten van het Opperhoofd, dat wij aan boord hadden, werd overhandigd. Sommigen liepen ons nu, den oever langs, na; doch het Opperhoofd wierp hun eene rol tabak toe, met de vermaning, om heen te gaan, en de ooren te openen voor onze rede, waarop zij onmiddelijk naar hunne hutten terugkeerden. Wij vervolgden toen onze reis. Ten Noorden lazen wij overvloed van druiven. Twee *Indianen* kwamen naar den oever, beschouwden ons omtrent een half uur, en begaven zich dan zonder spreken terug over de heuvelen ten Zuidwesten. Na eenigen tijd stak de wind feller op; de boot stiet tegen een' boom onder water, kantelde, en had bijna een lek bekomen. Het *Indiaansche* Opperhoofd schrikte zoodanig op dit gevaar, dat hij in de boot wegschool, en zoodrá wij aan land waren, zijn geweer opnam, met betuiging ,, dat ,, hij terug wilde; dat wij thans geene *Totons* ,, meer zouden ontmoeten, en gerust konden ,, voortvaren." Toen prentten wij hem den reeds gegeven' raad in, en boden hem eene deken, een pennemes, en eenigen tabak aan, en, na eene pijp met ons gerookt te hebben, ging hij heen. Het eenige dier, hotwelk wij zagen, was de witte meeuw

meeuw, en wel in grooten overvloed.

Den 1 October was het zeer koud, en de wind blies hevig uit den N. O. Tegen over het lager einde van een groot eiland te midden der rivier hadden de *Ricara's* eenmaal een dorp aan de Zuidzijde, waarvan echter niets meer overig is, dan een cirkelvormige wal van drie of vier voet hoog, welke de plaats omringde. Twee mijlen verder valt eene rivier, omtrent 400 roeden breed, met een' effen en langzamen stroom in den *Missouri*. Dezelve ontlast niet veel water, en zeer weinig zand. Zij ontspringt in de tweede reeks der *Côte noire* of *Zwarte bergen*, en loopt in 't algemeen oostwaarts. Men heeft dezelve verkeerdelijk *Hondenrivier* (*Dog-River*) genoemd, door een misverstand van de *Fransche* benaming, die men dacht, dat *Chien* was; doch de ware naam is *Chayenne*, naar de *Chayenne-Indianen*. Hunne geschiedenis is het korte, treurige verslag van bijna alle stammen dezer menschensoort. Zij waren een talrijk Volk, en leefden aan de boorden der Rivier *Chayenne*, een' tak van de *Roode Rivier*, bij het meir *Winnipeg*. De inval der *Sioux* dreef hen westwaarts op: in hunne reis vertoefden zij op de Zuidzijde van de *Missouri* beneden de *Warreconna*, waar hunne oude sterkten nog in wezen zijn; maar dezelfde stoot dreef hen weder verder naar de bronnen der *Chayenne*-rivier, waar zij thans zwerven, en bij gelegenheid de *Ricara's* bezoeken. Thans zijn zij in aantal verminderd, doch tellen nog drie honderd man.

Schoon

Schoon de Rivier weinig zand scheen opgegeven, vonden wij nogtans nabij en boven haren mond eene menigte zandbanken, die moeijelijk zijn overtekomen. Aan beide zijden van den *Missouri*, bij de *Chayenne*, zijn welige, laagliggende landouwen, doch met weinig hoogstammen bezet, en van achter kale, doch lage heuvelen. De bedding van den *Missouri* was hier breed, meer dan eene halve mijl, doch zoo ondiep dat wij de boot over eene zandbank moesten slepen. Na heden zestien mijlen te hebben afgelegd, zagen wij aan de overzijde een huis tusschen de wilgen, en eén' jongen, dien wij aanriepen, en aan boord bragten. Het bleek, dat hij een kleine *Franschman* was, in dienst van den Heer VALLE, en Koopman, die hier thans met de *Sioux* handel drijft.

Deze Heer bezocht ons den volgenden dag, en verzelde ons twee mijlen verre. Hij is een van die *Fransche* kooplieden, welke hier wachtten naar de *Sioux*, die van de *Ricara's*, waar zij zich thans bevinden, hier moeten komen, om handel met hen te drijven. De Heer VALLE gaf ons de volgende berigten wegens de *Chayenne*-Rivier, die hij voorleden' winter driehonderd uren verre, naar de *Zwarte Bergen* heen, was opgetrokken. De strooming is hier snel (*), de vloed is

(*) Wel te verstaan in het bovengedeelte van den loop der Rivier: want wij hebben zoo even gezien, dat dezelve beneden aan den mond langzaam vliet.

is onderhevig aan spoedige opzwellingen. De bedding en de oevers zijn van grove keisteen, en moeijelijk optevarén, zelfs voor kano's. Honderd uren boven den mond splitst zij zich in twee takken; waarvan de een uit het Zuiden, de ander (40 uren van de vereeniging) uit de Zwarte bergen komt. Het land; hetwelk de vloed van den *Missouri* tot de Zwartebergen besproeit, zweemt veel naar de oevers van eerstgemelden stroom; behalve dat de *Chayenne* nog minder houtgewas aan hare boorden heeft, hetwelk grootendeels uit cederen bestaat. De *Chayennes* wonen bij de bronnen van dezen vloed, en stelen paarden uit de *Spaansche* volkplanting (*), een' strooptogt, dien zij binnen ééne maand volbrengen. De *Zwarte bergen* zijn, volgens hem, zeer hoog, en bedekt met vele pijnboomen. In sommige gedeelten derzelve blijft de sneeuw des zomers liggen. Men heeft er ook vele geiten, witte beeren, veldhanen, en eene soort van dier, 't welk, volgens de beschrijving van onzen zegsman, naar een klein elanddier, met groote kringsvormige hoornen, moet zweemen.

Dezen dag namen wij hoogte, en bevonden ons 44 gr. 19 min. 36 sec. Eene kromte der rivier, waar zulks geschiedde, werd door ons de *Kijkuitbogt* (*Look-out-bend*) genoemd; zijnde bijna 20 mijlen in de kromte, en niet meer dan twee mijlen breed van het ééne tot het andere eindpunt.

Don-

(*) Zekerlijk van *Nieuw-Mexico*.

Donkere heuvelen ten Noorden maakten een contrast met de welige vlakten ten Zuiden.

In den namiddag hoorden wij een schot afgaan, en zagen kort daarna eenige *Indianen* op een' heuvel. De een kwam aan den oever, en wenkte ons, dat wij landen zouden, daar er twintig woningen van de *Tanktons* en *Bois brûlé Indianen* waren. Dit wezen wij van de hand, en beduidden den verzoeker, dat wij reeds zijne Opperhoofden gezien hadden, en dat hij van den Heer DURION den inhoud onzer aanspraak kon vernemen. Een laag eiland ten Noorden, *Voorzigtigheids-* (*Caution-*) eiland genoemd, lag tegen over hooge oevers ten Zuiden, en ten Noorden tegen over eene vruchtbare grasvlakte. De loop der Rivier is minder snel, en het water, schoon van dezelfde kleur, bevat minder slib dan beneden de *Chayenne*; doch de breedte is dezelfde. Wij durfden heden niet jagen, want er waren zoo vele *Indianen* in de nabijheid, dat wij elk oogenblik voor aanvallen vreesden, en onze lieden dus bij elkander goede wacht houden moesten.

Den 3 October deden wij eene schijnbaar geringe, doch in onze omstandigheden zeer onaangename ontdekking. De muizen hadden verscheidene korenzakken doorgevreten, en waren nu aan onze kleederen bezig. Wij vonden dit bij 't onderzoek der vaartuigen. Omtrent één uur kwam een *Indiaan* toeloopen, met een' kalkoen op zijn' rug; verscheidene anderen voegden zich bij hem; doch wij hadden geene gemeenschap met hem. —

De

Er vlogen groote scharen trekvogels naar het Zuiden.

Wij waren thans, na reeds zoo vele moeijelijkheden door de droogte geleden te hebben, eindelijk genoodzaakt, na verscheidene doortogten vergeefs beproefd te hebben, onder eenige hooge heuvelen te blijven liggen, en het beste kanaal te laten onderzoeken. Doch het bleek, dat wij hier volstrekt niet door konden, maar drie mijlen terug moesten, om een' anderen uitweg te zoeken, dien wij dan ook gelukkig vonden. Er was een klein getal *Indianen* aan wal; het scheen, dat wanneer zij talrijker geweest waren, wij niet ongemoeid zouden gebleven zijn. Zij riepen ons toe, dat wij aan land zouden komen; een hunner schreeuwde driemaal, en schoot toen met scherp op de boot. Wij sloegen hierop geene acht, maar landden op de Zuidzijde om te ontbijten. Een der *Indianen* had daarop de stoutheid, om, in weerwil van het gebeurde, over te zwemmen en ons om buskruid te vragen. Dit gaven wij hen wel niet, maar toch eene rol tabak. Op een der eilanden, die wij verder voorbijvoeren, is een oud dorp der *Ricara's*, met name *Lahoocat* (*Lihoeket*), omgeven door een' ronden wal, en bevattende zeventien woningen. Men weet, dat de *Ricara's* hier in 1797 gewoond hebben, en het dorp schijnt, omtrent vijf jaren geleden, verlaten te zijn. Het bevat niet veel hout.

Vrijdag, den 5 October, was het zeer koud;

's avonds

's avonds te voren en dezen morgen rijpte het zelfs. Wij zeilden de hooge landen ten Noorden voorbij, en eene kleine kreek ten Zuiden, toen zich ten zeven uren weder kreeten der *Indianen* deden hooren. Thans zagen wij drie *Tetons-Indianen*, die ons ook weder aan land wilden hebben, en tabak vroegen. Zij bekwamen het gewone antwoord. Na veertien mijlen varens kwamen wij ten Zuiden een eiland voorbij, met wilde rogge bedekt, en waar, van de Zuidzijde, eene groote kreek in den stroom valt, die wij *witte wilde-gans*-kreek noemden, naar vele onder die trekvogelen, die wij onder scharen van donkerkleurde zagen. De heuvelen, die hier beide oevers van den vloed zoomen, zijn minder hoog dan beneden. De rivier is even wijd, en de zandbanken even menigvuldig. De kleur der oevers is donkerbruin, en vele der heuvelen vertoonen zich als in vuur. Onze jagd was heden een damhert, een wolf, en eenige geiten uit eene kudde, die den stroom over zwom.

Den 6 *October*. De morgen was nog koud, door een' Noordelijken wind. Op zeker punt, tegen over een met hout begroeid uitstek in de rivier, vond men verscheidene groote steenen nabij het midden des waters, die van de heuvelen en hooge vlakten aan beide zijden afgespoeld, of den stroom afgedreven schijnen. Wij hielden ons middagmaal in een verlaten dorp, zoo wij dachten van de *Ricaras*. Het ligt in eene laagte bij den stroom, en bestaat uit omtrent 80 achtkante wo-

ningen, netjes met aarde bedekt, zoo digt als mogelijk bij elkander geplaatst, en rondom met palen voorzien. De kano's van vellen, de matten, emmers, en het andere huisraad deden ons denken, dat dit dorp in de lente verlaten was. Wij vonden drie onderscheidene soorten van pompoenen (*squashes*) in het dorp groeijende; wij schoten er eenen eland, en zagen twee wolven. Op nieuw belemmerde ons de ondiepe rivier; na langen tijd het vaarwater tusschen de zandbanken gezocht te hebben, sleepten wij eindelijk de boot over eene derzelven, liever dan weder drie mijlen terugtekeeren. Hooge heuvelen en lage gronden met timmerhout wisselden op de oevers. Wij zagen ganzen, zwanen, en eenden van onderscheidene soorten op de zandbanken, en aan wal eene menigte veldhoenderen; de ekster is ook zeer gemeen; maar de meeuwen en plevieren, die wij benedenwaarts in zulke scharen ontmoetten; zijn hier zeer schaars.

Zondag, 7 October. De nachtvorst bleef aanhouden, en werd over dag met regen afgewisseld. Op twee mijlen afstands ontmoetten wij den mond eener rivier, bij de *Ricaras Sawôkôna* of *Zwijnrivier* genoemd. Onze lieden die haar drie mijlen opwaarts onderzochten, bevonden haar langzaam van loop, en niet zeer belemmerd door het zand. Zij ontspringt in de eerste reeks der *zwarte bergen*, en is nu wel slechts twintig roeden breed, doch negentig, wanneer het water op zijn hoogst is. Vlak beneden den mond is een ander dorp of winterleger

ger der *Ricaras*, uit omtrent 60 woningen bestaande, in dezelfde form als die wij gister voorbijkwamen: terwijl er in het leger ook wilgen- en stroomatten, mandjes en kano's van buffelvel waren achtergebleven. Wij zagen daarna weder twee *Indianen* op de Noordzijde, die zeiden dat zij tot den troep van *Tartongawaka*, of *Buffelgeneeskracht* behoorden, het Opperhoofd dier *Tetons*, die wij op den 25 gezien hadden; dat zij thans naar de *Ricara's* op weg waren, en ons om eenige spijs verzochten, die wij hun gaven, zoo als van zelve spreekt. Op nieuw vonden wij de wallen van een oud dorp op *Korhaans-island*, (*Grouse-eiland*) hetwelk zijnen naam van de menigte dier vogels heeft. Hout groeit daarop niet, maar wel wilde rogge en gras. Wij vorderden heden tweeentwintig mijlen. De landstreek vertoonde zich als gewoonlijk. In het houtgewas bij den mond der *Sewökköna* zagen wij sporen van een' grooten witten beer, en schoten op *Korhaans-eiland* een' wijfjes-das, en een damhert van de soort met een zwarten staart, het grootste dat wij immer gezien hebben.

Den 8 October was onze rustplaats bij eene rivier, (volgens onze opmerking op 45 gr. 39 min. 5 sec. N. B., in de taal der *Ricara's Wetawhoo* (*Witchoe*) genoemd, in de *zwarte bergen* ontspringende. Hare bedding, die aan den mond over eenen zachten, lagen leigrond vloeit, is 120 roeden wijd; thans echter bepaalt zich de waterstreep, die in dezelve vrij langzaam voortvloeit,

tot 20 roeden. De rivier kruit slib met eene geringe hoeveelheid zand. Hier, gelijk in elke bogt der rivier, ontdekten wij weder de roode bezien, naar aalbessen zweemende, waarvan wij boven spraken. Twee mijlen boven den *Witehoe*, en op die zelfde zijde, is een riviertje, *Marepa* door de *Indianen* genoemd, twintig roeden breed, doch door het slib zoo geheel bezet, dat het water door eene sleuf van slechts een' duim middellijns moet voortkruipen, en geen zand met zich voert. Ten halven wege van een ander eiland, digt bij den Zuideroever, kwam ons een aantal *Ricara-Indianen* van den oever beschouwen. Wij vertoefden hier, en namen een' *Franschman* aan boord, die ons naar onze nieuwe legerplaats verzelde. Kapt. LEWIS ging toen met vier man het dorp bezien. Het ligt midden in het eiland, nabij den Zulderoever, onder eenige hooge, kale, ongelijke heuvelen, en bevat omtrent zestig woningen. Het eiland zelve is drie mijlen lang, en bedekt met koren, boonen en aardappellanden der *Indianen*. Onderscheidene *Franschen*, die als tolken of kooplieden bij de *Indianen* verkeeren, onder andere zekere Heer GRAVELINES, een man die de taal wel magtig is, kwamen met Kapt. LEWIS terug. Aan den mond der rivier *Witehoe* verandert de landstreek ten Zuiden van een hoog land in eene lage houtrijke vlakte, terwijl men ten Noorden niets dan barre heuvelen zag.

Den 9 October bleef de wind zoo sterk, met koude gepaard, dat wij de *Indianen* niet tot eene

Raads-

Raadsvergadering konden bijeenbrengen. Drie voorname Opperhoofden, en verscheidene mindere kwamen ons bezoeken; wij gaven hun tabak, en beloofden hun een mondgesprek tegen 's anderen daags. De namen dier hoofden zijn: *Kakawissasa*, (*Kekkewissesse*) of *zittende kraai*, eerste, *Pocasse* of *hooi*, tweede; en *Piaheto*, of *arendsveêr*, derde Opperhoofd. In weêrwil der hooge golven kwamen twee of drie vrouwen naar ons toe roeijen, in kleine kano's van buffelvel, gespannen over een zamenstel van takken, op de wijze van een mandje, allerkeurigst gevlochten. Hetgeen den *Indianen* de meeste verbazing wekte, was Kapt. CLARKE's zwarte knecht, YORK, een zeer kloeke en sterke Neger. Nooit hadden zij een menschelijk wezen van die kleur gezien (*), en dus kwamen zij in geheele troepen toeschieten, om zich rondom dat buitengewone *monster* te scharen. Uit kortswijl vertelde de Neger, dat hij eertijds een wild dier geweest, en naderhand door zijn' meester gevangen en getemd was. Om hen hiervan te overtuigen, toonde hij hun eenige blijken zijner kracht, die, bij zijne vreesselijke blikken gevoegd, aan de *Indianen* meer schrik inboezemden dan wij zelve wel wenschten. Aan de overzijde van ons leger is ten Zuiden eene kleine kreek, die wij naar het Opperhoofd *Kakawissassa* noemden.

Den

(*) De kleur der *Indianen* in *America* is doorgaans koperrood. VERT.

Den 10 was het weder schoon, en daar wij thans verlangden, de geheele Natie in eens bij elkander te zien, zonden wij den Heer GRAVELINES af, die met een' anderen *Franschen* koopman, den Heer TABEAU, met ons ontbeten had; ten einde de twee hoofden der bovenliggende dorpen tot eene bijeenkomst uittenoodigen. Zij kwamen alle ten één uur. Na de gebruikelijke plegtigheden spraken wij hen op dezelfde wijze aan, als voorheen de *Otto's* en *Sioux*; daarop maakten of erkenden wij drie Opperhoofden, een voor elk der drie dorpen, en gaven aan ieder derzelven eene vlag, een' gedenkpenning, een' rooden rok, een' opgetoomden hoed met eene veder, voorts eenige andere goederen, blanketsel, en tabak, hetwelk zij onderling deelden. Vervolgens werd het windroer, tot hunne groote verbazing, afgeschoten, en zij waren niet minder ontzet over de kleur en de houding van onzen YORK. Van onzen kant vonden wij met blijdschap, dat deze *Ricaras* geen gebruik maakten van eenigen sterken drank hoegenaamd; daar het voorbeeld der reizigers, welke dien tot hen gebragt hebben, wel verre van hun daarin smaak inteboezemen, hen daarvan veeleer afkeerig gemaakt heeft. Daar wij dachten, dat dezelve hun even aangenaam zou wezen als aan andere *Indianen*, hadden wij hun eerst koren-brandewijn (*whiskey*) aangeboden; doch zij weigerden dien met de verstandige aanmerking, ,, dat zij verwon-,, derd waren, hoe *hun Vader* hun eenen drank ,, kon aanbieden, die hen tot dwazen zou ma-,, ken."

„ ken." Bij eene andere gelegenheid zeiden zij den Heer TABEAU, „ dat niemand hun vriend „ kon zijn, die hen tot zulke dwaasheden ver„ leidde." Na dat de bijeenkomst was afgeloopen gingen zij heen, om over hun antwoord te raadplegen.

Den 11 kwamen wij dus weder ter beraadslaging in onze legerplaats bijeen. Het groote Opperhoofd deed eene korte dankrede voor den hem gegevenen raad, en beloofde dien te volgen; „ thans, „ zeide hij, was de deur geopend, en niemand „ mogt die sluiten; wij konden vertrekken zoo„ dra wij verkozen." Hiermede zinspeelde hij op de behandeling, die wij bij de *Sioux* ondergaan hadden. Zij bragten ons ook eenig koren, boonen, en gedroogde pompoenen, waarvoor wij hun eenen stalen handmolen gaven, waarmede zij bij uitstek tevrede schenen. Ten een uur verlieten wij onze legerplaats, namen het groote Opperhoofd en zijn' neef aan ons boord, en ankerden op twee mijlen afstands beneden eene kreek aan den Zuidwal, die tusschen het tweede en derde dorp der *Ricara's*, welke omtrent eene halve mijl van elkander staan, heenvloeit. Wij gaven aan beide die dorpen een bezoek, en praatten een' tijd lang met de Opperhoofden; gedurende welke onderhandeling zij ons een brood, van koren en boonen gebakken, voorts gekookt graan met boonen, en eene groote voedzame boonsoort voorzetteden, welke zij aan de veldmuizen weten te ontnemen, die dezelve ontdekken en in hunne holen slepen. De lig-

ligging dezer aan elkander palende dorpen is zeer gunstig in eene hooge, effene vlakte, behalve dat hier geen hout groeit, en dus de inwoners hetzelve uit eene lage, boschrijke vlakte van den overkant der rivier moeten halen. Wij meldden hun, dat wij hen den volgenden morgen in hunne onderscheidene dorpen zouden gaan spreken.

Deze belofte vervulden wij; en gingen dus op den 12 na het ontbijt aan wal, naar het huis van het Opperhoofd des tweeden dorps, met name LASSEL, waar wij zijne onderbevelhebbers en krijgslieden bijeen vonden. Zij deden ons een geschenk van omtrent zeven schepelen koorn, een' pantalon, eene rol van hunnen tabak, en de zaden van twee onderscheidene tabaksoorten. Het Opperhoofd deed vervolgens eene aanspraak, waarin hij zijne dankbaarheid voor onze geschenken en goeden raad, en zijne genegenheid uitdrukte, om zijnen *grooten Vader* te bezoeken, waarvan hem echter de vrees voor de *Sioux* weêrhield. Hij verzocht ons verder, een van hunne hoofden medetenemen naar de *Mandans*, om tusschen deze beide Natiën eenen vrede te bemiddelen. Hierop antwoordden wij naar behooren, en bezochten toen het derde dorp, welks Opperhoofd ons eene aanspraak deed, van denzelfden inhoud als de voorgaande, en ons tien schepelen koren, eenige boonen, gedroogde kauwoerden en pompoenen ten geschenke gaf. Nadat wij hun in ons antwoord de grootheid en magt der Vereenigde Staten hadden voor oogen gesteld, gingen de

drie

drie Hoofden met ons naar de boot, en ontvingen daar een tegengeschenk van suiker, wat zout, en een brandglas. Hier scheidde het gezelschap; twee onzer gasten verlieten ons, doch de derde, met name *Ahketahnasha* (*Eketénesje*) of *Opperhoofd van het vlek*, ging met ons naar de *Mandans*. Ten twee uren namen wij afscheid van dit goede volk, hetwelk tot dat einde talrijk op den oever bijeengeschoolde.

De *Ricaras*, bewoners der drie straks gemelde dorpen, zijn oorspronkelijk volkplanters der *Pónies*, die zich aan den *Missouri*, beneden de Rivier *Chayenne*, hadden neergezet, waar de kooplieden zich nog herinneren, voor twintig jaren eene menigte dorpen gezien te hebben. Van daar verhuisde een gedeelte der *Ricaras* naar de nabijheid der *Mandans*, met welken zij toen in verbond waren. De overigen bleven aan de oevers der *Chayenne* tot op het jaar 1797, wanneer zij, door hunne oorlogen met de *Sioux* verzwakt, hunne landgenooten bij de *Mandans* opzochten. Kort daarna brak een oorlog tusschen de *Ricaras* en de *Mandans* uit, ten gevolge waarvan eerstgemelden den stroom afzakten naar hunne tegenwoordige woonplaats. Bij deze landverhuizing hielden zich de eerste volkplanters, (die het vroegst naar de *Mandans* waren opgetrokken,) bij elkander, en wonen thans in de twee lager gelegene dorpen; dezen kan men dus de eigenlijke *Ricaras* noemen. Het derde dorp werd door het overschot der laatste aankomelingen betrokken, die de menigvuldige

oorlogen overleefd hadden, en uit negen dorpen herwaarts gekomen waren. Hoe spoedig de talen, in derzelver behoeftigen toestand, bij deze onbeschaafde Volken kunnen veranderen, blijkt aan deze uitwijkelingen, welke zoo kort na elkander van de *Chayenne* verhuisd zijn, en bij welken men echter verschil van spraak en tongval opmerkt. De eigenlijke *Ricaras* verstaan niet alle de woorden hunner later gekomene broederen. De dorpen zijn binnen den omtrek van vier mijlen van elkander gelegen; de twee lageren bestaan uit 150 tot 200 man ieder, het derde uit 300.

De *Ricaras* zijn groote, welgevormde menschen; de vrouwen zijn schoon en levendig, en moeten, gelijk bij andere Wilden, den veldarbeid en de geheele kostwinning bezorgen, behalve de jagd. Beide kunnen zijn arm, doch goedhartig en edelmoedig, en schoon zij hetgeen hun gegeven wordt met dankbaarheid aannemen, bedelen zij niet gelijk de *Sioux*. Er werd nogtans des nachts van één' onzer koks een bijl gestolen. De kleeding der mannen is een eenvoudig paar winterschoenen, (*moccasins*) een pantalon, en een kleed rondom hun midden, waaröver somtijds een buffelvel wordt heengeslagen; het hair, de armen, en ooren zijn van onderscheidene sieraden voorzien. De vrouwen zijn aan de beenen eveneens gekleed, voorts dragen zij een lang hemd van geitenvel, doorgaans wit en met franje om den middel vastgebonden, en, gelijk de mannen, een buffelvel, des zomers zonder het hair. Deze vrou-

wen

wen winnen het in schoonheid van die der *Sioux*. In beiden echter heerscht eene verliefde gesteldheid, en onze manschap vond geene zwarigheid, om zich uit dezelve, door middel der tolken, van bedgenooten te voorzien. Deze bijeenkomsten hadden doorgaans buiten weten van den echtgenoot of de bloedverwanten plaats. Het punt van eer is echter te dien aanzien onder de *Ricaras* naar onze denkwijze volkomen omgekeerd, en het wordt voor eene groote beleediging en schande gehouden, wanneer de vrouw of zuster van één' hunner zich, *buiten de toestemming van den man of broeder*, aan de omhelzingen des vreemdelings prijs geeft; voornamelijk omdat de mannen hunne vrouwen of zusters dikwerf, als een blijk van beleefdheid of dankbaarheid, aan vreemden aanbieden, en zich gestreeld voelen door oplettendheden die men haar betoont. De *Sioux* hadden ons vrouwen aangeboden; doch, vermits wij die bij ons verblijf geweigerd hadden, waren zij ons twee dagen lang met dat zelfde aanbod gevolgd. De *Ricaras* waren even verpligtend; wij hadden de verzoeking even standvastig weêrstand geboden; maar hunne zucht om ons vermaak te doen was zoo groot, dat dezen avond twee zeer schoone jonge vrouwen aan boord kwamen, en ons met liefkozingen overlaadden. De Neger YORK had aan deze beleefdheden een zeer ruim aandeel; want in plaats van eenigen tegenzin inteboezemen, scheen zijne kleur hem bij de *Indianen* aantebevelen, die gaarne eenig duurzaam aandenken aan dezen wonder-

derlijken vreemdeling wenschten te bezitten. Onder andere blijken van oplettendheid noodde een *Ricara* hem in zijn huis, en bood hem zijne vrouw aan; waarop de man zelf zich, zeer bescheiden, buiten de deur begaf. Terwijl hij daar stond, kwam een der kameraden van YORK hem opzoeken; maar de beleefde Echtgenoot wilde geene stoornis toelaten, voor dat een geruime tijd verstreken was.

De huizen der *Ricara's* zijn rond of achthoekig, en doorgaans omtrent dertig of veertig voet middellijns. Men maakt dezelve door van boven gespletene palen van omtrent zes voet hoog in de rondte te plaatsen; over deze legt men dwarshouten of latten, die weder door andere gespletene en schuins uit den grond opgaande staken gestut worden; in het midden der woning zijn vier hoogere gespletene palen, omtrent vijftien voet lang, door balken zamenverbonden; van dáár tot de lagere latten liggen daklatten, die eene ruimte in het midden voor den rook openlaten. Dit geraamte der hut wordt alsdan door wilgentakken, met gras ineengevlochten, bedekt, en daarover modder of klei heengeworpen. De opening voor de deur is omtrent vier voet wijd, en voor dezelve is eene soort van ingang, die zich tot tien voet van de woning uitstrekt, welke zeer digt en warm is.

Hun landbouw bestaat in *mais* of *Indiaansch* koren, boonen, kauwoerden, pompoenen, watermeloenen, en eene soort van tabak, die alleen bij hen te vinden is.

Zij

Zij handelen voornamelijk met de vreemde kooplieden, die hen met allerlei goederen voorzien tegen pelterijen, die zij niet alleen van hunne eigene jagd, maar ook in ruiling voor koren van hunne minbeschaafde naburen bekomen. De meeste vraag schijnt hier naar roode verw tot blanketsel te wezen, doch zij zouden al wat zij maar immer missen kunnen, ook voor het minstbeduidende voorwerp van anderen geven. Zoo gaf op dezen dag een onzer lieden eenen *Indiaan* eene kromgebogene speld, en ontving daarvoor een paar hunner schoenen of *moccasins*.

Gaarne wenschen zij in vrede met alle volken te leven; doch niettemin zijn zij wel gewapend met snaphanen. De omgang met, en een zekere graad van afhankelijkheid van de *Sioux*, welke de goederen die zij van de *Engelschen* bekomen, voor het koren der *Ricaras* inruilen, heeft hunne goede geäardheid reeds eenigermate vergiftigd, zoodat men niet altijd meer op hen vertrouwen kan. Thans voeren zij oorlog met de *Mandans*. Wij vernamen door den Heer GRAVELINES, welke door dit land gereisd had, dat de Rivier *Tankton* of *Jaques* omtrent 40 mijlen ten O. of N. O. van deze plaats ontspringt, de *Chayenne*, een tak der *Roode-Rivier*, omtrent twintig mijlen verder, door het land der *Sioux* heen, en de *St. Peter's* omtrent 80 mijlen.

Des morgens van den 13 verlieten ons onze gasten, behalve den broeder van het Opperhoofd, die met ons trok, en eene der vrouwen. Wij voeren vroeg in den morgenstond eene legerplaats

plaats der *Sioux* op den Noorderöever voorbij; deze lieden zagen ons strak aan zonder een woord te spreken, en hun volksäard deed ons ook naar geen mondgesprek verlangen. Tien en eene halve mijl gevorderd zijnde, bereikten wij ten Noorden den mond eener kreek, die uit eenige vijvers op een' kleinen afstand ten Noordoösten ontspringt. Aan dit water geven wij den naam van *Steenen-Afgods*-kreek, want na een wilgen- en een zandig eiland vlak aan haren mond voorbijgevaren te zijn, ontdekten wij, op eenige mijlen afstands van den *Missouri*, twee steenen van menschelijke gedaante, en een' derden, die een' hond verbeeldde; alles voorwerpen van grooten eerbied bij de *Ricaras*. De geschiedenis dezer Afgodsbeelden zou eene plaats in de gedaanteverwisselingen van OVIDIUS verdienen. Een jongeling was smoorlijk verliefd op een meisje, wier ouders hunne toestemming tot het huwelijk weigerden. Toen ging de treurige minnaar uit op het veld, om aan de natuur zijne smarten te klagen; het medegevoel bragt de geliefde op dezelfde plaats, en de getrouwe hond wilde zijnen meester niet verlaten. Nadat zij nu te zamen eene poos tijd gezworven, en niets dan druiven hadden, om hun leven te rekken, werden zij ten laatsten in steen veranderd, welke, van de voeten af beginnende, allengs de edele deelen bekroop, en niets onveranderd liet, dan eene druiventros, dien de vrouw nog tot op dezen dag in de hand houdt. *Zoo* dikwerf de *Ricara's* deze gewijde steenen voorbij

gaan;

gaan, staan zij stil, om aan deze Godheden eenig stuk kleeding te offeren. Dus was het berigt van het Opperhoofd der *Ricara's*, hetwelk wij geen' tijd hadden, op de plaats zelve te bewaarheden, dan omtrent één punt, hetwelk, voor ons juist het aangenaamste was. Aan de rivier, nabij de plaats, waar deze gebeurtenis zou zijn voorgevallen, vonden wij grooter' overvloed van schoone druiven, dan wij nog gezien hadden. Eene kleine kreek, uit het Zuiden den stroom vallende, noemden wij *Pocasse* of *Hooi*-kreek, ter eere van het Opperhoofd des tweeden dorps. Boven het eiland wordt de *Missouri* naauwer en dieper; de zandbanken bepalen zich meestal tot de punten des oevers; de stroom is ook zachter, en het timmerhout op de lage landen veel talrijker, schoon de hooge gronden nog kaal zijn. Onze jagers schoten slechts één damhert.

Zondags, den 14. Op dezen regenachtigen dag noemden wij weder eene kreek naar het derde Opperhoofd der *Ricara's*; namelijk *Piaheto*, of *arendsveder*. Bij ons middagmaal, op een zandbank, voerden wij het vonnis van onzen krijgsraad, namelijk zekere ligchaamsstraf aan' een' onzer soldaten uit. Hierover was het *Indiaansche* Opperhoofd zeer sterk aangedaan; hij hield gedurende den ganschen tijd der strafoefening niet op met overluid te schreeuwen; wij verklaarden hem echter de reden, en het misdrijf des mans. Hij erkende wel de noodzakelijkheid der voorbeelden, en dat hij die zelf gegeven had, door met den dood te straf-

fen; maar geeselen, of met roeden slaan, was bij hun ongehoord, zelfs omtrent kinderen. Tegen over onze legerplaats ten Noorden zijn de overblijfselen eener oude vesting, waarvan het grootste gedeelte in de rivier gespoeld is; wij konden niet meer ontdekken, dan dat de wallen acht of tien voet hoog waren. De rivier was op deze hoogte rijkelijk met boomgewas voorzien, en de landstreek aan weêrszijden laag; doch naderhand trokken wij ten Zuiden eenige zwarte heuvelen voorbij.

Den 15 vertoefden wij drie mijlen ten Noorden, een weinig boven eene legerplaats der *Ricara's*, die thans op de jagd zijn. Hier ontvingen wij een bezoek van omtrent dertig *Indianen*, die in hunne kano's van huiden kwamen overzetten, en ons vleesch bragten, waarvoor wij hun koralen en vischhaken gaven. Omtrent eene mijl hooger ten Zuiden was weder eene legerplaats der *Ricara's*, uit acht woningen bestaande; hier ruilden wij weder levensmiddelen tegen kleine geschenken in. Het getal der inboorlingen aan beide zijden van den stroom nam toe. Aan eene kreek ten Zuiden ontdekten wij vele hooge heuvelen, die naar een huis met een schuinsch dak geleken, en een weinig beneden de kreek een oud dorp der *Sjarha-* of *Chayenne-Indiänen*. In den avondstond, die zeer schoon was, namen wij onze rustplaats boven eene legerplaats der *Ricara's* ten Noorden. Ook dezen bezochten wij weder, en rookten en aten met hun. Zij schenen zeer gestreeld door on-

onze oplettendheid, en niet minder vriendelijk; vooral de vrouwen, die in het onthaal onzer manschappen de deugd der herbergzaamheid tot een uiterste dreven. De Neger YORK was ook hier een voorwerp van verbazing; de kinderen liepen hem bestendig na, en wanneer hij zich naar hen omkeerde, liepen zij zeer verschrikt weg. Eenige weinige dorre heuvelen ten Zuiden werden spoedig afgewisseld door houtrijke vlakten.

Den 16 verliet ons de vrouw, die het Opperhoofd verzelde; twee andere verlangden zeer sterk met ons te gaan. Vlak boven onze legerplaats voeren wij eene kringsgewijde sterkte voorbij, waar de *Chayennes* voormaals hun verblijf hielden, en de *Chayennes*-kreek, niet verre van daar. Twee kreeken ten Zuiden noemden wij *Sohawch* (*Sohôtsj*) en *Chapawt*, beteekenende in de taal der *Ricaras*, het eerste woord *meisje*, het andere *vrouw*. Een eiland in de hoofdrivier, omtrent anderhalve mijl lang, is met katoenhout bezet. Eene kleine kreek uit het Noorden komende, heet *Keetoosh-sahawna* (*Kitoesjeschône* of *beverplaats*,) en eene rivier aan denzelfden kant *Warreconne*, of *de Elanden werpen hunne horens af*. De naam van het eiland zelve, door een vroegeren reiziger, met name EVANS, gegeven, is *Karpers-eiland*. Terwijl wij voortgingen, waren er vele wilde geiten aan de oevers, en weldra ontdekten wij geheele troepen daarvan in het water, waarheen de *Indianen* dezelve gedreven hadden, om ze te gereeder magtig te worden. Thans bezetten zij den oever, zoodat de geiten niet meer

 aan

aan wal konden komen, en schoten op deze dieren, die van tijd tot tijd ook door eenige jongens, die te water gingen, met stokken werden doodgeslagen. Deze zonderlinge jagd scheen zeer wel te gelukken; immers wij telden reeds acht en vijftig gedode geiten. Ook wij namen ons aandeel aan dezen gemakkelijken buit, door er eenige te dooden. In 't voorbijvaren zagen wij de woningen dezer goedhartige, vrolijke menschen, die al zingende en juichende de rivier, naar ons toe, kwamen oversteken. Twee hunner keerden terug om eenig versch en gedroogd geiten- en buffelsvleesch, waarmede zij tot laat in den nacht, onder scherts en muzijk, feest hielden.

Den 7. De N. W. wind was heden zoo sterk, dat wij van tien uren af niet dan laat in den namiddag konden scheep gaan, en boegseeren moesten; en dat wij slechts zes mijlen vorderden. Wij gingen nu alle op de jagd, en op onderzoek van het landschap uit. De geiten, waarvan wij aanzienlijke kudden ten Noorden der Rivier zagen, brengen volgens den Heer GRAVELINES den zomer door in de vlakten ten Oosten van den *Missouri*, en keeren in dit jaargetij naar de *zwarte bergen* terug, waar zij des winters van bladeren en planten leven, en in het voorjaar hunnen togt hervatten. Ook zagen wij buffels, elanden, herten, en eene menigte slangen, ook eene woning der bevers, en vingen eene *Whip-poor-will* van eene kleine en ongewone soort. De bladeren vielen snellijk af. De banken in de rivier waren niet minder, dan beneden.

den. Ter zijde der heuvelen zijn groote steenen, en in de Zuidelijke helling beneden ons eenige heuvelachtige rotsen. De N. breedte was hier 46 gr. 23 min. 57 sec.

Donderdag, den 18. Na drie mijlen varens bereikten wij de *Kanonskogel* (*Boulet-*) rivier; dezelve ontspringt in de *zwarte bergen*, en valt ten Zuiden in de *Missouri*; hare bedding is omtrent 140 roeden breed, schoon de eigenlijke strooming thans binnen de 40 bepaald is. Zij heeft haren naam van de menigte volmaakt ronde steenen, die op den oever, en in de heuvelen vlak boven dezelve liggen Hier ontmoetten wij twee *Franschen*, in dienst van den Heer GRAVELINES, die door de *Mandans* van hunne valstrikken (voor de jagd), van hunne pelterijen en andere artikelen beroofd waren, en thans de rivier in eene praauw afzakten; zij keerden met ons terug, in de hoop, dat wij hunne grieven zouden kunnen verhelpen. Wij voeren twee kreeken voorbij, en moesten ons dertien mijlen verre met riemen en polsstokken voorthelpen. Een groot aantal geiten zwom de rivier over, en rigtte zich naar de westzijde. Wij zagen ook eene kudde buffels en elanden, schoten een' pelikaan, en zes rosse damherten, daar wij, volgens de opgave der *Ricara's*, gevonden hadden, dat er geene van de soort met zwarte staarten zoo hoog de rivier op vertoefden. Het land is over 't algemeen effen en vruchtbaar, met afgebrokene hooge landen, lage met timmerhout begroeide heuvelen aan de rivier, en eene

ruwe rei heuvelen op een' afstand.

Den 19 October zagen wij een' vijver met eenige zwanen. Het timmerhout werd aan beide zijden der rivier menigvuldiger, dan beneden; de heuvelen zijn op een of twee mijlen afstands; de stroomen, die daarin ontspringen, zijn brak, en aan de zijden der heuvelen, en op de kanten der oevers ziet men steenzout. Bij eene wandeling langs den oever bespeurden wij in éénen oogopslag tweeënvijftig kudden buffelen, en drie van elanden. Behalven dezen zagen wij nog alléénloopende elanden, damherten, pelikanen, en wolven. Wij legerden ons vervolgens ten Noorden, tegenöver eene rei ronde heuvelen, kegelvormig oploopende, waarvan er een negentig, een ander zestig voet, en sommigen iets lager waren. — Ons Opperhoofd verhaalt ons, dat de *Calumet*-vogel in de holen woont, welke het van den top door de zijden dezer heuvelen doorzijgende water vormt. Nabij een dier punten, op den top van een' heuvel negentig voet boven de vlakte, zijn de overblijfselen van een oud dorp, welke hooge en sterke stelling nog door de kunst verbeterd is geworden. Onze *Indiaansche* reisgenoot zeide dat dit het overschot van een dorp der *Mandans* was. Deze zijn dus de eerste bouwvallen van dit volk, den *Missouri* op. Tegen over ons leger is eene diepe bogt ten Zuiden, en aan het uiteinde daarvan een vijver.

Den 20. Wij kwamen aan een wilgenëiland, omtrent twee mijlen groot, met eene kleine kreek

daar

daar tegen over; voorts aan een' heuvel met steenkolen van eene mindere soort; op de helling daarvan is het overblijfsel van een dorp, hetwelk zes of acht *acres* beslaat, en voorheen mede door de *Mandans* bewoond werd, die, naar het zeggen van ons *Ricara*-Opperhoofd, eenmaal aan beide zijden des strooms een aantal dorpen besloegen, tot de *Sioux* hen veertig mijlen opwaarts dreven; van waar zij na eenige jaren hunne tegenwoordige woonplaats betrokken. Het land, dat wij doortrokken, heeft breedere dalen, en meer groot geboomte dan hetgeen wij tot hiertoe gezien hebben; de heuvels verrijzen van lieverleede op zekeren afstand van den oever. Elanden, damherten, geiten en buffels waren zeer overvloedig, alsmede de gewone medgezellen der laatste, de wolven, die hunne schreden volgen, en de genen welke bij toeval dood neërvallen, of te zwak zijn om bij de kudden te blijven, verslinden. Ook kwetsten wij een' witten beer, en zagen eenige voetstappen van dat dier, welke tweemaal zoo groot zijn als die van een' mensch.

Den 21 was het bij een' N. O. wind zoo koud, dat de vallende regen op den grond bevroor. Met den dageraad begon het, voor 't eerst in dit saizoen, te sneeuwen, hetwelk tot den namiddag aanhield; de sneeuw bleef liggen. Niettemin gingen wij bij tijds op reis, en kwamen boven onze legerplaats aan eene kreek ten Zuiden, genaamd *Tchicheto*, omtrent dertig roeden breed, en met eene menigte waters. Ons *Ricara*-Opperhoofd

 zegt

zegt ons, dat bij deze rivier, op eenigen afstand van den mond, eene groote rots is, die zeer geacht en bezocht wordt door zulken, welke dáár hunne eigene lotgevallen, of die hunner Natie gaan raadplegen; zij weten dezelve in eene soort van beeld- of schilderwerk, waarmede die rots bedekt is, te onderscheiden. Iets verder, omtrent twee mijlen van den mond des strooms, ontdekten onze lieden een ander voorwerp van het bijgeloof der *Ricara's;* namelijk een' grooten eik, die alléén staat te midden van het opene veld (*). Daar deze boom alléén een' brand, die alle voorwerpen in de rondte vernielde, heeft weêrstand geboden, schrijven de *Indianen* daaraan ongewone krachten toe. Eene hunner plegtigheden is de volgende: zij doorboren de huid van hunnen hals, steken er een touw door, en maken het andere eind aan den stam des booms vast: nadat zij eeniger-

(*) De geheime wonderkracht, door den mensch aan hoog geboomte, met name aan de eiken, toegeschreven, bepaalde zich niet tot de wildernissen van *America.* Vóór hunne beschaving vereerden de *Grieken* zoo het eikenbosch van *Dodona*, hunne oudste Godspraak: en de *Duitschers*, onze voorvaderen, *heiligden bosschen en wouden, en noemden dat geheimzinnige, hetwelk eerbied alléén hen doet zien, met de namen der Goden.* De *Galliërs* of *Kelten* eerbiedigden ook hooge en oude bosschen, kozen daarbij de plaats hunner menschenöffers, en voorspelden uit marentakken. Zelfs de *Romeinen* wijdden in het bloeijendste tijdperk hunner beschaving een' uitstekenden boom aan de Godheid, en de tempels der Goden waren oudtijds eerwaardige boomen geweest; gelijk SENECA (Ep XLI) bij hooge, en oude boomen, meer bepaaldelijk de tegenwoordigheid der Godheid gevoelt.

gen tijd in die houding hebben doorgebragt, meenen zij dapperder geworden te zijn. — Op twee mijlen van onze landingsplaats bereikten wij de puinhoopen van een ander dorp der *Mandans*, hetwelk op het bovengemelde tijdstip aanwezig was. Het ligt ten Noorden aan den voet van een' heuvel, in eene schoone en uitgebreide vlakte, thans met kudden buffels bedekt. Aan de overzijde zijn de bouwvallen van een derde, en iets verder Noordwaarts van een vierde dorp der Natie, op eenigen afstand van de rivier. Ons wild bestond dezen dag uit niet meer dan eenen buffel en een' otter.

Den 22 zagen wij achtervolgens vier verlatene dorpen der *Mandans*, en kwamen omstreeks 7 uren aan eene legerplaats van elf *Teton-Sioux*, die bijna moedernaakt zijn, daar zij slechts een stuk dierenhuid om hun middel hadden, schoon ons de koude zeer hinderde. Uit hunne krijgshaftige houding, en tegenstrijdige berigten van zich zelve, merkten wij op dat zij zich naar de *Mandans* begaven, of van daar terugkwamen. Deze Natie lijdt veel last van de *Sioux*, die dikwerf hunne paarden komen stelen. Daar hun gedrag ons tegen de borst was, gaven wij hun niets. De jagers bragten ons een' buffelstier, en meldden de zonderlinge daadzaak, dat onder omtrent driehonderd dezer dieren, welke zij gezien hadden, niet ééne koe was. Bevers zijn hier zoo menigvuldig, dat de twee *Franschen*, die bij ons waren, er elken nacht verscheidene vingen.

 De

De genoemde *Mandans-dorpen* zijn in 't geheel negen in getal. Zij liggen langs de rivier verspreid boven de ruimte van twintig mijlen; niets is van denzelve over dan de aarden ringmuur, neergevallen aardhoopen, die weleer de huizen bedekten, en nu en dan schedels, beenderen en tanden, zoo wel van menschen als van onderscheidene diersoorten, die op den grond verspreid liggen.

Den 23. Heden viel er eenige sneeuw. Wij bereikten de plats *Vijf hutten* (*Five Lodges*) waar de twee *Franschen* uitgeschud waren; de *Indianen* hadden dezelve onlangs verlaten, daar wij de vuren nog zagen branden. Het land bestaat als gewoonlijk uit lage streken, bezet met hoogstammen, druiven, riet, en eene groote menigte van die roode vrucht, welke bij de *Indianen* onder den naam van *Konijnenbeziën*, en bij de *Franschen* onder dien van *buffelvet* (*graisse de buffle*) bekend is. Ook zijn er zeer vele zandbanken in den vloed. Een oud dorp ten Noorden was eertijds het verblijf der *Ahnehaways* (*Enehôwis*) die thans tusschen de *Mandans* en *Minnetarees* (*Minneterris*) wonen.

Den 24 vonden wij, op een groot eiland, blijkbaar voor eenigen tijd door de rivier van den oever afgescheiden, een der groote Opperhoofden der *Mandans*, die op eene jagdpartij uit was. Hij ontving zijnen vijand, het Opperhoofd der *Ricaras*, zeer plegtig, met schijnbare hartelijkheid, en rookte met hem. Nadat wij zijne hutten bezocht

zocht

zocht hadden, kwam het groote Opperhoofd met zijn' broeder voor eene korte poos bij ons aan boord. Onze legerplaats sloegen wij ten Noorden op, slechts zeven mijlen boven ons vorig nachtkwartier, en beneden een oud dorp der *Mandans* en *Ricaras*. Hier kwamen vier *Mandans* van eene hooge liggende legerplaats, en ons *Ricara*-Opperhoofd keerde met hun terug; een en ander gaf ons een goed denkbeeld van hunne vreedzame gezindheden jegens elkander. Het land was laag en fraai, en met eiken en katoenhout bedekt, doch het was te versch afgejaagd, om ons veel wild te verschaffen.

Den 25. Op eene hoogte, omtrent veertig voet boven water, en welke zich verscheidene mijlen land-inwaarts te midden eener schoone vlakte uitstrekte, lag een voormalig dorp van de Natie der *Mandans*, doch was reeds sedert jaren verlaten. Een weinig boven hetzelve, aan de voortzetting van denzelfden hoogen grond, liggen twee sedert vijf jaren verlatene dorpen der *Ricara's*, het eene op den heuvel, het andere in de vlakte. Drie of vier mijlen verder, op een' uitgestrekten effen grond, ziet men drie oude dorpen der *Mandans* digt bij elkander, waar dit volk zijn verblijf hield, toen de *Ricaras* deszelfs hulp kwamen inroepen. Van hier trokken zij verder bovenwaarts op. In de laagte bouwden de vrouwen hun koren, en het hout, zeer schaars bij de dorpen, moest van de overzijde der rivier gehaald worden, waar het nog in overvloed is.

Terwijl wij voortvoeren kwamen alle troepen der *Mandans* te voet en te paard langs de rivier aan om ons te zien, en verlangden sterk, dat wij aan wal gaan, en met hen spreken mogten; dit konden wij echter niet doen, uit hoofde van den zandigen oever; maar wij zonden hun het Opperhoofd der *Ricara's* in eene praauw. De vaart was heden verbazend moeijelijk door de naauwe sleuven tusschen de banken heen. Meermalen geraakten wij aan den grond, en moesten eene gevaarlijke klip omzeilen, waarna wij eene schoone, wel met hout begroeide vlakte aantroffen, tegen over een hoogen heuvel ten Zuiden. Hier bragt onze *Ricara* eenen der *Manda-Indianen* in onze legerplaats, waar hij den ganschen nacht bleef.

Den 26. Heden zetteden wij ons *Ricara*-Opperhoofd weder aan wal naar de talrijk aldaar vergaderde *Mandans*, en zeilden naar de legerplaats der groote Opperhoofden, vier mijlen verre. Zekere Heer MAC-KRACKEN, een *Brit* van de Noordwest- of *Hudsonsbaai*-Maatschappij, was hier voor omtrent negen dagen aangekomen, om in paarden en buffelvellen te handelen. Twee der Opperhoofden kwamen met eenig huisraad, meestal aarden potten, en een weinig koren aan boord; en verzelden ons; de overige *Indianen* volgden langs den oever. Aan de Zuidzijde voeren wij eenen heuvel voorbij, die slechte steenkolen bevat; en daarna een veld, waar de *Mandans* voorleden Zomer hun koren gebouwd hadden. Wij sloegen ons nachtleger aan de Zuidzijde op, omtrent eene halve

mijl

mijl beneden het eerste dorp der *Mandans*. De noordzijde der rivier is geheel niet rijk aan hout; de bedding is in eene menigte kanalen verdeeld.

Zoodra wij aankwamen, toefde ons eene geheele schaar mannen, vrouwen, en kinderen, nieuwsgierig om ons te zien. Kapt. LEWIS keerde met de voornaamste hoofden naar het dorp terug, terwijl de anderen dezen avond bij ons bleven. Hetgeen hen meest scheen te verbazen, was onze korenmolen, aan de boot vastgehecht; zij bewonderden het gemak, waardoor het graan op die wijze gemalen werd. Onder andere bezoekers was ook de zoon van het groote Opperhoofd der *Mandans*, die zijne twee pinken aan de tweede gewrichten had afgekapt. Wij vernamen bij een onderzoek naar dit toeval, dat zulks het gevolg was eener gewoonte (die ook bij andere min beschaafde Volken heerscht) om over den rouw van bloedverwanten door ligchaamspijn rouw te bedrijven. Doorgaans snijdt men twee gewrichten der pinken, soms ook wel der andere vingers, af.

VIJF-

VIJFDE HOOFDSTUK.

Raadpleging met de Mandans, Brandende grasvlakte en zonderlinge redding. Vrede tusschen de Mandans en Ricaras. De reizigers betrekken hunne winterkwartieren. — Indiaansche wijze om geiten te vangen. — Fraaije Noorderlichten. Vriendelijke geaardheid der Indianen. Eenig berigt van de Mandans; de Enehówis en de Minetérris. De Reizigers winnen het vertrouwen der Mandans door deel te nemen in hunnen twist met de Sioux. — Godsdienst der Mandans, en hun wonderlijk denkbeeld van het woord Geneeskracht. Hunne overlevering. Lijden der Reizigers door de felle koude. Beschrijving van het Indiaansche biljardspelen. Gedaante der rivier, van het omliggende land, de rivieren, enz.

Den 27 October gingen wij voor het dorp voor anker. Kapt. CLARKE ging aan land, en na met de Opperhoofden een pijp gerookt te hebben, verzochten zij hem bij zich ten eten. Hij verschoonde zich wegens ongesteldheid; doch hierover waren de *Indianen* zeer gebelgd, die het als een bewijs van minachting aanzien, wanneer men eene uitnoodiging afslaat, zonder voldoende redenen,

nen, ter hunner beoordeeling staande. Wij zonden hun eenige tabak, en gingen toen naar het tweede eiland ten Noorden, voorbij een' oever die steenkolen bevatte. Tegen over een dorp der *Enehówis* ontmoetten wij eenen *Franschman*, met name JESSEAUME, die met vrouw en kinderen bij de *Indianen* verkeert. Dezen namen wij voor tolk. De nieuwsgierigheid van dit volk, niet minder dan die der andere stammen, trachtte zich bij ons voorbijvaren zoowel als in onze legerplaats te bevredigen. Des avonds zonden wij drie jonge *Indianen* met een geschenk van tabak voor de hoofden der drie hooger liggende dorpen, die wij tegen den volgenden morgen tot eene raadpleging uitnoodigden.

Den 28 October kwamen dan ook vele *Minneterris* en *Enehówis* van boven; maar de wind blies zoo sterk uit den N. W. dat de hoofden der lagere dorpen niet konden opkomen. De bijëenkomst werd des tot 's anderen daags verschoven. Dezen tusschentijd bragten wij door, met aan onze gasten te laten zien, hetgeen hun in de boot nieuw moest zijn. Dit alles, zoowel als onzen zwarten knecht noemden zij *Groote Geneeskracht*, waarvan wij naderhand de beteekenis vernamen. Ook raadpleegden wij het groote Opperhoofd der *Mandans*, *Zwarte Kat*, en den Heer JESSEAUME, wegens de namen, hoedanigheden, enz. der Hoofden, met welke wij staan te raadplegen. Heden ontvingen wij vele geschenken van de vrouwen, zoo als koren, gekookte *Indi-*

aan-

sansche tarwe of *hominy*, en tuingereedschappen; van onzen kant schonken wij aan de Vrouw van het groote Opperhoofd een' verglaasden aarden pot. Onze jager bragt ons twee bevers.

Des namiddags zonden wij de *Minneterri*-Opperhoofden om voor ons met het groote Opperhoofd der *Mandans* eene pijp te rooken; wij beloofden hen den volgenden morgen eene onderhandeling.

Daar wij de noodzakelijkheid bespeurden, om hier den winter doortebrengen, voeren wij de rivier omtrent anderhalve mijl op, om eene goede plaats voor eene sterkte te vinden, doch het timmerhout was tot dat einde te schaars en te klein.

Den 29 was de morgenstond fraai, en wij maakten onze geschenken en aanspraken voor de bijeenkomst gereed. Na het ontbijt bezocht ons een oud Opperhoofd der *Enehowis*, die, zich te hoogbejaard en te zwak gevoelende, zijne magt heeft opgedragen aan eenen zoon, thans ten oorloge tegen de *Shoshonies* uitgetrokken. Ten tien uren waren alle de hoofden onder een' luifel vergaderd, van onze zeilen gemaakt, en in diervoege gespannen, dat de sterke wind ons niet hinderde. Om meer indruk aan het tooneel bijtezetten, stonden alle onze manschappen in orde geschaard; en werd de Vergadering met een schot van ons steenstuk geöpend. Onze aanspraak vereenigde, zoo als altijd, raadgevingen met verzekeringen van vriendschap en genegenheid tot handelen. Terwijl wij nog spraken, begon de oude leidsman der

der *Enâhowis* een' merkelijken graad van ongerustheid te verraden; hij brak eindelijk los met te zeggen, dat hij niet langer wachten kon, vermits zijne legerplaats blootstond aan de aanvallen der *Sheshonies*. Doch een der Opperhoofden berispte hem met veel waardigheid over zulk eene grove schending van 't geen bij zulk eene gelegenheid betaamde; ook hield hij zich gedurende de verdere raadpleging stil. Tegen het einde onzer redevoering bragten wij den onderdaan van onzen *Ricara*-vorst binnen, en drukten hem de wenschelijkheid van eenen vasten vrede met dat volk op het hart. Hiertoe schenen zij niet ongezind, en allen rookten met hem eene vriendelijke pijp. Nu bragten wij ook de goederen, aan de *Franschen* ontroofd, op het tapijt, benevens ons verlangen van derzelver teruggave. Daarop gingen wij tot uitdeeling der geschenken over, hetgeen met vele statelijkheid gepaard ging. Het opperhoofd van elke plaats werd erkend door de gift eener vlag, van eenen gedenkpenning met het beeld van onzen President, eene montering, hoed en veder: de onderbevelhebbers bekwamen een' anderen gedenkpenning, die eenige huisdieren voorstelde, en een weefgetouw; de bevelhebbers van den derden rang eindelijk penningen met de beeldtenis van een' korenzaaijenden landman. Zij bekwamen ook nog andere geschenken, doch niets scheen hun meer vermaak te doen, dan de ijzeren korenmolen, dien wij aan de *Mandans* gaven.

De

De hoofden, beden door ons aangesteld, waren: *Shakaka* (*Chekékâ*) of *Groote Blanke*; opper- en *Kagohami* of *Kleine Raaf*, onderbevelhebber van het lagere dorp der *Mandans*, *Mêtoetonha* genoemd; de andere opperhoofden van minderen rang, door ons aanbevolen, noemden zich: 1.) *Ohheenaw* (*Ohienô*) of *Groote Man*, oorspronkelijk een *Chayenne*, doch bij de *Mandans* als kind aangenomen, en thans groot aanzien bij den stam genietende. 2.) *Shotahawrora*, *Chotahârore* (*Steenkool*), van het tweede *Mandansche* dorp, hetwelk *Rooptahee* (*Roeptehi*) heet. Wij stelden *Poscopsahe*, of *Zwarte Kat*, tot eersten bevelhebber van het dorp, en groot Opperhoofd der geheele *Mandansche* Natie aan. Zijn onderbevelhebber is *Keeganomokche* (*Raveman*); bevelhebbers van den derden rang zijn: *Tônuheô* en *Bellesare*, van welke woorden wij de vertaling niet bezitten. In het derde dorp *Mehawhe* (*Mêhôhi*) door *Enyêkowes* bewoond, gaven wij den eersten rang aan *Tetuckopinrehe*, of *Wit Buffelsvel ontrold*, en den tweeden aan *Minissurrarie*, of *hinnikend paard*, en *Locongotithe*: of *oude vrouw op een' afstand*. In het vierde dorp, *Metcharte*, waar zich *Minneterris* ophouden, erkenden wij *Ompsehara*, of *Zwartschoen*, als eersten, en *Ohô*, of *Vosje*, als tweeden leidsman des Volks. Andere lieden van aanzien in dit dorp waren: *Mânotâ*, of *Groote Dief*, iemand dien wij niet zagen, daar hij tot den slag was uitgetrokken, en kort daarna sneuvelde: en *Maserassa*, of *Calumet-vogelsstaart*.

In

In het vijfde dorp stelden wij *Ipenopa*, of *Rood-schild* tot eerste, en *Wankerassa*, of *Dubbeld-staart Calumetvogel*, tot tweede Opperhoofd aan. Beiden waren nog jonge lieden. Onder de aanzienlijken bevonden zich hier *Chahahšhoppinnie*, of *kleine wolvengeneeskracht*, *Arattanamokchie*, of *Wolfaard*, (thans in den oorlog,) en den zoon van het bovengenoemde oude opperhoofd, met name *Caltahcota*, of *kers aan den struik*.

De geschenken voor het groote Opperhoofd der *Minneterris*, 't welk niet tegenwoordig was, werden hem door het oude Opperhoofd *Caltahcota* toegezonden, en diegene welke voor den bevelhebber van het lagere dorp bestemd waren, stelden wij aan een jong Opperhoofd ter hand. De Vergadering werd door een schot uit het steenstuk besloten, en nadat wij het windroer tot hun vermaak hadden losgebrand, gingen zij heen, om over hun antwoord te raadplegen.

Des avonds ontstond er brand in de grasvlakte, hetzij bij toeval of opzettelijk, en wel met zoo veel hevigheid, dat de geheele streek in vlammen stond; ja dat een man en eene vrouw daarbij omkwamen, eer zij eene schuilplaats bereiken konden; een ander man met vrouw en kind waren deerlijk gebrand, en verscheidene personen ontsnapten ter naauwer nood den ondergang. Onder de overigen was een halfblanke knaap, die te midden van het vuur ongerept bleef, en wiens behoud men aan den grooten *geneeskrachtigen geest* toeschreef, die hem gespaard had, *om dat hij*

 blank

blank was. Doch eene veel natuurlijker oorzaak was de tegenwoordigheid van geest zijner Moeder, die, geene kans ziende, om haren zoon te redden, hem op den grond, en eene versche buffelhuid over hem heen wierp; zelve ontsnapte zij het gevaar met de vlugt. Zoodra de vlam had uitgewoed, keerde zij terug, en vond hem geheel ongeschonden, daar de huid de vlam van het gras, waarop hij lag, had afgehouden.

Den 30 ontvingen wij een bezoek van de twee personen van het lagere dorp, den *Grooten Blanken*, Opperhoofd, en den *Chayenne*, *Groot Man* genaamd. Zij waren op de jagd geweest, en gister te laat teruggekeerd, om den raad bijtewonen. Op hun verzoek herhaalden wij een gedeelte onzer aanspraak van gister, en hingen aan het Opperhoofd een' eerepenning om den hals. Kapt. CLARKE voer in de praauw de rivier op, om eene goede plaats ter overwintering te zoeken. Na zeven mijlen verre, tot de lagere punt van een eiland op de noordzijde, omtrent eene mijl in de lengte, te hebben afgelegd, keerde hij terug; de oevers ten Noorden waren nog al wel met steenkolen voorzien, en de landstreek aan alle kanten zeer fraai; maar gebrek aan hout, en schaarschheid van wild hooger de rivier op, noodzaakten ons de winterkwartieren lager aan den stroom te betrekken. De dans, waarmede zich ons volk des avonds vermaakte, vermeerderde de vrolijkheid der *Indianen* niet weinig.

Den 31. kwam een Onderbevelhebber met eene

uit-

uitnoodiging van het groote Opperhoofd der *Mandans*, om aan zijn dorp te komen, waar hij ons eenig koren wilde geven, en met ons spreken. Kapt. CLARKE voldeed aan dit verzoek, en werd in de grootste staatsie op een kleed (eene dierhuid) ter zijde van het Opperhoofd geplaatst, hetwelk daarop een ander prachtig versierd gewaad over zijne schouderen wierp. Men rookte daarop de vredepijp met eenige grijsaards die den bevelhebber omringden. Na eenigen tijd begon deze zijne redevoering. Hij betuigde, onze redenen geloof te geven, en te verlangen dat zij spoedig vrede mogten genieten, hetwelke voor hem en voor zijn volk hoogstaangenaam zou wezen, omdat zij alsdan zonder vrees voor aanval konden jagen, en de vrouwen in het veld konden werken, zonder elk oogenblik naar den vijand omtezien, dat zij dan ook hare schoenen des nachts konden afleggen, (eene spreekwijs om veiligheid voor aanval aanteduiden). „ Wat de *Ricaras* betreft, ging hij voort, om u te toonen „ dat wij vrede met alle menschen begéren, zoo „ zal dit Opperhoofd (wijzende op den bevel„ hebber van den tweeden rang) met eenige „ krijgslieden dit legerhoofd der *Ricaras*, 't welk „ daar zit, naar zijn volk vergezellen, en met „ hun de vredepijp rooken. Toen wij van uwe „ komst hoorden, keerden alle Natiën in de „ rondte van hunne jagd terug, om u te zien, „ in hoop van groote geschenken van u te beko„ men; maar allen zijn teleurgesteld, en sommi-

 „ gen

„ gen misnoegd; ik voor mij ben het niet zeer, „ maar wel de lieden van mijn dorp. Ik zal „ heengaan, en mijnen grooten Vader (den Pre„ sident) bezoeken." Daarop werden twee van de stalen vallen, die men aan den *Franschen* ontstolen had, aan Kapt. CLARKE teruggegeven, en de vrouwen bragten hem omtrent twaalf schepelen koren. Na het Opperhoofd beantwoord te hebben, keerde de Kapitein vervolgens naar de boot terug, waar hij het Opperhoofd des derden dorps en *Kagohami* (*kleine Raaf*) vonden, die omtrent een uur al pratende en rookende met hem doorbragt. Daarna kwam het groote *Mandan*-Opperhoofd, in de kleederen die wij hem gegeven hadden uitgedoscht, met zijne twee kinderen, en verzocht ons volk voor hem te dansen; eene bede, waarin zij gaarne bewilligden.

Den 1. November vertrok de Heer MAC-CRACKEN, de Koopman dien wij hier aangetroffen hadden, naar de *Britsche* faktorij aan de *Assinoboin*-Rivier, omtrent 150 mijlen van hier. Hij nam een' brief van Kapt. LEWIS aan de Noordwestelijke Maatschappij, en daarin een afschrift van het paspoort mede, hetwelk de *Engelsche* Gezant in de Vereenigde Staten ons bezorgd had. Ten tien ure kwamen de Opperhoofden van het lagerliggende dorp; zij verzochten dat wij bij hun eenig koren mogten komen afhalen; dat zij gaarne vrede met de *Ricara's* zouden sluiten, met welken zij nimmer oorlog begonnen, maar slechts den moord, door de *Ricara's* aan sommigen hunner

ner Opperhoofden gepleegd, gewroken hadden; „ dat zij hen gedood hadden gelijk de vogelen „ des hemels, tot dat zij het doodslaan geheel „ moede waren;" dat zij dus een Opperhoofd en eenige krijgslieden tot het vredeswerk zouden afzenden. Des avonds zakten wij af tot het benedendorp, waar Kapt. LEWIS aan wal ging.

Den 2 November begaf hij zich naar het dorp, waar men hen elf schepelen koren aanbood. Kapt. CLARKE middelerwijl zakte met de booten drie mijlen af, en vond eene goede ligplaats, met overvloed van timmerhout, om te overwinteren. Hier legerden wij ons dus, en begonnen boomen te kappen voor onze hutten (*). Ons *Ricara*-Opperhoofd vertrok met een gedeelte der *Mandans*, en verscheidene krijgslieden der *Minneterris*. Bij een' Z. O. wind, en schoon weder, hadden wij bezoek van eene menigte *Indianen*.

Den 3 begonnen wij dus onze hutten voor den winter te bouwen; en de *Franschen*, die naar *St. Louis* terugkeerden, eene praauw tot dit oogmerk te vervaardigen. Wij zonden zes man in onze andere praauw om de rivier aftezakken, ten ein-

(*) Tot hier, waar de reizigers hunne winterkwartieren namen, was het land nu en dan door *Europeërs* bezocht, hoewel zelden tot op dien verren afstand. EVANS was vele jaren vóór hen even verre geweest, om de nakomelingen der volkplanting van MADOK, (een' ouden inwoner van *Wales*, die in vroegere eeuwen met eenige zijner landslieden naar *Noordamerica* moet zijn overgestoken), optezoeken. Zie *Quarterly Review* Jan. 1815. p. 327.

einde eenig wild optedoen. Het gelukte ons, eenen *Franschman* uit *Canada* tot onzen dienst overtehalen, die aan de *zwarte bergen* bij de *Chayenne*-Indianen gewoond had, en voorleden zomer van daar den kleinen *Missouri* was afgezakt. Onze tolk, de Heer JESSEAUME, kwam ook met zijne vrouw en kinderen, in onze legerplaats zijn verblijf nemen. Des avonds ontvingen wij een bezoek van KAGOHAMI of den *kleinen Raaf*, en zijne vrouw, die omtrent zestig pond gedroogd vleesch, eene dierhuid, en een' pot meel medebragt, waarvoor wij hem eene rol tabak, aan zijne vrouw een bijl en eenige kleine Artikelen gaven; beiden bragten in onze legerplaats den nacht door. Dezen morgen werden twee bevers in valstrikken gevangen.

Van den 4 November af (*) zetteden wij onzen arbeid voort. Het timmerhout, door ons gebruikt, was groot en zwaar, en bestond grootendeels in katoenhout, olmen, en esschen van eene kleinere soort. Eene menigte *Indianen* gingen op hunne jagdpartijen over onze legerplaats. Het begon des nachts reeds sterk te rijpen, schoon het weder over dag nog beurtelings helder en aangenaam, doch ook nu en dan beneveld, echter over 't geheel gematigd van warmte was.

Den

(*) Wij hebben de vrijheid gebruikt, hier vooräl het dagboek onzer Reizigers, hetwelk vele opmerkingen betrekkelijk de weêrsgesteldheid enz. behelst, die voor onze Lezers van geen belang kunnen zijn, te bekorten, zonder echter iets wezenlijks overteslaan,

Den 5 waren de *Indianen* alle op de jagd; een troep *Mandans* ving in twee dagen honderd geiten op een' kleinen afstand van ons. Deze wijze van jagen bestaat daarin, dat men een groot perk of omheining maakt, van waar zich aan weêrszijden eene dubbelde schutting van kreupelhout uitstrekt, die, van buiten ruimer, allengskens naauwer toeloopt, zoodat het gedierte door de jagers ongemerkt naar binnen kan gedreven worden, en dan zich eindelijk in het perk besloten vindt, waar zij ter beschikking van de jagers zijn. Den vorigen nacht werden wij door den wachthebbenden Serjant gewekt, om het heerlijk luchtverschijnsel te zien, 't welk men het *Noorderlicht* noemt. Langs den Noorderhemel was eene groote ruimte door een bleek maar helder wit verlicht, hetwelk van den gezigteinder af omtrent twintig graden omhoog rees. Na eenigen tijd geschitterd te hebben verdoofde dit licht, en werd bijna verduisterd, doch het brak weldra in nieuwen luister uit. De gedaanten, welke dit verschijnsel deed zien, waren veelvuldig en zonderling. Bij tusschenpoozen werd het uitspansel als geschraagd met heldere streepen, die regtstandig van den gezigteinder oprezen, en zich van lieverleede tot eene lichtmassa vereenigden, waarin wij de zwevende zuilen in tegenovergestelde rigtingen zagen bewegen, terwijl zij het verlichte tooneel met duizend verschillende vormen versierden. Vóór den morgenstond was de geheele prachtige vertooning verdwenen.

Het was den volgenden dag (6.) dat de Heer GRAVELINES met nog vier andere personen van ons gezelschap, in eene kleine praauw naar de *Ricaras* terugkeerden; wij gaven hun de boodschap mede, om eenige Opperhoofden der *Ricaras* in het voorjaar naar den zetel der Regering te verzellen.

Den 8. De *Indianen*, die ons bezochten, lieten over dag hunne paarden los grazen, doch tegen den nacht dreven zij die bijeen, en gaven hun een' arm vol takjes van katoenhout, die zeer sap-rijk, teer, en bros zijnde, een voedzaam en smakelijk voedsel voor dezelve opleverden. Wij ontvingen den 9 van een' *Indiaan* een spierwitten wezel, wiens staart alléén aan de uiterste punt zwart was. Ook vloog eene groote troep wilde ganzen naar het Zuiden, doch te hoog om dezelve te schieten. Den 10 November kwam een Opperhoofd, (een Mesties-*Pônie*) bij ons met het geschenk van een' halven buffel, waarvoor wij hem eenige kleine geschenken, en eenige weinige artikelen voor zijne vrouw en zoon gaven. Hij stak daarop de rivier in een kano van buffelvel over; de vrouw moest daarop de boot op den rug nemen, en drie mijlen verre naar het dorp dragen. Geheele troepen ganzen, en eenige eenden vlogen dien dag Zuidwaarts.

Den 11 ontvingen wij een bezoek van twee vrouwen, gevangenen van de *rotsbergen*, en door CHABONEAU gekocht. Daags daaraan kwam de *groote blanke*; hij had omtrent honderd pond zeer

goed

goed vleesch op den rug zijner vrouw voor ons medegebragt. Wij gaven hem daarvoor eenige geschenken, zoowel als aan de arme draagster; vooräl een bijl, waarmede zij zeer in haar schik was.

Den 13. November losten wij de boot, en sloegen onzen voorraad in een daartoe gebouwd pakhuis op. Sedert eenige dagen was de koude aanmerkelijk toegenomen; het vroor nu reeds hard op den dag; en heden vertoonde zich voor het eerst drijfijs op de rivier, en het sneeuwde den ganschen dag. Wij werden bezocht door de *Zwarte Kat* (POSKAPSAKÉ) die een Opperhoofd der *Assiniboïns* met zeven krijgslieden medebragt. Laatstgenoemde, wiens naam CHECHAWK (TCHETCHÔK) is, staat aan het hoofd van eene der drie troepen van *Assiniboïns*, die des zomers op de vlakten tusschen den *Missouri* en den *Assiniboïn* jagen, en des winters hunne vangst aan de jagers aan de *Assiniboïn*-rivier brengen. Nu en dan bezoeken zij de plaats, waar wij gelegerd waren. Alle drie de benden maken omtrent 800 man uit. Wij gaven hem eene rol tabak, om met zijne manschap te rooken, en eene gouden koord voor hem zelve. De *Scioux* vroegen om koren-brandewijn, die wij hen niet geven wilden.

Den 14. bevonden zich omtrent zeventig huisgezinnen van *Assiniboïns* en eenige *Knistenaux* bij het dorp der *Mandans*. Daar heden de dag was, op welke zij hunne aangenomene kinderen in den schoot van hun huisgezin opnemen, en hun ei-

 gen.

gendom onderling verruilen, wordt zulks door een' feestelijken dans verzeld; hetgeen de reden was, dat wij dezen dag slechts twee *Indianen* zagen. Deze *Knistenaux* zijn eene bende *Chippeways*, gelijk uit hunne taal blijkt. Zij wonen aan de *Assiniboïn-* en *Seskechówan*-rivieren, en zijn omtrent 240 man sterk. Twee *Franschen*, die den stroom afgevaren waren, keerden met 20 bevers, in vallen gevangen, terug.

Een man, dien wij denzelfden dag om eenig berigt naar onze jagers naar beneden gezonden hadden, kwam terug met berigt, dat zij omtrent dertig mijlen benedenwaarts waren; wij zonden hun daarop onmiddelijk last, om zich door het drijfijs heen naar ons op te werken. Op den duur zagen wij zwanen zuidwaarts heen vliegen.

Den 16. begaf zich de manschap naar de hutten, schoon dezelve nog niet voltooid waren. Des avonds zonden wij eenige paarden weg naar de nabijgelegene bosschen, uit vrees voor een' diefstal van de *Assiniboïns*, van welke wij thans eenigen overlast vreesden. Een *Indiaan*, die ons vier buffelhuiden en eenig koren voor een pistool kwam aanbieden, werd afgewezen.

Den 18. bezocht ons de *Zwarte Kat* weder, en hield ons lang op met vragen over de gewoonten van ons land. Eene Raadsvergadering, zeide hij, was er gister gehouden, om over den staat hunner zaken te raadplegen. Het schijnt dat voor eenigen tijd een troep *Sioux* eenige paarden, aan de *Minnetarries* behoorende, geroofd, maar op hun-

hunne vlugt eenige *Assiniboïns* had ontmoet, die de plunderaars doodden, en de geplunderde paarden voor zich behielden. Ook een *Fransch-man*, die vele jaren onder de *Mandans* gewoond had, werd onlangs op zijne reis naar de *Britsche* faktorij aan de *Assiniboïn*-rivier vermoord. Er bestonden ook nog eenige andere punten van geschil tusschen de twee Natiën, en na eene uitvoerige behandeling van een en ander was de Raad overeengekomen, om de jongste beleedigingen van de *Assiniboïns* en *Knistenaux* niet te wreeken, vóór dat men gezien had, of wij hen al of niet misleid hadden, met de belofte van wapenen en krijgsbehoeften. Zij waren in de hoop, van dezelve door den Heer EVANS te ontvangen, teleurgesteld, en vreesden, dat wij hen ook om den tuin mogten leiden. Wij raadden hen tot vrede, en verzekerden, dat er voorraad genoeg voor hen zou aankomen; doch dat men tijd moest hebben, om den handel in orde te brengen. De zaak is eigenlijk deze: de *Assiniboïns* behandelen de *Mandans*, gelijk de *Sioux* de *Ricara's*; de *Britten*, die in hunne nabijheid wonen, voorzien hen van al het noodige, 't geen zij dan naar believen aan de meer afgelegene Volksstammen uitdeelen, of onder zich houden. Dit houdt de *Mandans* en *Ricaras* in ontzag, en zij durven zich voor het geleden ongelijk niet dadelijk wreeken, uit vrees van den handel geheel en al te verliezen. Wij ontvingen, den 19., van onze jagers tweeëndertig damherten, elf elanden,

en

en vijf buffels, die allen in onze rookhut werden opgehangen.

Den 20. betrokken wij onze thans voltooide hutten. Deze plaats, door ons *Fort Mandan* genoemd, ligt op eene lage landspits, ten Noorden van den *Missouri*, bedekt met groot en zwaar katoenhout. De werken bestaan uit twee reijen hutten of lootsen, welke zich in een' hoek vereenigden; elke rei bevatte vier kamers, van 14 voet in 't vierkant, en zeven voet hoog, met eene zoldering van planken, en een schuins afloopend dak, hetwelk dus een' zolder boven de vertrekken maakte, waarvan de hoogste punt 18 voet boven den grond was. Het achterste der hutten maakte eene muur van die hoogte, en tegen over den hoek bekleedt paalwerk de plaats dezer muur. In de ledige tusschenruimte waren twee voorraadkamers. Wij vonden de breedte ter hoogte van 47 gr. 21 min. 47 sec. en naar waarschijnlijke berekening den afstand van den mond der *Missouri*-stroom in den *Missisippi* 1600 mijlen (ruim 500 uren).

Heden kwamen verscheidene *Indianen* zich op ons versche vleesch vergasten; onder anderen drie Opperhoofden van het tweede dorp der *Mandans*. Volgens hun berigt wierden zij door de *Sioux* aan den *Missouri*, boven de *Chayenne* wonende, tegen den winter bedreigd; deze *Sioux* waren namelijk zeer verbitterd op de *Ricaras*, dat dezen door onze bemiddeling met de *Mandans* vrede gesloten hebben. Zij hadden nog onlangs drie *Ri-*

Ricaras; die hun de vredepijp bragten, mishandeld, geslagen, en van hunne paarden beroofd. Wij verzekerden hun onze bescherming tegen alle hunne vijanden. Den 26. bragten wij, bij een' schoonen dag, terwijl de rivier vrij was van ijs, in ons nieuw winterverblijf door, waarin wij, tot voortzetting onzer reis, de Lente zullen afwachten.

De dorpen, bij welke wij thans gelegerd waren, zijn vijf in getal, en door drie afzonderlijke Natiën bewoond, de *Mandans*, de *Enehówis*, en de *Minneterries*. De Geschiedenis der *Mandans*, zoo als wij die van onze tolken en de Opperhoofden zelve vernamen, en zoo als die zich in de nog bestaande gedenkstukken vertoont, dient meer dan die van eenig ander Volk ten bewijze der wisselvalligheden en van het onzeker bestaan der ingeborene stammen. Volgens de herinnering van nog levende getuigen waren de *Mandans* voor veertig jaren in negen dorpen gehuisvest, waarvan wij omtrent tachtig mijlen benedenwaarts de puinhoopen waren voorbijgevaren; als zeven op den wester- en twee op den oosteröever van den *Missouri*. Laatstgemelden, niet bestand tegen het geweld der kinderpokken en der *Sioux*, vereenigden zich tot één dorp, en trokken de rivier hooger op, tegen over de *Ricaras*. Dezelfde oorzaken verminderden de zeven overige tot vijf dorpen, tot dat zij ten laatsten in één ligchaam naar de *Ricaras* verhuisden, aldaar twee dorpen vormden, en zich bij die hunner landgenooten voegden,

den, welken reeds te voren daar woonden. Doch ook hier waren zij nog onveilig, en eindelijk werden de drie dorpen hooger aan den *Missouri* op hunne tegenwoordige standplaats gevestigd; de twee te zamen uitgewekene dorpen op de Noordwest- en het eene op de Zuidoostzijde des strooms. Dus vonden hen de reizigers in 1796; doch sedert zijn de twee eersten ook in één dorp zamengesmolten; zoodat de beide stammen nu drie mijlen van elkander wonen; de eerstgemelden omtrent veertig of vijftig hutten beslaande, even als die der *Ricaras* gebouwd, in eene opene vlakte. De tweeden zullen even sterk zijn; het geheele getal der mannen zal omstreeks 350 bedragen.

Op dezelfde zijde der rivier, en op vier mijlen afstands van het lagere dorp der *Mandans*, is een ander met name *Mahaha*, op eene hooge vlakte aan den mond der *Mes-* (*Knife-*) rivier, en behoort aan de *Enehöwis*. Deze Natie, wier naam beteekent „ *lieden wier dorp op een' heuvel ligt*," woonden voorheen aan den *Missouri*, omtrent dertig mijlen beneden hunne tegenmoordige woonplaats. De *Assiniboïns* en *Sioux* verdreven hen naar eene plaats vijf mijlen hooger, waar het meerendeel van dien volksstam ter dood gebragt werd, en het overige zich, ter bekoming van eene schuilplaats, naar de *Minneterris* begaf. De *Franschen* noemen hen *Soulier-Noir-* of *Zwarte-Schoen-Indianen*. De *Mandans* geven hun den naam van *Wattasoens*. Hun geheel aantal zal niet boven de 50 mannen bedragen.

Ten

Ten Zuiden van dezelfde *Mes*-Rivier, eene halve mijl boven *Mahaha*, en in dezelfde opene vlakte, is een dorp der *Minneterries*, met den bijnaam *Metaharte* (*Metcherte*) een stam van omtrent 150 man. Aan de overzijde van denzelfden vloed, eene halve mijl boven dit dorp, bestaat een ander van *Minneterries*, die als de eigenlijke Natie kunnen worden aangemerkt. Het ligt in eene schoone lage vlakte, en bevat vierhonderd vijftig krijgslieden. Onze berigten wegens de *Minneterries* liepen zeer uiteen. Volgens de *Mandans* waren zij uit het „water ten Oosten" gekomen, en hadden zich nabij hunne vorige woonplaats (in negen dorpen) neêrgezet. Zij waren voorts zeer talrijk, en hadden hunnen zetel in een dorp ten Zuiden van den *Missouri*. Doch een twist over een' buffel verdeelde de Natie; twee troepen gingen naar de vlakte, en werden onder den naam van *Kraaij*- en *Pens*- (*Crow*- en *Paunch*-) *Indianen* bekend. De overigen begaven zich naar hunne tegenwoordige woonplaatsen. De eigenlijke *Minneterries* daarentegen beweren, dat zij *uit den grond gegroeid zijn*, waar zij thans leven, en nimmer verhuizen mogen, daar de groote Geest hun in dat geval den dood gedreigd had. Ook zeggen zij, dat de *Minneterries*-*Metaharta*, (*Wilgen-Minneterries*), wier taal slechts in tongval van de hunne verschilt, voor vele jaren uit de vlakten kwamen, en zich naast hen nederzetten; misschien kan men beide overleveringen, in zekeren zin, dus overeenbrengen, dat de laatstgenoemde stam

stam die gene was, welke de lager wonende *Mandans* gekend hebben, en die daaröp de rivier is opgevaren, om de eigenlijke *Minneterries* optezoeken. Deze *Minneterries* maken een gedeelte uit van de groote Natie, *Fall-Indians* of *Waterval-Indianen* genoemd, die het gansche land tusschen de stromen *Missouri* en *Saskaskawan* beslaan, en bekend zijn onder den naam *van Minneterries van den Missouri*, en van *Fort de Prairie*, daar laatstgemelden de faktorij in de grasvlakte bij de *Saskaskawan* bewonen, of liever bezoeken. De lieden toch, welke wij in ons tegenwoordig verblijf spraken, meldden ons, dat zij bloedverwanten aan de *Saskaskawan* hadden, hun te voren geheel onbekend, tot zij die in den strijd ontmoetten, en vreemd ophoorden, toen zij uit hunnen moud hunne eigene taal vernamen. De naam van *Grosventres*, of *Dikbuiken*, wordt aan deze *Minneterries*, gelijk aan alle *Waterval-Indianen* gegeven. De inwoners dezer vijf dorpen, die allen slechts zes mijlen van elkander wonen, leven in goede verstandhouding met elkander. De *Ennehöwies* verstaan ten deele de taal der *Minneterries*. Die der *Mandans* verschilt aanmerkelijk van beiden, doch door hun langdurig zamenwonen zijn de zeden dezer drie stammen allengs ineengesmolten, en hebben ook zekere overeenkomst in de taal bewerkt, vooräl ten aanzien van dagelijks voorkomende zaken, en zinnelijke voorwerpen.

Den 22 November en vier volgende dagen was het

het warmer dan gewoonlijk, en een schoone morgen. Wij kochten van de *Mandans* eene hoeveelheid koren van eene gemengde kleur, 't welk zij in de airen opdelven uit kuilen vóór hunne hutten, waar het gedurende den winter bewaard wordt. Dezen morgen meldde ons de schildwacht, dat een *Indiaan* zijne Vrouw nabij de vesting wilde vermoorden; wij gingen naar het huis van onzen tolk, waar wij de partijen vonden; na alle geweld verboden te hebben, vroegen wij de oorzaak van zijn bloeddorstig opzet. Het scheen, dat eenige dagen geleden een twist tusschen hem en zijne Vrouw had plaats gehad, ten gevolge waarvan zij toevlugt gezocht had in het huis, waar de twee Vrouwen van onzen tolk woonden. Door het wegloopen had zij echter, naar de zeden van dit Volk, haar leven verbeurd, hetwelk de man haar wettig kon ontnemen. Omtrent twee dagen geleden was zij naar het dorp teruggekeerd, doch men zag haar, nog dien zelfden avond, geweldig door slagen mishandeld en op drie plaatsen gestoken, naar onze vesting keeren, en de man kwam nu, om zijne wraak te voltooijen. Hij merkte op dat hij haar aan een' onzer serjanten voor éénen nacht *geleend* (*) had: en dat, zoo deze zulks verkoos,

(*) *Geleend?* Schrik niet, Lezer! de beroemde Lacedemoniërs deden in hunnen tijd niets beter. Hunne Wetgeving, waarmede sommigen nog zoo hoog loopen, moedigde dit gebruik zelfs aan. CATO van *Utica*, die vermaarde Wijsgeer en Staatsman, leende zijne Vrouw aan HORTENSIUS, en nam haar getrouw weder terug.

koos, hij haar voor goed kon bekomen. Wij gaven hem eenige snuisterijen, en trachtten hem te overreden, zijne Vrouw mede naar huis te nemen. Het groote Opperhoofd kwam toevallig op het zelfde oogenblik, en verweet hem zijn geweld; zoodat zij ten laatsten zamen heen gingen, doch niet bijzonder liefderijk, naar het scheen.

Den 24. maakten wij een groot touw van elandsvel, om onze boot op den oever te halen. In de afwezigheid van Kapt. LEWIS, die met de beide tolken, en in 't geheel acht man, een klein togtje in het omliggende land was gaan doen, werden wij door het eerste Opperhoofd der *Minneterries*, dat ons nog bezocht had, verrast. Het was zekere WAUKERASSA. Wij moesten elkander door teekenen spreken, die van onze zijde in kleine geschenken bestonden, waarover hij zeer tevreden scheen.

Met den 26. begon het weder koud te worden; de wind liep naar het N. W. en de rivier was vol drijfijs. Kapt. LEWIS kwam met de twee Opperhoofden MÈNOTA, een' *Ennahewi*, en MINNESSURRERRI, een' *Minneterrie*, voorts met nog een' anderen krijgsman. De reden dat zij ons niet bezocht hadden was, zeiden zij, om dat de *Mandans* hun verteld hadden, dat wij, vereenigd met de *Sioux*, hen dezen winter wilden vermoorden; eene verdenking, die door onze opgerigte stèrk-

Men vergeve het dus dezen armen *Amerikaan*, dat hij dacht en deed, gelijk LYKURGUS en CATO.

sterkte, in welke wij ook de beide tolken hadden opgenomen, althans niet verzwakt werd. Wij bleven niet in gebreke, deze geruchten tot hun volmaakt genoegen te logenstraffen, en wij deden ons best, hen door allerlei vermakelijkheden te winnen; vooral door het dansen onzer manschap, hetgeen hun wonderwel aanstond. Alle de *Indianen*, die Kapt. LEWIS bezocht had, waren volmaakt welgezind, en ontvingen hem zeer vriendelijk, behalven één Opperhoofd van een der bovenste dorpen, met den schrikkelijk langen naam van MAHPAHPAPARAPASSATOE of *gehorende Wezel*; die de onwellevendheid der beschaafde wereld, — van zich niet t'huis te houden, — hier ook in den zoogenaamden natuurstaat vertoonde. Op dezen dag kwamen zeven *Engelsche* Kooplieden van de Noordwestelijke Maatschappij van de rivier *Assiniboin*; daar een hunner tolken van ons onder de *Indianen* nadeelige geruchten begon te verspreiden, werd het noodig hen voor de gevolgen te waarschuwen, indien zij zoo iets niet nalieten.

Te midden van een' sneeuwachtigen dag (28.) ontvingen wij een bezoek van POSCOPSAHE met eenige krijgslieden. Na hun geschenken gegeven, en hunne nieuwsgierigheid te hebben opgewekt, zeiden wij bij het heengaan, „ dat wij van den „ Heer LAROCHE, een' *Brit*, gehoord hadden, „ die thans rondging, om gedenkpenningen en „ vlaggen onder hen te verdeelen; dat zij echter „ zulke zinnebeelden van niemand dan van de

 „ *Ame-*

„ *Americaansche* Natie mogten aannemen, zonder „ zich het ongenoegen van *hunnen grooten Vader*, „ den President, op den hals te laden." Dit, en onze geheele behandeling, namen zij met blijkbaar welgevallen op.

Den 29. kwam de Heer LAROCHE, de voornaamste der zeven handelaars, ons een bezoek brengen. Wij gaven hem ons besluit te kennen, van niet te zullen dulden, dat hij gedenkpenningen en vlaggen verder aan de *Indianen* uitdeelde. Hij verklaarde, dat dit ook geenszins zijn oogmerk was; en daarop stonden wij hem toe, een' onzer tolken te gebruiken, onder voorwaarde van geene andere zaken, dan zijnen handel met dit Volk aanteroeren.

Op den 30., omtrent ten acht ure, kwam een *Indiaan* van den overkant der Rivier roepen, dat hij iets gewigtigs te zeggen had. Toen wij hem ontboden, verhaalde hij, dat vijf *Mandans*, omtrent acht uren ten Z. W. door eene partij *Sioux* ontmoet waren, die een' derzelve hadden gedood, twee gekwetst, en negen paarden genomen; er misten nog vier *Wattasoens*, en de *Mandans* verwachtten een' aanval. Dit hielden wij voor eene heerlijke gelegenheid, om de lasterlijke geruchten, tegen ons uitgestrooid, te weêrleggen, en het wankelende vertrouwen der Natie te herwinnen. Kapt. CLARKE stak dus terstond met drieëntwintig welgewapende mannen de rivier over, het dorp om, en kwam van achter hetzelve te voorschijn. Zijne onverwachte verschijning verbaasde en

ver-

verschrikte de Opperhoofden, die naar buiten kwamen om hem te ontmoeten, en hem naar het dorp geleidden. Toen zeide hij, dat het berigt van de mishandeling, door hen geleden, hem derwaarts gedreven had, om zijne goede kinderen bijtestaan; dat, indien zij hunne krijgslieden, en die der Natie (*) wilden bijeentrekken, hij hen tegen de *Sioux* zou geleiden, en het bloed hunner landslieden wreeken. Na een gesprek van eenige minuten stond daarop OHENAW de *Chayenne* op. „ Thans zien wij, sprak hij, dat uwe redenen „ tot ons waarächtig waren; want zoodra onze „ vij-

(*) Deze onderscheiding is zekerlijk gegrond op het böven (bl. 133 134.) gedaan verhaal wegens de krijgslieden die aan de Opperhoofden gehecht zijn, en die de Schrijver dan ook altijd *soldaten der Opperhoofden* noemt. Ook hier vinden wij weder een gebruik, 't welk met een dergelijk der oude *Duitschers* strookt. Zie TACITUS *Zeden der Duitschers*, vertaald door HOOFT. „ Elk „ (Vorst of Opperhoofd) heeft bij zich honderd gezellen uit de „ gemeente, tot raad en achtbaarheid tevens. Ook is er groote „ naarijver onder de volgers, wie de eerste plaats bij hunnen „ Vorst, en onder de Vorsten, wie de meeste en strengste volgen zullen. Dit's eene waardigheid, dit hunne krachten, altijd met een' grooten drom uitgelezene jongelingen omringd „ te zijn; in Vrede [strekt het tot] luister, in oorlog [tot] onderstand. — Als men voor de spitse komt, is 't den Vorst „ schandelijk in manhaftigheid overwonnen te worden; schandelijk aan 't gevolg, den Vorst aan manhaftigheid niet te gelijken. „ Maar zeker eerloos is 't, en lasterlijk voor al het leven, zijnen Vorst overlevend uit de spitse te scheiden. Hem te verdedigen, te beschermen, ook dat ieder zijne kloeke daden „ aan deszelfs glorie toerekene, is de voornaamste krijgseed. „ De Vorsten (Opperhoofden) vechten om de zege; de volgers „ om den Vorst."

„ vijanden ons dreigen aantevallen, komt gij ons
„ beschermen, en zijt gereed hen te straffen, die
„ ons bloed gestort hebben. Inderdaad hebben
„ wij naar uwe zachte woorden geluisterd; want
„ toen gij ons zeidet, dat de andere Volken tot
„ vrede met ons gezind waren, gingen wij on-
„ bezorgd in kleine troepen uit, en sommigen
„ onzer zijn door de *Sioux* en *Ricara's* gedood.
„ Maar ik wist, dat de *Ricara's* leugenaars wa-
„ ren, en tot hun Opperhoofd, die u verzelde,
„ sprak ik. „ Uwe geheele Natie zijn leuge-
„ „ naars, en deugnieten; wij hebben dikwerf
„ „ een' Vrede met ulieden gemaakt, dien gij
„ „ het eerst gebroken hebt. Zoo dikwerf het
„ „ ons behaagde, konden wij u schieten als
„ „ buffels; doch wij wilden ulieden niet doo-
„ „ den; maar wij zullen ook niet lijden dat gij
„ „ ons doodt, of onze paarden steelt; en
„ „ schoon wij Vrede met u maken willen, om-
„ „ dat onze twee *Vaders* zulks verlangen, ge-
„ „ looven wij toch niet dat die lang zal duren.
„ Dus, mijn Vader, spraken wij hen in uwe te-
„ genwoordigheid aan; en gij ziet, dat zij, in
„ plaats van naar uwen goeden raad te luisteren,
„ ons bloed gestort hebben. Voor eenige dagen
„ kwamen twee *Ricara's* hier, en zeiden ons,
„ dat twee mannen uit hun dorp *mocassins* maak-
„ ten; dat de *Sioux* hen tegen ons opstookten,
„ en dat wij voor onze paarden zorg moesten
„ dragen; en toch hebben wij deze zelfde *Ri-
„ cara's* naar huis gezonden, zoodra wij heden

„ dat

„ dat nieuws hoorden, opdat ons Volk hen niet, „ in het eerste oogenblik van smart over hunne „ vermoorde bloedverwanten, zou dooden. Vier „ *Wattasoens*, die wij in zestien dagen terug- „ wachtten, zijn reeds vierentwintig dagen weg, „ en, zoo wij vreezen, gesneuveld. Maar, Va- „ der! de sneeuw ligt thans hoog, het weêr is „ koud, onze paarden kunnen niet over de vlak- „ te: en de moordenaars zijn ontsnapt. Wilt gij „ ons in het voorjaar geleiden, als de sneeuw „ weg is, dan zullen wij alle de omliggende „ krijgslieden bijeentrekken, en u volgen."

Kapt. CLARKE hernam hierop, dat wij altijd gewillig en in staat waren, hen te verdedigen: dat het hem speet, dat zij thans door den sneeuw belet werden, tegen de *Sioux* optetrekken, daar hij hen wenschte te toonen, dat de krijgslieden hunnes grooten Vaders de vijanden zijner gehoorzame kinderen, die de ooren voor zijnen raad openden, wisten te straffen; dat, indien eenige *Ricara's* zich bij de *Sioux* gevoegd hadden, zij bedenken moesten, dat er in ieder volk slechte menschen waren; en dat zij niet op de *Ricara's* gebelgd moesten zijn, tot dat zij zagen, of die kwaadwilligen... [?] krijgsgezinde menschen door het geheele Volk ondersteund wierden; dat de *Sioux* grooten invloed over de *Ricara's* uitoefenden, welke zij met krijgsbehoeften ondersteunden, en somtijds op den dwaalweg bragten, omdat zij zich tegen hen niet durfden verzetten: doch dat de *Mandans* immers dezelfde vrees voor de *Assiniboins* en *Knistenaux* koester-

 den,

den, en dus ook in zekeren zin afhankelijk waren, zoo wel als de *Ricara's*. Derhalve moesten de *Mandans* en *Ricara's* beide nog vooreerst op een' dragelijken voet zoeken te blijven met hunne overmagtige naburen; die zij naderhand, wanneer wij hun geweren geleverd, en hen onder onze bescherming genomen hadden, gerustelijk uitdagen konden.

Na een gesprek van twee uren verliet Kapt. CLARKE het dorp. Het Opperhoofd dankte hem herhaalde reizen voor zijnen vaderlijken raad, en merkte op, dat het geheele dorp nacht en dag geweend had om den braven vermoorden jongman, maar thans wilden zij hunne oogen afdroogen, en niet meer weenen, nu zij zagen, dat hun Vader hen beschermen wilde. Hij ging vervolgens de rivier op het ijs over, en keerde naar de Noordzijde in de Vesting terug.

Den 1 December waren wij bezig met de vesting van palen te voorzien, toen de Schoonbroeder van den vermoorden man ons kwam melden, dat zes *Charha's* of *Chayenne-Indianen* aangekomen waren, dat zij eene vredepijp bragten, en dat hunne Natie drie dagreizen achter hun was. Drie *Pånies* bevonden zich bij deze *Charha's*, en daar de *Mandans* laatstgemelden volksstam vreesden, omdat zij met de *Sioux* in vrede leefden, zoo wilden zij hen en de *Pånies* ter dood brengen, doch de Opperhoofden hadden zulks verboden, als strijdig met ons verlangen. Wij gaven hem een geschenk van tabak, en hoewel hij, door zijne

ne bloedverwantschap met de gesneuvelden, meer dan eenig ander *Mandan* op de *Pônies* verbitterd was, scheen hij nogtans volkomen te vreden met onzen vreedzamen raad. De *Mandans*, zoo als wij opmerkten, begrijpen alle de *Ricaras* onder den naam van *Pônies*: de eerstgenoemde is die, waarmede het Volk zich zelve onderscheidt.

Des avonds bezocht ons een zekere Heer HENDERSON, die van de *Engelsche Hudsonsbaai*-Maatschappij was afgezonden, om met de *Minnaterries* te handelen. Hij was omtrent acht dagen, in eene bijna Zuidelijke strekking, onder weg geweest, en bragt tabak, koralen, en andere snuisterijen mede, om te verruilen tegen pelterijen, en eenige weinige geweren, en daarvoor zich paarden aanteschaffen.

Den 2 December bragten de lagerwonende dorpelingen vier *Charha's* tot ons. Wij leiden hun onze bedoelingen voor, en raadden hen tot onderlingen vrede; ook gaven wij hun eene vlag, een weinig tabak, en eene aanspraak voor hunne Natie mede. Hierbij voegden wij een brief aan de Heeren TABEAU en GRAVELINES, in het dorp der *Ricara's*, met verzoek om zoo veel mogelijk den Vrede te bewaren, en te betuigen, dat wij in het geschil deel zouden moeten nemen, indien de *Ricara's* en *Sioux* onze beschermelingen den oorlog aandeden. Na het uitdeelen van eenige weinige geschenken aan de *Charha's* en *Mandans*, aan welke wij voorts onze merkwaardigheden lieten

 zien,

zien, lieten wij ze gaan, zoo 't scheen wel in hun schik over ons onthaal.

Des volgenden dag bragt de Vader van den gesneuvelden *Mandan* ons een geschenk van gedroogde pompoenen en eenige *pemitigan*, waarvoor wij hem eenige kleinigheden gaven. Ons aanbod van onderstand, ter wrake van den dood zijns zoons, scheen een' dankbaren eerbied bij hem, even als bij den broeder des Overledenen te hebben opgewekt, die ons zeer beviel.

Den 4 bragten OSCAPSAHE, en twee jonge Opperhoofden den dag met ons door. De geheele Godsdienst der *Mandans* bestaat in het geloof aan éénen goeden Geest, die het bestuur heeft over hun lot. Dit Wezen moet wel goed zijn, want het denkbeeld, gelijk de naam van hetzelve, is verbonden met dien van *groote geneeskracht*, (*medicine*) een woord, hetwelk zij ook op alles toepassen, wat zij niet begrijpen. Ieder persoon kiest voor zich zelve het bijzonder voorwerp van zijn Godsdienstige hulde, welke zijne *geneeskracht* heet, en *of* eenig onzigtbaar wezen, *of*, meer gewoonlijk, een of ander dier is, hetwelk voortaan zijn beschermer, of voorspraak bij den grooten Geest is, op de verkrijging van wiens gunst hij zich met allen ijver toelegt, en daarvoor alle uiterlijk voordeel opoffert (*). Nog onlangs, zeide

(*) Mij dunkt, dat men zich uit deze beschrijving een zeer juist denkbeeld van den oorsprong der Afgoderij kan maken. VERT.

de ons eenmaal een *Mandan*, bezat ik zeventien paarden, doch heb die allen aan mijne geneeskracht aangeboden, en ben thans arm. Hij had indedaad zijn' geheelen schat, zijne paarden, mede naar het veld genomen, die daar aan de zorg zijner *geneeskracht* overgelaten, had voor altijd van dit eigendom afgezien, en was te voet naar huis gegaan. De paarden hadden onmiddelijk de ruimte gekozen. — Het geloof van dit Volk aan een' toekomenden staat is verbonden aan de volgende overlevering wegens hunnen oorsprong. Het geheele Volk woonde in één groot dorp onder den grond, nabij een onderaardsch meir. Een wijngaard strekte zijne wortelen uit tot aan hunne woning, en gaf hun daardoor eenige schemering van het licht. Eenige der stoutsten klauterden op dezen wijngaard naar boven, en werden verrukt op het gezigt der Aarde, die zij met buffels bedekt, en rijk aan allerlei vruchten vonden. Toen zij nu met de druiven, die zij geplukt hadden, terugkeerden, werden hunne landgenooten zoo ingenomen met den smaak, dat de geheele Natie besloot, hun treurig verblijf voor de heerlijkheid van het land daar boven te verlaten. Mannen, vrouwen en kinderen klommen op door middel van den wijngaard: doch toen omtrent de halve Natie de oppervlakte der Aarde bereikt had, brak eene dikke vrouw, die mede klauterde, door haar gewigt den wijnstok, en sloot dus voor zich zelve en het overige volk den toegang tot het licht der zonne. Degenen, die

die reeds op aarde waren, bouwden een dorp ter plaatse, waar wij de negen dorpen gezien hebben, en wanneer de *Mandans* sterven, zoo verwachten zij de terugkeering naar de oorspronkelijke woonplaatsen hunner Voorvaders (*). De Goeden, zeggen zij, zullen het oude dorp over het meir bereiken, doch de last der zonden, die de ondeugenden ter neêrdrukt, zal hen beletten, dat meir overtesteken.

Den 5. en eenige volgende dagen was het zeer koud en het sneeuwde, zoowel met een' Z. O. als N. W. wind. De *Thermometer* was den 6. tien graden boven o. Den 7. kwam SAHAKA, het Opperhoofd van het lagerliggende dorp, ons berigten, dat de buffels nabij waren; en dat zijn Volk ons verwachtte, om tegelijk de jagd te beginnen. Kapt. CLARKE begaf zich daarop met vijftien man tot hen, en vond hen druk met de jagd bezig. De jagers, te paard zittende, met boog en pijlen gewapend, omringen de kudden der buffels, en drijven hen in eene opene vlakte, voor ruiterij geschikt; alsdan rijden zij regtstreeks naar hen toe, kiezen éénen buffel (liefst een wijfje) uit, naderen het dier zoo veel mogelijk, en kwetsen het met pijlen, tot zij, naar hunne gedachten, het doodelijke schot gegeven hebben. Hierop vervolgen zij weder een ander, tot de pijlkoker uitgeput is. Indien, (hetgeen nog-

(*) Hoe komt dit denkbeeld niet overëen met de uitdrukking der Aartsvaders Gen. XXV. vs. 35 XXXV. vs 35 XXIX. vs. 32. *verzameld worden tot zijne volkeren!*

nogtans zelden geschiedt) de gekwetste buffel den jager aanvalt, weet hij deszelfs woede te mijden door de vlugheid van zijn paard, hetwelk met groote behendigheid voor den strijd geöefend wordt. Wanneer zij het vereischte getal hebben, nemen zij de geslagte dieren op; de vrouwen en bedienden komen alsdan te voorschijn, om dezelve aftestroopen en te bereiden. Kapt. CLARKE, dadelijk aan dit werk deel nemende, schoot tien buffels, waarvan nogtans slechts vijf naar onze vesting gebragt werden; de overigen, die wij niet vervoeren konden, vielen aan de *Indianen* ten deel, bij welken de gewoonte medebrengt, dat wanneer een buffel gevonden wordt, waarin geen pijl, of eenig ander duidelijk merk steekt, deze den vinder toebehoort. Het gebeurt dus menigmaal, dat een jager naauwelijks iets van zijne vangst tehuis brengt, indien de pijl daar af valt. Al het geen den nacht overblijft, is de buit der wolven, die de talrijke en standvastige togtgenooten van den buffel zijn. De koude was op dezen dag één graad onder o. De rivier maakte anderhalf duim ijs, en drie onzer manschappen liepen gevaar van bevriezen.

Den 8. stond, bij een' N. W. wind, de *Thermometer* 12 graden onder o (*), en dus 43 graden onder het vriespunt. Nogtans ging Kapt. LEWIS thans ook met vijftien man op de jagd

(*) Deze rekening komt met de onze overeen. De *Engelschen* gebruiken den *thermometer* van FAHRENHEIT, even als wij.

jagd van den buffel, die nu de geheele vlakte op een' grooten afstand bedekte. Zij keerden niet voor den avond terug, na acht buffels en één damhert geschoten te hebben. Deze taak was nogtans bij uitstek vermoeijend, daar zij een' omweg van ten minsten zeven mijlen moesten maken; en de koude was zoo vinnig, dat de lucht met bevrozene waterdeeltjes, even als een damp, vervuld was; de sneeuw lag doorgaans zes of acht, en somtijds achttien duim hoog; zoo dat twee onzer gelukzoekers zich in het vallen bezeerden, en van verscheidene anderen de voeten bevrozen.

Wij waren in de vorige dagen door verscheidene *Indianen* met een geschenk van *pompoenen*, en door twee handelaars der Noordwestelijke *Britsche* handelmaatschappij bezocht geworden. Den 9. ontvingen wij weder een bezoek van twee Opperhoofden; waarvan de een in eene slede zat, door een' hond getrokken, en met vleesch beladen. Den 10. keerde Kapt. CLARKE terug, die daags te voren met achttien man was uit gegaan, om het geschoten wild naar huis te brengen, en de jagd voorttezetten. Na nog negen buffels geschoten, en de reeds gevelde te hebben gereed gemaakt, hadden zij een' kouden verdrietigen nacht op den sneeuw doorgebragt, met slechts ééne kleine deken tot verwarming, en voorts tegen den wind beschut door de huiden der gedoode buffels. Wij ontdekten nog groote scharen dezer dieren, welke de rivier op

het

het ijs overtrokken. Schoon het weder nog geweldig koud was, en de kwik nog tien of elf graden onder o bleef, begonnen toch onze bevrozene manschappen te beteren. Deze hevige vorst hield den volgenden dag nog aan, zoodat wij alle onze jagers naar huis riepen, en zij keerden des avonds, gedeeltelijk door de koude bevangen, naar huis. De wind was Noorden, en de *Thermometer* stond bij zonnenopgang tweeëntwintig graden onder o. Het ijs in den dampkring was zoo dik, dat het weder zich geheel mistig vertoonde, en men het luchtverschijnsel eener bijzon zag, waarin het licht der andere werd teruggekaatst. Deze verschrikkelijke koude vermeerderde 's anderen daags bij zonnenopgang tot achtendertig graden onder o (*).

Daags te voren had POCAPSAHE ons bezocht. Thans bragt ons een der *Enshowis* eene halve, digt bij de sterkte geschotene Antelope; men had ons

(*) Het zeer aanmerkelijk verschil tusschen de luchtsgesteldheid van *America* en *Europa* zal ons blijken, wanneer wij bedenken, dat deze felle winterkoude, den 12 December, inviel op eene poolshoogte, die met het midden van *Frankrijk*, en het Zuiden van *Duitschland* gelijk staat, terwijl zulk een vorst in ons Werelddeel, zelfs te *Petersburg*, op den 60 graad, eene zeldzaamheid is. — Wij kunnen bij het verhaal der Schrijveren nog, uit het Dagboek van den Serjant PATRICK GASS, (reeds vroeger in het licht gekomen) de bijzonderheid voegen, dat de *Americanen*, zelfs op de jagd, wel beschut waren door de huiden der geschotene buffels, terwijl sterke wateren in 15 minuten bevrozen.

ons gezegd, dat alle deze dieren om dezen tijd naar de *Zwarte bergen* terugkeeren; maar er zijn nog velen rondom ons, die wij gemakkelijk schieten konden, doch wij durfden ons niet buiten wagen, eer onze gestellen van lieverleede tegen de koude gehard waren. De rivier, die wij op het ijs maten, was vlak over onze vesting vijfhonderd roeden breed.

Met den 13, begon de koude een weinig te bedaren. Dien dag rees de kwik tot 20 graden onder 0, en den volgenden morgen tot 0. Thans ging Kapt. LEWIS met eenige manschappen op de jagd; zij trokken omtrent achttien mijlen voort, doch de buffels hadden reeds de oevers van den stroom verlaten; zij ontdekten er slechts twee, die het schot niet waardig waren, en doodden twee damherten. De sneeuw belette niet, dat vele *Mandans* ook dien en den volgenden dag ons bezochten, en geschenken van vleesch bragten. Daar Kapt. LEWIS geen wild vond, keerde hij naar onze sterkte terug, om op beide zijden der rivier te jagen, doch ook hier slaagde hij niet. Op den 16 bekwamen wij een bezoek van zekeren Heer HANEY, en twee andere personen van de *Britsche* vestiging aan de *Assiniboïn*-rivier, van daar in zes dagen aangekomen. Zij bragten ons een' zeer beleefden brief van den Heer CHARLES CHABOUILLES, lid der Maatschappij, die ons alle hem mogelijke ondersteuning beloofde. De Heer HANEY, een zeer kundig man, deelde ons vele berigten mede nopens het land tusschen den *Mis-*

sou-

souri en de *Missisipi* en de onderscheidene stamme der *Sioux*, die hetzelve bewonen.

Den 17. was de koude feller, dan wij nog ondervonden hadden. De *Thermometer* was bij zonnenöpgang vijfenveertig graden onder o, doch den volgenden dag was dezelve weder tot de eendertig gerezen. De zeven man, die wij, volgens uitnoodiging der *Indianen*, om met hen te jagen, uitgezonden hadden, waren teruggekeerd wegens de rijp en de koude, die ons ook noodzaakte, de schildwacht om het half uur te doen aflossen. Nogtans lieten de *Britsche* handelaars zich niet afschrikken, van huiswaarts te keeren.

Den 19 werd het weêr een weinig dragelijker, en de rivier rees een weinig, zoo dat wij onze werkzaamheden aan de vesting konden voortzetten. Niettegenstaande de ruwheid van het jaargetij zagen wij de *Indianen* in het dorp in de opene lucht aan een spel bezig, hetwelk, meer dan iets hetwelk wij nog gezien hadden, naar het *billard* gelijkt, en hetwelk ons voorkomt, dat zij door een' vroegeren omgang met de *Franschen* in *Canada* zullen hebben leeren kennen. Van de woning van het eerste tot die van het tweede Opperhoofd, een afstand van omtrent vijftig roeden, was de grond met planken belegd, effen en glad even als de vloer onzer huizen, met een zeker gevaarte (*) op het einde, om de ringen tegentehouden. Deze ringen waren van harden klei, en plat

(*) In het *Engelsch* staat: *battery*, *batterij*.

plat als de schijven in het damspel; de stokken waren omtrent vier voet lang, met twee korte bijgevoegde stukken aan het eene einde, in de gedaante eener knods, voorzien, die zoo vast gemaakt zijn, dat het geheel langs de baan kan glijden. Twee mannen staan aan het eene einde, elk met een' stok, en een met een' ring voorzien, zij loopen alsdan langs de baan, en omtrent ten halven wege doen zij den ring met de stokken voortglijden (*).

Op Donderdag den 20 ontliet het weder, en de *thermometer* rees tot 24 graden boven 0. Deze gematigde koelte hield den 21. steeds met een' N. W. wind, aan. De *Indiaan*, die voor eenige dagen zijne Vrouw had willen dooden, kwam thans met zijne beide Vrouwen naar de vesting, en verlangde zeer, zich met onzen tolk te verzoenen, door jalouzij tegen wien hij tot die hevige drift was gekomen. Eene Vrouw bragt haar kind, hetwelk een gezwel had; zij bood zoo veel koren aan, als zij maar dragen kon, voor eenige geneesmiddelen die wij, zoo als men denken kan, haar van harte gaarne toedienden.

Den 22. kwam een aantal vrouwen, en mannen als vrouwen gekleed, die koren aanbragten, om tegen kleinigheden te verruilen. Onder anderen be-

(*) Uit deze vrij duistere beschrijving zou men bijna opmaken, dat dit spel meer van ons *kolfspel*, dan van het *billard* had. De afstamming uit *Canada* van de *Franschen* komt ons, bij zoo veel afwijking, niet waarschijnlijk voor.

bekwamen wij bij dien handel twee hoornen van het dier, bij de *Franschen* onder den naam van *Rotsbergschaap*, en bij de *Mandans* onder dien van *ahsahta* bekend. Het dier zelve is omtrent zoo groot als een klein eland of groot damhert; de hoornen zijn kromgewonden, even als die van een ram, met hetwelke zij ook in andere opzigten overeenkomen, behalve dat zij grooter en dikker zijn.

Op den 23. bleef het weder nog zeer gematigd; wij ontvingen dus vele bezoeken van geheele troepen *Indianen*. Onder anderen bragt KOGEHAMI, of *kleine Raaf*, zijne vrouw en zoon, beladen met koren, en zij onthaalden ons vervolgens op eene geliefkoosde kost der *Mandans*, een mengsel van kauwoerden, boonen, koren, en wrange kersen met de steenen, die zij alle te zamen koken. Dit zamenstel is geenszins onsmakelijk. Deze bezoeken, gedeeltelijk om te handelen, gedeeltelijk uit bloote nieuwsgierigheid, begonnen den anderen dag wezenlijk lastig te worden. Als een geschenk voor drie Opperhoofden verdeelden wij een' lap schapenvel, dien wij tot afveger gebruikten, in drie stukken, elk van twee duimen breed; deze gift was hun bij uitstek aangenaam, en zij keurden dezelve gelijk met een fraai paard. Op dezen dag voltooiden wij eindelijk onze vesting geheel.

Daar het den volgenden dag (25.) kersfeest was, werden wij nog vóór den dag door eene losbranding van drie *pelotons* onzer manschap ge-

wekt. Wij hadden de *Indianen* gewaarschuwd, ons heden niet te bezoeken, daar het een der groote dagen van onze *geneeskracht* was, zoodat de lieden te huis bleven en zich, op allerlei wijzen, vooral met dansen, bezig hielden, waarvan zij ongemeene liefhebbers zijn. De *Americaansche* vlag werd voor 't eerst in de sterkte opgehijscht: de beste voorraad werd voor den dag gehaald, en dit, benevens een weinig brandewijn, verschafte aan onze manschap een' regt vrolijken dag.

Den 26. vernamen wij, dat eenige *Minneterries* van het vervolgen der *Assiniboins*, die hunne paarden gestolen hadden, terug waren; zij hadden zich in kleine benden gesmaldeeld, waarvan de thans wedergekeerde acht paarden der *Assiniboins* had buit gemaakt.

Den 27. bewonderden de *Indianen* de werkzaamheden van onzen smid, die inderdaad een zeer bekwaam man in zijn vak was. Niets echter verbaasde hen meer dan de blaasbalg, die zij voor eene zeer groote geneeskracht verklaarden. Zie hier nog eenige bijzonderheden van het volk der *Sioux*, die als bijvoegsel tot het boven medegedeelde kunnen dienen (*).

De woonplaatsen der *Sioux* strekken zich uit tusschen den *Mississipi*, de *Roode Rivier*, het meir

(*) De Schrijver heeft genoegzaam al het bovengemelde hier herhaald. Dit kwam ons onnoodig voor.

VERT.

meir *Winnipeg*, den *Saskaskawan*, en den *Missouri*. De *Dacortas* of *Darcotas* worden door de *Franschen* ook *Gens du Lac*, of *lieden van het meir* genoemd, en de *Wapatoeta's Gens de feuilles*, of *loofmannen*. Deze twee stammen, benevens de *Wapatone*, komen slechts zelden, zoo ooit, aan den *Missouri*, die alleen door hunne landslieden de *Tanktons* en *Tetons* bezocht wordt. De *Tanktons* verdeelen zich weder in twee stammen, die ten Noorden of van de vlakten, en ten Zuiden. Doch de meestbekende *Sioux* aan den *Missouri* zijn de *Tetons*. De *Tetons-Minnakenozze* houden hun verblijf tusschen de *Chayenne-* en *Watarhoe-*Rivieren. Ten Noorden der *Tetons*, tusschen de *Assiniboin-* en *Missouri*-Rivieren, zijn twee troepen *Assiniboins*, de eene aan de *Muizen-Rivier*, omtrent twee honderd man sterk, en *Assiniboin-Menatope* genaamd; de andere, aan beide zijden der *Witte-Rivier*, door de *Franschen* ook *Gens de feuilles* genoemd, en niet meer dan tweehonderd vijftig man sterk. Verder op zwerft een andere sttam der *Assiniboins*, van vierhonderd vijftig man, *Groote-Duivels* (*Big-Devils*) geheeten, aan de bronnen der *Melk-* *Porcupine-* en *Martha's*-Rivieren, en nog verder Noordwaarts ziet men twee troepen dier zelfde Natie, de eene van vijfhonderd en de andere van tweehonderd man, die aan de *Saskaskawan* rondtrekken. Deze *Assiniboins* blijken door taal en overlevering afstammelingen of uitgewekenen der *Sioux* te zijn; en schoon die beide Natien elkander dikwijls beoorlogen, be-

 schou-

schouwen zij zich nogtans steeds als bloedverwanten. De *Sioux* zelve, hoezeer verspreid, komen toch jaarlijks aan de *Jaques*-Rivier te zamen, waar die van den *Missouri* met de oeverbewoners van den *Mississippi* handel drijven.

ZES-

ZESDE HOOFDSTUK.

De Reizigers komen meer en meer in gunst bij de Mandans. Beschrijving van een' buffel-dans. Geneeskracht. Dans. Gehardheid der inboorlingen tegen den strengen winter. Gebrek onzer manschap aan levensmiddelen. De Smid weet ons eenige te bezorgen. Rooverijen der Sioux. Hulde aan den Geneeskrachtigen steen. Regtshandeling bij de Minneterries. Wijze, waarop de Mandans en Ricara's koralen maken.

Thans begon de koude weder feller te worden. Den 30. December viel de kwik tot 20 graden onder 0. Wij schoten een damhert en een' wolf. De *Indianen* verheugden zich, wanneer wij hunne bijlen en ketels voor koren, boonen, en pompoenen verhelpen wilden. In 't algemeen waren zij bij hunne bezoeken eerlijk, doch tusschen beiden ontzagen zij zich niet, eene of andere kleinigheid te kapen.

De 1. Januarij des jaars 1805 werd met twee schoten van het steenstuk, en een *salvo* uit het klein geweer, gevierd. Het weêr was dien dag, bewolkt, doch zeer gematigd; de *Thermometer*, die met Zonnenopgang 18 graden boven 0 teekende,

de, rees op den dag tot 34, en dus twee graden boven het vriespunt. Des morgens stonden wij aan zestien man toe, om met hunne muzijk naar het eerste dorp te gaan, waar zij het volk met hunne dansen zeer vermaakten, voornamelijk door de behendigheid van een' *Franschman*, die op zijn hoofd danste. Dit *ballet* bragt aan de dansers verscheideue buffelsvellen, en een' overvloed van koren op. Wij betoonden met opzet deze oplettendheid aan dit dorp, om dat men hetzelve had diets gemaakt, dat wij hen met minachting behandeld hadden, iets, 't welk hatelijke vergelijkingen tusschen ons en de *Britsche* kooplieden had ten gevolge gehad. Nogtans verklaarden zij aan Kapt. CLARKE, die hen dezen morgen bezocht, dat alle deze vergelijkingen slechts in scherts hadden plaats gehad. Toen Kapt. CLARKE juist op het punt stond het dorp te verlaten, kwamen twee Opperhoofden terug van eene zending naar de *Grosventres*, of *Zwervende Minneterries*. Dit Volk was omtrent tien mijlen hooger gelegerd, en aldaar had een man uit de *Enchöwi's* een meisje van de *Minneterries* gestolen; terstond had het geheele Volk zich die beleediging aangetrokken, en honderd vijftig hunner krijgslieden trokken reeds ten strijde, om dezelve op de *Enchöwis* te wreeken. Toen ontnam het Opperhoofd dier Natie het meisje aan den roover, gaf het aan de *Mandans* terug, en verzocht hunne bemiddeling. De Ouden gingen vervolgens de krijgslieden te gemoet, stelden het meisje aan deze hare landgenoo-

nooten ter hand, rookten de vredepijp met hun, en waren op deze wijze gelukkig genoeg, het dreigend onweêr van hun volk aftewenden. POCAPSAHE bezocht ons dezen dag, en bragt ons eenig vleesch, op den rug zijner Vrouw.

Op den 2. Januarij werd dezelfde vrolijkheid, als daags te voren, in het eerste, ook in het tweede dorp herhaald; al ons volk keerde des avonds in de sterkte terug. De buffeljagd, waarop wij onze manschap uitzonden, was door de *Indianen* bedorven, zoodat zij slechts eenen buffel, benevens een' haas en een' wolf schoten. Onder onze bezoekers was een *Minneterrie*, die zijne Vrouw kwam zoeken; zij was zeer mishandeld, en kwam bij ons om bescherming; doch moest met haar' man terugkeeren, daar wij geen regt hadden, haar optehouden, noch eene verbintenis te scheiden van lieden, die zelfs door de gebruiken der *Mandans* vereenigd waren. Ook den 4. schoten wij slechts eenen buffel, en een' wolf. KAGOHAMI kwam ons bezoeken; hij is een zeer vriendelijk man, en wij gaven hem een' doek en twee vijlen.

Den 5. Mei was er een buffeldans in het eerste dorp, welde drie dagen duurde. De beschrijving, die wij daarvan zoo door ons volk, welke die bijwoonden, als van elders vernamen, is niet weinig kluchtig. De buffeldans is eigenlijk eene instelling ten voordeele van oude mannen, en heeft op derzelver aansporing plaats. Wanneer de buffels schaars worden, zenden zij iemand uit hun

midden, die de gemeente moet aanspreken, en zeggen, dat het wild ver af is, en dat een feest vereischt wordt om het terug te lokken. Stemt de vergadering daarin toe, zoo bepaalt men een' dag en plaats om het te vieren. Op het bepaalde uur verschijnen de grijsaards, en gaan, met de beenen kruisselings over elkander, op huiden zitten te midden der woning met eene soort van pop of beeldje, als eene Vrouw gekleed, voor zich. De jonge lieden brengen eene groote houten schotel met levensmiddelen, eene gestopte pijp, en hunne vrouwen mede, welke bij die gelegenheid alleen met een' mantel, luchtig om het lijf geslagen, bekleed zijn. Ieder jongman kiest den grijsaard uit, dien hij meent te begunstigen, spreidt de levensmiddelen voor hem uit, biedt hem de pijp aan, en rookt met hem. *Mox senex simulacrum parvæ puellæ ostendit. Tunc egrediens cætu, jocit effigium solo, et superincumbens, tenili ardore veneris complectitur. Hoc est signum. Denique uxor è turba recedit, et jactu corporis fovet amplexus viri solo recubantis. Maritus appropinquans senem dejecto vultu orat, honorem et dignitatem ejus conservare amplexu uxoris. Primum ille resistit: de hinc, maritus multis precibus, multis lachrymis, multisque donis vehementer intercedit. Tum senex amator perculsus misericordia, totque precibus, tot lachrymis, et tot donis permotus, conjugali amplexu submittit. Multum ille jactatus est, sed frustra: debilis et senectute effatus. Maritus interea juxtà stans vehemen-*

menter gaudet, honore et dignitate ejus ite conservatis. Unus è nostris sodalibus multum alacrior et potior juventute, hac nocte honorem quatuor maritorum custodivit (*).

Den 6. vingen wij een' grooten grijzen wolf in eene val, gelijk wij 's nachts te voren op dezelfde wijze een' vos betrapt hadden, die een' tijd lang in de nabuurschap der vesting geroofd had.

Den 7. was de *Thermometer* weder 22 graden onder 0. bij een hoogen N. W. wind. CHAKAKE, of het *groote blanke* Opperhoofd at bij ons, en gaf ons eene aaneengeschakelde schets van het land, zoo ver als het zich tot de bergen uitstrekt.

Behalve den zoo even beschrevene *buffeldans*, is er nog een ander, genoemd *geneeskracht-dans*, een onthaal door ieder gegeven, die aan zijne *geneeskracht* of zijn' beschermgeest eere wil bewijzen. Hij kondigt zekeren dag aan, waarop hij zijne paarden, of iets anders van zijn eigendom, wil offeren, en noodigt de jonge vrouwen van het dorp, om met hem aan zijne *geneeskracht* hulde te betoonen. Alle inwoners mogen deel nemen in deze plegtigheid, die op het open veld en bij dag plaats heeft; doch de dans bepaalt zich tot de maag-

(*) Wij hebben, de kieschheid der Schrijvers, gelijk die onzer Lezers eerbiedigende, deze plaats, even als in 't Oorspronkelijke, in die taal gelaten, welke zich na CATULLUS over niets meer behoeft te schamen. Men denke hierbij aan de feesten van den *Phallus* of *Lingam* in *Egypte* en *Indie*, aan de zich ter eere van MELITTA prijsgevende vrouwen, enz. VERT.

maagden, of althans ongehuwde vrouwen, die den last of het sieraad der kleeding voor dien tijd versmaden. Het feest wordt geopend door de toewijding van de goederen des gastheers aan zijne geneeskracht, welke afgebeeld wordt door het hoofd der geofferden diers, of door een' geneeskrachtigen zak of beurs, indien deze Godheid iets onzigtbaars is. Alsdan beginnen de jonge vrouwen den dans, in de tusschenpozingen waarvan elke dezelve zich voor de vergadering nederwerpt, om de stoutheid der jongelingen uittelokken of te beloonen, welke dan dikwerf door hunne gewaarwordingen, of door de hoop van onderscheiding worden aangezet, om het avontuur te voltooijen.

Den 9. ontbeet KAGOHAMI bij ons, en Kapt. CLARKE, met drie of vier man, verzelden hem en een' troep *Indianen* op de jagd, waarin zij zoo gelukkig waren een aantal buffels te schieten, maar daarentegen hinderden hen de sneeuw, hooge rukwinden, en geweldige koude. Verscheidene *Indianen* kwamen half bevroren naar het Fort; anderen werden gemist, en wij waren ongerust voor een' der onzen, die gedurende de jagd van de anderen afgeraakt, en niet teruggekeerd is.

Des morgens, echter, van den 10. kwam hij terug, juist toen wij vijf man naar hem uitzenden wilden. De nacht was ontzettend koud geweest, en dezen morgen stond de kwik op veertig graden onder 0, of tweeënzeventig beneden het vriespunt.

punt. Hij was echter, door het aanleggen van vuren, niet verstijfd geraakt. Een weinig na hem kwam een *Indiaan*, omtrent dertien jaren oud. Zijn vader, die 's avonds te voren zeer ongerust naar hem kwam vragen, had hem in den namiddag naar het *Fort* gezonden; hij was door den donker overvallen, en genoodzaakt op den sneeuw te slapen, zonder eenige bedekking dan een paar *mocassins*, en een pantalon van antelopevel, benevens eene buffelhuid. Daar zijne voeten bevrozen waren, zetteden wij die in koud water, en gaven hem allen mogelijken onderstand. Omtrent ten zelfde tijde keerde een *Indiaan*, die mede vermist was, naar onze sterkte terug, en, schoon zeer dun gekleed, en zonder vuur op de sneeuw geslapen hebbende, had hij toch niet het minste ongemak geleden. Wij hebben inderdaad opgemerkt, dat deze *Indianen* de gestrengheid van het jaargetij met eene gehardheid verdragen, die wij tot hiertoe voor onmogelijk gehouden hadden. Eene aangenamere gewaarwording trof ons, bij het zien der hartelijke belangstelling, die het ongeluk dezer twee menschen in het *Indiaansche* dorp had gewekt. De jongen was een gevangene geweest, en uit medelijden tot kind aangenomen; nogtans bewees de droefheid van den pleegvader, dat deze voor hem de teederste genegenheid koesterde. De man was iemand van geen aanzien hoegenaamd; echter was het geheele dorp in de grootste ongerustheid voor zijn behoud, en toen zij bij ons kwamen, huurden zij eene slede, om hem met ge-

gemak naar huis te brengen zoo zij nog leefden, of om hunne lijken te vervoeren, indien zij reeds mogten overleden zijn.

Den 11. gingen nog drie onzer jagers, benevens de vroeger afgezondenen elanden schieten. De *Thermometer* stond heden weder op 38, den volgenden dag op 20, en den 13 op 34 gr. onder nul. De jagers hadden, te midden dezer grimmige koude, hunne taak nogtans voortgezet; drie hunner kwamen terug, met drie geschotene elanden. — Bijna de halve *Mandansche* Natie trok verscheidene dagen lang over de rivier, om te jagen; op deze togtjes verlaten mannen, vrouwen, kinderen en honden alle te zamen het dorp, en wanneer zij eene behoorlijke plaats voor de jagd ontdekt hebben, slaan zij daar hunne tenten op; het geheele huisgezin werkt mede, en het wild wordt gelijkelijk onder deze huisgezinnen der stamgenooten verdeeld. Wanneer een enkeld jager terugkomt, met meer dan hij voor zijne onmiddellijke vertering behoeft, zoo hebben de naburen, volgens gewoonte, regt daar op: doch zij vragen het niet, maar zenden eene vrouw af, die, zonder een woord te zeggen, bij de deur der tente nederzit, tot de meester den wenk verstaat, en haar vrijwillig een gedeelte voor haar gezin medegeeft. CHABONEAU, die met nog een man naar eenige woningen der *Minnetarries* nabij den *Tortelduifs*-berg gekomen was, keerde met een bevrozen aangezigt terug. Zij waren omtrent negentig mijlen ver geweest, en hadden van de in-

wo-

woners eenig vleesch en vet bekomen, hetwelk zij op hunne paarden laadden. Volgens zijn berigt had de zaakgelastigde der *Hudsons*-Baai-Maatschappij, die, aldaar eene sterkte bouwen wilde, eenige ongunstige indrukken ten onzen aanzien op het groote Opperhoofd weten te maken. Diensvolgens had dat Opperhoofd met verachting van de *Americanen* gesproken, maar toch op het laatst gezegd, dat zoo wij hem onze groote vlag geven wilden, hij ons zou komen bezoeken.

Maandag 14. bleven de *Mandans* nog op hunne jagdpartij de rivier overtrekken, waarbij zich zes der onzen voegden. Een der op Donderdag afgezondenen kwam terug, met berigt, dat aan een' zijner makkers de beenen bevrozen waren, zoodat hij niet t'huis kon komen. Zij hadden op hunnen togt eenen buffel, eenen wolf, twee stekelvarkens, en een' witten haas geschoten. De koude was heden bedaarder; door een' Z. O. wind rees de kwik tot 16 gr. onder o. Wij hadden nogtans een weinig sneeuw.

Op den 15 begon de sneeuw te smelten. Des nachts tusschen twaalf en drie uren hadden wij eene *totale* maansverduistering, waardoor wij gedeeltelijk de noodige opmerkingen bekwamen ter bepaling der lengte.

Wij ontvingen dezen dag een bezoek van drie der aanzienlijkste *Minnetarries*, aan welke wij veel oplettendheid betoonden, daar wij wisten, dat men hun sterke vooroordeelen tegen ons had ingeboezemd; het gelukte ons, dezelve zoo wel te

te verdrijven, dat toen den volgenden morgen (16) omtrent dertig *Mandans*, waaronder zes Opperhoofden, ons kwamen bezoeken, de *Minneterries* hen hunne leugentaal verweten, verklarende dat zij deugnieten waren, en zich behoorden te verschuilen. Zij hadden de *Minneterries* namelijk verhaald, dat een bezoek aan onze vesting hun het leven zou kosten, en echter waren zij er den nacht over geweest, en zeer vriendelijk door de Blanken behandeld, die met hen gerookt én gedanst hadden. Ook KAGOHAMI bezocht ons, en bragt eenig koren mede. Kort daarna kwam een der eerste krijgshoofden der *Minneterries*, verzeld door zijne vrouw, een schoon mensch, met welke hij verzocht, dat wij dezen nacht onzen lust zouden boeten. Doch hij begunstigde ons ook met een aangenamer geschenk: eene schets van den *Missouri* op zijne wijze, en gaf ons zijn oogmerk te kennen, om in het voorjaar tegen de *Slang-Indianen* optetrekken. Wij raadden hem echter, de zaak ernstig te overwegen, eer hij de rust van zijn volk aan de kansen des oorlogs waagde, en terugtezien op de talrijke Natien, welke de oorlog vernield had. Indien hij het geluk van zijn volk begeerde, moest hij begrijpen, dat vrede en vrije gemeenschap met de naburen aan zijne landgenooten meer paarden zou bezorgen, en hen in aantal doen toenemen, en dat, zoo hij ten oorloge ging, hij zijnen *grooten Vader* den President ongenoegen zou geven, en zijne bescherming verbeuren. Wij voegden hier nog bij, dat wij alle

deze

deze woorden ook gesproken hadden tot de stammen, die wij vroeger ontmoet hadden; dat zij ook allen hunne ooren hadden opengedaan, en dat de President de zulken, die niet vrijwillig naar zijn' raad wilden luisteren, daartoe zou dwingen. Hoe wel hij nog slechts een jongeling van zesentwintig jaren was, scheen deze taal hem te treffen. Hij antwoordde, dat, zoo het ons onaangenaam was, hij niet ten oorlog zou gaan, daar hij paarden genoeg had, en dat hij de geheele Natie zou raden om te huis te blijven, tot dat wij de *Slang-Indianen* zouden bezocht, en gezien hebben, of zij vreedzaam gezind waren.

Op den 17. was de kwik op 0. Er kwamen verscheidene *Indianen*. Den 18. hadden wij een bezoek van de Heeren LAROCHE en MACKENZIE, twee handelaars der *Britsche* Noordwest-Maatschappij; en nadenmiddag keerden twee onzer jagers terug, die vier wolven en een' das geschoten hadden.

In de volgende dagen keerden de beide kooplieden terug. Wij hadden ook bezoeken van vele *Indianen*, en de jagers kwamen alle te huis, na gedurende hun afzijn drie elanden, vier damherten, twee stekelvarkens, eenen vos en eenen haas geschoten te hebben.

Daar op den 22. de koude zeer gematigd, en het weder fraai was, beproefden wij, om de booten uit het ijs te nemen; doch op den afstand van 8 duim kwamen wij aan water, onder 't welk het ijs nog drie voet dik was, zoo dat wij het

werk moesten staken. — Ook daalde de *Thermometer* in de volgende dagen weder tot 25 graden onder 0. Ons volk hield zich intusschen bezig met het maken van houtskolen, en gaf ook het loshakken der booten niet op. Er kwam dezer dagen eene bende *Assiniboins* met hun Opperhoofd, door de *Franschen zoon van het kalfje* genaamd, aan de dorpen.

De veelvuldige weërsveranderingen verschaften ons op den 26. en 27. Januarij weder twee warme en heldere dagen, die wij niet ongebruikt lieten, om aan onze boot te werken. Een man van ons volk, met het zijdewee aangetast, werd adergelaten, en moest zweeten; wij moesten den jongen *Indiaan*, die voor eenigen tijd bevrozen geraakt was, de teenen afzetten. Onze tolk bragt uit de dorpen drie der paarden van den Heer LAROCHE mede, die hij in veiligheid had trachte te brengen voor de *Assiniboins*, die zeer diefachtig zijn, en juist naar hunne legerplaats waren teruggekeerd.

Onze onvermoeide pogingen, om de boot door hakken lostekrijgen, bleken eindelijk vruchteloos te zijn. Thans dachten wij dus op een ander middel. Wij wilden een aantal steenen zoo heet maken, dat het water in de boot warm werd, meenende daarmede het omringende ijs te ontdooijen; doch ook hierin werden wij teleurgesteld, want zoodra de steenen op het vuur kwamen, vielen zij in stukken uit elkander.

Op den 30. bekwamen wij weder een bezoek van

van den *Engelschman*, den Heer LAROCHE. Hij bood aan, ons westwaards op te vertellen, maar het dacht ons best zijnen voorslag van de hand te wijzen. Onze zieke genas, doch nu werd een ander onzer manschap met dezelfde krankheid (het zijdewee) aangetast.

Op den 1. Februarij, een' kouden dag, kwamen onze jagers slechts met één damhert terug. Eén der Opperhoofden van de *Minneterries*, een jongman met name MENBURCHIHOKIBH of *ziende Slang*, kwam ons een' krijgsbijl brengen; tevens met verzoek, dat wij hen ten oorlog mogten laten uittrekken tegen de *Sioux* en *Ricaras*, die voor eenigen tijd een' *Mandan* gedood hadden. Wij weigerden dit, en gaven hem reden daarvoor. Hij erkende, dat wij gelijk hadden, en beloofde „ zijne ooren voor onzen raad te openen."

Op den 2. Februarij verliet ons de Heer LAROCHE, die zeer gaarne wenschte met ons gegaan te zijn. Daar nu alle aangewende middelen, om de booten lostemaken, vergeefs waren, hielden wij ons bezig met het maken van ijzeren punten, die wij aan lange stokken wilden hechten, om ze dus van onder optehalen. Intusschen begon de voorraad van vleesch, dien wij in November en December hadden opgedaan, aanmerkelijk te verminderen, en zoo wij niet spoedig geheel ontbloot wilden zijn, was het volstrekt noodig, ons van nieuw te voorzien. Kapt. CLARKE ging dus, met achttien man, twee sleden en drie paarden de rivier af op eene verre jagd, daar de buffels uit

onze nabijheid verdwenen waren, en de *Indianen* zelve gebrek leden. Wij schoten dezen dag niet meer dan twee zeer magere damherten.

Onze voornaamste toevlugt, om koren te bekomen, was de smid. Daar hij thans met kolen voorzien was, kon hij de inboorlingen naar hunnen wensch bedienen in het scherpen hunner werktuigen, waarvoor hij de betaling in granen ontving. Zij schijnen voornamelijk gesteld op een' strijdbijl, van eene zeer ongeschikte gedaante: dezelve is geheel van ijzer, van 7 tot 9 duim lang, en heeft een zeer dun lemmer, is scherp aan de punt, en vijf tot zes duim aan weêrszijden; van daar af naderen de beide kanten elkander nader, tot aan de opening van den steel, die rond en omtrent een duim middellijns is. Het lemmer zelve is niet meer dan een duim breed; de steel is regt, en twaalf tot vijftien duim lang: het geheel weegt omtrent een pond. Het lemmer is nog, bij wijze van sieraad, met eene menigte ronde gaatjes doorboord. Door de lengte van hetzelve, vergeleken met den korten steel, wordt het een wapen van weinig beteekenis, voornamelijk daar men het altijd te paard gebruikt; er is echter nog eene andere, zelfs nog slechtere vorm, wanneer dezelfde soort van steel aan een lemmer vast zit, dat naar een' *sponton* (halve piek) gelijkt. De *Indianen* zijn ook bijzonder op bladijzer gesteld, waarvan zij punten voor pijlen, en werktuigen voor het afschrappen van huiden maken. Voor een stuk ijzer vier duim in 't vierkant, van een oud

af-

afgekeurd kombuis, kreeg onze smit zeven of acht *gallons* (*) koren van de *Indianen*, die zich nog zeer over de ruiling verheugden.

Op den 6. Februarij hadden wij eene menigte bezoeken van *Indianen*, die heengingen, na dat wij met hen gerookt hadden, iets, 't welk anders hunne gewoonte niet is, daar zij, eenmaal binnengelaten, doorgaans den geheelen dag bij ons verbeuzelden. Een van ons volk schoot drie antelopen.

Den 7. was de *Thermometer* weder, bij een' Z. O. wind, tot 18 boven 0 gerezen. De *Indianen* bleven ons overloopen; daar wij nu hoorden, dat zij ook des nachts in de vesting kwamen, doordien de vrouwen van den tolk de poort ontgrendelden, deden wij er een slot op maken, en verboden, van zonnenondergang tot zonnenopgang iemand binnentelaten. Wij ontvingen den 8. een bezoek van POÇOPSAHE, die zich bij Kapt. LEWIS verontschuldigde, dat een schild nog niet voltooid was, 't welk hij hem beloofd had; de hevige koude had hem belet, te werken. Dit Opperhoofd bezit meer vastheid, begrip en regtschapenheid, dan eenig *Indiaan*, dien wij hier te lande hebben leeren kennen: en hij zou in onze pogingen, om de Natie te beschaven, van den hoogsten dienst kunnen zijn. Volgens zijn verhaal zijn de *Mandans* zeer verlegen om vleesch, en hij zelf had zulks verscheidene dagen achteréén niet geproefd. Tot

(*) Eene maat van ruim vier pinten.

Tot deze behoefte brengt hen dikwerf zoowel hun eigen gebrek aan voorzorg, als hun ongelukkige toestand. Dit gebrek is te knellender, daar buffelsvleesch in dezen tijd des jaars hunne hoofdspijs uitmaakt: want koren, boonen en ander voedsel uit het plantenrijk bewaren zij voor den zomer, of als eene laatste toevlugt tegen het geen zij altijd duchten, een' aanval der *Sioux*, die het wild wegdrijven, en hen in hunne dorpen opsluiten. Deze zelfde vrees belet hen, in kleine partijen op de jagd te gaan, om ten minsten in den dreigenden nood te voorzien. Men maakt dus algemeene jagden, waarin de geheele stam deel neemt, en dit moet natuurlijk den buffel schaars maken, hetzij door vernieling, hetzij door verloop: ook wordt de menigte vleesch, die men op éene jagd bekomt, doorgaans onachtzaam behandeld, en bederft veeltijds.

Op den 10. was het met een' hevigen Noordwesten wind op 18 graden boven 0 kouder dan gister, toen de kwik op 10 graden boven 0 stond. Daags daaraan kwamen onze paarden, met vleesch beladen, terug.

Omstreeks vijf uren verloste eene der Vrouwen van CHABONEAU van een' Zoon. Daar dit haar eerste kind was, leed zij geweldig; toen de Heer JESSAUME dit zag, verhaalde hij Kapt. LEWIS, dat hij menigmaal aan vrouwen in hare omstandigheden eene kleine *dosis* van de ratel der ratelslang had toegediend, waarop zij altijd onmisbaar spoedig verloste. Daar Kapt. LEWIS toevallig

iets

iets van die ratel had, gaf hij het den Heer JUSSAUME, die twee der ringen daarvan tusschen zijne vingers kruimelde, en het met een weinig water gemengd aan de lijderes gaf. Het verband tusschen dit middel en het gevolg daarvan moge moeijelijk te verklaren zijn: Kapt. LEWIS vernam echter, dat zij tien minuten na het innemen werkelijk beviel.

Op den 12. stond de *Thermometer* weder op 14 gr. onder nul. Ten vier uren kwamen de paarden zeer vermoeid te huis. Men gaf hun zemelen met water; dit wilden zij niet gebruiken, maar gaven de voorkeur aan de schors van den katoenboom, die, zoo als reeds gemeld is, des winters hun voornaamste voedsel uitmaakt. De paarden der *Mandans* worden door de *Sioux*, *Ricaras*, en *Assiniboins* zoo dikwerf gestolen, dat men thans den onveranderlijken regel volgt, dezelve alle nachten met het huisgezin in ééne hut te plaatsen. Des zomers grazen zij in de vlakten rondom de legerplaats, maar bij koud weder hakken de vrouwen de katoenboomen af, naar mate zij die noodig hebben, en de paarden nuttigen het loof en schors der jonge takken, die men hen ook des nachts in de hutten voorzet. Deze dieren worden zeer hard gehandeld. Geheele dagen lang moeten zij den buffel najagen, of worden met het gevangen wild beladen, zonder in dien tijd bijna immer eenig voedsel te gebruiken, en des avonds keeren zij terug, om wat hout af te knagen. De moed nogtans van dit ede-

edele dier ondersteunt het in dezen zwaren dienst, en het behoudt daarin zijne volle stevigheid en dikte. Kapt CLARKE keerde dezen avond met zijne jagers terug. Zij hadden veertig damherten, drie buffels, en zestien elanden geschoten, maar het meeste van dit wild was te mager voor ons gebruik, en de wolven, die alles wat 's avonds blijft liggen, voor goeden prijs aanzien, hadden zich een goed gedeelte daarvan toegeëigend. Toen hij op 4. Dec. de vesting verliet, trok hij op het ijs den stroom 22 mijlen tot het Nieuwe *Mandans*-eiland, nabij sommige gewezene dorpen dier Natie, af; hij had dien dag niets geschoten, en moest dus den nacht zonder voedsel doorbrengen. Des morgens van den 5. schoten zij twee magere, oneetbare buffels, en één damhert, hetwelk nog te gebruiken was. Beter gelukte hun de jagd op den 6. en 7. Den 8. zond men het beste vleesch met de paarden naar het *Fort*, en het overige, 't welk tot ons gebruik kon dienen, bragt men naar een punt der rivier drie mijlen benedenwaarts; nadat de beenen daaruit genomen waren, werd het in beslotene perken, van balken opgeworpen, tegen de vraatzucht der wolven, raven, en eksters beveiligd, wier groote menigte anders niets zou hebben overgelaten. Op de lage gronden nabij de *Chechetáw*-rivier legerden zij zich weder, dan hier waren niets dan wolven, en ellendig magere buffels te zien. Den 9 was er nog geen wild, en daar ook buitendien de vervoering daarvan, op zulk eenen afstand, zeer

zeer moeijelijk zou geweest zijn, keerden zij om, gingen de rivier weder opwaarts, jaagden nog drie dagen langs de oevers en vlakten, en bereikten des avonds van den twaalfden, geweldig vermoeid, ons verblijf. Dertig mijlen (tien uren) hadden zij dien dag op het ijs en door den sneeuw heen (op sommige plaatsen zoo hoog als de knie) moeten afleggen; hunne winterschoenen waren bijna versleten. Behalve het genoemde onbeduidende wild hadden zij nog eenige korhanen op de zandbanken gezien.

Den 14. viel, des nachts, drie duim sneeuw; de dag was echter fraai. Vier onzer mannen werden met sleden en drie paarden afgevaardigd, om het vleesch, door de jagers bijëengebragt, te gaan halen. Doch zij keerden terug met berigt, dat omtrent eenëntwintig mijlen beneden het *Fort* omtrent honderd man, (naar hunne gedachten *Sioux*), op hen waren aangevallen, de trekzeelen der sleden hadden losgesneden, en twee paarden medegenomen; zijnde het derde door tusschenkomst van eenen *Indiaan*, die eenig gezag over de beide scheen te hebben, aan onze lieden gelaten. Ook namen zij twee messen van het Volk, en een' strijdbijl (*tomahawk*) mede, doch dit laatste gaven zij terug. Van dezen aanval gaven wij kennis aan de *Mandans*, met aanbod, om ieder een medetenemen, die van hun onze manschap verzellen wilde ter vervolging der roovers. Omstreeks twaalf uren kwamen twee hunner Opperhoofden ons zeggen, dat al hun jonge volk aan

't jagen was, en men weinig geweren in het dorp bezat. Nogtans vernoegden zich eenige *Indianen* bij Kapt. LEWIS, hetzij met boog en pijl, het zij met speer en strijdbijl, en twee met snaphanen gewapend. De Kapitein begon derhalven zijnen togt des Vrijdags (15.) met zonnenöpgang, verzeld van vierëntwintig mannen, bij goed, doch koud weder, 16 graden onder o. Op dezen dag kwam een van de Opperhoofden der *Mandans* van den troep van Kapt. LEWIS terug. Zijn gezigt was zoo slecht geworden, dat hij niet verder kon. In dezen tijd des jaars is wezenlijk de terugkaatsing van het ijs en den sneeuw zoo geweldig, dat men bijna geheel blind wordt. De klagten daarover zijn zeer algemeen, en het doorgaande middel is, dat men het lijdende lid aan 't zweeten brengt, door het gezigt over een' heeten steen te houden, en zoo den rook van gesmolten sneeuw, die daarop geworpen wordt, te ontvangen. — Wij schotén heden een' grooten rooden vos.

Den 16 stond de *Thermometer* op het vriespunt. Deze en de beide volgende dagen was het weder betrokken. Onze voorraad van vleesch was nu geheel uitgeput, zoo dat wij ons tot de terugkomst onzer jagers met plantenvoedsel moesten behelzen, waarään wij echter géen gebrek hadden, daar onze smid van eene groote menigte *Indianen* veel koren opdeed.

Op den 20. stond, bij schoon weder en een' Z. wind de kwik op 22 gr. boven o. KAGOHAMI kwam

kwam ons vroegtijdig bezoeken; zijn dorp is in droefheid gedompeld door den dood van een' hunner oudste lieden, die, volgens het verhaal van onzen gast, reeds *honderd twintig winters* gezien heeft. Op het oogenblik van zijnen dood verzocht hij zijne kleinkinderen, hem na zijn' dood zijn beste gewaad aantetrekken, en hem dan naar een' heuvel te brengen en op een' steen te zetten, met het gelaat benedenwaarts naar de rivier naar de zijde hunner oude dorpen, opdat hij regelregt naar zijn' broeder mogt gaan, die zich voor hem naar het oude, onderäardsche dorp begeven had. Wij hebben een aantal *Mandans* gezien, die een' hoogen ouderdom bereikten, vooral echter de mannen, wier sterke ligchaamsöefeningen hun buitendien gehard ligchaam verstalen, terwijl de bovenmatige arbeid der vrouwen haar leven verkort.

Den 21. kwamen OHINÒ en CHAHAKA ons bezoeken, met een berigt, dat sommigen hunner landslieden hunnen *geneeskrachtigen steen* omtrent de vooruitzigten van het toekomende jaar waren gaan raadplegen. Die steen is de groote Godspraak der *Mandans*, en al wat dezelve aankondigt, wordt met een onbepaald vertrouwen geloofd. Elke lente, en bij sommige gelegenheden ook in den zomer, bezoekt een gezantschap die geheiligde plaats, alwaar een dikke zeer *poreuse* steen is, twintig voet in den omtrek, met eene gladde oppervlakte. Wanneer deze pelgrims den steen bereikt hebben, halen zij eerst een mondvol

rook,

rook, en bieden dan de pijp aan den steen: dit wordt beurt om beurt verrigt. Hier op gaan zij den nacht in een bijgelegen bosch doorbrengen, waarin men wel denken kan, dat zij niet slapen: des morgens lezen zij de lotgevallen der Natie op witte merkjes op den steen, welke degenen, die ze maken, gereedelijk kunnen uitleggen. De *Minnetarri's* hebben een' steen van gelijken aard, hoedanigheden, en invloed op het volk.

Kapt. LEWIS keerde nu van zijnen uitstap, ter vervolging der *Indianen*, terug. Op de plaats waar de *Sioux* onze paarden gestolen hadden, vonden zij slechts eene slede, en verscheidene paren winterschoenen, die men herkende aan de *Sioux* te behooren. Verder het spoor der *Indianen* volgende, bereikten zij twee oude hutten, waar zij dien nacht vertoefden, en den volgenden morgen weder den loop der rivier volgden. Men vond hier eenige *Indiaansche* legerplaatsen weder, die kort te voren het nachtkwartier van Kapt. CLARKE geweest, en thans door de *Sioux* in brand gestoken waren, die, om zich voor *Ricaras* te doen doorgaan, aldaar een weinig koren hadden achter gelaten. Van dit punt af wendden zich de sporen der *Sioux* eensklaps van den stroom af, naar de vlakte heen. Onze landgenooten nu, de onmogelijkheid ziende, om hen te bereiken, keerden terug naar de omheining, waar Kapt. CLARKE eenig vleesch had achtergelaten, hetwelk van de inboorlingen nog ongeschonden gebleven was.

Voorts

Voorts jaagden zij in de lage gronden aan de rivier, en keerden met omtrent 3000 pond vleesch terug, gedeeltelijk door vijftien onzer manschappen in eene slede voortgetrokken, terwijl de anderen te paard bleven. De geheele buit bestond in zesëndertig herten, veertien elanddieren, en éénen wolf.

Op den volgenden dag bezocht ons, onder anderen, SJOTÂHORRORA, een zeer aanzienlijk *Mandansch*-Opperhoofd, hoewel een *Ricara* van geboorte. Den volgenden dag hadden wij eindelijk, na onvermoeiden arbeid, en in de laatste dagen ook door het weêr vrij wel begunstigd, het geluk, één der praauwen uit het ijs, en op strand te bekomen, en ook den tweeden bijkans los te maken. De vader van den knaap, wiens voet zoo deerlijk bevrozen, doch die thans hersteld was, kwam hem in eene slede afhalen.

De drie volgende dagen gelukte het ons, zoowel de tweede praauw, als de schuit, geheel aan land te brengen. Met de laatste, waarïn wij ook een lek ontdekten, ging dit zeer moeijelijk. Onze touwen van elandsvel braken gedurig door de zwaarte van het vaartuig. Vele *Indianen* werden door het nieuwe schouwspel der op den wal staande booten tot ons gelokt, ook vele Opperhoofden, onder anderen *Zwartschoen* (*Orupsehara*), die ons op den rug hunner vrouwen geschenken van vleesch bragten. Wij begonnen den 27, bij uitmuntend weder, werktuigen gereed te maken, om schuiten voor onze verdere reize te bouwen.

De

De ondervinding toch had ons geleerd, dat kleine vaartuigen of praauwen veel geschikter zijn, dan de groote boot, om den *Missouri* optevaren. Den 28. vonden zestien onzer manschappen, daartoe uitgezonden, het noodige timmerhout.

Op dien zelfden dag bragten ons twee *Britsche* handelaars der N. W. Maatschappij eenige brieven. Zij hadden eenen wortel bij zich, die ter genezing dient van lijders aan dolle hond- slangen- of andere vergiftige dierenbeten. Men vindt dezen wortel op hooge gronden, en aan de zijden der heuvelen. Dezelve wordt dus gebruikt: Men maakt insnijdingen in de huid bij de wond; legt in die opening een' duimdik gekaauwde of fijngestampte wortel; en vernieuwt zulks tweemaal daags. De lijder mag nogtans de wond noch kaauwen noch doorzwelgen, daar het inwendige gebruik meer na- dan voordeelig is.

De Heer GRAVELINES kwam nu met twee *Franschen* en twee *Indianen* van de Natie des *Ricaras*, met brieven van den Heer ANTONI TABEAU. De invloed was vredelievend. De *Ricaras* wilden onzen raad volgen, en met de *Mandans* en *Minneterries* niet slechts in rust, maar zelfs in vriendschap leven, een bezoek bij hen afleggen, en wenschten te weten, of deze Volken hun een verblijf in derzelver nabijheid zouden willen toestaan, en een verbond tegen hunne gemeene vijanden, de *Sioux*, sluiten. Deze wensch aan de *Mandans* voorgelegd zijnde, werd door dezen gereedelijk toegestaan. Zij betuigden, altijd den wensch gekoes-

koesterd te hebben van met de *Ricaras* op een' vriendschappelijken voet te leven, en dat de *Eneshowies* en *Minneterries* dit niet minder verlangden.

Voorts meldde de Heer GRAVELINES, dat de troep der *Tetons*, dien wij gezien hadden, ten onzen aanzien welgezind was door den invloed van hun Opperhoofd *Zwartbuffel;* maar dat de drie hooger opwonende benden van *Tetons*, vereenigd met de *Sisatoens* en noordelijke *Tanktons*, weldra de *Indianen* in deze streeken meenen aantevallen, en tevens alle Blanken, die zij mogten ontmoeten, te dooden: dat ook de Heer CAMERON van *St. Peter* de *Sioux* tegen de *Chippeways*, die onlangs drie van hun volk vermoord hebben, had opgeruid.

De mannen, die onze paarden geroofd hadden, bleken nu duidelijk allen *Sioux* te zijn, die, na het plegen dier daad, bij de *Ricaras* zeiden, dat zij nog geaarzeld hadden om de manschappen, die de paarden verzelden, ter dood te brengen; doch dat zij in 't vervolg zoo velen van ons als zij maar konden, zouden doodslaan, daar wij *slechte geneeskrachten* waren, en den dood wel verdienden. Dit gedrag nogtans had de *Ricaras* volstrekt niet behaagd, die aan hunne gasten een maal eten weigerden, hetwelk voor de ergste daad van vijandelijkheid (buiten openbaar geweld) wordt gehouden.

Wij hielden ons nu alle bezig met het maken van vaartuigen, van touw, of met het branden van kolen, en het vervaardigen van strijdbijlen tegen koren. Nog op den duur ontvingen wij be-

bezoeken van *Indianen*. De *Assiniboins*, van een bezoek aan de *Mandans* terug keerende, deden eene poging om paarden van de *Minneterries* te stelen, die echter op hen vuurden. Wij begonnen uit dit voorval ernstige onlusten tusschen de beide Volken te vreezen; doch twee dagen later gaven de *Assiniboins* de paarden terug. Wij trachtten intusschen, door een' brief aan den Heer TABEAU, waarmede wij een' *Indiaan* en een' *Franschman* den stroom afzonden, de *Ricaras* in hunne goede gezindheden te versterken.

Den 6. Maart was de geheele lucht bewolkt, doordien de *Minneterries* het geheele omliggende land in brand gestoken hebben, om nieuw gras te bekomen, hetwelk voor hunne paarden kon dienen, en tevens de buffels en ander wild herwaarts lokken. — Den eigen dag begon de rivier, die reeds sedert eenige dagen gewerkt had, het ijs te overstroomen, zoodat de overtogt moeijelijk werd.

Den 9. Maart kwam het groote Opperhoofd der *Minneterries*, *Le Borgne* of *Éénoog* genoemd (hij is dit inderdaad) ons voor het eerst bezoeken. Wij ontvingen hem met alle plegtigheid. De twee stukken werden gelost; alle onze bijzonderheden te voorschijn gehaald om hem te vertoonen, en daar hij betuigde, de door ons gezondene geschenken nog niet ontvangen te hebben, bekwam hij op nieuws eene vlag, een' eerepenning, armbanden, en de bij zulke gelegenheden gewone geschenken, over al het welk hij zeer te vrede was.

In

In den loop van het gesprek vertelde hij, dat eenige gekke jonge lieden van zijn volk hem hadden willen diets maken, dat wij een' *geheel zwart' man* onder ons hadden, en hij wenschte wel te weten, of dit bij mogelijkheid waar kon zijn. Wij verzekerden hem niet alleen van de mogelijkheid, maar om hem van de dadelijke aanwezigheid te overtuigen, ontboden wij onzen YORK. *Éénoog* stond geheel verbaasd, onderzocht den Neger naauwkeurig, en wreef deszelfs vel met een' vinger met speeksel, om het zwarte blanketsel daar aftekrabben; en de *Americaan* liet zich niet overtuigen, dat hij geen zwartgemaakte Blanke was, vóór dat de Neger zijn hoofd ontblootte, en zijn wollig hair liet zien.

Op den 10. hadden wij een bezoek van TETUKKOPINREHA, Opperhoofd der *Enéhowis*, en van den *Minneterrie*-bevelhebber OMPSCHARA; ook gaf deze dag ons een voorbeeld van de korte regtspleging der *Indianen*. Een jonge *Minneterrie* had de dochter van *Ravenman*, den onderbevelhebber van het hoogerliggende dorp der *Mandans*, geschaakt. De vader ging naar het dorp, vond zijne dochter, en nam haar met zich naar huis, tevens met een paard van den schaker. Deze wedervergelding voldeed volkomen zoowel den beleedigden Vader als de Natie, daar de jongman zekerlijk niet terug zou komen, om zijn paard terug te vorderen, hetwelk van dien tijd af het eigendom der beleedigde partije bleef. Het schaken van jonge wouwen is eene der meest gewone

misdaden in deze dorpen, en de straf daarvoor is altijd aan het vermogen, of de gramschap harer bloedverwanten geëvenredigd. Eene vrijwillige ontsnapping wordt natuurlijk nog zwaarder gekastijd. Eene der vrouwen van *Éénoog* ontliep hem, en voegde zich bij eenen harer gewezene minnaars voor het huwelijk; deze verliet haar na eenigen tijd, en zij moest naar het huis van haar' vader terugkeeren. Zoodra *Éénoog* dit hoorde, ging hij derwaarts, en vond haar bij 't vuur zitten. Zonder acht op zijne vrouw te slaan, rookte hij eene pijp met den vader. Daarop kwamen de grijsaards van het dorp binnen, die, zijnen aard kennende, hem gevolgd waren, op hoop van hem tot bedaren te brengen. Hij bleef ondertusschen gerustelijk zijne pijp uitrooken, stond eindelijk op, nam zijne vrouw bij het hair, sleepte haar tot de deur, en bragt haar, met een' enkelen slag van zijn' strijdbijl, voor de oogen haars vaders ter dood. Toen keerde hij zich forsch tot de omstanders, en zeide, dat zoo iemand van hare bloedverwanten haar verlangde te wreeken, zij hem altijd t'huis zouden vinden. Doch het lot dezer ongelukkige wekte niet genoeg belangstelling, om de stamgenooten tot wraak aantezetten. Grilligheid of edelmoedigheid van datzelfde Opperhoofd gaf eene geheel andere uitkomst aan een dergelijk geval, hetwelk kort daarna gebeurde. Eene andere zijner vrouwen liep met een' jongman weg, die buiten staat zijnde haar, zoo als zij het begeerde, te onderhouden, met haar naar

het

het dorp terugkeerde. Zij vertoonde zich daarop voor haren verschrikkelijken echtgenoot, en bad hem om vergeving. Deze ontbood den minnaar. Op het oogenblik dat de jongeling bevend den dood te gemoet zag, vroeg hen de bevelhebber op een' vriendelijken toon, of zij elkander nog beminden? Op beider verklaring, dat slechts behoefte, en geene verandering van genegenheid, hunne terugkomst had veroorzaakt, schonk hij de vrouw aan haren minnaar, met de milde huwelijksgift van drie paarden, en herstelde beiden in zijne gunst (*).

De *Indianen* waren thans vooral gesteld op strijdbijlen, en onze smids hadden geen oogenblik rust, waardoor wij een' schoonen voorraad veldvruchten opdeden. Wij hielden ons dan ook bezig, om dezelve te pellen.

Den 15. maakten wij gebruik van een' schoonen dag om alle onze *Indiaansche* geschenken en andere artikelen, vóór ons vertrek, te droogen te hangen. De Heer GARROW, een *Franschman*, die lang onder de *Ricaras* en *Mandans* gewoond heeft, verhaalde ons, hoe zij hunne groote koralen

(*) Mij dunkt, dat het onderscheid der handelwijze in beide gevallen menschkundig zeer wel optelossen is, zonder den *Indiaan* van grilligheid te beschuldigen. In het eerste geval *vertrouwde* de weggeloopene zijne edelmoedigheid niet, maar verschool zich bij haren Vader; hij meende dus het volle gebruik zijner Regten te mogen uitoefenen. In het tweede geval daarentegen zocht zij heul bij hem, en hem alléén, dien zij zoo gevoelig beleedigd had, en wiens gestrenge wraak zij kende; hij wilde dit vertrouwen beloonen. VERT.

len maken, eene kunst, welke men zegt, dat zij van eenige gevangenen der *Slang-Indianen* geleerd hebben, en die thans nog een geheim is, hetwelk zich tot eenige weinigen in de *Mandans* en *Ricaras* bepaalt. Zie hier de wijze van vervaardiging: Men neemt glas van onderscheidene kleuren, stampt het fijn en wascht het, tot dat elke soort van kleur, (die afzonderlijk gehouden wordt) het daarover heen gestorte water niet weer verwt. Alsdan rolt men eenige wel toebereide klei, met eene genoegzame hoeveelheid zand gemengd, om te beletten dat zij door de hette al te hard kan worden, en vervolgens met water tot eene soort van deeg gemaakt over de palm der hand, tot dezelve zoo dik wordt als de opening in de koraal het vereischt. Deze kleistokken worden dan overeind gezet, elk op een klein voetstuk of balletje van dezelfde stof, en omtrent eene ons gewigt; men verdeelt die over eene kleine aarden schotel, zet ze voor eenige minuten op het vuur, en neemt ze dan af om te bekoelen. Met een schopje, drie of vier duim lang, en op het einde van den steel afgepunt, wordt dan het natte fijngestampte glas in de palm der hand gelegd. Men maakt de koralen van eene langwerpige gedaante, en rolt ze om de kleistokjes, door deze kruisgewijs daarover heen te leggen, en langzaam heen en weder te rollen, tot dat alles volkomen glad is. Zoo men daaräan eenige andere kleur wil geven, maakt men met het puntige eind van het schopje eene opening in de koraal, en vult de

hol-

holte met gestampt glas van de verlangde kleur. Vervolgens plaatst men de stokken met de streng koralen weder op hunne voetstukken, en zet de schotel op heete kolen; daarna bedekt men dezelve met een' aarden pot, omtrent drie gallons (12 pinten) bevattende, en waarvan de opening op de schotel past. Deze pot is geheel gesloten, behalven eene kleine opening van boven; door welke men naar de koralen ziet. Daarop omringt men den pot tot boven toe met eene menigte fijne krul of zaagsel (*), en steekt dit aan brand. De vervaardiger ziet dan door het gaatje in den pot, tot dat de koralen eene hoogroode kleur aannemen, waarop een bleeker of witachtig rood volgt; of zij worden aan het boveneinde spits. Hierop neemt men het vuur weg, en laat den pot langzaam bekoelen. Ten laatste neemt men dien af, de koralen weg, en haalt de kleistokjes met eene elst of naald daaruit, waarop zij tot het gebruik geschikt zijn. Dergelijke koralen zijn sterk in trek bij de *Indianen*, en worden als oor- en hairringen, of ook somtijds als halsbanden gebruikt.

Onze *Minneterrie*-tolk, CHABONEAU, die blijkbaar door de *Engelschen* omgezet was, had zijn' onwil te kennen gegeven, om ons naar de Zuidzee te verzellen, anders dan op zekere voorwaarden,

(*) Het is mij onmogelijk, een' anderen zin te hechten aan de woorden: *a quantity of old dried wood, formed into a sort of dough or paste, is placed round the pot, so as almost to cover it.*

den, zoo als dat hij aan onze bevelen niet moest ondergeschikt zijn, en terug mogt keeren, wanneer het hem beliefde. Daar wij de oorzaak dier weifeling zeer wel doorzagen, en begrepen, dat het de bedoeling was, om ons te dwarsboomen, zeiden wij, dat deze voorwaarden onaannemelijk waren, en dat wij zijn' dienst niet langer behoefden. Hij was dus misnoegd heengegaan. Sedert echter had hij weder eene poging gedaan, om bij ons terug te komen, die wij alles behalve gretig aannamen; doch den 17. verzocht hij verschooning voor zijn ongeschikt gedrag; en nam aan, op denzelfden voet als de andere manschappen, mede te gaan, en den dienst waartenemen. Op deze voorwaarden namen wij hem weder in ons midden.

Den 18. hielden wij ons bezig met het oppakken onzer goederen, die wij in achten verdeelden, zoo dat elke dier verdeelingen iets van alles had; op dat, bij een of ander toeval, niet een of ander Artikel *geheel* mogt verloren gaan. Wij hoorden op dezen dag, dat de *Sioux* onlangs eene partij der *Assiniboins* en *Knistenaux* bij de *Assiniboin*-rivier aangetast, en vijftig man daarvan gedood hadden. Over 't geheel scheen alles een' nabijzijnden oorlog aantekondigen. Reeds twee troepen waren er van de *Minneterries* uitgetrokken, en een derde maakte zich tot den uittogt gereed. Er kwamen echter nog gedurig *Indianen* bij ons: een onder anderen met een ziek kind, wien wij eenige geneesmiddelen gaven.

Den

Den 20. waren de kano's voltooid; en vier derzelven naar de rivier afgeroeid, op een' afstand van anderhalve mijl van de timmerwerf. Den 21. werden de nog overige praauwen insgelijks derwaarts gehaald; en alle de manschap, behalven drie aangestelde bewakers, keerden naar de vesting weder. Kapt. CLARKE ontmoette op dezen terugweg, bij de hooge heuvelen, eene groote menigte puimsteen aan derzelver voet, zijden en kruinen, welke naar allen schijn in vroegere jaren door een' vuurberg was uitgeworpen. Hij nam van denzelven, als mede van de harde aarde proeven mede, en in den smeltöven smolt de harde aarde en werd verglaasd; de puimsteen smolt, en de hardsteen werd een verglaasde puimsteen.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Indiaansche wijze, om den buffel op het ijs aan te vallen. Optelling der geschenken, aan den President der Vereenigde Staten gezonden. — Bezoek van een Opperhoofd der Ricara's. — De Reizigers verlaten de legerplaats, en vervolgen hunne reis. — Beschrijving van den kleinen Missouri. — Verslag van de Assiniboins, *en hunne wijze van begraven. — Beschrijving der Wit-Aarde-Rivier, aan wier boorden men veel zout vindt. — Van de Geelsteen-Rivier. — Berigt van het land aan den zamenloop der Geelsteen- en Missouri-Rivieren, en van de verdere landstreeken, rivieren, kreeken, eilanden, enz.*

Wij bleven nog al bezoeken ontvangen, den 22. van de Heeren MACKENZIE en LAROCHE, die den volgenden dag afscheid namen, en daarop van den broeder van *Eénoog* met andere *Indianen*. Na twee schoone dagen, die op verscheidene winderige en benevelde gevolgd waren, hadden wij den 23. den eersten regen, die dezen winter nog gevallen was. Den 25 begon het ijs op verscheidene plaatsen te breken, zoodat onze kano's gevaar liepen, en wij dezelve naar de vesting slepen moes-

moesten. Den 27. was dit werk gedaan; de ijsgang bleef intusschen voortduren; het ijs stapelde zich op de banken en ondiepten opeen. Wij moesten groote zorg dragen, om de scheuren digt te stoppen, die zoo ligtelijk in het katoenhout komen. Eerst den 29. geraakte het ijs los, nadat de rivier in 24 uren elf duim gevallen was.

De laatste drie of vier dagen zagen wij weinig *Indianen*, daar zij thans bezig zijn, met den vlottenden buffel te vangen. In elke lente wordt namelijk, bij het losgaan der rivier, de omliggende vlakte in brand gestoken en de buffel daardoor verleid, om aan den overkant het jonge gras te zoeken, hetwelk onmiddelijk na den brand uitspruit. Bij het oversteken gebeurt het dan menigmaal, dat zij op eene losgaande ijsschots komen te drijven; alsdan kiezen de *Indianen* het gunstigste punt tot den aanval, en, naar mate de buffel nadert, schieten zij met verwonderlijke snelheid over het krakende ijs, terwijl zij somtijds op een stuk ijs van niet meer dan twee voet in 't vierkant springen. Het dier is natuurlijk op deze vreemde hoofdstof niet t'huis, en loopt dus verward en onzeker heen en weder, zoo dat het slechts weinig tegenstand kan bieden. De jager, hetzelve de doodwond gegeven hebbende, roeit met zijne ijsboot naar den oever, en brengt zijne buit in veiligheid.

In de laatste dagen van Maart, waarop het weder veranderlijk was, zagen wij verscheidene vlugten ganzen en eenden de rivier overvliegen.

gen. De rivier rees negen duimen, en het ijs stroomde den 30. sterk voorbij.

Op den 1 April 1805 hadden wij een onweder met hagel. De regen, waarmede het ook verzeld ging, was de eerste van belang sedert 15. October. Intusschen bragten wij alle onze vaartuigen te water. Op dezen dag doodden de *Mandans* eenëntwintig elanden, omtrent vijftien mijlen benedenwaarts, doch zij waren zoo mager, dat men ze naauwelijks gebruiken kon.

Op den 4. werden wij, na druk gepakt te hebben, gereed met onze doozen, waarïn zich de geschenken voor den President bevonden, die wij in de groote boot wilden terugzenden; namelijk een opgezette mannetjes- zoowel als wijfjes-antelope, met derzelver geraamten, een wezel, drie eekhorentjes van de Rotsgebergten, het geraamte van eenen wolf uit de grasvlakte (*prairie-wolf*), die van den witten en grijzen haas, een mannetjes- en wijfjes-das, of *holgravenden hond*, met het geraamte van het wijfje, twee grond-eekhorentjes (*), een' witten wezel, en de huid van eene *louseryia*, de horens van den bergram, of groothoorn (*big-horn*) (†), een paar groote elands-ho-

(*) Zie boven bl. 104.

(†) Is de *big-horn* de *ovis ammon?* Volgens den Serjant GASS, togtgenoot onzer Reizigers, is dit dier donker van kleur, behalve op den buik, en rondöm den middel, waar zij wit zijn. Zij hebben een fijn en zacht hair, en gelijken weinig naar een schaap, behalve op het hoofd, aan de hoornen en de voeten. Het hoorn van een derzelven was twee voeten lang, en vier voo-

horens, de horens en staart van het Zwartestaart-hert, en eene menigte onderscheidene huiden, zoo als van den rooden vos, den witten haas, den gelen beer, (ons door de *Sioux* gegeven): voorts een aantal kleedingsstukken der inboorlingen, onder anderen een gewaad van buffelvel, waarop men een gevecht ziet afgebeeld, voor acht jaren tusschen de *Sioux* en *Ricaras* tegen de *Mandans* en *Minneterries* geleverd, waarin de strijders zich te paard vertoonen. Men heeft voor eenige jaren veel onderzoek naar den oorsprong der oudste schilderkunst, en hare vroegste ontdekking gedaan: hoe hopeloos alle dergelijke nasporingen zijn, blijkt uit de gemelde bijzonderheid. Deze oorsprong is aan niets anders, dan aan eene der sterkste geneigdheden van het menschelijk hart haren oorsprong verschuldigd, aan de zucht om de trekken van eenen afwezigen of afgescheidenen Vriend, of de herinnering eener roemrijke daad te vereeuwigen; en, deze zucht verwarmt gelijkelijk de borst van den Barbaar en van den beschaafden mensch. Zulke schetsen, hoe ruw, hoe onvolmaakt, teekenen het heerschend karakter der wilde Natiën. Is deze volksaard onschuldig en vreedzaam, zoo bestaan de schilderijen doorgaans uit afbeeldingen hunner woonplaatsen, en geliefkoosde uitspanningen. Is de

voeten middellijns aan den wortel: die van een ander wogen 25 pond het paar. Zie *Quarterly Review Jan.* 1816. p. 334.

de stam daarentegen wreedaardig en ruw, zoo vertoont hij strijdbijlen, *scalpeer*-messen, boogen, pijlen, en al den toestel van vernieling. Voorts zonden wij nog: een' boog en pijlkoker der *Mandans;* tabakszaad der *Ricara's*, eene korenair van de *Mandans;* eindelijk eene doos met planten, eene met Insekten, en drie kistjes met een grondeekhorentje, eene hen uit de grasvlakten, en vier eksters, allen in leven.

Den 6. kwamen eenige *Mandans* ons berigt brengen van de komst eener bende *Ricara's* aan de overzijde der Rivier. Wij zonden onzen tolk, om naar de reden hunner komst te vragen, en des morgens van den 7. kwam hij met een Opperhoofd der *Ricara's*, en drie van dat Volk terug; eerstgemelde, wiens naam KAGOHWETO, of *Brave Raaf* is, bragt ons een' brief van den Heer TABEAU, met vermelding van den wensch der groote *Ricara*-hoofden om den President een bezoek te geven; voorts met verzoek, dat hij en vier van zijn volk bij 't afzakken in onze boot mogten plaats nemen, hetwelk wij toestonden, daar die schuit alsdan met vijftien man zou bezet zijn, en dus in staat, om zich tegen de *Sioux* te verdedigen. Na het overhandigen van den brief zeide hij, met tien oorlogsmannen door zijn Volk afgezonden te zijn, om zich bij de *Mandans* en *Minneterries* neêrtezetten; dat hij alle omliggende Natien als Vrienden beschouwde, behalve de *Sioux*, wier vervolging zij niet konden weêrstaan, en welke zij door vereeniging met die stammen

hoop-

hoopte tegentegaan. Voorts verzocht hij, na andermaal zijne genegenheid voor ons betuigd te hebben, onze bemiddeling en voorspraak bij de *Assiniboins*. Dit beloofden wij gaarne, en verzekerden hun van de bescherming van hunnen grooten Vader, die niet dulden zou, dat de *Sioux* goede gewéren hadden, of zijne brave kinderen benadeelden. Wij gaven hem vervolgens een' kleinen eerepenning, een getuigschrift van goed gedrag, eene rol tabak, en eenige *wampums*; met welken schat hij dan, weltevreden over zijn onthaal, de vesting verliet.

Na dus alle schikkingen gemaakt te hebben, verlieten wij de sterkte, omtrent ten vijf uren in den namiddag. Ons gezelschap bestond uit 32 personen, namelijk de Serjanten JOHN ORDWAY, NATHANIEL PRYOR, en PATRICK GASS; de tolken GEORGE DREWYER en TOUSSAINT CHABONEAU; voorts nog uit 24 personen, en de Vrouw van CHABONEAU met een jong kind, die ons onder de *Slang-Indianen* als tolk van veel nut kon zijn. Zij was zelve van dien stam, doch door de *Minneterries* in den oorlog gevangen, en vervolgens aan CHABONEAU verkocht, die haar opvoedde, en naderhand met haar trouwde. Ook reisde een der *Mandans* met ons, om een' vrede tusschen de *Slang-Indianen* en zijne landslieden te bewerken. Alle deze manschappen met de bagaadje werden tezamen in zes kleine booten, en twee groote praauwen geplaatst. Wij verlieten de sterkte met goed, aangenaam weder (hoezeer met een'

een' sterken N. W. wind,) en legerden ons, na vier mijlen gevaren te hebben, bijna tegenover het eerste dorp der *Mandans*. Te gelijk met ons zeilde de groote boot, met zeven soldaten, twee *Franschen*, en den Heer GRAVELINES als stuurman, in eene tegenovergestelde rigting, met onze geschenken en brieven naar de Vereenigde Staten (*).

Den 8. gingen wij over de *Mahaha*, aan den mond der *Mes-Rivier*, een' fraaijen stroom van omtrent 80 roeden wijd. Verder op bereikten wij het eiland, het welk Kapt. CLARKE den 30. October bezocht had, en het geen, even als de lage landen ten Noorden, wel van hout voorzien was. Van de punt van dit eiland leiden wij vierdehalve mijl af naar een' boschrijken uithoek ten Noorden, voorbij eene rotsige hoogte ten Zuiden; wij leiden in 't geheel veertien mijlen af. Een onzer booten ware bijna gezonken; wij behielden die echter, met verlies van een weinig beschuit en buskruid.

Den 9. voeren wij ten Zuiden eene laagte, bedekt met katoenhout, voorbij. Ten Noorden be-

(*) Zie hier de namen der manschappen die de ontdekkingen voortzetten: WILLIAM BRATTON, JOHN COLTER, J. COLLINS, P. CRUZATTE, R. FRAZIER, R. en J. FIELDS, G. GIBSON, S. GOODRICH, H. HALL, T. P. HOWARD, B. LAPAGE, F. LABICHE, H. MAC NEAL, J. POTTS, J. SHIELDS, G. SHANNON, J. B. THOMPSON, W. WERNER, A. WILLARD, R. WINDSOR, J. WHITEHOUSE, P. WISER, en de zwarte Knecht van Kapt. CLARKE, YORK.

bereikten wij een jagdleger der *Minneterries*, uit dertig hutten bestaande, en volgens gewoonte uit aarde en timmerhout zamengesteld. Ruim twee mijlen verder stroomt op dezelfde kant de Modder- (*Miry-*) kreek, omtrent tien mijlen breed, in den stroom; dit riviertje, in eenige meiren nabij de *Muis*-rivier ontspringende, loopt door schoone, effene en vruchtbare, doch houtelooze vlakten in eene nagenoeg Zuidwestelijke rigting; de oevers nabij deszelfs uitloop zijn aan weêrszijden van den *Missouri* steil en ruw. Drie mijlen hooger op ontmoetten wij de jagers. Zij hadden een perk gereed gemaakt, (zoo als boven beschreven is) en wachtten nu naar de terugkomst der antelopen. Dit dier, hetwelk zich in den herfst ter overwintering naar de *Zwartebergen* begeeft, waar het meer voedsel en berging voor de koude vindt, keert in de lente herwaarts terug, steekt den *Missouri* weder over, en zwerft in de vlakten ten Noorden. — Met deze lieden rookten wij eene pijp, en gingen vervolgens door schoone vlakten aan weêrszijden der rivier. De dag was heden zeer schoon, en wij leiden niet minder dan 23 en eene halve mijl af. De heuvelen, die wij voorbijvoeren, waren meer dan honderd voet hoog, en bestonden uit een mengsel van gele klei en zand, met verscheidene *horizontale* lagen van verkoold hout, naar steenkool zweemende, van een tot vijf voet diep, en op onderscheidene hoogten, sommigen zelfs van 80 voet boven het waterpas,

over

over den berg verspreid. De afgebrokene gedaante der heuvelen langs de rivier geeft alle blijken van uitgebrande vuurbergen; men ziet er eene groote menigte puimsteen en lava, of liever aarde, die eerst in den volkaan gekookt heeft, daaruit geworpen, en vervolgens verhard is, vooral daar, waar de heuvelen zich gebrokkeld, en door den regen en het smelten van den sneeuw uitgehold vertoonen. Eene groote menigte wilde ganzen (*brant*) vliegen de rivier op. Sommigen zijn volkomen wit, behalven de groote zwarte veêren van het eerste en tweede gewricht der vleugelen; en alle andere kenmerken komen met die der graauwe ganzen van deze soort overeen. Wij zagen ook een dier, 't welk in de aarde graaft, en met het grondeekhorentje volkomen overeenkomt, behalve dat het slechts een derde zoo groot is. Dit zal misschien het dier zijn, waarvan wij de woningen zoo menigmaal in de grasvlakten hebben opgemerkt, en welke veel overëenkomen met die der Salamanders in de zandheuvelen van *Zuid-Carolina* en *Georgien*; gelijk deze vertoont zich ook het bedoelde dier zelden boven den grond. Zie hier de inrigting dezer woningen. Men ziet een heuvel van lossen grond, (die omtrent tien of twaalf pond gewigt zal uitmaken) en die volkomen uitziet, als een omgekeerde potvol aarde; hoewel men niets ziet, waaruit die kon geworpen zijn. Wanneer men de aarde zachtjes wegruimt, zoo ontdekt men, dat dezelve in eenen kring

kring van omtrent anderhalve duim middellijns losser, en dus omgewroet is, hoewel men volstrekt geene opening ziet.

Terwijl wij hier vertoefden om te eten, ging de *Indiaansche* vrouw uit, en stak een' scherpen stok in de holen der muizen, die zich nabij eenig aangespoeld drijfhout bevonden. Zij bragt daaruit een aantal wilde artichokken te voorschijn, die de muizen bijeenzoeken, en in groote stapels ophoopen. De wortel is wit, eirond, van een tot drie duim lang, doorgaans zoo dik als een mansvinger; twee, vier, en somtijds zes wortelen zitten aan denzelfden stam. De smaak van den wortel zoowel als het voorkomen van den stam hebben veel van de *Jerusalemsche* Artichok: de laatste is echter veel grooter. Wij vingen een' grooten bever in onze val; en reeds begonnen ons de *moskieten* te hinderen.

Woensdag den 10. Het weder hield zich nog altijd zeer fraai. Thans strekte zich achter de heuvelen die den vloed zoomen, aan beide zijden van den *Missouri*, zoo verre het oog slechts kon reiken, eene vruchtbare onafgebrokene vlakte uit, zonder éénen enkelen boom of struik, uitgezonderd alléén op vochtige plaatsen, of op de steile afhellingen der heuvelen, waar zij voor de woede des vuurs beveiligd zijn. Op twaalf mijlen afstands bereikten wij een' brandenden heuvel, die veel sterken zwaveldamp opgaf. Ook de overige hoogten vertoonden, even als gister, blijken van onderaardsch vuur, en van kolen.

 Ten

Ten een uur bereikten wij drie *Franschen*, welke eenige weinige dagen voor ons de vesting verlaten hadden, om hier op de rivier bevers te vangen. Het scheen hun wel te gelukken; zij hadden er reeds twaalf betrapt, die fraaijer zijn dan eenige die wij nog gezien hebben. Het voornemen dier lieden was, ons tot aan de *Geelsteen*-rivier te verzellen, om dus tegen de *Assiniboins*, van welke zij een' aanval vreesden, beschermd te worden. Ten Z. W. was eene groote kromte in de rivier, die wij de *kleine kom* noemden. De lage gronden waren boschrijker dan naar gewoonte, en ook ruimer. De stroom vloeit tamelijk langzaam, althans niet sterker dan de *Ohio* bij hoog tij; ook de oevers zakken slechts weinig in, zoodat de scheepvaart hier, in vergelijking der beneden-rivier, veilig en gemakkelijk is. Wij konden negentiende half mijl afleggen, en ontmoetten op deze dagreis de sporen van een' grooten witten beer, eene kudde antelopen in de vlakten, en groote troepen ganzen en zwanen, die in groote menigte op het jonge gras in de lage vlakten neêrvielen. Wij schoten voorts een veldhoen (*prairie-hen*) en een' kalen adelaar, waarvan verscheidene nesten zich in de hooge katoenboomen verscholen. Twee elanden ontsnapten ons in de vlakte, maar onze oude vrienden, de *moskieten*, aan welke wij hun bezoek gaarne zouden geschonken hebben, begonnen zich weder zeer onwellevend aan ons optedringen.

Den 11. werden wij door de jagers zeer aange-

naam

naam met een damhert verrast, daar wij verscheidene dagen lang zonder versch vleesch geweest waren; vermits de onophoudelijke jagd het land tusschen hier en *Fort Mandan* van wild bijna uitgeput heeft. — Als een bewijs der ongemeen sterke en snelle afwisseling van het klimaat op deze hoogte kan dienen, dat in deze streken, waar nog voor twee maanden de *Thermometer* 14 graden onder nul gestaan had, thans (op 14 April) de hette zoo ondragelijk was, dat vele manschappen met geene kleederen aan 't lijf, dan om hun midden werkten, hetgeen te minder ongelegen kwam, daar zij op vele plaatsen door de ondiepe rivier moesten heenwaden. Wij namen ons nachtleger in een boschje van katoenhout. Het land gelijkt veel naar dat van daags te voren, doch op de rivierkanten, de banken, en de zijden der heuvelen, vindt men in nog al vrij aanzienlijke hoeveelheid eene witte stof op den grond verspreid, die smaakt gelijk een mengsel van keuken- en *Glaubers*-zout. Verscheidene bergstroomen aan den voet dezer heuvelen zijn met deze stof zóó doordrongen, dat het water een' onaangenamen smaak, zoo wel als eene buikzuiverende kracht heeft. — Den vorigen nacht ving een der *Franschen* eenen bever; wij schoten twee ganzen, en zagen eenige kraanvogels, de grootste soort namelijk van dat geslacht, die aan den *Missouri* en *Mississipi* gemeen, en volmaakt wit is, uitgezonderd de groote slagpennen aan de eerste gewrichten der vleugelen; deze zijn (even als boven van de wilde gan-

zen gemeld is) zwart. Eenige *Indianen* te paard aan de overzijde hielden wij voor *Minneterries*, doch konden hen wegens de wijde rivier niet beroepen.

Den 12. bereikten wij den *kleinen Missouri*, eene rivier, die zich aan de Zuidzijde in den grooten stroom ontlast, 1693 mijlen van deszelfs inloop in den *Mississippi*. Deze rivier ontspringt ten Westen der *Zwartebergen*, door de noordelijke punt waarvan zij zich, door steile regtstandige oevers heen, eenen naauwen weg heeft weten te banen, en snel daardoor heenstroomt; vervolgens in eene Noordoostelijke rigting den *Missouri* gaat opzoeken, door een afgebroken land met houtelooze hooge landen, terwijl de laagten wel voorzien zijn met katoenhout, olmen, kleine esschen, palm, en eene kleine wilgensoort, voorts roodhout, (somtijds roode- of poelwilg genaamd) eene soort van beziën en eene van kersen. In haren loop vloeit deze rivier den *Torteldnif-berg* (*Turtle-muntain*) voorbij, laat dien (naar men zegt) slechts twaalf of vijftien mijlen van haren mond eenigzins in het Z. ten W. liggen, zoo dat beide de *kleine Missouri-* en *Mes-rivieren* te verre naar het Zuidwesten geplaatst zijn. De val in den *Missouri* is niet gering, de breedte is aldaar 134 roeden, doch de grootste diepte niet meer dan derdehalf voet, en dit, bij de snelheid en de zandbanken gevoegd, maakt de scheepvaart moeijelijk behalve voor Kano's, die de rivier een aanzienlijk eind weegs kunnen opvaren. Aan haren mond,

en

en zoo ver wij zien konden van de heuvelen tusschen de twee rivieren, omtrent drie mijlen van de vereeniging af, is de landstreek zeer oneffen; de grond bestaat uit diep, rijk, donker leem, gemengd met een weinig fijn zand, en doorgaans met kort gras bedekt. In kleur, aard der bedding, en in het algemeen voorkomen gelijkt deze rivier zoo zeer naar den *Missouri*, dat men gelooven moet, dat de landen, welke zij besproeijen, met elkander in de gesteldheid van den grond veel overeenkomen. Van de dorpen der *Mandans* tot hier, is het land heuvelachtig, met hetzelfde voorkomen van *Glauber*-zout en verkoold hout; de lage grond is effen, zandig, en vooral met katoenhout en kleine esschen bedekt. Op eenigen afstand van de rivier heeft men mede uitgebreide vruchtbare vlakten, doch zonder hout of water. Wij vonden vele kleine uijen, die één voor één groeijen. De bol is eirond, wit, omtrent zoo groot als eene geweerkogel. Op een' naburigen heuvel is eene kleine cedersoort, die over de aarde heenkruipt, welke zij door hare digtheid bijna voor het oog verbergt, en somtijds in dezelve door hare talrijke wortelen binnendringt, terwijl zij van boven eene menigte spruiten uitschiet, die met het loof zelden hooger rijzen dan zes of acht duim: dit vormt alles te zamen eene altijd groene en keurige bladerkroon, welke die van den gewonen ceder nog overtreft, schoon geur en smaak dezelfde zijn.

Het wild bleef nog altijd schuw, zoodat een

wit konijn, twee bevers, één damhert, en één kale arend alles waren 't geen wij bekomen konden. Het schoone en warme weder, 't geen nog des morgens had aangehouden, werd des namiddags door eene onweêrsbui en windvlaag bekoeld.

Den 13. noemden wij eene kreek *Ajuin-kreek*, naar de menigte dier plant, die aan hare oevers groeijen. Dezelve is boven den mond slechts zestien roeden breed, doch ontlast meer water dan gewoonlijk met zulke beken het geval is. De geheele vlakte, die hij besproeit, is zonder hout, De *Missouri* zelve verbreedt zich aanmerkelijk vlak boven de vereeniging met den *kleinen Missouri*. Vlak op dat punt is hij slechts honderd roeden wijd, en zoo ondiep, dat men in *kano's* met polsstokken daarover heen kan zetten, terwijl dezelfde rivier, iets hooger, meer dan eene mijl breed is. Van de *Ajuin*-kreek kwamen wij bij eene andere, die wij vonden dat slechts de afloop was van een vijver of een meirtje, 't welk het oude bedde van den *Missouri* schijnt geweest te zijn. Aan de boorden van dit meir waren 43 hutten, nu en dan (zoo 't schijnt) het verblijf der *Assiniboins*, welke zich thans aan de rivier van dien naam onthouden. Wij noemden meir en kreek beiden naar de vele *ganzen* op hare oevers. Het is opmerkelijk, dat deze vogel hier zijn nest niet op den grond of de zandbanken, maar op hooge katoenboomen maakt. Eenige elanden en buffels werden gezien, doch buiten ons bereik;

doch

doch wij zagen sommige van het laatste diersoort, die bij den overtogt over het ijs doorgezakt, en thans door het losbrekende water naar strand gespoeld waren. De kaalhoofd-adelaars begonnen te vermenigvuldigen, alsmede de kleine of gewone sperwer, die ook in de meeste Vereenigde Staten zoo rijkelijk gevonden wordt. De vlakten zijn bedekt met troepen ganzen, onder anderen de boven vermelde witte met zwarte slagpennen, en graauwe; eene dezer troepen vloog de rivier opwaarts, en scheen, naar hunne vlugt te oordeelen, zeer veel verder naar het Noordwesten te vliegen. Wij schoten twee bij uitstek magere antelopen, en vingen den vorigen nacht twee bevers; de *Franschen*, die er zeven hadden buit gemaakt, oordeelden deze streeken voor meest geschikt tot de jagd van dat dier, en bleven dus achter. Des avonds legerden wij ons in eene schoone vlakte ten Noorden, dertig voet boven de rivier.

Den 14. vertrokken wij met heerlijk weder: een hond, zoo 't schijnt uit het verlatene leger der *Assiniboins* aan het meir, voegde zich bij ons. In eenige lage gronden, met timmerhout begroeid, die wij nu bereikten, zijn verscheidene onbewoonde hutten van olmtakken, en het overschot van twee pasverlatene legerplaatsen; naar de hoepels van kleine vaatjes, die wij daarin vonden, te oordeelen, kunnen deze plaatsen slechts aan *Assiniboins* behoord hebben, als die de eenige *Missouri-Indianen* zijn, welke sterken drank ge-

bruiken. Hierop zijn zij ook zoodanig gesteld, dat het de voorname reden is, waarom zij de *Engelschen* aan de *Assiniboin*-Rivier bezoeken; tegen vaatjes rum verruilen zij hun gedroogd en fijngestampt vleesch, hun vet, en de huiden van groote en kleine wolven, en kleine vossen. De gevaarlijke drank, ten koste van zulke onmisbare bezittingen verkregen, wordt door hunne vrienden en magen naar de legerplaats gebragt, en geeft weldrá tot dierlijke dronkenschap aanleiding, die zij zoo weinig als schandelijk beschouwen, dat de vrouwen en kinderen uitgenoodigd worden, om in buitensporigheid te wedijveren met hare mannen en vaders, die er roem op dragen, hoe dikwijls hunne behendigheid en vlugheid in 't jagen hun de middelen verschaft heeft, zich in den drank te buiten te gaan. Hierin, gelijk in alle hunne andere zeden en gewoonten, komen zij overeen met de *Sioux*, van welke zij ook afstammen. De handel met de *Assiniboins* en *Knistenaux* wordt door de *Britten* begunstigd, welke daardoor levensmiddelen bekomen, voor hunne terugreis van *Rainy-lake* (het *regenmeir*) naar de *Engelsche* rivier en het land der *Athabasky's*, waar zij overwinteren; want op die reis moet men ijlings een land door, hetwelk slechts weinig wild bezit. Wij vertoefden tot het middagëten nabij een groot dorp van grond-eekhorentjes, die wij opmerken dat in 't algemeen eene Zuidoostelijke afhelling verkiezen, schoon men hen ook somtijds in de vlakten ziet. Een eiland, hetwelk wij naar den

dag

dag onzer aankomst *Zondags-eiland* noemden, ligt in de nabijheid van twee kreken, die uit het Zuiden invallen. De grootste en opwaarts gelegene noemden wij naar onzen tolk, die hier verscheidene weken met eene partij *Indianen* gelegerd was, CHABONEAU's-kreek. Verder dan deze plaats was nimmer een Blanke doorgedrongen, uitgezonderd twee *Franschen*, een van welken, LAPAGE, zich bij ons bevond. Zij waren voorheen eenmaal verdwaald geraakt, en door een toeval eenige mijlen verder gekomen, schoon men niet bepalen kon hoe verre.

De *Assiniboins* hebben de rivier zoo onlangs verlaten, dat het wild schaars en schuw is. Een otter, een buffel, en een eland (de beide laatste bijna onbruikbaar) waren onze geheele buit; men zag twee witte beeren, en eene muskusrot die de Rivier over zwom. De stroom blijft op den duur breed, en omtrent zoo snel als de gewone loop van den *Ohio*. De lage gronden zijn uitgestrekt, en waar vocht is, vindt men ook timmerhout. Het hooge land daarentegen is zonder boomen, en op sommige plaatsen schijnt het, als of geheele massa's van eenige morgen land naar beneden gezakt waren. Nog telkens doen zich blijken van zouten, steenkolen, zwavel, en andere volkanieke stoffen op, zoo als verbrande heuvelen en puimsteen, ook een water met de kleur van sterke loog, den smaak van *Glauber's*-zout, en eene ligte bijvoeging van aluin. In de vlakte liepen eene menigte ganzen en eksters; de

laatste bouwen hare nesten omtrent zoo als de merels, in boomen, en zamengesteld van stukjes hout, bladeren en gras, zijnde aan den top open. Het ei is blaauwachtig bruin, en roodachtig gespikkeld. Wij vingen ook een' grooten katuil, naar dien der Vereenigde-Staten gelijkende, doch harder van klaauwen en sterker met veêren voorzien. Op de heuvelen zijn vele geurige kruiden, die in smaak, reuk, en uitzigt naar salie, hyzop, alsem, jenever- en dwergcederboom gelijken; ook eene plant omtrent twee of drie voet hoog, in reuk en smaak naar de kamfer zweemende; en nog eene van dezelfde grootte, met een lang, naauw, effen en zacht blad, aangenaam van geur en smaak, en eene lievelingsspijs der antelopen, wier hals dikwijls een' aangenamen reuk van zich geeft, door tegen dit gewas te wrijven.

Den 15. Kapt. CLARKE, die omtrent negen mijlen noordwaarts de rivier afging, bereikte de hooge gronden, mede effene en houtelooze vlakten; hier bespeurden wij een aantal bergwateren, die van de heuvelen noordoostwaarts, en waarschijnlijk in de *Muis-Rivier* uitvloeijen, eene tak der *Assiniboin*, die volgens *Indiaansche* berigten te dezer plaatse zeer digt den *Missouri* nadert. Even als alle andere beken hieromstreeks zijn deze wateren met steenzout doortrokken, en dus niet drinkbaar. De Kapitein zag ook de overblijfsels van verscheidene legerplaatsen der *Assiniboins*. Aan beide zijden der Rivier zijn de lage gronden hier uitgebreid, vlak en vruchtbaar. In een vij-

ver-

vertje aan de Noordzijde hoorden wij voor het eerst in dit jaargetij het gekwaak der kikvorschen. Er zijn in deze ruime vlakten zeer vele ganzen, en vele korhanen, of veldhoenderen (*prairie-hen*) zoo als de handelaars der N. W. Maatschappij dezelve noemen. Het geroep van het mannetje zweemt veel naar dat van den koekoek, en is gedeeltelijk ook aan het wijfje in de vlugt eigen. Nog maakt het mannetje onder 't vliegen een trommelend geluid, doch niet zoo sterk als de faizant. In de lage landen waren damherten, elanden, en geiten, en op de zandgronden buffels, doch buitengewoon schuw. Wij zagen ook een' zwarten, en twee witte beeren. Eene kleine kreek, twintig ellen breed, noemden wij *Geiteperk* (*Goatpen-*) kreek, naar zulk een perk, hetwelk de kreek opwaarts gevonden werd, en, zoo wij dachten, door de *Assiniboins* verlaten was. Het water dezer kreek is met minerale zouten bezwangerd.

Den volgenden dag (16.) vertoonde het land ons dezelfde afwisseling van lage weilanden langs de rivier, eene rei heuvelen op den afstand van weinige mijlen, en achter dezelve hooge en vruchtbare landen; doch het timmerhout wordt menigvuldiger; dezelfde *minerale* voortbrengselen doen zich op, die wij gewoonlijk bespeurden, en op dezen dag vonden wij verscheidene steenen, die naar allen aanschijn te voren hout waren, eerst verkoold, en dan versteend door het water van den *Missouri*, hetwelk dezelfde uitwerking doet

op

op verscheidene stoffen uit het plantenrijk. Men heeft inderdaad grond om te vermoeden, dat de lagen steenkolen in de heuvelen gedeeltelijk door een' onderaardschen brand verteerd zijn geworden. Overal toch, waar zich de kenmerken van dien brand in de heuvelen vertoonen, is de steenkool schaars; en waar men in de nabijheid de lagen van verbrande aarde vindt, ligt de kool met het zand en de zwavelachtige stoffe welke die doorgaans verzelt, volkomen op dezelfde hoogte, en ook bijna van dezelfde dikte met die beddingen. Ganzen waren weder menigvuldig; niet zoo talrijk waren de eendvogels, die vooräl uit wilde en blaauwstaarten bestonden. Men bespeurde ook vele buffels, elanden, en damherten, en in het houtgewas der lage streeken zeer vele verlatene wespennesten.

Den 17. April konden wij bij schoon weder, en een' gunstigen wind het grootste gedeelte van den weg al zeilende afleggen. Het uitzigt op het land was even als gister, doch de verbrande heuvelen waren talrijker, en leverden ruimen overvloed van lava en puimsteen op; van laatstgemelden zwommen eenige stukken op de rivier, even als aan den *kleinen Missouri*. Onder het geboomte ziet men overäl verlatene en vervallene legerplaatsen der *Assiniboins*. Wij zijn omringd van het gewone wild dezer streken, waaronder wij nu ook eenige wolven bespeurden. Niets vonden onze lieden zoo smakelijk, dan bevervleesch; wij vingen heden drie dezer dieren. Eenige sporen

van

van *Indianen*, die vierentwintig uren te voren hier moesten voorbijgetrokken zijn, schenen aan een' troep *Assiniboins* te behooren, die van den oorlog tegen de bewoners der *rotsbergen* wederkeerden.

Een harde wind uit den N. W. hield ons op den 18. vier uren tegen.. In de rijke vlakten (die nog steeds het gewone uitzigt opleverden) zagen wij eene soort van erwt met eene thans bloeijende gele bloem; blad en stam zijn even als de gewone. Zij klimt zelden hooger dan zes duim, en is eene jaarplant. Op de rozenstruiken zagen wij veel hair van een' gister door ons geschotenen buffel; de zon had hetzelve volkomen wit gebleekt, en het was fijner, zachter en zijdeachtiger, dan schapenwol, waarnaar het voor 't overige veel geleek. Het was omtrent twee duim lang, dik, en zou vijf pond wol hebben opgeleverd, waarvan men ongetwijfeld uitmuntend laken had kunnen vervaardigen. Onze buit bestond heden in eenige ganzen, een eland, een damhert en een bever. De bevers zijn aan dit gedeelte van den *Missouri* talrijker, grooter, vetter, ruiger van vel en donkerder van kleur dan wij tot nu toe eenige gezien hadden. Hunne lievelingskost schijnt de schors der katoenboomen en wilgen te zijn, daar wij geene andere boomsoort gezien hebben, die zij aantreffen. De gemelde boomen, schoon van 20 duim middellijns, kaauwen zij tot den grond af. Op de heuvelen ontdekten wij aanzienlijken voor-

voorraad van dwergjeneverboomen, die zelden hooger groeijen dan drie voet.

Den 19. konden wij wegens den hevigen wind niet voortkomen. Deze bedaarde op den 20. zoo weinig, dat wij naauwelijks eene mijl in het uur konden afleggen; daarenboven viel de oever in, toen wij afvoeren, en had bijna een onzer kano's verpletterd. De plotselijke windvlagen werden ook zoo gevaarlijk voor de kleine booten, dat wij onder eenige wilgen aan de noordzijde overnachten moesten, en niet meer dan zevendehalve mijl konden afleggen. In het wandelen door de naburige vlakten vonden wij een' schoonen vruchtbaren grond, bedekt met katoenboomen, eenige palm, esschen, roode olmen, en kreupelbosch van wilgen, rozestruiken, kamperfoelie, kruisbeziën, aalbessen, en sorbenboomen; ook langs den voet der heuvelen eene menigte hysop. Onze jagers bezorgden ons elanden en damherten, twee thans zeer magere diersoorten, en zes vette en smakelijke bevers. Langs de vlakte waren ook eenige *Indiaansche* legerplaatsen; bij eene van dezelve was eene omtrent zeven voet hooge stellaadje, en daarop twee sleden met haar tuig, onder welke het lijk eener Vrouw lag, zorgvuldig in verscheidene buffelhuiden gewikkeld; digt daarbij een zak van buffelsvel, bevattende een paar winterschoenen, rood en blaauw blanketsel, beversklaauwen, schrappers om huiden te bereiden, eenige gedroogde wortelen, bossen zoet gras,

en

en een weinig *Mandansche* tabak. Deze zaken (*) zoowel als het lijk zelve, waren zekerlijk bij toeval van de stellaadje afgevallen, waarop het de gewoonte is, dezelve te plaatsen. Op een' kleinen afstand was het overschot van een' hond, welke gewis, volgens het *Indiaansche* gebruik, aan zijne gebiedster was opgeofferd, na haar lijk in de slede naar de begraafplaats getrokken te hebben.

Den 21. rijpte het sterk in den nacht; en des morgens was het koud. In deze van menschen geheel eenzame landstreek zijn ontzettende groote troepen der reeds meermalen genoemde dieren en gevogelten; wij schoten drie damherten en vier buffelkalven, die in smaak het heerlijkste rundvleesch evenaren; voorts nog twee bevers, en een' otter. Op dezen dag bereikten wij den mond der *Witte-Aarde*-Rivier, die uit het Noorden komt. Eer dezelve aan de lage gronden bij den *Missisippi* komt, is het eene schoone rivier, zestig roeden breed, diep en bevaarbaar, doch bij den uitloop zoodanig door het slib aan den *Missouri* belemmerd, dat de watersleuf aldaar slechts tien roeden wijd is. De loop is, zooverre wij aan de naburige heuvelen bespeuren konden, bijna vlak uit het Noorden, door eene schoone, en vruchtbare vallei, die echter boomen noch struiken van eenig belang heeft.

Den

(*) Ongetwijfeld was dit alles hier, volgens het doorgaande gevoelen der wilde Volken, voor het gebruik van den Overledenen in de andere wereld bestemd. VERT.

Den 22. namen eenigen van ons volk de *Witte-Aarde*-Rivier in eene wandeling op. Deze vloed nadert hier, op vier mijlen afstands van zijnen uitloop, zeer digt den *Missouri*, en bevat meer water dan stroomen van dezelfde grootte in dit jaargetij; de oevers zijn tien of twaalf voet hoog, steil, en het water veel helderder dan dat van den *Missouri*. De zouten, aan laatstgemelden stroom zoo algemeen, bedekken hier den grond volkomen, zoo dat dezelve naar witte aarde gelijkt, waarvan de rivier dan ook den naam zal ontleend hebben. Het land, door 't welk deze rivier loopt, is effen en zonder houtgewas. Zij is bijna bevaarbaar tot haren oorsprong, die niet ver is van die der *Saskaskawan*, en wanneer wij de grootte en den loop nagaan, is het waarschijnlijk dat zij zich tot den vijftigsten graad Noorderbreedte uitstrekt.

Iets verder was een lage grond ten Zuiden met katoenhout en konijnenbeziën bedekt. De heuvelen van den *Missouri* vertoonen bij deze plaats groote onregelmatige, afgebrokene rots- en steenstukken, waarvan sommigen, hoewel tweehonderd voet boven de rivier, in vroegere tijden aan deszelfs invloed schijnen onderhevig geweest te zijn, daar de schuring van het water dezelve blijkbaar glad heeft geslepen. Deze steenstukken bestaan uit witten en graauwen graniet, uit broozen zwarten rots-, uit vuur- kalk- en hardsteen, eenige weinige stukken voortreffelijke keijen, en hier en daar uit lagen van een zwarten steen, in de ge-

daan-

daante van versteend hout, die goede slijpsteenen oplevert. De gewone verschijnselen van verkoold hout, steenkool en puimsteen blijven nog aanhouden. De steenkool is beter, en geeft een warm en gestadig vuur met zeer weinig rook of vlam. De buffels zijn hier niet zoo schuw als de overige dieren, zij laten ons tot op honderd roeden afstands bij zich komen eer zij vlugten; en houden dan na een' zeer korten loop weder stil om te grazen. De wolven vervolgden heden eene kudde buffels, en vingen ten laatste een kalf, hetwelk de overigen niet kon bijhouden; de moeders verweerden bij die gelegenheid hare jongen zoo lang zij met de overige kudde konden medevlugten, doch zelden keeren zij, al ware 't nog zoo kort, terug om de jongen te zoeken.

Den 23. ten negen ure werd de wind zoo sterk dat de booten in gevaar kwamen van omteslaan; wij moesten dus tot omtrent vijf uren in den namiddag eene veilige schuilplaats zoeken, waar wij, toen de wind een weinig bedaarde, noordwaarts opvoeren. Onze jagers bragten ons een buffelkalf en drie zwartstaarte damherten. Het houtgewas wordt menigvuldiger langs de rivier.

Den 24. moesten wij om den geweldigen wind den ganschen dag stil liggen; en niettegenstaande wij door hoog geboomte beschermd waren, deed de onstuimige rivier nogtans vele artikelen nat worden. Onze buit bestond heden in vier damherten, twee elanden, en eenige kleine jonge wolven. Ons volk was grootelijks geplaagd met zere

oogen, waarschijnlijk door de geweldige menigte zand, in zulke dikke wolken van de zandbank oprijzende, dat wij vaak de overzijde der rivier niet zien kunnen. Deze zanddeeltjes zijn zoo fijn en ligt, dat zij mijlen verre als eene dikke wolkkolom in de lucht drijven, en zoo doordringend, dat het zand nergens kan worden buitengesloten, en wij het dus in groote menigte moeten opeten, indrinken en inademen. Aan dezelfde oorzaak schrijven wij het toe, dat een onzer horólogien, hoewel met dubbele en digte kassen voorzien, zonder eenige hapering in het werk, die wij bij mogelijkheid ontdekken kunnen, niet meer dan eenige minuten loopt zonder stilteståan.

Den 25. was het zoo koud, dat het water op de rivieren bevroor, naarmate wij voortroeiden, en tegen tien uur moesten wij wegens den fellen wind bijleggen. Dit, en de berigten onzer jagers van den krommen loop der rivier, deden ons vermoeden, dat wij niet verre meer van de *Geelsteen*-rivier af waren. Om dan zoo weinig tijd te verliezen als mogelijk, besloot kapt. LEWIS over land dien vloed te gaan opzoeken, en de noodige opmerkingen te maken, zoodat wij dadelijk konden voortreizen nadat de booten zich bij hem zouden gevoegd hebben. Hij stak des morgens ten elf uur met vier man naar de zuidzijde over, en voegde zich den volgenden middag aan den zamenloop der *Missouri-* en *Geelsteen*-rivieren weder bij ons.

Hij was de heuvelen acht mijlen langs getrokken;

ken; van daar spreiden zich de ruime vlakten tusschen de beide genoemde stroomen uit, hier en daar langs de oevers met houtgewas afgewisseld, verfraaid door de onregelmatige kronkelwegen der beide rivieren, en verlevendigd door groote kudden buffels, damherten, elanden en antelopen. De vereeniging der beide watermassa's school weg achter 't hout, maar de *Geelsteen* zelve was slechts twee mijlen ten zuiden. Het gedierte (alleen de herten uitgezonderd, die naar het bosch vloden) was in deze misschien nooit door menschen betredene oorden zoo weinig schuw, dat de elanden, antelopen en buffels hen gerust lieten naderen, en somtijds eene poos tijd navolgden. De grond is aan de lagere zijde van den *Geelsteen* nabij deszelfs uitloop plat, en schijnt omtrent eene mijl ver aan overstrooming blootgesteld, terwijl het punt van vereeniging en de overzijde van den *Missouri* de gewone hoogte van tien tot achtrien voet boven het water hebben; en dus niet overstroomd worden. Er is meer hoogopgaand geboomte in de nabijheid dezer plaats, en aan den *Missouri*, benedenwaarts tot aan de *Witaarde*-rivier, dan ergens aan deze zijde der *Chayenne*-rivier. Dit hout bestaat meest uit katoenboomen, met eenige weinige olmen, esschen, en palm. Op de zandbanken en langs den vloed groeit de smalgebladerde wilg; in de nabij gelegene laagten zijn drie of vier voet hooge rozenstruiken en ander kreupelhout.

De hoogere vlakten liggen of onmiddelijk aan

de rivier, in welk geval zij algemeen hoogopgaand geboomte en kreupelhout hebben gelijk in de naburige vlakten, met bijvoeging van den breedgebladerden wilg, kruisbezïen, zure kersen, purperen aalbezïen, en kamperfoelie; of tusschen de lage gronden en de heuvelen, en voor het meerendeel zonder bosch of plant, met uitzondering van zeer velen wilden *hyssop*. Deze plant rijst omtrent twee voet hoog, en is, gelijk de wilg aan de banken, het geliefkoosde voedsel der buffels, elanden, herten, stekelvarkens, hazen, konijnen, en korhanen.

De *Geelsteen*-rivier (*Fr. Roche jaune*, *Eng. Yellowstone-River*) ontspringt volgens de berigten der *Indianen* in de *Rotsbergen*, nabij den oorsprong der *Missouri* en *Platte*, en kan bijna tot de bron toe in kano's bevaren worden. Eerst loopt zij door een bergachtig, doch op vele plaatsen vruchtbaar en houtrijk land, daarop doorstroomt zij eene rijke en schoone streek, waar valleijen en grasvelden elkander afwisselen, en hout en water in overvloed zijn; tot men bij de *Missouri* opene weilanden en lage velden treft, die aan de oevers genoegzaam houtgewas hebben. In het gebergte stroomt zij zeer snel, doch in de twee andere gedeelten van haren loop is deze veel langzamer dan die van den *Missouri*, met wien zij overigens door haar troebel water overeenkomt, hetwelk echter minder zetsel heeft. Bij den uitloop is de strooming met zandbanken belemmerd; bij een groot houtrijk eiland

valt

valt eene kreek ten zuidoosten in de rivier boven eene hooge klip, waarin verscheidene steenkoolbeddingen zich bevinden. In de vlakte loopen verscheidene schapen met groote hoornen, (*big-horn-animals*) doch waren te schuw om te grijpen. De bedding der *Geelsteen*-rivier bestaat, gelijk wij aan den uitloop bespeurden, alleen uit zand en modder, zonder eenigen steen. Vlak boven den zamenloop maten wij de twee stroomen, en vonden de bedding van den *Missouri* 520 roeden breed (het water alleen 330) met een diep kanaal, terwijl de *Yellowstone*, met insluiting der zandbank, eene bedding van 858 roeden, en daarvan 297 roeden met water gevuld had. Het diepst gedeelte van het kanaal is twaalf voet, doch de rivier is thans vallende, en schijnt nagenoeg hare zomerhoogte bereikt te hebben.

Den 27. verlieten wij den mond der *Geelsteen*-rivier. Van dit punt strekt zich een bosch eene mijl ver uit, waar de rivieren reeds 250 roeden verwijderd zijn; hier begint eene schoone lage vlakte, die zich verbreedt naarmate de stroomen van elkander wijken, en, eene halve mijl van den *Missouri*, tot 12 voet boven deszelfs bedding verrijst; de boorden der rivier zijn slechts weinig duimen boven het waterpas, en waar deze de hoogere vlakte bereiken, is een kanaal van 60 of 70 roeden breed, waardoor een gedeelte van den *Missouri*, tijdens deszelfs grootste hoogte, naar den *Yellowstone* heenstroomt. Derdehalve mijl boven

ven de vereeniging, en tusschen de hooge en lage vlakte, is een meirtje van 200 roeden breed, hetwelk eene mijl ver gelijk met den *Missouri* loopt. Het lager punt van het zelve, omtrent 400 roeden van den *Missouri* en 800 van den *Geelsteen*, heeft eene bij uitstek geschikte plaats voor eene vestiging ten behoeve des handels, en wel op de hooge vlakte, die zich drie mijlen in de breedte, en zeven of acht in de lengte, langs den *Geelsteen* uitstrekt, en aldaar door uitgestrekt houtgewas omschreven wordt. Tot het bouwen levert het vereenigingspunt der beide rivieren genoegzaam kalksteen op, wel in geene geregelde beddingen, maar in groote ongeregelde *massa's* van eene ligte kleur, en waarschijnlijk van een voortreffelijke hoedanigheid. Dat het wild zoowel overvloedig als bijzonder mak is, hebben wij reeds gezien. De hoogte van het bedoelde punt maakt het verkieselijk boven dat aan den zamenloop der rivieren, door wier steeds veranderde beddingen eene vestiging aldaar aan overstrooming zou blootstaan. Eenige mijlen verder dan de hooge vlakte is boschland en heuvelen. Ten Noorden is het land hooger en minder met bosch bedekt.

De reeds vroeger opgemerkte menigte van doode buffels, die wij ook hier langs den oever vonden, en die ten deele reeds door de wolven verteerd waren, schijnt niet alleen aan eene ongelukkige poging, om den stroom overtesteken, maar ook aan vermoeidheid, die hen belette verder te ko-

komen, en dus van honger deed sterven, te moeten worden toegeschreven. Ganzen en kale adelaars zijn hier ook in overvloed; de nesten dezer laatsten vindt men altijd bij die van twee of drie eksters, hunne onafscheidelijke medgezellen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Ongewone verschijning van zout. Geduchte eigenschappen van den witten beer. Ongewone taaiheid van het leven in den bruinen beer, en moeijelijke ontsnapping van eenen der onzen uit deszelfs magt. De stekelvarkens- (Porcupine) Rivier. Schoon uitzigt op het aangrenzende land. Verbazende hoeveelheid wild. De Melkrivier; de groote drooge rivier, en andere zeldzame hoedanigheden; de Mosselschelprivier.

Den 28. ontmoetten wij meestal hoogten, gedeeltelijk van eene witte, gedeeltelijk van eene roode kleur, met de gewone verschijnselen van delfstoffen, en ook eenige *volkanieke* heuvelen, doch zonder puimsteen: het zout is overvloediger dan gewoonlijk, de oevers en zandbanken zijn als 't ware met eene ijskorst bedekt. De lage gronden zijn vruchtbaar, ten deele met houtgewas bezet, doch niet zoo ruim als voor eenige dagen. De bosschen zijn thans groen, maar de vlakten en weiden minder dan benedenwaarts. Wij ontmoetten dezen dag twee bijna drooge rivierbeddingen, of van de naburige heuvelen afzakkende. Op den afstand van 18 mijlen maakt de *Missouri* eene aanzienlijke kromte naar het Z. O. Het wild, vooral het gewone en zwartstaarte damhert,

hert, het eland, de buffels, de antelope, de bruine beer, de bevers, en ganzen zijn zeer algemeen. De bevers hebben groote verwoestingen onder de boomen aangerigt, van welken zij er een', van bijna drie voet middellijns, geheel doorknaagd hadden."

Den 29. gingen wij tijdig met een' gematigden wind op reis. Kapt. LEWIS, die met eenen jager aan wal was, ontmoette omstreeks acht uren twee witte beeren. Van de kracht en woestheid van dit dier hadden de *Indianen* ons vreesselijke beschrijvingen gegeven. Zij tasten dezelve nooit aan dan in troepen van zes of acht personen, en worden zelfs dan nog dikwerf met verlies van een of meer van dit getal afgeslagen. Daar zij geene andere wapenen hebben dan boogen, pijlen, en de slechte geweren met welke de jagers hen voorzien, zoo moeten zij zeer digt tot den beer naderen; en zijn bij een schot in het grootste levensgevaar, daar geene wond doodelijk is, dan door het hoofd of het hart. De beer valt op zijn' man aan, liever dan dien te ontwijken, en zoo groot is de schrik dien hij inboezemt, dat de *Indianen* die op de jagd tegen hem uitgaan, zich zelve beschilderen, en alle de bijgeloovige plegtigheden volbrengen, die bij eenen oorlog gebruikelijk zijn. Tot hiertoe hadden wij in deze dieren geen' bijzonderen lust bespeurd, om ons te ontmoeten; maar schoon het gevaar voor een' bekwamen scherpschutter veel minder is, dan voor de *Indianen*, blijft nogtans de witte beer altijd een vreesselijk dier. Bij de nadering tot deze

twee brandden kapt. LEWIS en de jager te gelijk los, en ieder kwetste een' beer; de een ontsnapte, maar de ander keerde zich om naar den Kapitein, en vervolgde hem zeventig of tachtig roeden verre; doch zwaar gekwetst zijnde, kon hij niet snel genoeg loopen, om kapt. LEWIS te beletten, andermaal te laden en op hem af te schieten, en door een derde schot van den jager werd hij geheel ter neêrgeveld. Dit beest was een nog niet geheel volwassen mannetje, hetwelk nogtans reeds omstreeks drie honderd pond woog. De beenen zijn een weinig langer dan van den zwarten beer, de klaauwen zijn veel grooter en langer. De teelballen staan veel meer voorwaarts, en zijn elk afzonderlijk geplaatst, wel op twee tot vier duim afstands, terwijl die van den zwarten beer achterwaarts tusschen de dijen, en bijeengevoegd *zijn* gelijk die van den hond. De kleur van den witten beer beantwoordt niet volkomen aan den naam, dezelve is veeleer geelachtig bruin; de oogen zijn klein, zwart, en doordringend, het voorste gedeelte der voorpooten nabij den voet is gewoonlijk zwart, en de pels is fraaijer en dikker dan van den zwarten beer; ook is hij woedender, en vooral merkwaardig door de zware wonden, die hij bekomen kan zonder te sterven.

Behalve het reeds meergenoemde onschadelijke wild, hetwelk ons nog in geheele troepen bleef omringen, werden de wolven hier ook talrijker, en maakten geduchte verwoestingen onder deze vreedzame bewoners der woestijne. De heuvelen

zijn

zijn hier veel ruwer en hooger, en hangen bijna over den oever heen. De steenkoolbeddingen worden uitgestrekter dan wij tot hiertoe gezien hadden, zijnde op sommige plaatsen wel zes voet dik; de beddingen *volkanieke* aarde loopen nog altijd n[illegible]t die der kolen gelijk. Een stroom, dien wij *Martha's*-rivier noemden, valt ten Noorden in de rivier, is omtrent vijftig roeden breed, met water voor vijftien roeden. De oevers zijn steil, doch niet hoog, en de bedding voornamelijk van modder. Kapt. CLARKE, die dezen vloed drie mijlen verre opvoer, vond dat zijne breedte bij eene zachte strooming dezelfde bleef, en de rigting uit het Noorden, 30 gr. west, door eene uitgebreide, vruchtbare en schoone, maar geheel boomlooze vlakte. Het water is helder, en heeft eene gele bruinachtige tint. Aan den *Missouri* verwijderden zich de hooge landen van de rivier, en lieten eene vallei van zeven of acht mijlen breed tusschen beiden.

Den 30. Junij moesten wij ons door eene menigte kromten der rivier, en tusschen zandeilanden en banken heenwerken. De laagten zijn groot en vruchtbaar, maar weinig met geboomte voorzien; en dit weinige is nog katoenhout, dat zeer slecht tot timmeren geschikt is, als zijnde te klein voor planken, dood aan den top, en ongezond in het midden van den stam. Wij voeren eenige oude hutten van drijfhout voorbij, die in langen tijd niet schijnen bewoond te zijn geweest. Het wild bleef overvloedig; wij schoten den grootsten

sten mannelijken eland, dien wij nog gezien hadden; hij bedroeg vijf voet drie duim van de punt der hoef tot den top van de schouder. De antelopen zijn nog mager, en de wijfjes met jong; dit dier, hoe snel ook en scherp van gezigt, is doorgaans het slagtoffer zijner nieuwsgierigheid. Wanneer zij het eerst den jager zien, loopen zij voort met geweldige drift; doch wanneer deze zich dan op den grond legt, en den arm, den voet, of ook zijnen hoed opligt, keert de antelope op een' kleinen draf terug, om te zien wat dit is. Somtijds gaat en keert het dier twee of driemalen, tot het onder bereik van den jager komt, en als dan is het verloren. Zoo verlaten zij ook menigmalen de kudde, om naar de wolven te gaan zien, die zich op den grond uitstrekken; wanneer de antelope in het eerst nog verschrikt is, om genoegzaam te naderen, herhalen de wolven dezelfde kunstgreep, en lossen vaak elkander af, tot zij het schichtige, maar nieuwsgierige dier van de kudde hebben afgetroond, en het als dan betrappen. Doorgaans echter worden zij de prooi der wolven bij het overzetten van rivieren, want, hoe snel ook ter been, zijn zij nogtans slechte zwemmers.

Den 1. Mei noodzaakte ons een geweldige wind, na eene korte vaart, in een' lagen grond met katoenhout bedekt te vertoeven, daar een der kano's van ons gescheiden was, en uit hoofde der hooggaande vloeden niet over kon steken. Het land in de rondte was aangenamer dan sedert eeni-

eenige dagen, de heuvels lager, de lage vlakten ruimer en boschrijker, vooral bezet met katoenhout, en, wat het kleinere geboomte aangaat, met lage wilgen op de zandbanken, roode en bleedbladerige wilgen en rozenstruiken; terwijl daarentegen het hooge land aan weerszijden eene groote vlakte zonder hout is, schoon de grond een zwarte, vette, en zachte klei zij. Onze buit bestond in een' buffel, een eland, eene geit, twee bevers, en eene soort van plevier. — Den 2. vertoonde zich een zonderling schouwspel. Het sneeuwde van den vroegen morgen tot tien uren, zoodat de grond een duim hoog met sneeuw bedekt lag, hetwelk met den omringenden, reeds zeer ver gevorderden groei van het plantenrijk een treffend contrast opleverde; reeds toch waren eenige bloemen uitgebot, en de katoenbladen zoo groot als een *dollar*. De grond bleef over 't algemeen van denzelfden aard. Onder het wild, heden door ons gedood, bevonden zich drie bevers, die zeer mak waren, daar zij nog nimmer een' jager gezien hadden; wanneer anders de jagers hen vervolgen, verlaten zij den geheelen dag hunne hutten niet. Dit dier is in onzen smaak eene groote lekkernij, vooral de staart, die, gekookt zijnde, naar kabeljaauw smaakt, en doorgaans een rijkelijk maal aan twee personen verschaft. Een der jagers vond, in 't voorbij varen van eene oude *Indiaansche* legerplaats, verscheidene ellen laken van eene scharlakenkleur, aan een' boomtak opgehangen door de

As-

Assiniboins, als een offer aan hunne Godheid, volgens het gebruik van dat volk, hetwelk aan alle *Indianen* van den *Missouri* gemeen is. Zoo ontmoetten wij 's anderendaags een' hoop struiken omtrent 30 voet hoog, en 10 of 12 middellijns, als een takkebos zamengebonden, en te midden van den lagen grond overeind staande, waarschijnlijk ook een offer der *Indianen*. Op nieuws was de lucht dezen avond nijpend koud, en het water bevroor op de riemen, naarmate wij voortvoeren; deze weêrsgesteldheid duurde den 9. nog voort; bij een' hoogen westewind bleef de sneeuw op de heuvelen, doch niet in de vlakten, liggen; het ijs lag een vierde duim dik in onzen ketel.

De lage gronden aan de rivier zijn veel breeder dan gewoonlijk, somtijds van vijf tot negen mijlen, en de hooge landen daarentegen veel lager, niet meer dan vijftig of zestig voet boven de vlakte. Door dit geheele dal ziet men sporen der oude rivierbedding, en bij de mindere hoogte der heuvelen zijn ook de steenkool- en puimsteenbeddingen grootendeels opgehouden. Eene rivier, ten Noorden in den stroom vallende, noemden wij uit hoofde der ongewone menigte stekelvarkens aan zijne boorden, de *Stekelvarkens* (*Porcupine*) rivier. Het is een sterkvloeijende en schoone stroom, 112 roeden breed, schoon het water bij den inloop in den *Missouri* niet meer dan 40 roeden beslaat. Kapt. CLARKE, die denzelven verscheidene mijlen ver opvoer, en er over heen trok, waar deze vloed de hooge landen intreedt, bevond dat hij om-

omtrent dezelfde breedte behield, doch slechts zoo diep was, dat men die tot de knieën kon doorwaden. *Zoo* verre men twintig mijlen verre van de heuvelen kon bespeuren, was de loop uit het Noorden, een weinig oostelijk. Er was op de lage gronden veel timmerhout; ook vond de kapitein op de oppervlakte van den grond eenigen kalk, en zag eene reeks lage heuvelen in eene N. W. strekking; het omliggende land was rondom open, vlak, vruchtbaar, en bij uitstek schoon. Het water dezer rivier is, van allen die in den *Missouri* vallen, alleen doorschijnend. Eer het eene groote zandbank bereikt, door welke het zich ontlast, bestaat de bedding en de 8 of 10 voet hooge oevers, die zelden of nooit overstroomen, uit blaauwen en zwarten klei. Uit de menigte waters dezer rivier, hare strekking, en den aard van het land, hetwelk zij besproeit, is het niet onwaarschijnlijk, dat hare bronnen nabij den hoofdstroom der *Satkaskawan* liggen, en daar zij bij hoog water ongetwijfeld tot een' aanzienlijken afstand kan worden opgevaren, is het mogelijk door haar eene gemeenschap met het land der *Athabasky's* te openen, waaruit de *Britsche* N. W. Maatschappij zoo vele schoone pelsen bekomt. — Aan eene kreek, een vierde mijl verder ten Zuiden, en 30 roeden breed, gaven wij den naam van *tweeduizend-mijlen-kreek* (*). Onder het

(*) Waarschijnlijk om den afstand van de *Mississippi*, die al deze zoo veel bedragen zal. Op deze hoogte merkt PATRICK GASS

het gedierte waren zeer vele stekelvarkens, een beest zoo zorgeloos en lomp, dat wij het zeer digt kunnen naderen, terwijl het aan de jonge wilgen knaagt (*). Tegen den avond vonden wij ook voor het eerst een ganzennest tusschen eenig drijfhout: wij hadden er tot hiertoe geen gezien, dan op den top van een' geknotten boom, 15 of 20 voet hoog.

Den 4. bespeurden wij de rivier aan beide zijden met timmerhout bezet, iets, 't geen aan den *Missouri* zeer ongewoon is, en ons hier sedert ons vertrek van de *Mandans* de eerstemaal voorkwam. Er is hier zeer veel gedierte, en zoo bij uitstek mak, dat zelfs de mannetjes-buffel (anders zulk een wild dier) ons noch moeide noch voor ons uit den weg ging, maar ons bij onze komst een oogenblik aanstaarde, als iets geheel nieuws, en daarop weder vreedzaam begon te grazen. Wij voeren heden eenige oude *Indiaansche* jagerhutten voorbij; twee derzelve waren zeer groot, en als eene legerplaats rondom met eene omheining van 20 of 30 voet middellijns versterkt, bestaande uit timmerhout, waterpas over elkander gelegd, de balken tot vijf voet hoogte, en met langs de rivier afgedrevene boomstammen overdekt;

GASS aan, dat er in dat land geen dauw en zeer weinig regen valt; hij denkt, dat zulks uit gebrek aan hout ontstaat.

VERT.

(*) Ik zou hier liever de benaming *onkundig van eenig menschelijk wezen* dan *zorgeloos en lomp* bezigen; de oorzaak zal uit het straks volgende blijken.

VERT.

dekt; de hutten zelve bestaan uit drie of meer sterke houten, omtrent van een mansbeen of arm dik, en twaalf voet lang, op den top door een teenwerk van kleine wilgen inééngevlochten, en zich genoegzaam uitbreidende, om aan den voet een' kring van tien of veertien voet middellijns uittemaken. Hier tegen staan stukken drijfhout en gevallen timmerhout, doorgaans in drie reijen boven elkander, terwijl de tusschenruimten met bladeren, boomschors en stroo gevuld zijn; het geheel maakt eene kegelvormige gedaante van omtrent tien voet uit, met eene kleine opening in de zijde voor eene deur. Het is echter, op zijn best, eene zeer onvolledige schutsweer tegen de ruwheid van het jaargetij.

Zondag, den 5, konden wij bij een' goeden Oostenwind, en daar het een schoone morgen was, onze zeilen gebruiken. Het land was, gelijk gister, bij uitstek schoon. Onder de groote troepen wild rondom ons onderscheidden wij eene kleine soort van gans, die aanmerkelijk van de gewone gans uit *Canada* verschilt; de hals, kop, en bek zijn veel dikker, grooter, en korter in evenredigheid der grootte, die bijna een derde minder is; het geluid zweemt ook meer naar dat eener jonge gans, die hare stem nog niet volkomen heeft; in andere opzigten, zoo als levenswijze en kleur, en het aantal der staartvederen, komen de twee soorten overeen. Deze soort loopt ook in gansche kudden met de groote gans, maar wij hebben die beide zich nooit zien paren.

De witte wilde gans (*brant*) is omtrent zoo groot als de bruine, of twee derde der gewone gans, en dus zes duim korter van de eene tot de andere punt der vlerken, schoon de bek, kop en hals grooter en sterker zijn; lijf en wieken zijn van een fraai zuiver wit, uitgezonderd de zwarte vederen van de eerste en tweede gewrichten der vleugelen; bek en pooten zijn roodachtig of vleeschkleurd wit; het oog matig groot, de oogappel diep zeegroen, met een' geelachtig bruinen kring omgeven; de staart bestaat uit zestien vederen van gelijke lengte; het vleesch is van eene donkere kleur, en verschilt, even als de klank, slechts weinig van de gewone wilde gans (*brant*), met welke zij somtijds in troepen bijeenschoolt; gelijk de witte wilde ganzen op zich zelven, ook wel doen; doch daar zij niet in paren zwerven, is het twijfelachtig, of zij hier des zomers wel blijven, om hunne jongen optekweeken.

De wolven zijn ook zeer talrijk, en van twee soorten: vooreerst, de kleine wolf, of kuilgravende veldhond, welken men in bijna alle de opene vlakten vindt. Hij is in grootte tusschen den vos en den hond, zeer tenger, vlug en werkzaam. De ooren staan overeind, zijn groot en spits, het hoofd is mede lang en spits als dat van den vos, de staart lang en ruig; de kleur bleekbruin naar het roode hellende, de vacht veel grover dan de vos, de oogen donker zeegroen, klein en doordringend; de klaauwen zijn iets langer dan die van den wolf der Vereenigde Staten, welken men,

ken, zoo ver wij bespeuren konden, aan de westzijde der *Platte*-rivier niet meer vindt. Deze wolven houden zich gewoonlijk in troepen van tien of twaalf bij elkander, en zijn hetzij schaars of nimmer alleen, daar zij elk op zich zelve tegen geen damhert of antelope bestand zijn. Zij wonen en kweeken hunne jongen op in legers of holen, die zij nabij een of ander punt, hetwelk sterk door het wild bezocht wordt, uitgraven; op het gezigt van eenig dier, 't welk zij meenen te kunnen meester worden, springen zij alle tegelijk uit hun leger daarop los; maar bij het minste verontrustende gerucht keeren zij daarin terug, met een geluid volkomen als van een' jongen hond.

De tweede soort is kleiner, korter van pooten, en dikker dan de *Atlantische* wolf; derzelver kleur, die zich niet naar de jaargetijden verandert, heeft verschillende tinten, van grijs of zwartachtig bruin tot roomkleur. Zij graven niet in den grond, en hun geluid is niet blaffen, maar huilen. Voorts zwerven zij langs de buffelkudden, om de vermoeiden of zieken aantevallen.

Kapt. CLARKE, en een der jagers ontmoetten heden den grootsten bruinen beer, dien wij gezien hebben. Hun vuur nogtans maakte hem niet woedend, maar dreef hem, onder een vervaarlijk gebrul, op de vlugt. Schoon hij vijf kogels door de long, en nog vijf andere wonden bekwam, zwom hij toch meer dan de halve rivier over naar eene zandbank, en leefde nog twintig minuten. Hij woog ten minsten tusschen

de 5 en 600 ponden, en bedroeg van de neus tot de hiel van den achterpoot 8 voet 7 en 1 half duim, rondom het lijf 5 voet 10 en 1 half duim, rondom den hals 3 voet 11 duim, rondom het midden van den voorpoot 1 voet 11 duim; zijne klaauwen, vijf aan elke poot, waren 4 en 3 achtste duim lang. De bruine beer verschilt daarin van den gewonen zwarten, dat de klaauwen veel langer en stomper zijn, dat de staart korter, het roodachtig bruine hair langer, fijner, en overvloediger is; ook zijn de lever, longen en het hart veel grooter zelfs in evenredigheid van zijne meerdere grootte; het hart vooral staat gelijk met dat van een' grooten os; zijne muil is wel tienmaal zoo groot; de ballen hangen elk afzonderlijk vier duim van elkander neder. Hij leeft, behalve van visch en vleesch, ook van wortelen, en allerlei wilde vruchten.

De antelopen zijn thans mager en dragtig, zoo dat zij omtrent dit jaargetij ligtelijk kunnen gevangen worden, daar zij ook juist de rivier overstaken.

Op onze verdere voortreis vonden wij het land op den duur vlak, schoon en vruchtbaar, en, vergeleken met de andere streken van den *Missouri*, ook houtrijk. Men zag geene koolbeddingen, puimsteen, en *volkanieke* stoffen meer, doch wel plantzouten op de oevers van zandbanken, ook somtijds in de kleine rivierbeddingen langs den voet der lage heuvelen. Drie uitgedroogde stroombeddingen werden door ons *kleine* en *groote drooge kreek*, en *Groote drooge rivier* (*Little*

dry

dry-creek, *Big-dry-creek*, en *Big-dry-River*) genoemd. De grond was zand met veelkleurige keijen. Volgens den aard van het land oordeelden wij, dat zij in de *Zwarte bergen* of in de lage vlakte, die waarschijnlijk tusschen hier en dit gebergte liggen, ontspringen moesten; de lenteregens, die den sneeuw doen smelten, vereenigen zich in 't voorjaar om deze kanalen tot den boord toe met water te vullen. Doch in den zomer, herfst en winter, wanneer er zeer weinig regen is, blijven zij droog. Het wild is zoo overvloedig, dat het slechts eene uitspanning geworden is, om ons volk met levensmiddelen te voorzien. Den 7. ontdekten wij ten Noorden de schoonste landen, die wij nog gezien hebben; zij verrijzen allengs van den lagen grond en aan het water tot de hoogte van 50 of 60 voet, en strekken zich dan in eene onafgebrokene onoverzienbare vlakte uit; achter de heuvelen, die ten zuiden des strooms verrijzen, wordt het land ook effen en vruchtbaar. De groei der planten schijnt nogtans sedert den 28. der vorige maand slechts weinig gevorderd. De kale adelaars, waarvan wij er zeer velen zien, azen vermoedelijk op dood gedierte; want langs den geheelen *Missouri* hebben wij noch den blaauwkruinigen visscher, noch den visch-sperwer gezien, om aan dezelve hun geliefkoosd voedsel te verschaffen; en het water der rivier is zoo troebel, dat geen vogel, die alleen van visch leeft, voedsel zou kunnen bekomen.

Den 8. ontdekte Kapt. CLARKE ten Noorden

 eene

eene rivier, die eene schoone landstreek bevochtigd. Twaalf of vijftien mijlen ten N. W. verdeelde zij zich in twee bijna gelijke stroomen, waarvan de eene bijna Noord- de ander W. of Noordwestelijk liep. De breedte bij de invaart is 150 roeden; deze vloed is diep, en waterrijk; de oevers zijn omtrent 12 voet hoog, van zwart, vruchtbaar leem en blaauwe klei. De lage gronden in de nabuurschap zijn wijd, vruchtbaar, en bezitten zeer veel katoenhout en wilgen. De stroom schijnt voor booten bevaarbaar te zijn, en men mag daaruit, en uit den overvloed van water, die een' langen loop onderstelt, besluiten, dat deze rivier tot de *Saskashawan*, en eene gemeenschap met dien vloed geleidt. Het water is ongemeen wit, en steekt bij het land af even als een lepel melk in een' theekop, hetwelk ons daaraan den naam van *Melkrivier* deed geven. Het land hieromstreekt zijn meest hooge, ongelijke heuvelen, met veel grijze, zwarte en bruine graniet, over de oppervlakte van den grond verspreid. Het timmerhout bepaalt zich alleen tot de oevers; en men mag doorgaans het hooge land als volstrekt van hout ontbloot, en de lage gronden als houtrijk beschouwen, zoo slechts een vijfde gedeelte daarmede bezet is. Op deze heuvelen vindt men in overvloed de *Astragalus*, alsmede witte appels. Eenigen van ons volk ontdekten sporen van *Indianen*, die wij geenszins wenschten, dat dit volk tot ons geleiden mogten, daar zij waarschijnlijk van *Assiniboins*,

een

een' zeer lastigen volksstam, zouden wezen.

Den 9. bereikten wij ten Zuiden de bedding van eene zeer zonderlinge rivier Schoon zoo breed als de *Missouri* zelve, bevatte zij geen' drop waters, en niets dan eenige weinige staande poelen. De loop der bedding wendde zich weldra van het Zuiden naar het Z. O. en windt zich door eene kale en ruime vallei; de omtrek bestaat uit lage heuvelen en schoone vlakten. De oevers, van klei, zijn niet hooger dan zes of acht voet, en leveren nogtans geen spoor van overstrooming op; de bedding bestaat geheel uit ligtbruin zand, waarvan de deeltjes, even als aan den *Missouri*, bij uitstek schoon zijn. Even als de reeds voorheen geziene uitgedroogde rivieren, scheen deze nog onlangs water bevat te hebben, doch niet meer dan ter hoogte van twee voet. Wij noemden haar *Groote Drooge Rivier*. Aan dezelfde zijde is eene groote drooge kreek; mineraalzouten en *quartz* zijn in de nabuurschap zeer overvloedig. Het zand van den *Missouri* tot hier was gemengd met eene zelfstandigheid, die wij voor talk aanzagen, doch welke waarschijnlijk deze *quartz* is.

Ook hier, gelijk overal in deze streken, was het wild gedierte in den ruimsten overvloed. Men moest de buffels met stokken en steenen verjagen. De bevers hadden tegen over de rivier eene ruimte van wel drie *acres* geboomte lang, en een *acre* breed, geheel ter neêr geworpen, en een groot gedeelte daarvan reeds weggeruimd, schoon

de boomen zeer talrijk, en sommigen van mansdikte waren.

Den 10. deed de nadering van een' hond ons vreezen, dat de *Assiniboins* niet verre meer waren. Daar dit een slecht kwaadaardig volk is, zoo was het noodig, op onze hoede te zijn; wij bezagen onze wapenen, en zonden verscheidene jagers tot onderzoek landwaarts in, die in den avond terugkeerden, zonder eenige tenten, of versche sporen van *Indianen* gezien te hebben.

Daar onder ons volk gezwellen en zeere oogen zeer algemeen waren, zoo bezigden wij voor de eerste verzachtende pappen, en voor de oogen twee grein witte vitriool, en een van loodsuiker, in eene once water opgelost.

De grond langs deze rivier, zoowel der heuvelen als lage gronden, is vruchtbaar, en bestaat in zwart leem met een weinig zand, hetwelk de heuvelen ter diepte van twintig of dertig voet bedekt, en, in het water geworpen, even snel als broodsuiker wordt opgelost, en opbruist als mergel. Ook ziet men veel *quartz* en steenzouten; de eerste meest tegen over de hoogten, de tweede in de heuvelen zoowel als op de lage gronden en in de stroombeddingen, en zij maken eene korst van twee of drie duimen. Men ziet geene steenkolen, vuurbergaarde, of puimsteen meer. De toppen van eenige heuvelen, op de noordzijde, omtrent drie mijlen van den stroom, waren met den pek-pijnboom bedekt. Dit is de eerste pijnboom dien wij aan den *Missouri* gezien hebben:

ben, en zweemt naar den *Virginischen*, doch de bladen zijn iets langer. Onder dit geboomte rijst ook eene dwergceder somtijds drie of vier voet hoog, doch kruipt meestal langs den grond, en bedekt dien geheel, terwijl hij van de benedenzijde wortelen schiet. De vrucht en geur gelijken naar de gewone roode ceder, maar het blad is fraaijer en teederer. De grond der heuveltoppen, waar deze planten groeijen, verschilt aanmerkelijk van den zoo even beschrevenen, zijnde gewoonlijk gele of kleurige, witte, ligt zandige, en onvruchtbare klei, waarop weinig meer dan hier en daar eenig onkruid groeit.

Te vijf uren in den namiddag kwam een man, dien wij, om zich te herstellen, de wandeling op den oever hadden toegestaan, met een' vervaarlijken gil, en in doodsangst naar de booten loopen; zelfs eene lange poos nadat wij hem aan boord genomen hadden, kwam hij niet tot bedaren. Eindelijk gaf hij de oorzaak van zijnen schrik te kennen. Omtrent anderhalve mijl benedenwaarts had hij een' bruinen beer geschoten, die zich terstond omkeerde, en hem naliep, doch, zwaar gewond zijnde, hem niet kon inhalen. Dadelijk begaf zich Kapt. LEWIS met zeven man daarop af, zag het bloedspoor van het dier, volgde het eene mijl ver, en vond hem in dikke struiken verscholen; met twee kogelen verbrijzelde hij hem de hersenen. Hoewel iets kleiner dan de kort te voren geschotene beer, was ook deze nogtans gedrochtelijk genoeg, en een vreesselijke vijand. Onze jager had hem vlak midden door de longen geschoten, en nogtans was

 hij

hij door het woedende beest eene halve mijl verre vervolgd, hetwelk daarop nog eens zoo verre terugkeerde, en met zijne klaauwen een leger van twee voeten diep en vijf lang in de aarde dolf. Hij was, ten minsten twee uren na de ontvangene doodelijke wond, toen ons volk hem betrapte, nog volkomen in leven. De wonderbare levenskracht dezer dieren maakt hen zeer geducht. Hun spoor zelfs in het slijk of zand, hetwelk wij soms ter lengte van elf, en ter breedte van ruim zeven duim (behalve de klaauwen) bespeurden, is schrikverwekkend, en wij ontmoetten liever twee *Indianen*, dan éénen bruinen beer. Er is geene mogelijkheid om hen met één schot te dooden, ten zij de kogel door de hersenen gaat, hetwelk zeer moeijelijk is uit hoofde van twee groote spieren die het voorhoofd dekken, en het scherpe vooruitsteken van het dikke voorhoofdbeen. De vacht en huid van den beer waren eene zware last voor twee man; de olie bedroeg acht *gallons*.

Den 12. De grond begon steeds bergachtiger en ruwer, en de lage gronden erger te worden. De toppen der heuvelen ten Noorden vertoonen eenige verspreide pijnen en cederen; ten Zuiden zag men nog geene pijnboomen, doch op de heuvelen en in de kleine stroombeddingen eenige cederen; de wilde kers, de wilde hysop, salie, de doren met vleeschige bladen, en vooral het geurige kruid, het voedsel der antelopen en hazen, vindt men op de vlakten en heuvelen.

Wij ontmoetten de beide volgende dagen nog twee kleine, voorts den grooten *Gibsons-*, en de

Kick-

Sticklodge-kreeken, en eene andere ten Zuiden, alle zonder water. Tegen den avond van den 14. ontmoetten de manschappen in de achterkano's een' grooten bruinen beer in de opene gronden, omtrent 300 schreden van de rivier; zes goede jagers gingen er onmiddelijk op af, en achter eene kleine hoogte verscholen kwamen zij hem ongemerkt tot op veertig schreden afstands nabij. Straks branden vier mannen los, allen raken den beer, en twee doorboren hem de longen. Het razende dier springt op, en rent hen met open' muil te gemoet, maar zoodra hij onder 't schot komt, geven de twee achtergeblevene jagers vuur, en een breekt hem de schouder, waardoor zijn loop eenige oogenblikken vertraagd werd. Eer zij echter andermaal laden konden, was hij reeds zoo nabij, dat zij heul in de vlugt moesten zoeken, en hij zou hen bijna nog op den oever bereikt hebben. Twee mannen sprongen in de boot, de anderen liepen her- en derwaarts, verscholen zich in de wilgen, en vuurden herhaalde malen zoo snel af, als zij maar laden konden. Zij raakten hem ook te meermalen, doch in plaats van het monster afteschrikken, scheen het of ieder schot hetzelve slechts den weg naar den jager wees; tot twee hunner indedaad op het punt stonden zijne prooi te worden. Zij ontsnapten aan zijne woede alleen door hunne geweren en weitasschen weg te werpen, en eene loodregte steilte van twintig voet af in de rivier te springen; de beer sprong hun na, en was nog slechts weinige voeten van den achtersten man af, toen

toen een der jagers op den oever hem door het hoofd schoot, en eindelijk het leven benam. Zij sleepten hem nu naar wal, en vonden dat acht kogels hem in verschillende rigtingen doorboord hadden. De beer was oud en het vleesch taai, zoo dat zij alleen de huid namen, en naar de legerplaats terugkeerden, waar wij door een toeval van een' anderen aard niet minder verschrikt waren. Een onzer kano's, waarin zich alle onze papieren, instrumenten, geneesmiddelen, en genoegzaam alles 't geen onze onderneming kon doen gelukken, bevond, ware bijna vergaan. Terwijl het vaartuig onder zeil was, schoot eene snelopgekomene windvlaag onder de zeilen, en deed het zwaar over zijde hellen. De stuurman (bij ongeluk de onbedrevenste van allen) werd onthutst, en in plaats van eene poging, om den wind van achter te krijgen, loefde hij er tegen op. De wind was zoo sterk, dat de râ van het zeil den man, die hetzelve moest besturen, uit de handen geslagen en de kano geheel overeind gezet werd, die zekerlijk zou omgeslagen zijn, zonder den tegenstand van het zonnedek. Zoo groot was de verwarring aan boord, en de golven liepen zoo hoog, dat het vaartuig een oogenblik vlak op de kant bleef liggen, en reeds vol water liep, doch door uitscheppen bewaarde men het voor zinken, tot de manschap naar wal kon roeijen. In het ergste geval zouden wij, behalven drie menschen, die niet zwemmen konden, en dus waarschijnlijk waren omgekomen, ook bijna alles verloren hebben, 't geen tot ons oogmerk kon die-

dienen, en zulks op een' afstand van tusschen de 2 en 3000 mijlen (700 tot 1000 uren) van elke plaats, waar wij ons van het ontbrekende voorzien konden.

Den 16. (want den 15. was het weder te duister en te regenachtig) droogden wij onze goederen en pakten die weder in. Ons grootste verlies bestond in de geneesmiddelen, waarvan vele artikelen geheel bedorven, en andere sterk beschadigd zijn. Al meer en meer begon het land bergachtig, de lage gronden smaller en kaler te worden; men zag op de steile ruggen der buitengewoon hooge heuvelen slechts eenige verspreide pijnboomen en cederen. — Een witte beer verscheurde den rok van een' der mannen, die hij aan strand gelaten had; twee onzer manschappen kwetsten een groot pantherdier, 't welk eenen reebok verteerde.

Vrijdag den 17. gingen wij vroeg onder zeil, en vorderden zeer wel; daar namelijk de oevers vast en hoog waren, konden wij de boegseerlijn bezigen, en dit is altijd, wanneer de oevers daartoe geschikt zijn, het veiligste en spoedigste middel om de rivier optevaren, uitgezonderd het gestadig zeilen voor den wind. Wij ontmoetten drie kreeken, de laatste noemden wij *Ratelslang-* (*Rattlesnake-*) kreek, omdat wij een dier van die soort daarin ontdekten. Schoon hier geen timmerhout te ontdekken zij, is er daarentegen een groote overvloed van drijfhout, waaronder men ook medegesleepte brokken steenkool ontdekte. Terwijl het land de reeds boven beschrevene gedaante blijft vertoonen, en de heuvelen hunne voeten van klei

aan

aan weerszijden in de rivier spoelen, bestaat de kruin, honderd vijftig voet hoog, uit bleekbruin zand, hetwelk meestal steenhard is, schoon eigenlijke rotssteen hier nergens te zien is. Het bedde van den *Missouri* is hier veel naauwer dan gewoonlijk, (niet meer dan 2 en 300 roeden) en met zeer veel keigruis bezet; de zandbanken daarentegen, en de lage, met wilgen bedekte eilandjes, hebben geheel opgehouden; het houtgewas aan den stroom bestaat uit weinig meer, dan eenige verstrooide katoenboomen. De hoopen steenzout langs de heuvelen zijn talrijker dan naar gewoonte. Hoe overvloedig ook het wild moge blijven, ziet men toch niet meer zoo vele buffels. Men ontdekte heden twee ratelslangen, en doodde er een. Zij gelijken veel naar die der Oostersche Staten, zijnde omtrent twee voet zes duim lang, aan den rug en zijden geelbruin, met eene reeks eironde donkerbruine vlekken, die van den hals naar den staart loopen, en twee andere reijen cirkelronde vlekken van dezelfde kleur, langs de zijden loopende. Kapt. CLARKE zag eene onlangs versterkte *Indiaansche* legerplaats, waarschijnlijk door een' troep *Minnetcrries* gemaakt, die in Maart ten oorloge gingen.

Den volgenden nacht moesten wij onze legerplaats opbreken, om niet door een' overhangenden boom, die in brand geraakt was, verpletterd te worden. Op onze verdere vaart werd het hout hoe langs zoo schaarscher, zelfs de katoenboom, de eenige bijkans die ons nog verzelde.

Den

Den 19. bedekte, na een' kouden nacht, een zeer zware mist de rivier zoodanig, dat wij den weg niet vinden konden. Dit was de eerste nevel van belang, dien wij nog ontmoet hadden, en de dauw, die 's avonds te voren viel, was de tweede, sedert onze intrede in dit geheel vlakke land. In den namiddag zagen wij meer drijfhout, dan sedert ons vertrek van de *Platte* nog het geval was geweest. Wij schoten, onder ander wild, een' bruinen beer, die, schoon in 't hart getroffen, met zijn' gewonen stap bijna een vierde mijl liep, eer hij viel. Eene breede, maar vrij waterlooze kreek noemden wij (*Blowingfly-*) *Vliegenkreek*, naar den overvloed dier insekten in de nabijheid. Zij zijn bij uitstek lastig, en bezoedelen onze spijs onder 't kooken, en aan den maaltijd. Nog bereikten wij den mond eener groote rivier ten Zuiden, en legerden ons bij hare uitwatering in den *Missouri*. Naar ons vermoeden moest het de *Mosselschelp-* (*Muscleshell-*) *rivier* zijn, aldus door de *Minneterries* genoemd. Zij ontlast zich in den *Missouri* 2370 mijlen boven deszelfs uitloop in den *Mississipi*, en ligt op 47 gr. 0 min. 24 sec. Noorderbreedte, is 110 roeden breed, en waterrijker dan de meeste stroomen van die grootte hier te lande. De stroom is geenszins snel, en kan naar alle waarschijnlijkheid tot op een' verren afstand door *kano's* worden opgevaren. De bedding, van steengruis en grof zand, nu en dan met zwarten modder vermengd, heeft oevers van 12 voet hoog, en is dus voor overstrooming beschut. Het water is groenachtig geel, en veel door-

doorschijnender dan dat van den *Missouri*, 't welk, schoon helderder dan benedenwaarts, nog steeds eene witachtige kleur, en eenigen droesem behoudt. — Indien deze rivier de *Mosselschelp* is, dan ontspringt zij, volgens de berigten der *Indianen*, in de eerste keten der *rotsgebergten*, niet verre van de bronnen de *Geelsteen*- (*Yellowstone*) rivier; het land, hetwelk zij doorloopt, is vruchtbaar, wisselt af met vlakten en dalen, en bezit veel houtgewas, zoo ten minsten niet, gelijk wij vermoeden, het hout, waarvan zij spreken, gelijk staat met hetgeen wij voor eenige dagen gezien hebben, en hetwelk uit niets dan eenige weinige kleine en kwijnende ceder- en sparreboomen op den top der heuvelen bestaat; negen tienden van den grond zijn daar geheel ontbloot van hout, en bedekt met kort gras, welriekende kruiden, en een' verbazenden overvloed stekelperen (*Cactus Opuntia*, *Indiaansche* vijgen). Doch onze lieden, die de rivier acht mijlen verre onderzochten, zeiden, dat de lage gronden wel van tamelijk groot katoenhout voorzien waren, en dat de grond aldaar voortreffelijk was. Ook viel, naar hun zeggen, omtrent vijf mijlen hooger, eene fraaije rivier, omtrent 50 roeden breed, ten Noorden in de *Mosselschelp*. Wij noemden dezelve, naar CHABONEAU's VROUW, SACAJAVIE, of *Vogelwijfjes*-rivier. Een andere troep vond aan den voet der zuiderheuvelen, omtrent vier mijlen van den *Missouri*, eene fraaije bronwel van zoet water, eene ware zeldzaamheid in dit land. Wij hadden sedert ons vertrek van de *Mandans* er nog slechts éénе, bij de *Geelsteen*-rivier, aangetrof-

troffen: alle de andere zijn met zouten bezwangerd; mitsdien ook de *Missouri* zelf, schoon wij, reeds zoo lang aan deszelfs water gewoon, den smaak niet bespeuren. Onder ons wild merkten wij heden twee uilen met zeer lange vederen, even als ooren, aan weerszijden van het hoofd op. Wij houden dezelve voor katuilen, schoon zij grooter, en de kleuren levendiger zijn, dan ten onzent.

Den 21. merkten wij eene plotselijke en uitgebreide kromte van den *Missouri* op, die zich naar de zuidzijde buigt, om de wateren der *Mosselschelp*-rivier optenemen. Dit aldus gevormde schiereiland, hoezeer hoog op zich zelve, is lager dan de omtrek, en maakt eene golvende vallei, die zich verre naar het Noorden uitbreidt, en welker vruchtbare bodem geen hout, maar zoden van laag gras, eenige kruiden, en een' overvloed van *Cactus opuntia*, voorts de bovengenoemde dwergcederen en pijnboomen bevat, van welke laatste het pijnblad langer is dan van de gewone pek- of roode boom van *Virginië*; de pijnappel is mede langer en smaller, de kromten wijder en dikker, en het geheel dikwijls met harst overdekt. Op de punten der veelal kronkelende rivier ziet men eenig katoenhout, de breedbladerige wilg, en een weinig *Ceanothus foliis trinervriis* (*). Het kreupelhout bestaat uit wilde rozen, en kleine kamperfoelie.

De

(*) Van deze plant gebruikt men in *Canada* de wortel in Venusziekten. Zie MILLER's *Gardeners-Dictionary*, *abridged*. *Art*. *Ceanothus*.

De korhaan is niet zoo overvloedig als beneden, en vindt zich in dit jaargetij waarschijnlijk meer landwaarts in de vlakten. —

Wij hadden dezen nacht een' zwaren storm; wolken van stof en zand beletteden ons op eene zandbank tegen over een eiland (van die omstandigheid *Winderig-eiland* (*Windy-island*) genoemd, ons avondeten en onze nachtrust te houden, en wij moesten aan den voet van een' naburigen heuvel eene schuilplaats zoeken. Ook in den morgen hield de wind nog aan, en weerhield ons vertrek tot tien uren. Het *Winderig-eiland* is omtrent drie vierde mijl lang; zesdehalve mijl daarboven is een groot eiland in eene bogt ten Noorden, en iets verder eene kreek, die wij van de groote menigte kor- of veldhoenderen met puntige staarten *Korhaans*-kreek (*Grouse-creek*) noemden. Het korte en magere gras op de heuvelen schijnt aldaar geen rijken grond aanteduiden. Het wild is zeldzamer geworden, sedert wij de *Mosselschelp*-rivier verlaten hebben. Wij schoten slechts één dambert en éénen beer. Hieromstreeks zagen wij den zwarten beer niet, die in de Vereenigde Staten en lager aan de *Missouri* zoo talrijk is, en ontdekten daarvan zelfs geen spoor, hetwelk anders door de kortere klaauwen ligt te onderscheiden is van den bruinen, grijzen, en witten beer, die met elkander slechts eene soort schijnen uittemaken, welke naar de onderscheidene jaargetijden die verschillende kleuren aanneemt.

NE-

NEGENDE HOOFDSTUK.

Beschrijving van de Judith- en Slagting-rivieren. Wijze der Indianen, om den buffel te vangen. Natuurverschijnselen. — Meiren aan de oevers van den Missouri. De Reizigers vertoeven, om te onderzoeken, welke de beide voor hun liggende stroomen de Missouri is. Kapt. Lewis begeeft zich Noord- en Kapt. Clarke Zuidwaarts. Beschrijving van den weg, door eerstgemelden ingeslagen. Groot gevaar van een' der manschappen.

Op den nacht vóór den 23 Mei was de vorst zoo hevig, dat het ijs zich des morgens nog langs de kanten der rivier vertoonde, en het water aan onze riemen bevroor. Eene kreek ten Noorden, door ons *Theepot*-kreek (*) genoemd, is vijftien roeden breed, en heeft wel is waar loopend water op een' kleinen afstand van haren uitloop, doch stort er geen in den *Missouri*, even als de meeste kreeken in dit heuvelachtig land, die door den

(*) De aanmerking der *Engelsche Recensenten* dezer Reis, in de *Quarterly-Review*, komt ons niet ongegrond voor, dat de Reizigers aan hunne nieuwontdekte rivieren, kreeken enz. al te gemeene (*triviale*) namen gegeven, en dezelve daardoor nabij de grenzen van het belagchelijke gebragt hebben. VERT.

den dorstigen grond nabij de rivier geheel verzwolgen worden. Doch in 't geheel bevatten ook zij weinig water, hetwelk bovendien te zout is, om voor ons gebruik te dienen, hoewel het wilde gedierte veel daarvan houdt. Bij eene proefneming bleek het een weinig buikzuiverend, doch tevens voor de ingewanden pijnlijk te zijn. Deze kreek schijnt van eene reeks lage heuvelen te komen, die zeventig mijlen van het O. naar het W. loopen, en Oostwaarts 30 mijlen ten N. der kreek eindigen. Bij den inloop is eene groote menigte grond-eekhorentjes. Voorts ontmoetten wij nog een aantal drooge kreeken, en kleine eilanden met houtgewas. De wilde rozen zijn thans in bloei, en zeer overvloedig; zij verschillen van die der Vereenigde Staten slechts daarin, dat de bladen en de struik zelve iets kleiner zijn. Niettegenstaande den koelen morgen waren de moskieten hinderlijk. De ganzen beginnen thans te ruijen, en zijn dus niet in staat te vliegen. Behalven het gewone groote wild zagen wij vijf beeren; wij kwetsten er een', doch hij zwom over de rivier, geraakte door eenig drijfhout het evenwigt kwijt, en zonk.

Den 24. vroor het des nachts weder, zelfs in onze waterketels; de katoenboomen, die door den vorst bijna al hun loof verloren hebben, drijven weder nieuwe knoppen. De lucht dezer hooge landen is zoo zuiver, dat de voorwerpen ons veel nader toeschijnen dan zij inderdaad zijn. Iemand van ons volk, die het land moest gaan onderzoeken, en reeds tien mijlen verre was, achtte zich nog op verre na niet half weg van de bergen,

waarin de *Theepot*-kreek ontspringt, schoon zij van de rivier af niet verder dan vijftien mijlen schijnen. Zekere drooge beek uit het Noorden noemden wij *Noordberg-* (*Northmountain-*) en eene andere *Hondjes-* (*Littledog-*) kreek, naar een dorp van grondeekhorentjes aan de overzijde; dus toch is de naam, dien de *Franschen* aan deze diertjes geven. Nog een ander waterrijk riviertje bekwam den naam van *Zuidberg-* (*Southmountain-*) kreek. De grond begint hier onvruchtbaar en zandig te worden; nergens ziet men veel gras, maar in de lage gronden hyssop, *Artemisia Abrotanum*, en de doorn met vleeschige bladen. Het vee, en vooräl de bevers, worden schaarscher, de laatste uit gebrek aan timmerhout. Op eene landpunt ten Zuiden hadden de boomen geen loof. — Het hooge land, door 't welk wij nu eenige dagen gereisd zijn, houden wij voor eene voortzetting van 't geen de *Fransche* kooplieden *Côte Noire* of *Zwarte heuvelen* noemen, bestaande uit hooge, ongeregeld afloopende heuvelen en korte bergketenen, somtijds 120 mijlen breed, somtijds naauwer, doch altijd veel hooger dan het land aan beide zijden. Zij beginnen omstreeks den oorsprong der *Kanzas*-rivier, vervolgens scheiden zij zich: de eerste keten loopt westelijk, langs den noorderöever der *Arkansaw*, de tweede nadert de *Rotsbergen* schuins in eene W. of N. W. rigting, steekt de *Platte* over nabij de vereeniging harer beide armen, de *Geelsteen*-rivier bij de groote kromte, en den *Missouri* op deze plaats; waarschijnlijk loopen zij ook aan de noordzijde tot aan

de *Saskashawan* toe; doch hier zegt men, dat zij veel lager zijn, en bereiken dus mogelijk die rivier niet.

Den 25. De wind was heden tegen, en de stroom zeer sterk, voornamelijk rondom de punten, tegen welke zij aanschuurde; de stortvloeden van de bergen hadden namelijk eene menigte steenen in de rivier geworpen, welke nu meer dan eene ruimte van veertig of vijftig voet in den omtrek besloegen, die men zeer moeijelijk voorbij kon. Het land is aan beide zijden rotsig; de rots bestaat uit een' zachten bruinen zandsteen onder eene dunne bedding kalksteen, of uit harden, zwarten en hobbeligen graniet, met den zandsteen bedekt, en beide doorgaans in *horizontale* beddingen. Men ziet nog zout, *quartz*, steenkool en puimsteen. De zandbanken bestaan meest uit keijen; op de lage gronden is weinig houtgewas, en zelfs zijn er weinig pijnboomen op de heuvelen. Wij zagen heden een' bunsem, en op de steile klippen ten Noorden, geheele troepen van de boven opgemerkte dieren met dikke hoornen, en schoten er velen.

Den 26. waren genoegzaam alle lage landen verdwenen, en de hooge heuvelen raakten het water aan beide zijden. De zwarte rots heeft nu plaats gemaakt voor een' zeer teederen zandsteen, die door de rivier schijnt afgespoeld te worden, en het vaarwater moeijelijk maakt. Boven denzelven, en omstreeks den top der heuvelen, vertoont zich een geelbruine hardsteen in verscheidene lagen van ongelijke dikte, meestal even overdekt door kalksteen, die

van

van vergane schelpen afkomstig schijnt. Hier zagen wij voor het eerst, sedert wij de *Mandans* verlieten, onderscheidene (*) tortelduiven, schoon dit veelligt meer aan het jaargetij, dan aan eenige schaarschheid van dit dier, is toeteschrijven. Het was hier dat Kapt. LEWIS, de hoogste punten der heuvelen op de Noordzijde der rivier beklommen hebbende, duidelijk de *Rotsbergen* voor zich zag, het voorwerp van alle onze hoop, en de beloonning van alle onze moeite. Aan beide zijden, en op geen' grooten afstand van den stroom, volgden de bergen deszelfs loop; boven dezelve, 50 mijlen van ons verwijderd, breidde zich een ongeregelde bergrug van het W. naar het N. W. van zijn standpunt af, uit. Ten Noorden hiervan verschenen eenige weinige verhevene punten, waarvan de merkwaardigste in de strekking N. 65 gr. ten W. boven den gezigteinder uitstak. Daar de zon hunne besneeuwde kruinen bestraalde, had Kapt. LEWIS een klaar en voldoende gezigt van die gebergten, welke den weg naar de Zuidzee sluiten, en den loop van den *Missouri* belemmeren. Wij ontdekten heden weder verscheidene kreeken en eilanden.

Op den afstand van vijf mijlen, moesten wij tusschen hooge rotsen eene zeer moeijelijke strooming over, waar eene klip de rivier in hare geheele breedte belemmert, terwijl het vaarwater diep, zeer naauw is, en aan weêrszijden door keijen beperkt wordt. Dit baarde ons natuurlijk in 't opva-

(*) In het Engelsch staat *soft-shelled*. Wij verklaren deze benaming in dezen zin niet te begrijpen.

varen een aanmerkelijk bezwaar, schoon wij zoowel de lijn als de polsstokken gebruikten, en de manschappen verdubbelden. Dit is de aanzienlijkste strooming van belang in den *Missouri*, dien wij nog gezien hadden, en in de daad de eenige plaats, waar het water driftig afloopt. Terwijl wij op deze plaats onze uiterste pogingen deden, zwom een wijfjes-eland met haar jong door de zeer hol gaande golven; wij gaven uit dien hoofde aan deze plaats den naam van *Elands*-val. — Vlak daarboven is een kleine lage grond met katoenboomen, waar wij ons legerden, en Kapt. Lewis bij ons namen, die dezen namiddag op de heuvelen had doorgebragt.

Nu is de landstreek geheel woest en onvruchtbaar geworden. Men ziet nog op den duur steenkolen, zouten, *quartz*-stoffen, en bewijzen van onderaardschen brand: maar geen hout behalve den treurigen dwergpijnboom, op of aan de heuvelen. Ook uit het dierenrijk bespeurden wij nog alleen het elanddier, de *bighorn*, en den haas, die in deze landstreek zeer gemeen zijn. — In de vlakte, waar wij ons bevonden, zijn twee *Indiaansche* hutten van zamengevoegde lange stukken hout; gedurende de laatstvoorgaande dagen waren wij verscheidene andere op de punten der rivier, waar men eenig hout vindt, voorbijgevaren.

Den 27. bleek ons aan de snelle vaart, en den zeer merkbaren afloop der rivier, dat wij het gebergte naderden. De doorgaande breedte was 200 roe-

roeden: de ondiepten werden ook menigvuldiger, en de rotspunten aan den mond der bergvloeden moeijelijker overtekomen. Eene menigte dier klippen liggen in de rivier en hare oevers, en schijnen in den stroom gevallen te zijn, toen de regen de klei- en zandbeddingen, waarop zij rustten, ondermijnde. Immers de *Missouri* wordt gezoomd door hooge ruwe heuvelen, zamengesteld uit ongeregelde, doch *horizontale* klei- en zandbeddingen; (de eerste is geel en zwartbruin, de tweede bruin en geelachtig wit van kleur:) donkerbruinen hardsteen, en groote ronde, ongeregelde, en afzonderlijke *massa's* van een' harden, zwarten ijzersteen, die in de klei en het zand als in eene bedding zijn opgesloten. Verkoold hout, en de verdere verschijnselen van dien aard blijven zich ook vertoonen, doch de zouten en de *quartz* worden minder. Over 't algemeen wordt het uitzigt der landstreek hoe langs zoo ruwer; men moet geheele mijlen afleggen, om een' kleinen effenen plek te vinden, waarop eenige katoenboomen van een ellendig aanzien verkwijnen. Wij konden des avonds niet meer dan een paar doode boomen van die soort voor brandstof gebruiken.

Den 28. hadden wij een weinig regen, en hoorden den donder in de verte brommen, voor de eerstemaal sedert ons vertrek uit het land der *Mandans*. Wij gebruikten doorgaans de treklijn, doch aan de ondiepten en rotspunten, die hoe langs zoo lastiger worden, moesten wij bovendien den pols of boomstok bezigen. Bij die punten

was het water zeer driftig, en wij waren somtijds verpligt de kano's midden tusschen de punten van scherpe rotsen door te sturen, die eenige duimen boven water uitstaken, en zoo digt bij elkander lagen, dat, indien de lijnen daar braken, de kracht van den stroom de kano's op zijde tegen die klippen zou drijven, en onvermijdelijk doen omslaan of verpletteren. Deze lijnen zijn zeer dun, meest alle van elandsvel, door het lange gebruik zeer afgesleten, en door allerlei weêrsgestel verrot. Meermalen begaven zij ons, doch gelukkiglijk altijd op plaatsen waar de boot ruimte had, om zich te wenden, zonder tegen de rotsen te stooten; het was nogtans met alle onze behoedmiddelen niet zonder onbeschrijfelijk veel gevaar en moeite, dat wij deze rotspunten te boven kwamen. Een hout, zoo als de *Indianen* voor den bouw hunner huizen gebruiken, zwom op de rivier; en meer andere voorwerpen, insgelijks door den stroom afgevoerd, bewezen dat de *Indianen* niet verre meer van ons af waren; en wanneer wij uit een' bal mogen besluiten, zoo als de *Minneterries* bij de *Mandans* gebruiken, zouden wij moeten opmaken, dat de naburige troep uit dit volk bestaat.

Bij eene groote kreek, 35 roeden breed, en ten Noorden in den stroom vallende, (wij noemden haar naar een' van ons volk, THOMPSON's-*kreek*) veranderde de landstreek geheel van gedaante. De heuvelen verwijderden zich weder van de rivier, die nu meer dan driemaal zoo breed werd als te vo-

voren, en bezaaid was met kleine fraaije eilanden, waarop katoenhout groeide. De lage gronden aan den stroom zijn weder ruim, vruchtbaar, en tamelijk rijk in geboomte; vooral ten Noorden laten de heuvelen, (die hier in vergelijking zeer laag zijn) drie ruime valleijen open, die zich verre noordwaarts uitstrekken. Zeer aangenaam voor 't oog is deze nieuwe wereld van gewassen, na de treurige heuvelen die wij zijn doorgeworsteld; en thans konden wij elkander geluk wenschen, van den laatsten rug der *Zwarte Bergen* te boven te zijn. De ram met het groote hoorn, *bighorn*, die hier zeer talrijk is, moet zeer vroeg in 't jaar jongen leggen, daar dezelve thans reeds half volwassen zijn. Een van ons volk zag mede een' grooten beer, doch daar hij op een' afstand was van de rivier, en zich in geen houtgewas kon verschuilen, zoo durfde hij niet op hem losbranden.

Des nachts vóór den 29. werden wij door eene nieuwe soort van vijand verrast. Een buffel zwom van den overkant naar de plaats, waar een onzer kano's lag, over 't welk hij naar den oever klom; vervolgens angstig geworden, liep hij in vollen ren den oever langs naar onze vuren toe, en achttien duim ver van de hoofden onzer lieden voorbij, eer de schildwacht hem van loop kon doen veranderen. Toen, nog meer verschrikt, rende hij tusschen vier vuren door, en eenige weinige duimen voorbij de hoofden eener tweede partij van ons volk; hij zou in onze nachthut zijn doorgedrongen, zoo het geblaf van den hond hem niet ge-

stuit

stuit had Nu wendde hij zich regts, en was in een oogenblik uit het gezigt, ons alle geheel verbijsterd latende. Elk nam zijn geweer, en vroeg, wat er gaande was. Op het hooren van het gebeurde verheugden wij ons, dat er geen meerdere schade bleek te zijn dan aan eenige geweren in de kano, over welke de buffel was heen gesprongen.

Des morgens verlieten wij onze legerplaats, en trokken, zoo als gewoonlijk, de rivier met de lijn op. Op een' afstand van derdehalve mijl kwamen wij aan eene schoone rivier ten zuiden, en voeren dezelve anderhalve mijl op. Wij gaven haar den naam van *Judith*-rivier. Zij ontspringt in de rotsbergen, omtrent op dezelfde hoogte als de *Mosselschelp*- en *Geelsteen*-rivieren. Haar mond is honderd roeden breed, waarvan het vaarwater omtrent 75 roeden beslaat, en eene grootere massa uitmaakt dan dat der *Mosselschelp*-rivier. Hoe zeer de *Judith*-rivier een' snelleren loop heeft, is nogtans de opvaart even gemakkelijk, daar er geene steenen of rotsen in hare bedding liggen, die alleen uit kleine keijen en slijk met eenig zand bestaat. Het water is ook helderder dan eenig ander, 't geen wij nog gezien hebben, en de lage gronden, zoo verre wij bespeuren konden, ruimer en houtrijker dan die aan den *Missouri*. Langs den oever bespeurden wij een soort van esch (*box-alder*) tusschen katoenhout en wilgen. Het kreupelhout bestond uit rozenstruiken, kamperfoelie, en eene kleine roode wilgensoort. Van gedierte was er eene me-

nig-

nigte der *argalea*, of rammen met groote hoornen, in het hooge land, en van bevers in de wateren. Vlak boven den mond zagen wij de vuurplaatsen van honderd zes en twintig *Indiaansche* hutten, zoo 't scheen voor 12 of 15 dagen verlaten; en aan de overzijde van den *Missouri* eene groote legerplaats, waarschijnlijk van het zelfde volk. Bij het bezigtigen van eenige winterschoenen, die zich aldaar bevonden, zeide de *Indiaansche* vrouw, die ons voor tolk diende, dat dit schoeisel niet aan hare landgenooten, de *Slang-Indianen*, maar, zoo als zij dacht, aan eene stam ten Noorden van den *Missouri*, en aan deze zijde der *Rotsbergen* eigen was. (Waarschijnlijk zijn dit de *Minneterries* van onze verschansing.) Op een' afstand van zevendehalve mijl naderen de heuvelen den stroom weder, en de afgespoelde steenen en rotsen maken een' zeer gevaarlijken val; zelfs zijn deze uitstekende punten talrijker en moeijelijker dan die van daags te voren. Hier werd het zelfde tooneel dus vernieuwd, en wij moesten weder uit alle magt arbeiden, om ons kleine vaartuig voor den ondergang te hoeden. Niet verre van deze plaats zijn eenige weinige esschen, de eersten die wij in langen tijd gezien hebben. Wij noemden uit dien hoofde deze plaats de *Esschen-Strooming* (*Ash-Rapid.*) Ten Noorden voeren wij eenen afgrond van omtrent 120 voet hoog voorbij, onder welken de overblijfselen van ten minsten 100 verpletterde buffels lagen; en het water, 't welk het onderste gedeelte van den heu-

heuvel heeft weggespoeld, moet nog vele doode ligchamen dezer dieren hebben medegesleept. Deze buffels namelijk waren in den afgrond naar beneden gestort, op eene wijze die aan den *Missouri* zeer gemeen is, en waardoor geheele groote kudden in één oogenblik vernield worden. De wijze van jagen is de volgende: Men kiest eenen der handigste en vlugste jonge knapen uit, die rondom het lijf door een buffelsvel vermomd wordt, daar de huid van den kop met de ooren en hoornen zoodanig vastgehecht worden, dat de buffel daardoor misleid worden moet. Aldus toegetakeld plaatst zich de gemaskerde jager op een' behoorlijken afstand tusschen eene kudde buffels en eene der steilten aan de rivier, die zich somtijds mijlen ver uitstrekken. Middelerwijl zien zijne makkers de kudde van achter en op zijde te komen: op een gegeven sein komen zij te voorschijn, en loopen toe; de buffels schrikken, en de jagers ook op hunne zijden ziende, snellen zij naar den vermomden *Indiaan*, die hen in vollen ren naar de rivier geleidt. Hier weet hij zich dadelijk in eene of andere kloof te bergen, die hij reeds te voren uitgezocht en verkend heeft. Doch de buffels kunnen niet terug, en zelfs niet stilstaan. Zij worden door de achtersten gedrongen, die geen gevaar ziende, dan van de vervolgende jagers, de voorsten stooten en drukken, tot dat de geheele kudde in de rivier stort, en de oever met hunne lijken bezaaid wordt. Dan deze verlokking is met veel gevaar verzeld; somtijds wordt de

de verleider door de snelle vaart der buffels onder den voet getreden, of, wanneer hij het hol in de klip niet dadelijk vindt, door de neêrvallende kudde medegesleept. — Als dan zoeken de *Indianen* zoo veel vleesch uit als zij verlangen, het overige blijft ten prooi der wolven, en veroorzaakt een' afgrijsselijken stank. De wolven, die op dezen buit geaasd hadden, waren zeer vet, en zoo mak, dat een hunner zich met eene halve piek liet doodsteken.

Van het ijsselijk schouwspel dezer dus omgebragte dieren noemden wij eenen naburigen vloed de *Slagtings*-rivier. (*Slaughter-river.*) De lage gronden bij dezelve zijn naauw, en bevatten zoo weinig houtgewas, dat wij volstrekt geen brandhout voor onze keuken konden bekomen. Na den moeijelijken arbeid van dezen dag gaven wij aan elk onzer manschappen een kleine hoeveelheid rum, die echter verscheidene derzelve merkelijk aandeed, en aan allen eene zeer hooge mate van vrolijkheid bijzette. Zoodanig was de invloed eener lange onthouding van sterken drank!

Den 30. hadden wij tot elf uren regen, die reeds des avonds te voren begonnen was. Sedert den 1 September hadden wij nog zoo veel vocht niet gehad. Verscheidene omstandigheden duidden thans aan, dat het klimaat der voor ons liggende landstreek aanmerkelijk van het vorige verschilde. De lucht in het opene veld is bij uitstek droog en zuiver. Het kasje van onzen *Sextant*, schoon volkomen goed voorzien,

kromp

kromp in, de voegen sprongen open, en het bleek ons uit meer dan eene proef, dat een lepelvol water, in een kommetje aan de lucht blootgesteld, in 36 uren geheel uitwasemde, schoon de *Thermometer* in de grootste hitte niet hooger stond dan *gematigd*. De rivier was, in weerwil van den regen, veel helderder dan voor eenige dagen, doch onze vorderingen waren zeer gering, verbazend moeijelijk, en de zwarigheden, door de snelle strooming, de ondiepten en rotsen, vermeerderden dagelijks. Hierbij kwam nog, dat de oevers door den regen zoo glibberig geworden waren, dat de lieden, die in de lijn liepen, naauwelijks voort konden, terwijl de aarde en steenen, die onophoudelijk van de hoogten afvielen, het voorbijgaan derzelve gevaarlijk maakten; echter konden wij onmogelijk anders dan ons laten voorttrekken, want een sterke wind was ons tegen, de stroom te snel voor het roeijen, en te diep voor het boomen. De koude lucht werd nog onaangenamer door den regen, die heden in buijen nedervíel; ook braken onze touwen te meermalen, doch gelukkig zonder nadeel voor de booten. Op deze wijze leiden wij heden onder zwaren arbeid acht mijlen af. Een van ons, die de heuvelen bij de rivier beklom, vond dezelve met sneeuw, die onder den regen nederviel, bedekt. Eenigzins achter de heuvelen, die *geheel* kaal zijn, wordt het land aan beide zijden der rivier volkomen vlak; aan het water vindt men hier en daar een weinig katoenhout, esschen en wil-

wil-

wilgen. Wij ontmoetten verscheidene *Indiaansche* legerplaatsen, waarvan het eene pas voor vijf weken verlaten scheen. Naar de onderscheidene sporen, die wij hier en elders vonden van den troep, die deze hutten gebouwd had, te oordeelen, bestond dezelve uit honderd huisgezinnen, die langzaam de rivier optrokken. Schoon het geheele land van de *Minneterries* af tot hier in een' eigenlijken zin onbewoond is, ontmoet men toch overal blijken, dat het nu en dan door jagerbenden bezocht wordt. De *Minneterries* van den *Missouri* strekken hunne jagdpartijen aan de zuidzijde tot de *Geelsteen-*, en de *Assiniboins* aan den noorderöever de hunne tot den *Stekelvarkens*-rivier uit. Alle de hutten tusschen die plaats en de *Rotsbergen* behoorden, naar ons denkbeeld, aan de *Minneterries* van *Fort de Prairie*, die aan de zuidelijke splitsing der *Saskachawan* wonen.

Vrijdag den 31. bleven dezelfde belemmeringen aanhouden, en vermoeiden de manschap ontzettend, die door het klevende slib hunne schoenen niet meer voortslepen konden. Een vierde gedeelte van den tijd moesten zij tot de oksels door het koude water heenwaden, en somtijds vele roeden verre over de scherpe stukken rots, die van de heuvelen neêrgevallen waren, heenstappen. Alle deze bezwaren nogtans, waarbij ook de moeite kwam van het dragen der zware kano's, stonden zij met voorbeeldig geduld en weltevredenheid door. Eens brak het touw van eene der praauwen, (het eenige van hennip, 't geen wij

bezaten); het vaartuig sloeg om, stiet op de rots, en was op het punt van vergaan. Op een' afstand van negen mijlen kwamen wij aan eene hooge zwarte rotsmuur, die ten Zuiden boven de klippen vlak aan den oever vertees. Hierop volgde eene hooge vlakte, drie mijlen verder een tweede muur, niet minder dan twee honderd voet hoog; en op twee mijlen afstands een derde, even hoog als de tweede en twaalf voet in de dikte, doch aan de noordzijde. Deze heuvelen en rivierklippem leveren de zeldzaamste, geheel romaneske vertooning op, die men zich verbeelden kan. Meest overal steken zij loodregt boven het water uit, en bestaan uit blinkend witten zandsteen, zoo zacht dat hij ligtelijk voor het water bezwijkt. Boven deze steensoort zijn twee of drie dunne *horizontale* lagen witten hardsteen, die door den regen niet te beschadigen zijn, en op den top een zwart en vruchtbaar leem, welke eene glooijende vlakte maakt, eene of anderhalve mijl breed; als dan verrijzen de heuvelen weder eensklaps tot de hoogte van drie honderd voet boven de reeds genoemde. Het water heeft, terwijl het van de klippen afdruipt, den zachten zandsteen in duizende vreemde gedaanten uitgehold, waaronder men zich, met een weinig verbeeldingskracht, ligtelijk bevallige reijen van hardsteene huizen met kolommen van allerlei bouworde kan voorstellen, waarop weder lange, fraaije galerijen rusten, terwijl de voorpuijen met beeldhouwwerk zijn versierd. Wanneer men nader komt,

komt, doen zich allerlei fraaije *ruïnen* op, zuilen, deels met onbeschadigde voetstukken en kapiteelen, deels verminkt en ter aarde geworpen; anderen weder in de form van piramiden over elkander gestapeld, tot zij in eene scherpe punt uitloopen. Dit alles wordt opgeluisterd door nissen, alkoven en de gewone blijken van vervallene grootheid. De begoocheling wordt voltooid door een aantal gierzwaluwen, die hunne ronde nesten in de nissen gebouwd hebben, en over deze kolommen heenzweven, gelijk zij ook bij ons groote steenen gebouwen opzoeken. Geen einde was er aan deze tooverpaleizen te zien, te midden van welke wij doorvoeren. In het midden van dezen rijken oogst voor de verbeelding prijken lange reijen van steene muren, die voortbrengselen der kunst schijnen; zoo geregeld is het werk. Zij rijzen lijnregt uit den vloed op, soms honderd voet hoog, doch verschillen in de dikte van een tot twaalf voet: aan den top zijn dezelve zoo breed als van onder. De steenen, waaruit zij bestaan, zijn zwart, dik, vast, en zamengesteld uit aarde, met een klein weinig zand en eene aanzienlijke hoeveelheid talk of quartz gemengd, makende doorgaans zeer geregelde zeshoeken (*parallelipipedo*) van ongelijke grootte, doch even diep, en regelmatig als baksteenen over elkander gelegd; zoo echter, dat de tusschenruimte, waarop zij rusten moeten, in de loodregte (*perpendiculaire*) rigting vernield is, maar de *horizontale* (waterpas liggende) door het geheele werk ongeschonden

voortloopt. De steenen zijn ook geëvenredigd aan de dikte der muur; zij zijn het grootst in de dikste dezer gevaarten. De dunnere muren bestaan slechts uit ééne diepte van den zeshoek; de dikkeren uit twee of meer. Deze muren steken op verscheidene plaatsen de rivier over, daar zij van den waterkant verre oprijzen boven de zandsteenheuvelen, door welke zij dwars schijnen heen te dringen. Van daar breiden zij zich aan weêrskanten van den stroom in eene regte lijn over de vlakten uit, en prijken als torens boven dezelve, (doch zeer verschillend van grootte, daar sommigen tien, andere zeventig voet hoog zijn,) tot dat zij met de tweede rei heuvelen inëenloopen. Somtijds staan zij in onderscheide reijen nabij, en evenwijdig van elkander; een andermaal doorsnijden zij elkander in regte hoeken, en gelijken naar oude huizen of tuinen. De hardsteen, die in sommige heuvelen schittert, is van de bruingele soort, en uitmuntend.

Onder de klippen vonden wij eene soort pijnboom, die ons nog onbekend was, en die van den *Virginischen* harstpijnboom, door zijn korter loof, en spitseren pijnappel verschilt. De vuurbergstoffen en zouten verminderen. Onder de gedierten zijn vele *bighorns*, eenige weinige buffels en elanden, en enkele *muledeer* (muildier-herten) doch geene damherten noch antelopen. Wij zagen een' schoonen vos, (doch zonder hem te kunnen betrappen) wiens kleur van oranje, geel, wit en zwart gemengeld was, iets kleiner dan de

ge-

gewone vos hier te lande, en omtrent zoo groot als de roode vos bij ons.

De rivier was op deze hoogte van 150 tot 250 roeden breed, met weinig houtgewas.

Den 1 Junij was het weder bewolkt met eenige regendroppen. De hoogten begonnen te verminderen. De toenemende vlakte gaf ook weder meer boomgewas, en de stroom werd weder, hoezeer niet geheel bevrijd van gevaarlijke klippen, nogtans zachter van loop, en minder met ondiepten bezet. Het wild was hier alles behalven overvloedig, buffels uitgezonderd, waarvan een aantal in de vlakte naast een meirtje graasde, omtrent 8 mijlen ten Zuiden der rivier. In de vlakten naast de rivier vindt men wilde rozen en *Cactus Opuntia*, (beide zijn thans in bloei) wild kersen, witte en roode aalbeziën. Van den top der heuvelen genoten wij een bekoorlijk gezigt op de schoone, vruchtbare vlakten aan beide zijden, die zich op menige plaats van de klippen der rivier tot op een' aanzienlijken afstand uitbreiden. In de vlakten ontmoetten wij hier en daar banken van zuiver zand, waarschijnlijk door de zuidweste winden hier aangebragt en neêrgelegd. De straks genoemde vruchtbaarheid strekt zich niet tot den oever des strooms zelve uit, waar de oppervlakte vrij algemeen bestrooid is met keisteentjes, die glad geslepen schijnen door de schuring van het water, waarmede zij zekerlijk eenmaal bedekt waren. Een gedeelte van het Noordelijk gebergte nadert de rivier tot op 8 of tien mijlen ten N.

 van

van ons vorig nachtleger, en dezen morgen zag men op een' verren afstand eenen hoogen bergrug in 't Z. W. met sneeuw bedekt.

Den 2. waren de oevers weder in zoo verre verbeterd, dat men, zelfs bij tegenwind, de treklijn ongehinderd kon gebruiken. Steeds werden de lage gronden menigvuldiger, en de heuvelen lager. De overvloed van wild deed ons hier denken aan het verzamelen van huiden, om eene lederen boot te vervaardigen, die wij eerlang zouden noodig hebben. Bijna waren weder twee onzer jagers door eenen beer in levensgevaar. Ditmaal was dit roofdier de aanvaller: een der lieden ontsnapte het gevaar ter naauwer nood; de ander, een groot eind wegs geloopen hebbende, verschool zich in dikke struiken, en terwijl de beer snel zijne schuilplaats kwam opsporen, schoot de andere jager dien gelukkiglijk door 't hoofd.

Wij ontmoetten heden eene groote menigte kleine eilanden in de rivier, gedeeltelijk wel voorzien van hoog boomgewas. Ten Zuiden legerden wij ons in eene fraaije lage vlakte met katoenhout, om er des nachts eenige starrekundige opmerkingen te maken, en des morgens eene groote rivier, aan de overzijde van ons, te onderzoeken.

Den volgenden dag (Maandag 3.) staken wij dus de rivier over, en sloegen onze legerplaats op de punt tusschen deze rivier en de *Missouri* op. Thans was het eene vraag van belang, welke dezer twee stroomen de *Missouri*, of, in de taal der *Minnetarries*, de *Ahmateahza* (*Amettiaze*)

ze) is, die volgens hunne beschrijving zeer tot de *Columbia* nadert, welke in eene tegenovergestelde rigting in de *Zuidzee* valt. Van eene juiste beslissing van dit punt hing het lot van den togt grootendeels af; want zoo wij, na de rotsbergen overgeklommen te zijn, niet vonden dat de rivier die wij langs gingen de *Columbia* naderde, en zoo wij dus terug moesten, hadden wij niet alleen het gunstig jaargetij tot reizen (waarvan reeds twee maanden verstreken waren,) volstrekt verloren, maar ook het gevaar te wachten, dat onze manschappen, door den langen togt ontmoedigd, de geheele onderneming zouden opgeven, of ons ten minsten eene koude, gedwongene gehoorzaamheid betoonen, in plaats der warme en ijverige ondersteuning, die wij tot hiertoe van hun ondervonden hadden. Uit dien hoofde besloten wij wel te onderzoeken, eer wij onzen verderen koers bepaalden, en zonden dus twee kano's, met drie man, elk der beide stroomen op, om de breedte, diepte en snelheid van den vloed naauwkeurig optenemen, of ook eene vergelijking van beider *watermassa's* ons eenig licht zou kunnen geven. Ook te lande zonden wij kleine troepen der bozen op kondschap uit, ten einde, volgens de rijzing der gronden, zoo mogelijk de strekking der beide rivieren nategaan. Allen moesten tegen den avond terug zijn. Intusschen beklommen wij de hoogten op het schiereiland tusschen de twee rivieren, van waar wij een zeer uitgestrekt gezigt genoten, van alle kanten uitloopende op eene onmetelijke gras-

vlakte, waarop duizend en duizende buffels graasden, in kudden gesmaldeeld, en door hunne eeuwige vijanden, de wolven, vervolgd. Ook zag men eenige kudden elanden, en de eenzame antelopen waren met hare jongen hier en daar over de vlakte verspreid. Ten Zuiden was eene vrij hooge bergketen, die, zoo wij onderstelden, eene voortzetting was der zuidelijke bergen, zich van het *Z. O.* naar het *N. W.* strekkende, en omtrent ten *Z. W.* van ons plotseling eindigende. Gedeeltelijk was dit gebergte met sneeuw bedekt; doch op een' grooten afstand achter hetzelve was een nog hoogere bergrug, geheel in sneeuw gehuld, en zoo 't scheen, in bijna dezelfde rigting als de eerste keten, strekkende van het Westen naar het Noorden of Noordwesten, waar hunne besneeuwde toppen met den gezigteinder in een liepen. De loop der rivieren kon echter bezwaarlijk onderscheiden worden, daar zij zich spoedig in de uitgebreidheid der vlakte verliezen.

Bij onze terugkomst vervolgden wij ons onderzoek; de breedte van den noordertak is 200, die van den zuiderarm 372 roeden. De noordelijke is dus naauwer, en ook langzamer stroomende, dan de zuidelijke; deszelfs water is, even als de *Missouri* ons tot hiertoe altijd was voorgekomen, ligtbruin, dik en troebel; ook stuwt hij, even als de *Missouri*, als 't ware kokend water voort, op eenen keiachtigen, doch vooral modderigen grond. De oppervlakte daarentegen van den zuidertak is geheel kalm, doorschijnend, en zonder eenige

gol-

golven: de bedding bestaat uit ronde, gladde steenen, het merk eener afkomst uit hooge gebergten. Wij waren dus in tweestrijd. De uiterlijke gedaante van den noordertak deed de meesten onzer hem voor den *Missouri* houden, doch wij, schoon niet geheel overtuigd, helden toch meer tot het tegendeel over; immers schoon deze stroom al zijne kleur en aanzien aan den *Missouri* geeft, is dit echter juist een bewijs, dat hij in eene vlakte ontspringt. Bergwater toch is helderder; of de rivier moest eene verbazende uitgestrektheid lagen grond besproeijen, nadat hij reeds uit het gebergte is te voorschijn gekomen, iets, 't welk uit hoofde der strekking van het land veel tegen zich had. Het kwam ons dus voor, dat deze stroom niet eens de *Rotsbergen* raakte, maar zijnen oorsprong van de vlakte aan den *Saskachawan* neemt, vlak ten Noorden van hier. Het geen ons meest verlegen maakte, was, dat de *Indianen*, die zoo wel met de Aardrijkskunde van hun land bekend schenen, ons dezen noorderärm niet hadden opgenoemd; want de *rivier*, *die alle anderen scheldt*, moet, naar hunne beschrijving, een van diegene wezen, welke wij reeds zijn overgetrokken.

Terwijl wij dus peinsden, kwam in den avond ons volk terug. De noordelijke rivier was langzamer van loop, en dus gemakkelijker optevaren, alsmede ondieper; op een afstand van derdehalve mijl nam zij een' kleinen vloed uit het Westen op, zestig voet breed, en drie diep. Degenen,

die den Zuiderarm gevolgd waren, hadden, op niet meer dan 100 roeden afstands, dezelfde rivier ontmoet, op wier boorden veel timmerhout groeide, namelijk het katoenhout met naauwe en wijde bladen, eenige berken en elzen (*boxalder*) benevens kreupelhout van wilgen, witte en roode aalbeziën, en rozestruiken. Men ontmoette hier verder vele elanden en bevers.

Deze berigten waren volstrekt niet voldoende ter beslissing van het groote punt, waarop alles aankwam. Wij besloten dus ons te scheiden, en elk anderhalve dagreize verre, of, des noods, nog verder, eene der beide rivieren optevaren. De moeijelijkheden der laatste dagen hadden onze manschap naar het uiterlijke een weinig doen vervallen, schoon hun moed en hunne vrolijkheid nog volmaakt dezelfde waren; daar zij echter geene schoenen konden dragen, waren hunne voeten door het gaan over de ruwe steenen geweldig gekneusd. *Indiaansche* vijgen, wilde kersen, witte en roode aalbeziën zijn hier overvloedig, de laatstgemelde vrucht is nog niet rijp: de kruisbeziën beginnen rijp te worden, en de wilde rozen, die alle lage gronden bedekken, staan in vollen bloei.

Op den 4. Junij gingen dus de kapiteins LEWIS en CLARKE, op het zelfde uur in den morgenstond, op de ontdekking der twee stroomen uit. De beide bergketenen, die den vloed zoomen, wijken nu af, de eene ten Noorden, de andere ten Zuiden, en eindigen eensklaps, zonder langzame helling,

ling, de eerste N. 48 Gr. O. de andere Z. o Gr. W. Een' afzonderlijken berg, die de gedaante van het dak eener schuur droeg, noemden wij uit dien hoofde *Schuurberg* (*Bar-mountain*). Daarentegen verrijst weder langs den noordelijken tak, die zich in eene groote kromte naar het N. W. keert, eene nieuwe keten van heuvelen aan de Z. W. zijde; de vlakte in het midden is hoog, effen, en droog; en, schoon geheel niet onvruchtbaar, groeit het gras aldaar echter op verre na zoo voorspoedig niet als men denken zou, het is kort en bedekt naauwelijks den grond. Er zijn hier onnoemelijk vele sprinkhanen, die aan de mede zeer talrijke welpen (eene soort watervogels) tot spijze dienen. Kapt. LEWIS beklom de heuvelen, die omtrent 200 voet hoog zijn, doch deze weg werd hem door de menigte van steile uitgedroogde stroombeddingen, die hij over moest, al te bezwaarlijk; zoodat hij naar de rivier terugkeerde. De togt was heden door de felle koude, den zwaren N. W. wind, en den doordringenden regen zeer bezwaarlijk. Behalven de buffels en elanden zagen wij ook wolven en vossen, schoten een' das, een wezel, en kwetsten een' grooten bruinen beer, tot wiens vervolging het echter te laat was. De grond aan de rivier was een volmaakte tuin door eene onnoemelijke menigte rozen, die thans in vollen bloei stonden.

Den 5. bleef de regen, de koude en de wind nog steeds aanhouden. In weerwil van al dit hemelwater vond de kapitein heden eene geheel

droo-

drooge kreek, van 25 roeden breed. Het is indedaad opmerkelijk, hoe veel water door den grond dezer vlakten, (een fraai en vruchtbaar leem) verzwolgen wordt. In de vlakte ziet men groote scheuren in den grond, die het water inzuigen. Een' alleen staanden berg, dien wij om zijne kegelachtige gedaante den *Torenberg* (*Tower-mountain*) noemden, was meer dan 80 mijlen in de rigting van N. 30 gr. ten W. te zien. Ook ontmoette de kapitein het grootste dorp van grondeekhorentjes, 't welk hij nog gezien had: want hij trok zeven mijlen verre een gedeelte van hun gebied langs. Dit dier, gebraden zijnde, is malsch en smakelijk. Nabij de heuvelen was eene vlugt berghanen, of eene groote soort van korhen, met een' langen puntigen staart, zoo als de *Indianen* ons benedenwaarts gezegd hadden, dat aan het *Rotsgebergte* algemeen was. De rivier is tachtig roeden wijd, van zes tot tien voet diep, en heeft een' gestadigen, en vrij sterken afloop.

Den 6. Thans was kapt. LEWIS overtuigd, dat deze rivier te zeer noordwaarts liep voor onzen weg naar de Zuidzee, en besloot dus terug te keeren, doch wachtte tot den middag, om hoogte te nemen, 't geen echter door het betrokkene weder belet werd. Daar het thans naar beneden ging, vervaardigde men gemakshalve twee houtvlotten, die echter zoo klein en dun waren, dat de bagaadje nat werd: men verkoos dus liever over land te gaan; doch hier werd de gang ten uitersten moeijelijk. Het woei een storm met re-

gen-

genbuijen uit den N. O., en uit hoofde der steile klippen moest men het verschuilende gebergte aan de rivier vaarwel zeggen, en in de opene vlakte het gansche geweld van den storm tarten; in deze onmetelijke velden verdwaalden zij noordwaarts, en bereikten niet vóór laat in den nacht de rivier, na sedert 's middags 33 mijlen te hebben afgelegd. Bij geluk hadden zij twee buffels gedood, en dus spijze voor den avond; maar den geheelen nacht moest men in den regen onder den blooten Hemel doorbrengen. Den volgenden dag (7.) was de grond door de aanhoudende vochtigheid zoo glibberig, dat zij de hoogten niet meer over konden, die zij bij het opgaan der rivier waren overgetrokken. Het land was hier het droogste dat men zien kan; niettegenstaande den aanhoudenden regen was het slechts twee duim diep met water doortrokken, en geleek naar ontdooiden grond. Doch indien het zoo bezwaarlijk doorweekt wordt, behoudt het ook langer vocht. Bij het overgaan dezer klippen, in eenen naauwen pas van dertig roeden lang, glipte kapt. LEWIS uit, en zou gewis, zoo hij niet op zijne piek gesteund had, langs een' afgrond van negentig voet in de Rivier gevallen zijn. Juist was hij dit gevaar te boven, en had weder vasten voet gevat, toen eene stem achter hem uitroept: „ Goede God, kapitein! wat zal „ ik beginnen!" Hij keert zich om, en ziet WINDSOR, die omtrent midden op den naauwen weg is uitgegleden, naar den rand der diepte, waar hij nu op den buik, met de regte zijde, arm

en

en been voorover hangt, en zich met de linker noch even, doch met moeite ophoudt, om niet in den duizelenden afgrond te pletter te vallen. De kapitein bespeurt terstond zijn' vreesselijken toestand, doch acht het noodig hem moed inteboezemen. „ Er is geen gevaar hoegenaamd," roept hij hem toe: „ neem met uwe regterhand slechts „ uw mes uit de sjerp, en graaf eene kuil in de „ klip, waar gij uw' regter' voet kunt zetten." Met groote tegenwoordigheid van geest volgt de man dezen raad, en rigtte zich op de knieën; de kapitein gelastte hem toen, zijne schoenen uittedoen, en met het mes in de eene, het geweer in de andere hand, op handen en voeten voorwaarts te kruipen. De man deed het, en krabbelde zoo lang voort, tot hij in veiligheid was. De lieden, die dezen halsbrekenden weg niet genomen hadden, moesten terug, en het water aan den voet der klip, waar het hun tot de borst ging, doorwaden. Dit geval leerde hun, hoe gevaarlijk het was, zich op de glibberige hoogten te wagen, die over den stroom hingen: doch daar de vlakte met diepe stroombeddingen doorsneden was, bijna even moeijelijk overtetrekken, moest men al verder de rivier aan den voet der klippen langs of door, nu eens in den modder der lage gronden, dan tot aan de armen in het water; en wanneer het te diep werd, om te doorwaden, moesten zij met hunne messen kuilen in de rotsen graven, waar zij den voet zetten konden. Op deze wijze trokken zij voort door modder en water, alles on-

der

der een', onophoudelijken regen, en bereikten eindelijk, na den geheelen dag slechts achttien mijlen te hebben afgelegd, eene oude *Indiaansche* hut, van bijeengevoegde palen, die hun ten minsten eene drooge schuilplaats bood. Hier kookten zij een gedeelte van zes damherten, die zij op hunne wandeling nog tot tijdverdrijf geschoten hadden, en na zich voor den geheelen dag daarmede ontnuchterd te hebben, vielen zij op eenige wilgen takken in een' zeer gerusten slaap.

TIEN-

TIENDE HOOFDSTUK.

Terugkomst van kapt. Lewis. Verslag van het wedervaren van kapt. Clarke met de zijnen. Gevaarlijke toestand van eenen derzelve. Beschrijving der Tansy-Rivier. Daar men nog volhoudt bij het denkbeeld, dat de Zuidelijke arm de Missouri is, besluit kapt. Lewis dien optetrekken. Manier om eene bergplaats voor levensmiddelen te maken. Ontdekking der watervallen van den Missouri, waardoor de vraag opgelost wordt. Verhevene schoonheid van het omliggende oord. Gevaar van kapt. Lewis. De hoofdtroep onder kapt. Clarke nadert den waterval tot op vijf mijlen, en maakt zich gereed tot den overtogt over dezelve.

Zaturdag den 8. helderde eindelijk tegen tien uren des morgens het weder op, en werd een schoone dag. Men moest nog, op dezelfde wijze als gister, de rivier langs, doch had nu zoo dikwerf niet meer door het water te waden, schoon men nog vele gevaarlijke plaatsen voorbij moest. Het eenige timmerhout, hetwelk men vindt, is in de lage gronden, die de rivier nu en dan droog laat, en hier houden zich tallooze vogelen op, die, wanneer de zon doorbrak, een bekoor-

koorlijk gezang aanbieven. Onder deze vogelen onderscheidden wij de bruine lijster, het roodborstje, de torteldaif, de vlasvink, de goudvink, de groote en kleine merel, het winterkoninkje, en eenige andere. Thans hield onze manschap buiten bedenking deze rivier voor den waren *Missouri*, doch daar kapt. LEWIS ten volle van het tegendeel overtuigd was, gaf hij aan dezelve den naam van *Maria's-Rivier*. Na den geheelen dag gereisd te hebben, bereikten zij eindelijk des namiddags ten vijf uren weder de legerplaats, en vonden de overigen zeer verlegen om hunnen toestand, daar zij twee dagen langer, dan men verwacht had, waren op weg geweest, en kapt. CLARKE op den bepaalden tijd de afgesprokene plaats bereikt had.

Deze was namelijk den 4. met vijf man op reis gegaan, den koers Z. W. en vervolgens N. W. waarts nemende. Zij ontmoetten een' *Indische* hut van latten en boomschors, alsmede onderscheidene kudden van het gewone vee dezer streeken. De rivier is snel, wordt door hooge klippen belemmerd, en is vol banken van grof zand; met weinig timmerhout op de lage gronden, en kale hoogten. Nabij de legerplaats viel dezen avond een witten beer op een' van ons volk aan, wiens geweer bij toeval nat was, en dus weigerde: dadelijk snelde deze naar een' boom, en werd zoo driftig vervolgd, dat hij bij 't opklimmen met de punt van zijn' voet tegen de snuit van den beer stiet. De beer, die niet klim-

 men

men kon, wachtte geduldig onder aan den boom, tot hij genoodzaakt zou zijn aftekomen. De overige manschap was juist van hem gescheiden door eene loodregte klip, die zij onmogelijk af konden, zoo dat het niet in hunne magt stond hem eenige hulp toetebrengen: gelukkig echter werd de beer eindelijk door hun geschreeuw en schieten vervaard, deinsde af, en redde den man uit de ijsselijkste doodsangst.

Den 5. Junij waren de heuvelen ten Z. O. met sneeuw bedekt, en de regen hield aan. Zij vervolgden de reis ten N. W. langs de rivier, en bereikten op den afstand van elf mijlen een' bergrug, van welks top aan de Noordzijde duidelijk een berg ten Z. en W. op een' grooten afstand te zien was, bedekt met sneeuw. Een hooge rug, die van de bergen uitsteekt en de rivier aan de Z. O. zijde nadert, maakt eenige klippen van harden en donkeren steen. Daar de rivier op een' grooten afstand, en met eene snelle strooming, West ten Zuiden liep, en even breed en diep bleef, hield kapt. CLARKE het voor noodeloos om verder te gaan, en keerde dus, in eene rigting ten Noord-Oosten over de vlakte terug, bereikende de kleine rivier, van welke wij boven reeds gezegd hebben, dat zij in den noorderarm valt. Zij noemden dezelve *Wormkruid-rivier*, naar de menigte dier plant, welke aan hare boorden groeide. Deze rivier volgden zij den 6. Hare lage oevers komen volkomen met die van de *Missouri*, vóór de scheiding der beide takken, over-

overeen: en behelzen zeer veel katoenhout, met een blad gelijk dat van den wilden kerseboom. Zij kwamen vervolgens terug en bereikten hunne legerplaats weder. De regen was zonder ophouden in stroomen nedervallende. Ons volk had middelerwijl huiden tot kleederen gemaakt en nam thans eenige rust, die zij wegens hunne gezwollene voeten zeer dringend behoefden. De regen hield den geheelen nacht en volgenden dag aan: echter waren de rivieren aan 't vallen. De *thermometer* stond 40 boven 0. Na dat het den daarop volgenden nacht nog steeds doorgeregend had, helderde eindelijk op den 8 het weêr met een' *Z. W.* wind op. De rivier ten Zuiden, die sedert onze aankomst zes duim gevallen was, nam eene roodbruine kleur aan, doch de noordertak bleef witachtig.

Den 9. spanden wij nu, na alle deze nasporingen, raad over den weg, dien wij inteslaan hadden. Bij vergelijking onzer opmerkingen bleek ons ten volle, dat de Heer ARROW SMITH eenen misslag begaat, wanneer hij, op het gezag van zekeren Heer FIDLER, in de keten der Rotsbergen zekeren merkwaardigen berg, met name *den Tand* (*the Tooth*) plaatst, omtrent op den 45 Gr. N. B. Wij zijn thans minder dan 100 mijlen van de *Rotsbergen* verwijderd, op de breedte van 47 Gr. 24 Min. 12 Sec., en derhalve is het zeer onwaarschijnlijk, dat de *Missouri* zulk eene kromte ten Zuiden zou maken, eer hij de *Rotsbergen* bereikt, en dat de Heer FIDLER op 45 Graden langs

 den

den oostelijken voet der bergen zou hebben kunnen komen, zonder dien stroom aantedoen. De doorgaande rigting der *Maria's*-Rivier van deze plaats was N. 69 Gr. W., en die van den Zuidertak, (dien wij voor den *Missouri* houden) en welke kapt. CLARKE 45 mijlen verre in eene regte lijn had opgevaren, (*) 29 Gr. W., in welke strekking dezelve, in zoo verre wij bespeuren konden, nog langen tijd bleef, waaruit wij besluiten, dat de *Missouri* ten N. van den 45 Gr. het *Rotsgebergte* binnen treedt. Reeds hadden wij den President uit onze winterkwartieren dat Zuidelijk punt der ontdekkingen van den Heer FIDLER als een' graad noordelijker (dus op den 46 Gr.) opgegeven; doch meenden nu te mogen vaststellen, dat het nog een' graad meer ten Noorden, en dus op den 47 Graad was. Dit berigt echter van den Heer FIDLER, hoe onvolledig ook, levert eene reden te meer op, om de *Maria's*-Rivier niet verder te volgen; immers, de enkele kleine riviertjes, die hij van de

(*) Het spreekt van zelve, dat wanneer de schrijver hier en elders van den *loop of de rigting van den Missouri* of andere rivièren naar het Westen, Zuid- of Noordwesten gewaagt, men niet den *loop des waters* moet verstaan: (deze toch is, gelijk een oogopslag op de kaart leert, van het Noordwesten naar het Zuidoosten) meer van de *strekking der bedding*, met opzigt tot de Reizigers, die uit het Zuidoosten kwamen. Voorts vraag ik den Lezer, die geen eigenlijk Aardrijkskundige is, verschooning voor deze, meer of min drooge, aardrijkskundige bijzonderheden, die echter voor de wetenschap en de Reis zelve van zooveel belang zijn, dat men ze onmogelijk kon weglaten. VERT.

de bergen zag afvloeijen, zullen waarschijnlijk niet verre genoeg door deze bergketen heenstroomen, om in de nabuurschap der *Columbia* te komen, maar behooren tot een' of anderen noordelijken tak van den *Missouri*. Kortom, daar wij reeds op 47 Gr. 24 Min. N. B. waren, konden wij met geenen grond meer hopen, door verder noordwaarts op te gaan, tusschen deze plaats en de *Saskachawan* eenigen stroom te vinden, die, volgens de verzekering der *Indianen*, op eenigen afstand te midden der *Rotsbergen* zelve bevaarbaar is. Ook hadden zij ons het water van den *Missouri* als bijna doorschijnend in de nabijheid der watervallen afgeschilderd; nu is dit het geval met den zuidelijken tak; 2.) zij hadden gezegd, dat de watervallen *naar de ondergaande zon heen*, *een weinig aan de middagzijde*, (ten West Zuidwesten) van hun waren; ook dit pleit ten voordeele van den Zuiderärm, want dezelve strekt zich aanmerkelijk Zuidwaarts van deze plaats uit, die slechts eenige minuten ten Noorden van *Fort Mandan* ligt; 3.) dat de gemelde watervallen beneden de *Rotsbergen*, en nabij het noordelijk einde van eene hunner ketenen zijn; nu vertoont zich een bergrug achter de zuidelijke bergen, en eindigt ten Zuidwesten van ons, ver genoeg van de onafgebrokene keten der *Rotsbergen*, om plaats te laten voor verscheidene watervallen, en, naar wij vreesden, zelfs voor al te velen. 4.) Hadden ook de *Indianen* immer eenen vloed overgetrokken zoo breed als deze zuidelijke arm, zouden zij dit ontwijfelbaar gemeld hebben; daar nu deze stroom in

in hunnen weg lag, (hetwelk met den anderen tak het geval niet is,) en zij daarvan nogtans niet spreken, schijnt dit stilzwijgen een sterk ontkennend bewijs voor ons vermoeden. Ook moet de zeer aanzienlijke watermassa, die deze zuidelijke arm tot den gemeenen stroom toebrengt, door een' aanmerkelijken loop in het gebergte zijn aangewonnen; want men kan niet onderstellen, dat de drooge vlakten tusschen de *Geelsteen*-rivier en de *Rotsbergen* zoo veel waters opleveren. Immers heeft dat dorre gewest niet eens toevloed genoeg voor de drooge rivierbeddingen, die wij doortrekken, en de reizen van den Heer FIDLER verbieden ons aan de bergen ten Noordwesten te denken.

Deze bedenkingen bevredigden ons volkomen, maar geheel niet ons volk. Zij waren allen van een tegenovergesteld gevoelen, hetwelk grootendeels ontstond door een vertrouwen op CRUZATTE, een' bevaren' schipper op de *Missouri*, die stellig beweerde, dat de noorderarm de eigenlijke rivier was. De lieden waren nogtans zeer bescheiden. Gaarne (dus spraken zij) wilden zij ons volgen, waar wij ook heengingen; echter vreesden zij, dat de Zuidertak zich weldra in de *Rotsbergen* zou verliezen, en ons op een' grooten afstand van het doel onzer reis, de rivier *Columbia*, laten (*). Opdat niets derhalven mogt verzuimd wor-

(*) De *Columbia* is eene zeer aanzienlijke rivier; zij ontspringt in de *Rotsbergen* (eene voortzetting der groote Westelijke bergketen,

worden, hetgeen ons voor dwalen kon behoeden, werd er besloten, dat een van ons den Zuidertak te lande zou opvaren, tot dat hij *of* de watervallen, *of* het gebergte bereikte. Intusschen besloten wij, om ons zooveel als mogelijk te verligten, hier een der praauwen te laten, met alle de zware bagaadje, die wij bij mogelijkheid konden missen, zoowel als eenige levensmiddelen, zout, kruid, en gereedschappen; dit zou tevens de andere booten verligten, en aan dezelve de manschap verschaffen, die aan boord der praauw was geweest.

Den 10. begonnen wij dus met schoon en aangenaam weêr onze bagaadje en koopgoederen te droogen, en leiden onzen voorraad in een hol neder. Deze holen, of *caches*, gelijk zij bij de handelaars op den *Missouri* heeten, worden zeer veel gebruikt, vooräl door hen, die met de *Sioux* te doen hebben, daar de huiden en andere goederen jaren lang volkomen goed kunnen blijven, en voor diefstal beveiligd zijn. Onze *cache* was op de volgende wijze aangelegd. Ten Noorden van

ten, die zich van de *Magellaansche Straat* tot hoog in het Noorden, en dus van den eenen tot den anderen Poolkring uitstrekt): loopt eerst zuidelijk, daarna westelijk, en ontlast zich eindelijk in de *Groote Zuidzee*. MACKENZIE heeft haar, op zijne merkwaardige Reis, gezien en beschreven. De *Zuidzee* was eigenlijk het doel der wenschen van onze Reizigers; doch zoo zij eenmaal eenen stroom hadden die hen van zelve daarheen voerde, zoo konden zij de grootste zwarigheden voor overwonnen aanzien.

VERT.

van den *Missouri* kozen wij op de hooge vlakte, veertig roeden van eene steile klip, eene drooge ligplaats, beschreven toen eenen kleinen kring van omtrent dertig duim middellijns, ruimden de zoden zoo zacht en zorgvuldig als mogelijk uit den weg, en groeven toen een hol in eene loodregte strekking een' voet diep, of nog meer, indien de grond niet vast is. Vervolgens wordt het al wijder en wijder naar mate zij lager komen, en eindelijk, ter diepte van zes of zeven voet, in de gedaante van een ketel, of het ondereinde van een' grooten distilleerkolf, met den grond in het middelpunt een weinig ingezakt. Naarmate de aarde wordt uitgedolven, vangt men die in eenig vat, en spreidt ze zorgvuldig op eene dierhuid of een laken uit, brengt ze dan weg, en werpt ze in de rivier, of verbergt ze ten minsten zoo, dat er geene *sporen* van overig blijven. Als dan maakt men eene vloer van drie of vier duim dik, van drooge stokken, met hooi, of eene zeer drooge huid daarover. Nadat de goederen wel gelucht en gedroogd zijn, legt men ze op deze houten vloer, doch op dat ze de natte wanden van den kuil niet zouden raken, plant men ter zijde, regt over eind, andere drooge stokken, naar mate de goederen in het hol gestouwd worden. Is dit bijna vol, zoo legt men weder eene huid over de waren heen, werpt aarde daarop, trapt het gelijk, en legt als dan de voorzigtig weggenomene zoden daar boven; hetwelk, door de volmaakte overeenkomst met

den

den omringenden grond, geene vrees voor ontdekking meer overlaat. Behalven deze kuil, maakten wij er nog andere kleinere, voor de pakkaadje, het kruid, en het gereedschap van onzen smid, nadat wij vooräf verbeterd hadden hetgeen zulks vereischte. Om te beletten, dat in geval van eenig toeval onze gansche voorraad te zoek mogt geraken, verborgen wij twee hoopen kruid en lood op twee afzonderlijke plaatsen. De roode praauw werd naar het midden van een eilandje bij de invaart der *Maria's*-rivier heengetrokken, en daar aan de boomen vastgebonden, ter bescherming tegen hoog water. Wij namen hier hoogte, en bevonden de invaart van dezen stroom op 47 Gr. 25 Min. 17 Sec. Noorderbreedte. Een vogeltje, niet ongelijk aan de blaauwe lijster, ontmoetten wij hier voor het eerst, alsmede de bijën gierzwaluw, of koningsvogel, schoon hier geene bijën zijn. Inderdaad hebben wij de honigbij op de geheele onmetelijke uitgestrektheid gronds, van de *Osage*-rivier af, niet aangetroffen.

Den 11. begon kapt. LEWIS zijnen togt, ter verkenning van den Zuidelijken arm, verzeld door vijf man. Spoedig bereikten zij het punt, waar de *Wormkruid*-rivier de *Missouri* nadert, en ontwaarden hier eene groote kudde elanden. Zij gingen aan land, en schoten een' tamelijken voorraad, die zij langs de rivier ophingen, op dat de overigen, die in de booten nakwamen, dezelve mogten zien. Nu hielden zij eene poostijd stil, om het middagmaal te gebruiken, doch kapt. LEWIS,

die voor eenige dagen reeds den rooden loop bespeurd had, was thans, in weêrwil van alle zijne pogingen, door hevige pijnen en eene zware koorts buiten staat om verder te gaan. Zijn nachtleger werd hem dus onder eenige wilgen takken gespreid: doch hij had geene geneesmiddelen bij zich. Hij besloot dus eene proef te nemen met de kleine zijtakken van wilde beziën (*chokeberry*); dezen, van hun blad ontdaan, en in stukken van omtrent twee duim lang gesneden, werden in zuiver water gekookt, tot dat zij een zwart afkooksel van een' zamentrekkenden bitteren smaak opleverden; hiervan nam hij bij zonnenöndergang eene pint, en herhaalde het een uur naderhand. Ten tien uren was hij volmaakt vrij van pijn; eene zachte uitwaseming volgde daarop, zijne koorts verminderde, en des morgens was hij volmaakt hersteld.

Een onzer manschappen ving hier twee soorten visch; de eene is omtrent negen duim lang, wit van kleur, en rond; de mond is boven en beneden met eene reeks fijne en scherpe tanden bezet; het oog tamelijk groot, de oogappel zwart, de *iris* naauw en geelachtig bruin. In gedaante en grootte komen zij veel overeen met de witte post van den *Potomak* schoon het hoofd naar evenredigheid kleiner is Zij bijten gretig naar vleesch en sprinkhanen; deze visch is zacht en zuiver wit, doch kan men niet zeer op den smaak roemen. De tweede soort visch is bekend bij den naam van *noteboom-elft* (*hickory-shad*) of *oud wijf*, doch verschilt daarin van denzelven, dat beide de kake-

bee-

beenen aan den buitenkant met eene rei tanden bezet zijn, gelijk ook de tong en het gehemelte door lange scherpe, inwaarts gebogene tanden beschermd worden. Het oog is zeer groot, en de *iris* van den appel wijd en van eene zilveren kleur. Zij tieren in geen drabbig water, en de smaak is verre verkiesselijk boven de eerste soort, waarvan wij er eenige weinige gezien hadden, eer wij de *Maria's*-rivier bereikten; doch de laatst beschrevene soort vingen wij eerst in den *Missouri*, boven deszelfs vereeniging met dien vloed. De witte *catfish* vindt men tot aan de *Maria's*-rivier, doch schaars, en sedert ons vertrek van de *Mandans* hebben wij er geene gevonden zwaarder dan zes pond. Van wild was er overvloed,

Den 12. verliet kapt. LEWIS de boorden der rivier, om de steile oevers der drooge bergstroomen te mijden, die van de rivier tot een of twee mijlen in het opene veld loopen, waarheen de kapitein het nu heenwendde, doch dáár tot zijne teleurstelling noch water noch wild kon bekomen. Er waren wel buffels, doch deze namen de vlugt, eer zij onder 't schot kwamen. Doch naar het water teruggekeerd zijnde, diende het geluk hun beter; zij ontmoetten in een katoenboschje twee groote bruine beeren, en leiden dezelve met het eerste schot ter neêr, iets 't welk nog nimmer gebeurd was, zoo dikwerf zij dat dier hadden aangetroffen. Na een gedeelte tot het maal gebruikt, en het overschot aan een' boom te hebben opgehangen met eene aanwijzing voor kapt. CLARKE,

voe-

voeren zij de klippen op nieuw op naar de opene vlakte, waar zij weder eene menigte grond-eekhorentjes, eenige wolven, antelopen, muildier herten (*mule-deer*) en verbazende kudden buffels ontmoetten. Weldra trokken zij een' bergrug over, aanmerkelijk hooger dan de omliggende vlakte, en hadden van deszelfs top een schoon gezigt op de thans geheel met sneeuw bedekte rotsbergen. Derzelver doorgaande strekking is van het Zuidoosten naar het Noorden of Noordwesten; en zij vertoonen verscheidene reijen opeengestapelde bergen, die achter elkander om hoog rijzen, tot zich de meest afgelegenen in de wolken verliezen.

Na eene reis van twaalf mijlen ontmoetten zij weder de rivier, bij eene fraaije vlakte met katoenhout. Schoon de zon nog niet onder was, en zij slechts zeven en twintig mijlen hadden afgelegd, gevoelde zich kapt. LEWIS nogtans van zijne zoo gelukkig doorgestane ongesteldheid nog te zwak, om verder te gaan. Men had dien dag eene zeer goede jagt gehad, en ontdekte sporen zoo wel van otters en bevers, als vooral van bruine beeren. De witte visch, gister beschreven, was hier ook zeer overvloedig. Met het breedbladerige katoenhout, het voornaamste timmerhout aan den *Missouri*, is hier nu ook eene andere soort gemengd, welke van de eerste slechts in de smalle bladeren, en de dikke schors verschilt. Het loof is lang, eirond, spits afgepunt, omtrent derdehalf of drie duim lang, en ruim drie vierde duim breed; het is glad en dik, somtijds een weinig

ge-

gegroefd, met een' getanden rand; de boven zijde gewoon groen, de benedenzijde witachtig. De bever schijnt aan deze soort de voorkeur te geven boven de breedbladerige, waarschijnlijk omdat de schors dikker, en tevens zachter is.

Den 18. verlieten zij, met zonnenopgang, hunne legerplaats, en beklommen de heuvelen, in eene Z. W. strekking. De landstreek, hoezeer meer golvend dan gister, mogt nog vlak genoemd worden. In het verschiet lag eene heerlijke vlakte, waar meer buffels te zamen graasden, dan zij nog immer te gelijk gezien hadden. Ten Zuidwesten verhieven zich twee bergen van eene zonderlinge, naar hooge bolwerken zweemende gedaante. Het zijn namelijk vierkante, loodregt omhoog rijzende blokken, ter hoogte van tweehonderd vijftig voet, bestaande uit gele klei, en de toppen schijnen effene vlakten te zijn. Vindende, dat de Rivier zich hier aanmerkelijk naar het Zuiden keerde, en vreezende de watervallen te missen eer zij de *Rotsbergen* bereikten, veranderden zij nu hunnen togt naar het Zuiden, lieten die alléénstaande heuvelen regts, en trokken door de vlakte. In deze rigting was kapt. LEWIS omtrent twee mijlen gegaan, toen zijn oor getroffen werd door het aangename geluid van een' waterval, en naar mate hij voorttrok, rees een schuim, als door den sterken Zuidwesten-wind gedreven, boven de vlakte in eene rookkolom op, en verdween in een oogenblik. Naar dit punt rigt hij zijne stappen; het gedruisch neemt bij zijne nadering toe, en verandert

dert weldra in een donderend geraas, hetwelk geen ander kon zijn, dan de groote watervallen van den *Missouri*. Na zeven mijlen (ruim twee uren) voortgereisd te zijn, nadat hij eerst het geluid hoorde, bereikte hij den waterval tegen twaalf uren. De heuvelen waren al moeijelijker te beklimmen, naar mate hij verder kwam, en tweehonderd voet hoog; met ongeduld vloog hij die af, zette zich op eene rotspunt onder het middelpunt van den grooten waterval neder, en genoot hier het verhevene schouwspel van dit ontzettend voorwerp, hetwelk sedert de schepping zijne pracht aan de woestijn, verre van den beschaafden mensch, had verkwist.

De rivier is, onmiddelijk bij den waterval, driehonderd roeden breed, en wordt door eene loodregte klip aan de linkerhand bekneld, die omtrent honderd voet omhoog rijst, en eene mijl ver den stroom volgt; aan de regterhand is ook eene steile rots, tot driehonderd roeden boven de watervallen. Negentig of honderd roeden van de eerstgemelde hoogte valt het water in eenen effen' stroom onafgebroken ter neêr, over eenen afgrond van ten minsten tachtig voet. Het overige gedeelte der rivier stort zich met een' snellen loop naar beneden, maar terwijl het neêrschiet op de onregelmatige, en een weinig uitstekende rotsen, maakt het een heerlijk gezigt van zuiver witten schuim, die twee honderd voet in de lengte, en tachtig in eene loodregte hoogte beslaat. Dit schuim verspreidt zich in duizenderlei gedaanten; somtijds

vliegt

vliegt het omhoog in kolommen van vijftien of twintig voet, die dan weder neêrzinken onder grootere massa's wit schuim, op alle welke de zon de heerlijkste kleuren van den regenboog schildert. Bij het oprijzen spat het met onweêrstaanbaar geweld tegen eene rotskant, die zich, honderdvijftig roeden verre van den afgrond, dwars over de rivier uitstrekt. Van de loodlijnige klip ten Noorden tot op een' afstand van honderd twintig roeden rijzen de rotsen slechts eenige weinige voeten boven 't water, en bij eene hooge rivier vindt de stroom door dezelve een kanaal van 40 roeden, nabij het hoogere gedeelte der rotskant, die aldaar omtrent twintig voet boven het water uitsteekt, en plotseling omtrent tachtig of negentig roeden van de Zuidzijde eindigt. Tusschen deze rotskant en de steile zuiderklip loopt de ineëngedrongene waterkolom met verbazende snelheid. Eenige weinige kleine cederen groeijen nabij deze rotskruinen, en dienen als ter beschutting van eene kleine vlakte van omtrent drie *acres*, hier en daar bezet met katoenhout, aan het lager einde waarvan een boschje van dezelfde boomen is, benevens onderscheidene hutten der *Indianen*. Beneden dit punt wordt de stroom door eene groote rots verscheidene voeten boven de oppervlakte des waters, en die zich twintig roeden verre uitstrekt, verdeeld. Op den afstand van driehonderd roeden van dezelfde kant is een tweede rug van zuiveren loodregten rotssteen omtrent zestig voet hoog, die regthoekig van de

klei-

kleine vlakte ten Noorden tot honderd vier en dertig roeden in den stroom vooruit steekt. Vervolgens breidt de *Missouri* zich weder tot zijne gewone bedding van 300 roeden uit, doch met meer dan gewone drift.

Onze jagers kwamen thans, met buffelvleesch beladen, terug, en kapt. LEWIS legerde zich dezen nacht onder eenen boom nabij den waterval. Doch men zond hen andermaal uit, om eenen genoegzamen voorraad voor den ganschen troep te zoeken, en kapt. LEWIS wandelde de rivier af, om, zoo mogelijk, eene plaats te ontdekken, waar de schuiten veilig op strand konden getrokken worden, om dezelve over den waterval te brengen. Doch zijne moeite was vergeefs, want de stroom was drie mijlen verder af niets dan eene onophoudelijke reeks watervallen en stroomingen, waarover loodregte klippen van 150 tot 200 voet hoog neêrhingen; kortom, het schijnt, als of de rivier zich een' weg door de vaste rots heen gebaand heeft. Namiddags ving men in den waterval eenige witvisschen van beide soorten, en een half dozijn forellen van zestien tot drieëntwintig duim lang, die volkomen in gedaante en ligging der vinnen naar de gespikkelde of bergforellen der Vereenigde Staten geleken, uitgezonderd dat de vlakken der eerste geheel zwart, die der laatste rood of goudkleur zijn. Zij hebben lange scherpe tanden aan het gehemelte en de tong, en doorgaans een' kleinen rooden vlek aan weêrszijden achter de buikvinnen; het vleesch was bleek geelächtig

rood,

rood, doch wanneer het naar behooren is, moet het rozekleur zijn.

Den 14. werd des morgens iemand naar kapt. CLARKE gezonden, met een berigt van de ontdekking der watervallen; nadat men de overigen het gister geschotene vleesch had doen pekelen, ging kapt. LEWIS de stroomingen boven den waterval bezigtigen. Tot dat einde nam hij den weg zuidwestelijk de rivier langs, van den waterval af voorbij eene gedurige strooming, en drie kleine watervallen, elk van drie of vier voet, en bereikte, op den afstand van vijf mijlen, een' tweeden waterval van belang. De rivier is omtrent vierhonderd roeden breed, en stort zich, ter breedte van 300, over eene diepte van negentien voet heen, doch zoo onregelmatig, dat de kapitein aan dezen waterval den naam van den *Krommen* (*Crooked Falls*) gaf. Van den zuideroever strekt dezelve zich 150 roeden verre schuins naar boven, en maakt alsdan een' scherpen hoek naar beneden, tot vier kleine eilanden, die vlak aan den noorderöever liggen. Van de hoogste punt tot deze eilanden, een' afstand van meer dan honderd roeden, glijdt het water over eene afhellende rots, met eene snelheid bijna gelijk aan die van den waterval. Boven denzelven wendt de stroom zich eensklaps noordwaarts; de kapitein hoort een geweldig gebulder boven zijn hoofd; hij gaat de punt van een' heuvel om, en een der schoonste voorwerpen in de natuur valt hem in 't oog. De geheele *Missouri* wordt eensklaps gestuit door eene hellende rots, die,

zonder eene enkelde opening, en zoo glad als of de kunst haar beschaafd had, ten minsten eene vierde mijl verre de rivier in hare geheele breedte bezet. De storting van den stroom over deze rots is effen, onäfgebroken, en vijftig voeten diep in een lijnregte hoogte; alsdan wordt zij door den rotsigen grond weërgekaatst, en valt met de grootste drift naar beneden, of borrelt in een' krans van het helderste schuim langs den klippigen dam harer bedding. — Dit tooneel was inderdaad verrukkelijk; het vertoonde, zonder de wilde, onregelmatige verhevenheid der lagere watervallen, alle de geregelde schoonheid, die de verbeeldingskracht eens schilders tot het *ideaal* eens watervals zou kiezen. Naauwelijks was het oog op dit heerlijk gezigt vergast geworden, of kapt. LEWIS bespeurde, op eene halve mijl afstands, eenen anderen val van dergelijken aard; hij haastte zich derwaarts, en zag de rivier in hare geheele breedte in eene vierde mijl veertien voeten neêrstorten, (schoon de loodregte afhelling slechts zes voeten bedroeg). Ook dit natuurtooneel zou overal elders bij uitstek prachtig geweest zijn, doch bij hetgeen men zoo even gezien had, viel het af. De nieuwsgierigheid des kapiteins was nu opgewekt, en liet hem geene rust, om, zelfs met gevaar van door den nacht overrompeld te worden, tot de hoogste punt dezer watervallen opteklimmen. Hij vervolgde dus zijnen weg naar het zuidwesten, die weder eene gedurige opeenvolging van stroomingen en kleine watervallen was, aan ieder van

wel-

welke de klippen lager, of de bedding der rivier gelijker werd met de vlakte. Op een' afstand van derdehalve mijl kwam hij eindelijk aan eene andere waterstorting van 26 voeten. De stroom is hier 600 roeden breed, maar de neêrdaling is niet onmiddelijk lijnregt, schoon de rivier in 't algemeen met eene geregelde helling nederschiet; want op omtrent een derde der diepte steekt eene rots op een' kleinen afstand vooruit, ontvangt het water in deszelfs val, en geeft het eene kromte. Ten Zuiden is eene schoone vlakte, eenige weinige voeten boven den waterval verheven; ten Noorden is het land meer ongelijk, en hier is een heuvel niet ver van den stroom. Vlak beneden den val is een klein eiland te midden der rivier, wel met timmerhout bezet. Hier had een adelaar zijn nest op eenen katoenboom, en scheen de Alleenheerscher van een' plek, dien hem noch mensch noch dier zou betwisten door de omringende afgronden heen, en die nog daarenboven beveiligd is door den nevel, die van den damp des watervals oprijst. Deze eenzame vogel was niet ontsnapt aan het scherpe oog der *Indianen*, die in hunne beschrijving dezer watervallen met name van het nest des Arends gewaagden. Over 't algemeen bleken nu alle bijzonderheden dier beschrijving echt te zijn, uitgezonderd de hoogte, die zij te laag gesteld hadden. Nog een kleine val van omtrent vijf voet was hier te zien, maar boven dit punt scheen de drift des waters, zoo ver men bespeu-

ren kon, te bedaren. Kapt. LEWIS beklom nu den heuvel achter hen, en zag van deszelfs top eene bekoorlijke vlakte, die zich van de rivier tot den voet der sneeuwbergen naar het *Z.* en *Z.* W. uitstrekte. Door dit wijd uitgestrekt veld rolde de *Missouri* zijne bogtige vloeden, tot boven aan zijne vlakke, met gras bedekte oevers, met water vervuld, terwijl hij omtrent vier mijlen opwaarts *eene groote rivier* opneemt, die uit het N. W. vloeit door eene drie mijlen breede vallei, welke houtrijke oevers heeft; de *Missouri* zelve heeft opwaarts naar het Zuiden eenen zeer bedaarden, effenen loop, als of hij zijne naderende ruwheid niet voorzag, en draagt groote troepen ganzen op zijnen rug, terwijl ontelbare kudden buffels in de omringende vlakten grazen. (*)

Thans daalde kapt. LEWIS de heuvelen af, en nam zijnen togt naar de rivier, die van het Westen in den stroom viel. Spoedig zag hij eenen troep van ten minsten duizend buffels, en verlangende, eenig wild voor het avondeten te hebben, schoot hij er een. Het dier begon oogenblikkelijk te bloeden; de kapitein, die niet dadelijk weder geladen had, tuurde of hij het ook vallen zag, toen hij tot zijn' doodelijken schrik een' grooten bruinen beer naar hem toe sluipen, en

(*) Volgens PATRICK GASS schijnen de klippen bij den grooten waterval als door menschenhanden gemaakt, en zijn zoo talrijk, dat zij als 't ware het puin eener oude stad vertoonen.

VERT.

en slechts op twintig schreden afstands zag. In het eerste oogenblik van ontzetting ligtte hij zijn geweer op, maar herïnnerde zich weldra dat het niet geladen was, en hij ook geen tijd had, het weder te laden. De vlugt was dus zijn eenige redmiddel Het was in eene opene vlakte; boom noch struik was op geene 300 roeden afstands te zien; de oever der rivier afhellende, en niet meer dan drie voet hoog, zoo dat er geen middel was, zich te verschuilen. Kapt. LEWIS besloot dus met verhaaste schreden, zoo mogelijk, den naasten boom te bereiken; doch zoodra hij zich omkeerde, liep de beer met open' muil op een' draf naar hem toe. Na omtrent 80 roeden geloopen te hebben, vond hij dat het dier hem al nader en nader kwam; hem schoot te binnen, dat wanneer hij zóó diep in het water kon komen, dat de beer hem niet dan met zwemmen kon bereiken, er nog eenige kans voor zijn leven was. Zonder zich te bedenken, wendt hij zich ter zijde, springt tot den middel in de rivier, en vertoont den beer de punt van zijne piek. Het beest kwam aan den waterkant, twintig stappen van hem af, maar zoodra de kapitein zich in deze zoo 't scheen weerbare houding stelde, liet de beer niet slechts af, maar scheen verschrikt, keerde zich om, en liep nu even snel terug, als hij gekomen was. Zeer blijde, van uit dit dringend gevaar verlost te zijn, keerde de kapitein naar den oever terug, en zag hem met grooten spoed wegloopen, somtijds rondziende, als of hij vervolging vreesde,

 tot

tot dat hij de bosschen bereikte. De oorzaak van dezen plotselingen schrik des beers bleef hem een raadsel; doch terwijl hij zich met zijne behoudenis geluk wenschte (zijne voetstappen waren door het woedende dier vernietigd), strekte dit geval hem ter leering, om nooit zijn geweer een' oogenblik ongeladen te houden.

Hij hervatte thans zijn onderzoek in de rigting, welke de beer naar de westelijke rivier genomen had, en vond dit een' fraaijen stroom omtrent 200 roeden breed, diep, naar het scheen, zachtstroomend en helder. De oevers, meest donkerbruine en gele klei, zijn tusschen drie en vijf voet hoog. Het is zonderling, dat deze rivier nimmer buiten hare oevers schijnt te treden, schoon hare nabijheid bij de bergen, waaarop de sneeuw jaarlijks smelt, het tegendeel zou doen vermoeden. Men zou hieruit bijna mogen opmaken, dat de sneeuw op de *Rotsbergen* zeer tragelijk en op eene gestadige wijze smelt, en dat er op die bergen zelden zware regens vallen. Deze rivier is buiten twijfel degene, welke de *Indianen* *Geneeskracht-Rivier* (*Medicine-River*) noemen, en die zij zeggen, dat zich vlak boven de watervallen in den *Missouri* ontlast.

Bij de terugkeering naar de legerplaats (omtrent 12 mijlen) ontmoette kapt. LEWIS in de lage vlakte een dier, 't welk hij op een' afstand voor een' wolf hield, doch op zestig schreden afstands bleek het een bruingeel beest te zijn, nabij zijn leger staande, hetwelk op de nadering des ka-

kapiteins ging liggen, en een' sprong op hem scheen te willen doen. Maar op het eerste schot verdween het in zijn hol. Naar het voorkomen en de voetstappen hield hij het voor een dier uit het tijgergeslacht. Hij ging toen verder, doch het was, of de boschdieren tegen hem hadden zamengespannen. Drie buffelstieren, die op den afstand eener halve mijl met eene groote kudde weidden, kwamen in volle ren op hem af. Hij keerde zich om, en, niet gezind het veld te ruimen, ging hij hen ook te gemoet; toen zij op een' afstand van honderd roeden kwamen, stonden zij stil, beschouwden hem eene poos, en gingen toen van zelve weder heen. Toen vervolgde hij zijnen weg in het donker, peinzende op de vreemde ontmoetingen en gezigten van dezen dag, die hem zoo snel voor den geest kwamen, dat hij in verzoeking kwam, om het alles voor betoovering of droom te houden, doch de dorens der *Indiaansche* vijgeboomen, die zijnen voet doorboorden, verdreven elk oogenblik de begoocheling. Eindelijk bereikte hij ons gezelschap, 't welk zeer verlegen voor zijne veiligheid geweest was, en reeds bepaald had, wie hem den volgenden morgen zou gaan opzoeken.

Den 15. moesten de manschappen het geschotene wild binnen halen, en nog meer daarbij schieten. Ook vingen zij fraaije forellen, en kleine *catfish* van vier pond, die van de witte van die soort eenigszins verschilden. Des morgens vond kapt. LEWIS eene groote ratelslang op den stam

van een' boom, waaronder hij geslapen had. Hij doodde het dier, 't welk met de te voren geziene overeenkwam, en van de ratelslangen der oostelijke gewesten van dit wereld-deel wel niet in kleuren, maar in de gedaante en schikking derzelve verschilde; het had 176 schubben op den onderbuik, en zeventien halfgevormde schubben aan den staart. Er was elken morgen een zware dauw op het gras, zekerlijk van den nevel der watervallen, daar het nergens noch in de vlakten, noch aan de rivier plaats heeft dan hier.

De bode, die aan kapt. CLARKE gezonden was, keerde nu terug, met berigt, dat deze vijf mijlen lager aan eene strooming gekomen was, die hij niet voorzigtig keurde optezeilen, en wachten zou tot kapt. LEWIS met de zijnen zich bij hem vervoegden. Wij waren namelijk, op den 11den, zijnde de dag, dat kapt. LEWIS ons verliet, aan den inloop der *Maria's*-rivier gebleven, waar wij alle artikelen die ons niet volstrekt onontbeerlijk waren, volgens de boven reeds beschrevene wijze in den grond verborgen. Den 12. hadden wij onze legerplaats verlaten. De rivier was hier zoo vol eilanden, dat wij er binnen de elfdehalf mijl elf van onderscheidene grootte voorbij voeren, en verder op vier in de anderhalve mijl. Eene bron, die wij mede bespeurden, is op den noorder-oever, op het punt waar de *Wormkruid*-rivier tot honderd roeden den *Missouri* nadert. De klippen, onder welke wij doorvoeren, bestonden

uit

uit zwartachtige klei en steenkool, doch op 80 voet hoogte is eene laag bruingele aarde van 30 of 40 voet hoog. De snelheid der rivier bragt drie onzer schuiten in groot gevaar. Wij bespeurden vele ratelslangen. Den 13. bereikten wij een snelle rivier van 50 roeden breed, die zuidwaarts in den stroom valt, komende uit een' berg ten Z. O. omtrent 12 of 15 mijlen verre af, en met sneeuw bedekt, waarom wij dit water de *Sneeuw-* (*Snow-*) rivier noemden. Klippen van zwarten leisteen, een oud *Indiaansch* versterkt leger, en eene verbazende menigte kleine eilanden, steenen, en ondiepten, waren het voornaamste, 't welk zich opdeed. Men zag vele ganzen, welke in dit jaargetij niet vliegen kunnen. Kruisbeziën waren in overvloed, ook witte aardbeziën, maar nog niet rijp.

Naar mate wij opvoeren, werd de loop der rivier telkens sneller, en de kano's, die wij met moeite naar boven trokken, schepten te meermalen water. Wij bereikten den 14. de door kapt. CLARKE op den 4. te voren bezette legerplaats, die op de noordzijde tegenover eene groote keiachtige zandbank ligt. Hier kwam de man van kapt. LEWIS bij ons, met het aangenaam berigt van de ontdekking der watervallen, en hunne stellige overtuiging, dat de rivier, die wij thans volgden, de ware *Missouri* was.

Den 15. werd de scheepvaart door de toenemende rotsen en stroomingen verbazend moeijelijk. Het volk moest gedurig in het water, om

de kano's leegteschеppen, en over scherpe klippen en ronde steenen gaan, die hunne voeten deerlijk kwetsten, of hun geen steunpunt aanboden, zoo dat zij in 't water vielen. De ratelslangen waren ook zoo talrijk, dat de manschap bestendig daartegen op hare hoede moest zijn; en echter verdroegen zij alle deze bezwaren met ongestoorde weltevredenheid. Thans deed zich de donder van den waterval aan ons zeer duidelijk hooren. Wij voeren eene rots voorbij, in de gedaante van een' toren, en eene groote kreek ten zuiden, door ons naar een' onzer mannen *Shield*-kreek genoemd, die omtrent 30 roeden breed is, en, volgens iemand, die dezelve vijf mijlen verre op ging, eenen val van 15 voet, en eenig timmerhout op de lage gronden heeft. Boven deze rivier zijn de heuvelen van den *Missouri* van roode aarde, gemengd met zwarten *steen; in* de zandbanken was eene soort van witten klei, die zich, even als meel, met het water liet mengen. Na twaalf mijlen afgelegd te hebben, vonden wij eene zóó driftige en moeijelijke strooming, dat wij het niet raadzaam oordeelden, den overtogt dezen avond te beproeven, en dus kapt. LEWIS van onze komst deden verwittigen. Er deden zich vele ganzen, eenden, kraaijen, en merels op, de beide eerste soorten met hare jongen. Het timmerhout aan de oevers was zoo schaars, dat wij niet genoeg voor ons gebruik gedurende den nacht konden vinden.

Den 16. Junij kwamen wij deze strooming te bo-

boven, door de praauw en de kano's dubbel te bemannen, en onderzochten nu de hooger liggende strooming, die niet anders is dan eene aäneengeschakelde reeks van watervallen, zoo ver het oog kan reiken, namelijk omtrent twee mijlen verre. Tegen over eene groote kreek uit het Zuiden is een groote zwavelbron, die van de rotsen ten Noorden afdaalt.

Kapt. LEWIS kwam thans van den waterval bij ons, en na eene beraadslaging wegens de plaats van den overloop (*), staken wij de rivier over, en sloegen ten Noorden eene legerplaats op, na dezen dag slechts drievierde mijl te hebben afgelegd. Volgens onze eigene waarnemingen hadden wij de zuidzijde voor eenen overloop geschikter geoordeeld, doch twee mannen, die zulks moesten gaan onderzoeken, bragten berigt, dat de kreek en de drooge stroombeddingen de vlakte te veel doorsneden, zoo dat het onmogelijk was. Kapt. CLARKE besloot dus meer opzettelijk den besten weg te onderzoeken. De vier kano's werden gelost en over de rivier gezonden, waar zij door sterke touwen over de eerste strooming gehaald werden, van waar zij gemakkelijk in de kreek kunnen worden gebragt. Daar wij nu echter bevonden, dat de overloop in alle gevallen te lang zou zijn, om de schuiten op onze schouders te dragen, werden zes man aan 't werk gezet, om wielen te maken voor voertuigen, om de-zel-

(*) *Portage.*

zelve dus overtebrengen. Sedert het vertrek van de *Maria's*-rivier was de Vrouw van CHABONE ATT, onzen tolk, gevaarlijk ziek geweest, maar zij vond nu veel heil in het *minerale* water der zwavelbron. Dezelve is omtrent 200 roeden van den *Missouri*, waarin zij zich over eene steile rots van omtrent 25 voet hoog ontlast. Haar water is volkomen doorschijnend, sterk met zwavel, en ook (*naar het schijnt*) met ijzer bezwangerd, daar de kleur der heuvelen in de nabijheid schijnt aantetoonen, dat zij dit metaal bevatten. Kortom, het water schijnt volkomen gelijk met dat van BOROYER's zwavelbron in *Virginie*.

Den 17. ging kapt. CLARKE met vijf man het land opnemen; de overigen waren bezig met jagen, het maken van wielen, en het slepen der vijf kano's en der geheele bagaadje de kreek op, die wij nu *Overloop- (Portage-)* kreek noemden; van daar klimt men trapsgewijs op naar den top der hooge vlakte, terwijl de heuvelen der kreek lager af, en die van den *Missouri*, aan weêrszijden van den mond der kreek, zoo steil waren, dat het bijna onmogelijk was, dáár de schuiten naar boven te slepen. Het was zelfs moeijelijk, ja gevaarlijk de kreek dus verre op te zeilen, uit hoofde der stroomingen en rotsen van het vaarwater, 't welk vlak boven den Overloop een' val van vijf voet, en verderop hooge en steile rotsen heeft. Wij waren zoo gelukkig van vlak beneden den Overloop een' katoenboom van omtrent 22 duim middellijns, en groot genoeg voor het

het maken onzer wielen, te vinden. Dit was misschien de eenige van die grootte 20 mijlen in den omtrek; en het katoenhout, hetwelk wij in de andere gedeelten van het werk moeten bezigen, is verbazend ligt en bros. De mast der witte praauw, die wij meenen achtertelaten, voorzag ons met twee assen van wielen. Er zijn tallooze buffels in de vlakten en aan de rivier, op welke ook vele doode ligchamen en leden dezer dieren drijven. Zij wagen zich omstreeks de watervallen in gansche kudden in den stroom, en daar alle de oevers in dien omtrek zeer steil zijn, zoo dringen de achtersten de voorsten in het water. Op deze wijze zagen wij er binnen eenige minuten tien of twaalf verdwijnen. Deze dieren zijn de lievelingsspijs der wolven, beeren, en roofvogels, en van daar misschien de hardnekkigheid der beeren, om in deze streken de heerschappij te behouden.

Den 18. werd de praauw een weinig beneden onze legerplaats in een digt begroeid wilgenboschje verborgen. Wij begonnen nu eene *cache* of bergplaats te maken, onze goederen te droogen, en de wagens in orde te brengen. Onze jagers bragten ons tien herten, en wij schoten twee buffels, die aan de zwavelbron kwamen drinken. Er groeit aan de rotsen in overvloed eene soort van bleekroode kruisbeziën, die thans rijp zijn, en wier kleine witachtige zaadjes, met eene geelachtige slijmerige huid bedekt zijn. De vrucht behoudt, zelfs wanneer zij rijp is, haar verdord bloemblad en is met eene kleverige stof bedekt. De hees-

heester, die zelden hooger groeit dan twee voeten, heeft vele takken, en geene doornen. De bladen gelijken naar de gewone kruisbezie, behalve dat zij kleiner zijn, en elke bezie rust op afzonderlijke stengels, van eene halve duim lengte. Hier zijn ook onnoemelijk vele bruine sprinkhanen in de vlakten, hetwelk zekerlijk veel toebrengt dat het gras hier slechts drie duim hoog is; voor 't overige is het zeer zacht, met naauwe bladen, en levert een uitmuntend voedsel op voor de buffels.

Den 19. woei het geweldig, even als gister, en zoo als meermalen in dit opene land plaats heeft, waar bijna geen enkele boom gevonden wordt, om de kracht van den wind te breken. Wij haalden ons wild binnen, hetwelk gelukkig niet door de wolven ontdekt was. Anderen gingen naar de *Geneeskracht*-rivier, om elanden te zoeken, die wij hoopten dat aldaar in het hout mogten schuilen, (hetwelk daar menigvuldiger is dan aan den *Missouri.*) Alle de overigen maakten zich tot het overbrengen gereed. De witte appel, en eenige drooge visch, deden de zieke *Indiane*, die ons als tolk onmisbaar was, weder instorten. De N. breedte was hier 47 Gr. 8 Min. 59 Seconden.

Den 20. zonden wij vier jagers uit, daar wij volstrekt een' voorraad vleesch moesten opdoen, om alle de manschap tot het overdragen te kunnen gebruiken. De jagt was bij uitstek gemakkelijk; er komen gansche scharen buffels naar de zwavelbron, waarvan zij veel drinken; doch of

zulks

zulks verkiezing zij, of dat het hun gemakkelijker valle, durven wij niet beslissen, want somtijds laten zij de bron liggen, om nabij dezelve te water te gaan. Er zijn behalve deze bron nog andere, van zwart en brak water met minerale zouten bezwangerd, in de steile beddingen ten Noorden des strooms, en dus aan onze overzijde.

Dezen avond keerde kapt. CLARKE van zijn' onderzoekingstogt terug, na den meest geschikten weg voor den overloop te hebben opgenomen. Den 17. had hij het uiterste gevaar geleden van bij de klippen aan den grooten waterval in den afgrond te storten. Hij had zijn nachtleger aan den voet der kromme watervallen gekozen. Des namiddags van den 18. was hij aan den zamenloop der *Geneeskracht-* en *Missouri*-rivieren gekomen, en had vervolgens drie eilanden ontdekt, welke hij naar eenige daarop gevondene witte beeren *Whitebears-islands* noemde. Een dezer dieren vervolgde weder een' onzer manschap, die wild moest gaan opdoen, tot veertig voetstappen van de legerplaats. De kapitein ging terstond met drie man om het woedende dier te vervolgen, 't welk hij vreesde dat een anderen jager, die het wild ging ophalen, mogt verrassen. Doch de beer was te snel, en noodzaakte den man, dien men ontzetten wilde, eene schuilplaats in het water te zoeken. Bij de nadering der manschap nam het beest de vlugt, en ontdook zoowel dezen als den volgenden dag de jagt, die men op hem maakte.

ELF-

ELFDE HOOFDSTUK.

Beschrijving en romaneske vertooning van den Missouri bij de vereeniging met de Geneeskracht-Rivier. Moeijelijke overbrengst der bagaadje bij de watervallen. Het maken eener boot van huiden. Gebrek aan bouwstoffen. Overlast van de witte beeren. Vreesselijke storm met hagel verzeld, en doodsgevaar van kapt. Clarke met de zijnen. Beschrijving eener merkwaardige bron. Zonderling geluid in de Zwarte bergen gehoord. De boot wordt gebrekkig bevonden, en de manschap is in groote verlegenheid. Kapt. Clarke verhelpt de schade door het bouwen van kano's.

Kapt. CLARKE had nu de plaats, waar hij gelegerd was, als het beste punt gevonden, waar men het overbrengen der goederen kon beginnen. Hij plantte dus palen ter aanduiding van den weg, dien men nemen moest, en maakte eene schets van de grootere en kleinere watervallen en stroomingen van den *Missouri*, die wij dus zeer duidelijk in eens konden overzien. Deze vloed is 300 roeden wijd aan de punt, waar hij den *Geneeskracht-* (*Medicine*) rivier opneemt, die 137 roeden breed is. Deze vereenigde stroom wordt

gaande weg 1400 roeden breed, doch zijne bedding vermindert in breedte naarmate hij de bovenste punt der watervallen nadert. Hier maken de heuvelen ten Noorden, die van de rivier waren afgeweken, weder de oevers derzelve, die zich nu met een' val van dertig voet eenen weg door de rotsen baant, en tot 580 roeden vernaauwt; na over eene kleine hoogte van vijf voet te zijn heen gestort, maakt zij een' fraaijen val van 26 voet vijf duim, die echter door een stuk rots, dat omtrent een derde der hoogte bedraagt, van de loodlijn wordt afgewend. Daarna komt het eiland met katoenhout, waarop de adelaar zijn nest gebouwd heeft; de rivier stroomt dan weder 532 vademen (*poles*, *toises*) verre in kleine en grootere watervallen, wier helling naar beneden wij op 13 en een half voet schatteden; als dan stort zich eene groote kokende bron onder de rotsen heen met een' val van acht voet in den stroom. Haar water is volkomen helder, en van eene meer of min blaauwachtige kleur, die het zelfs na de vereeniging met den *Missouri* eene halve mijl verre behoudt. Van de bron daalt de vloed met versnelde drift weder 214 vademen neder, met een' val van vijf, en daarna 135 vademen met een' val van 14 voet 7 duim (een' lijnregten val van 6 voet 7 duim medegerekend). Dus is dezelve in eene ruimte van 473 roeden ineengedrongen, en maakt hier een grooten waterval, door langs de gansche breedte over eene effene rots neêrte-storten tot de diepte van 47 voet 8 duim; na als

dan zijne verstrooide vloeden herzameld te hebben, loopt de stroom vrij bedaard met een' val van slechts drie voet, werpt zich dan 102 vademen verder weder negentien voet in eene regte lijn naar beneden; en na, aan den mond eener diepe stroombedding, weder een' waterval van vijf voet gemaakt te hebben, wordt de helling, 970 vademen verre, veel glooijender, bedragende op dien ganschen afstand slechts tien voet. Hierop volgt eene fraaije vlakte ter ruimte van 178 vademen met een' val van drie voet. De stroom keert zich dan in eene kromte naar het Noorden, daalt 480 vademen verre omtrent negentiendehalf voet, valt als dan twee voet loodregt, en is nu 90 vademen van den grooten waterval verwijderd. Bij de nadering tot dezen daalt de stroom 13 voet in de 200 roeden, en nu kracht verzamelende door de bekrompene bedding, welke slechts 280 roeden breed is, stort hij zich ter diepte van ruim 87 voet naar den afgrond. Hier tusschen de rotsen kokende, en zich in schuim verliezende, krimpen de herzamelde golven terstond in eene bedding van 93 roeden inéén. Dit duurt voort, tot zich de rivier, na 340 vademen, aan den inloop van een' kleinen stortvloed bevindt, en hier drie voet, en met de afhelling voor die ruimte tezamen gerekend, zes voet neêrdaalt. De volgende 240 vademen hebben niet meer dan vier, en de daaraan volgende 400 weder 13 voet val; de helling vermeerdert aanzienlijk in het hieraan grenzende gedeelte der strooming, bedragende voor

240

240 vademen 18 voet. Honderd zestig vademen lager, is nu de val 6, en 280 vademen tot den mond der *Overloop*-kreek, 10 voet. Uit dit overzigt blijkt, dat de *Missouri* in twee en drie vierde mijlen (bijna een uur) eén' val heeft van driehonderd twee en vijftig voet, behalven nog bijna onoverkomelijke stroomingen eene mijl aan gene zijde der mond des *Overloop*-kreek.

Wij bevonden hier de N. breedte op 47 gr. 7 min. 10 sec.

Vrijdag den 21 Junij hadden wij de noodige toebereidselen tot onzen togt over de landstreek, waar de watervallen de vaart onmogelijk maakten, voltooid. Een gedeelte der bagaadje werd over de kreek, in de hooge vlakte, drie mijlen vooruit, gebragt, op een van de rijtuigen met wielen; ons overige volk droogde vleesch, en bereidde elandshuiden. Voor de eerste maal ontdekten wij thans aan den *Missouri* nabij de watervallen eene soort van vischeend, bruin en wit van lijf, wit van vlerken, het hoofd en het benedengedeelte van den hals rood, en met een' naauwen bek, schijnende van dezelfde soort te zijn, als in de Vereenigde Staten. Het weinige hout alhier bestaat in den breed- en naauwbladerigen katoenboom, den esschenboom dezer streeken (*box-alder*) den breed- en naauwbladerigen wilg, de groote of zoete wilg, die beneden de *Maria's*-rivier niet algemeen was, doch die hier even groot is, en het zelfde voorkomen heeft, als in de *Atlantische* Staten. Het kreupelhout bestaat in rozestruiken, kruis- en aalbezieboomen, kleine kamperfoelie, en de

Ceanothus, waarvan de *engagees* of veerlieden gaarne het binnenste gedeelte met tabak gemengd rooken.

Bij het overloopen zelve toefden ons allerlei kleine wederwaardigheden. De assen van ons rijtuig, die van een' ouden mast gemaakt waren, en de spaken van katoenhout, braken; de laatste, die wij met wilgenhout trachtten te verhelpen, begaven ons zelfs voor de tweedemaal, zoodat wij zoo veel bagaadje als wij konden op den weg naar den oever der rivier moesten dragen, waar wij in een boschje tegenover de *Witte-Beer*-eilanden ons leger opsloegen. De boorden der rivier, die hier 800 roeden breed is, zijn fraaije, uitgebreide vlakten; de vlakte bij ons leger staat slechts twee voet boven water, doch is minder vruchtbaar dan omstreeks de *Mosselschelp*-rivier; men vindt hier te veel steenen. Onder het gevogelte merkten wij den grooten bruinen wulp op, die thans zijne bleek-blaauwe eijeren met zwarte stippen op den blooten grond zonder nest uitbroeit. Er is ook eene soort van leeuwerik, met gele borst, en een' zwarten vlek op den benedenrug; de staart bestaat uit ongelijke spitse vederen; de bek is eenigzins lang en krom. De zang verschilt aanmerkelijk van dien des gewonen leeuweriks. Het vleesch, 't welk kapt. CLARKE hier voor ons had achtergelaten, was meestäl door de wolven verteerd.

Kapt. LEWIS ging den 23. des namiddags in eene kano naar de *Geneeskracht*-rivier, om naar de drie jagers te zien, die er den 19. waren achtergelaten, en van welken wij niets meer gehoord hadden. Al gaande en roepende vond hij er één, die

die op den linker oever een leger had opgeslagen, zeven herten geschoten, en wel zeshonderd pond buffelvleesch gedroogd had; doch elanden, waaröm wij het meeste verlegen waren, had hij niet ontmoet. Hij wist niets van zijne makkers, dan dat hij dezelve op den eigen' dag van hun vertrek aan de watervallen, en op weg naar de Rivier, waar hij thans was, had achtergelaten. De kapitein stak daarop de rivier op een houtvlot over, 't welk hij tot dat einde vervaardigen moest, bragt den nacht aan de legerplaats van SHANNON door, zakte de *Geneeskracht*-Rivier naar den *Missouri* af, en zond daags daaraan eerst J. FIELDS, en daarna SHANNON, op onderzoek naar de jagers, en om weghaling van het geschotene vleesch uit, die des avonds aan de *Wittebeer*-eilanden terug kwamen. Kapt. CLARKE was daags te voren aan de legerplaats bij de *Overloop*-kreek gekomen, waar vier onzer manschappen met de *Indiaansche* vrouw waren achtergelaten. Van zijn volk kwam nu een gedeelte op den 24. bij kapt. LEWIS aan, met twee kano's en pakkaadje; kapt. CLARKE had door het afsnijden van verscheidene hoeken den weg aanmerkelijk bekort. Thans verbeterden zij hunne *moccasins*, die door het loopen aanmerkelijk geleden hadden, en deden dubbelde zolen aan, om meer beveiligd te zijn voor de doornen der *Indiaansche* vijgen, en voor de scherpe punten harde aarde, die door het trappen der buffels gedurende de vorige regens gemaakt zijn. Deze last alleen zou genoeg zijn, om het overloopen on-

aangenaam te maken, zelfs voor iemand die niets te dragen had; hoe wezenlijk pijnlijk moet dan niet deze overloop voor menschen zijn, zoo zwaar beladen als hunne kracht maar immer gedoogt! Sommigen gingen mank door gekwetste voeten, anderen konden naauwelijks meer dan vijf minuten staan door hette en vermoeidheid; zij moesten allen dikwerf stilstaan en rusten; bij genoegzaam iedere plaats, *waar men vertoefde*, vielen zij neder, en de meesten sliepen in een oogenblik. Nogtans was er niet één die klaagde, en zij verrigtten hunne taak met ijver en opgeruimdheid. DREWYER en FIELDS kwamen aan de legerplaats bij hun, doch misten nu SHANNON. Zij hadden verscheidene buffels gedood, omtrent achthonderd ponden vleesch gedroogd, en honderd pond talk gewonnen. Ook dezen hadden geene elanden gezien.

Wij hielden ons thans *bezig* met het uitrusten eener boot met huiden; waarvan het geraamte uit ijzer bestond, zijnde 36 voeten lang, vier en een half voet wijd aan het roer, en 26 duim van onder. Twee mannen waren dezen ochtend reeds om timmerhout uit geweest, ten einde dit vaartuig te voltooijen, doch het was te schaars, te kort of te bros. J. FIELDS, die den volgenden dag op de elandsjagt ging, kwam reeds op den middag terug, met berigt, dat hij twee witte beeren nabij de Rivier gezien had, en, daarop *willende* vuren, een' derden in den mond was gelopen. Terstond koos hij de vlugt, doch hij moest tusschen de zekere ontmoeting van het gedrocht

en

en een' allergevaarlijksten sprong langs eenen steilen oever in de rivier kiezen. Hij deed het laatste, en viel op eene steenen bank, waar zijne hand en knie gewond, en zijn geweer beschadigd werd; doch tot zijn groot geluk bedekte juist deze steilte hem voor het woedende dier, anders ware hij hoogstwaarschijnlijk verloren geweest. De twee anderen keerden met slechts eenig boomschors en hout terug, hetgeen zij op het groote eiland hadden opgedaan, doch zij verrasten ons met twee geschotene elanden, wier huid voor ons veel waardig was tot dekking der booten, als zijnde sterker en duurzamer dan buffelvel, en minder krimpende bij het droogen.

Daar ons volk, dat naar de beneden-legerplaats ging, nu ééne kano en de pakkaadje naar de hooge vlakte gesleept had, en meende den volgenden morgen in gereedheid te zijn, begon elk, die het gebruik zijner voeten nog had, eenen dans in het groen bij de muzijk eener viool, om den gelukkigen overtogt te vieren. — In de pogingen, om visch te vangen, zijn wij geheel te leur gesteld, en er schijnt geheel geen visch in dit gedeelte der rivier te zijn. Er zijn in deze eilanden groote troepen jonge merels, die pas beginnen uitte vliegen. Onder de voortbrengselen van het plantenrijk was eene soort wilde rogge, achttien of twintig duim hoog; de angels zijn bijzonder fijn en zacht. Er is ook veel munt, die veel van pepermunt heeft.

De wind kan in deze vlakten soms vrij hevig

 zijn,

zijn. Terwijl ons volk een der kano's op wielen vervoerde, hijschten zij het zeil op, en de wind dreef het vaartuig een' tijd lang voort. Den 26. kwam weder een gedeelte van ons Volk met twee schuiten en bagaadje aan. Zij waren bij een' Z. O. wind over land met de zeilen verre gekomen. Bij hunne komst, dronk een der lieden, die sterk verhit was, een' zeer hartigen dronk koud water, en vond zich dadelijk niet wel. Kapt. LEWIS liet hem, bij oogenblikkelijk gemis van een ander werktuig, met een pennemes ader, en hij was den volgenden morgen weder hersteld. Kapt. CLARKE leide hier eene tweede bergplaats aan, en plaatste het steenstuk onder de rotsen nabij de rivier.

De antelopen zijn hier nog door de vlakten verspreid; de wijfjes met hare twee jongen (het doorgaande getal, dat zij hebben) en de mannetjes alléén. De jagers bragten ons (den 27.) negen elanden, en drie beeren. Bij het jagen op de rivier ontdekten zij, in een' lagen grond met kreupelhout bezet, de waarschijnlijke sporen van een' beer: zij landden dus in alle stilte, en beklommen een' boom omtrent 20 voet boven den grond. Na hier veilig gezeten te zijn, gaven zij een luiden schreeuw, waarop oogenblikkelijk een beer kwam toeschieten. Deze dieren klimmen nooit; toen het dus op den boom afkwam, en stilstond om hen te bekijken, schoot DREWYER hem in het hoofd. Hij bleek de grootste beer te zijn, dien wij nog gezien hebben; zijn geluid was

als

als dat van een' gewonen os; zijne voorpooten zijn negen duimen, de achterpooten zeven duimen wijd, en elf en drie-vierde lang, behalven de hielen. Een dezer vreesselijke dieren kwam in den voorleden nacht binnen 30 roeden van de legerplaats, en roofde eenig buffelvleesch, 't welk te droogen hing.

Na een' geweldigen storm uit den Z. W., met hagel en onweder, was het water aan deze zijde der Rivier donker karmozijnrood, waarschijnlijk doordien een of andere stroom van boven eene soort van zachten rooden steen had afgespoeld, dien wij in de naburige heuvelen opmerkten.

Den 28. was de manschap bezig met de boot aftemaken. Zij vonden eene genoegzame hoeveelheid wilgenschors, over welke zij de elandsvellen heenspanden, en wanneer dezen ontbraken, moesten wij tot de buffelhuiden onze toevlugt nemen. De witte beeren waren thans bij uitstek hinderlijk: alle nachten berenden zij onze legerplaats, en schoon zij ons niet durfden aanvallen, daar onze hond getrouwelijk wacht hield, moesten wij toch met de geweren naast ons gaan slapen, en konden nooit een' man alleen op zekeren afstand uitzenden, voornamelijk wanneer hij kreupelhout door moest. Wij zagen heden twee beeren op het groote eiland tegen ons over, doch stelden de algemeene jagt uit, tot onze groote drukte een weinig over zou wezen.

Nadat nu kapt. CLARKE aan de *Overloop*-kreek zijne *caché* voltooid, en daarin alles had neêrgelegd, wat wij van onze bagaadje konden missen,

eenig kruid en lood, mondvoorraad, boeken, stalen van planten en delfstoffen, en eene schets der Rivier van haren mond tot aan het Fort *Mandan*, brak hij zijn leger op, en ging met de overige bagaadje naar de hooge vlakte, omtrent drie mijlen verre. De *Overloop*-kreek was door den regen zeer gewassen. Bij het overladen der pakkaadje uit de kano vond men er nog te veel voor de twee voertuigen, en liet dus eenige der zwaare Artikelen, die minder aan schade blootstonden, achter. Aan de *Wilgenbeek* hielden zij hunne avondmaaltijd met twee onder weg geschotene buffels; maar moesten den nacht in regen en sterken wind doorbrengen. Deze regen had den 29. de wegen zoo onbruikbaar gemaakt, dat men het onmogelijk vond, met den last, dien men te dragen had, het einde van den overloop te bereiken. Kapt, CLARKE deed dus alles, 't *geen men* daags te voren had achtergelaten, terughalen: er waren echter eenige aanteekeningen verloren, die hij bij zijne eerste opvaart der rivier gemaakt had. Hij besloot dus, langs den oever naar de *Wittebeer*-eilanden te gaan, om het ontbrekende aantevullen. Hier liet hij éénen man om het oog op de bagaadje te houden, en begaf zich naar de watervallen, verzeld door zijnen knecht YORK, CHABONEAU, en deszelfs Vrouw met haar' zuigeling. Bij zijne komst bespeurde hij eene zeer duistere regendreigende wolk in het westen, en er was heinde en verre geene schuilplaats te zien, zoodat, indien de wind zoo geweldig mogt opsteken,

als

als hij te meermalen in deze vlakten doet, zij het grootste gevaar liepen van in de rivier geslingerd te worden. Eindelijk vond hij, omtrent eene vierde mijl boven de watervallen, eene diepe drooge bedding, waar eenige vooruitstekende klippen hem eene toevlugt verleenden. Zij waren hier volkomen voor den regen beveiligd, en leiden dus hunne geweren, hun kompas, enz. naast zich neder. De bui, die eerst gering was, werd spoedig een geweldige plasregen, die hen echter nog niet deerde; maar nu viel eene stortvlaag van regen en hagel, als 't ware in eene digte *massa*, neder, drong in de bedding door, en werd nu een geduchte stroom, die slib en rotsen, en al wat hem in den weg stond, met zich voerde. Kapt. CLARKE zag dit gelukkig een oogenblik eer het hen bereikte, en, met zijn geweer en weitasch in de linker hand, klauterde hij met de regter de steile rots op, de *Indiaansche* Vrouw met haar kind in de armen voor zich heen om hoog dringende; ook haar Echtgenoot had hare hand gevat, en hielp haar omhoog, maar was zoo verward door den schrik, dat hij met vrouw en kind zonder kapt. CLARKE onfeilbaar ware verloren geweest. Het water intusschen rees zoo geweldig, dat eer de Kapitein zijn geweer gevat had, en den rand der bedding begon te bereiken, het water reeds tot zijn middel kwam, en hij naauwelijks den spoed dier rijzing kon bijhouden, tot het op de hoogte van vijftien voet kwam met eene allergeweldigste vaart, die hun, zoo zij een

een oogenblik langer gedraald hadden, onfeilbaar in de rivier zou hebben medegesleept, vlak boven den grooten waterval, waarin zij dan buiten hoop van redding waren verbrijzeld geworden. Thans bereikten zij veilig de vlakte, en vonden YORK, die zich een oogenblik vóór den storm van hun verwijderd had, om buffels te schieten, en thans terugkwam om zijn' meester optezoeken. In de vlugt had de Kapitein zijn kompas en regenscherm, CHABONEAU zijn geweer, weitasch en strijdbijl verloren, en zijne Vrouw had slechts even den tijd gehad, haar kind te grijpen, eer het net, waarin het aan hare voeten lag, door den stroom was medegesleept. Thans gaf Kapt. CLARKE zijn oogmerk op, om de Rivier langs te gaan, en keerde terug naar de legerplaats bij de *Wilgenbeek*. Hier vond hij ook alles in verwarring. De lieden, die om de pakken gezonden waren, hadden hunnen last weg geworpen, om door de vlugt hun leven te redden: want daar zij wegens de hette genoegzaam naakt, en blootshoofds gaan, trof hen de hagelslag met den sterken wind op de gevoeligste wijze. Velen werden ter aarde geworpen; zelfs was er een, wien driemaal dit lot trof. De meesten bloedden sterk, en klaagden over wonden. De *Wilgenbeek* was sedert den regen zes voet gewassen, en de vlakten zoo nat, dat zij in hunne legerplaats, als op een eiland, waren opgesloten.

Wij overigen waren aan de legerplaats op het *Wittebeer*-eiland ook niet vrij geweest van den ha-

hagelstorm, schoon niet in die mate als onze reisgenooten. Des morgens was de lucht, na eene hevige bui, opgeklaard. Kapt. LEWIS wees aan de manschap hunne verrigtingen aan, nam er toen eenen met zich, en ging de groote fontein bij de watervallen bezigtigen. Omtrent zes mijlen verre kwam hij door eene schoone vlakte, en werd bij de heuvelen aan de rivier, door eene windvlaag uit den *Z.* W., met onweder en regen overvallen. Daar men een dergelijk tooneel vreesde als den 27. verscholen zij zich in eene kleine sleuf, waarin eenige groote steenen waren, met welken zij zich tegen den hagel meenden te beschermen. Deze echter was gelukkig niet zeer sterk, en de hagelsteenen slechts klein, zoodat zij geen ongemak leden, dan een uur lang aan de ongenade des weders blootgesteld geweest, en doornat geworden te zijn. Vervolgens bereikte men de fontein, die misschien de grootste in *Amerika* is. Zij ligt in eene aangename vlakte, omtrent vijfentwintig roeden van de rivier, waarin zij zich over eenige steile, wild opeengestapelde rotsen heen, ontlast. In een gedeelte van haren loop rijst zij eensklaps zes voet omhoog. Het water borrelt van de rotsen te voorschijn, en wel met zoo veel geweld nabij het middelpunt, dat de oppervlakte van den grond daar hooger schijnt dan aan weêrszijden, waar dezelve met fraaije groene zoden bedekt is. Deze bron heeft zeer zuiver, koud, en smakelijk water, noch met kalk noch met eenige andere vreemde zelfstandigheid

be-

bezwangerd. Het is volmaakt doorschijnend, en behoudt zijne hemelblaauwe kleur tot eene halve mijl den *Missouri* af, in weêrwil der snelheid van dezen stroom.

Den 30. des morgens zond kapt. CLARKE het volk uit, om de gister achter gelatene bagaadje te halen, anderen om het door den kapitein en CHABONEAU verlorene te zoeken; doch dezen vonden niets dan het kompas, geheel met slijk en zand bedekt.

De plaats, waar kapt. CLARKE door den storm was aangevallen geworden, lag thans onder zware rotsen bedekt. Hoezeer de manschap zich deerlijk over de ontvangene kneuzingen beklaagde, moest men toch weder aan 't werk, om de assen en rijtuigen te herstellen, en de pakgoederen op den rug over de beek te dragen, die thans tot drie voet gezakt was. Na het overzetten der voertuigen bragt men ééne lading tot onzen paal van zes mijlen, leide die daar neder, en bragt de voertuigen terug. Met dezen kleinen togt verliep de gansche dag, zoo slecht waren de wegen! Er waren heden eene ongewone menigte buffels te zien; naar de berekening van den kapitein moet hij er wel tienduizend in eens gezien hebben.

In het leger der *Wittebeer*-eilanden hadden wij dezen morgen een hier ongewoon verschijnsel, een' sterken daauw. De huiden voor de boot, (28 elands- en vier buffelvellen) waren nu gereed, en het houtwerk reeds verre gevorderd. Wij vingen twee bevers, die wij altijd in de nabuurschap van houtgewas hebben opgemerkt. Ook doodden wij eene

eene groote vledermuis, van die soort welke den geiten de melk uitzuigt, van de zelfde soort als die in de Vereenigde Staten. Wij zagen die soort van geitemelker of nachtuil niet, *whip-poor-will* genaamd, die men in de Vereenigde Staten gewoonlijk met den grooten geitemelker verwisselt, dien wij hier zagen. Deze laatste maakt geen nest, maar legt zijne eijeren in de opene vlakte. Zij beginnen gewoonlijk op twee eijeren te zitten, en brengen maar één broedsel des jaars voort. Zij zijn thans juist met broeijen bezig (*).

Maandag, 1 Julij, bereikte de heer CLARKE, na eene zeer moeijelijke dagreis, des avonds onze legerplaats, verzeld door zijne manschap en alle de pakkaadje, uitgezonderd die, welke aan de paal van zes mijlen was blijven liggen, en die het volk te vermoeid was geweest om verder te vervoeren. Doch ook deze werd den 2 Julij veilig te-

(*) Eene *vledermuis (bat)* die broeit en eijeren legt? Zouden onze Reizigers dan niet weten, dat de vledermuis een zoogdier is, dat levende jongen baart? Wij kunnen dit onmogelijk onderstellen, doch vermoeden, dat eene ongelukkige verwarring van namen hiervan de oorzaak is, welke hen hier ook de nachtuil (*nighthawk*) met de vledermuis in één geslacht heeft doen plaatsen. Dit gebrek van *Methode* en orde in de benaming van dieren en planten heeft mij in dit werk zeer veel moeite veroorzaakt, en ik durf mij niet vleijen, daarbij alle zwarigheden te boven gekomen te zijn, of alle misslagen vermijd te hebben.

Voorts is hier eene vrij lange optelling der afstanden tusschen de *Overloop*-kreek en het *Wittebeer*-eiland, als voor den Lezer te vervelend naar mate van het weinige nut, geheel weggelaten.

VERT.

teruggehaald, tót groote vreugde van ons allen, daar wij sterk verlangden verder te reizen. Onze boot begon nu ook gereed te worden, daar wij reeds van binnen het leder over de ijzeren dwarsstaven beginnen te naaijen. Doch vooraf wilden wij nog een bezoek geven aan onze Vrienden de beeren, de inwoners van het tegenöverliggende groote eiland. Dit ging echter zoo gemakkelijk niet. Het gedeelte, waar deze dieren zich ophouden, *is juist* een bijna ondoordringbaar kreupelbosch van breedbladerige wilgen: hierïn drongen wij door in partijen van drie personen, maar zagen slechts éénen beer, die terstond op DREWYER aanviel: doch deze loste zijn geweer, en had het bijzonder geluk, hem op 20 schreden afstands door het hart te schieten: hij viel, DREWYER echter maakte zich uit de voeten: wij volgden hem dadelijk weder *naar de* plaats, en vonden dat de wond doodelijk was geweest. Daar wij geen dezer dieren meer vonden, keerden wij terug naar onze legerplaats, en vonden in de bagaadje eene rat, iets grooter dan de *Europische*, en ligter van kleur. Het lijf en de buitenste gedeelten der beenen en van het hoofd zijn ligt loodkleur, de binnenzijde der beenen, de buik, voeten en ooren, zijn wit; de ooren kaal, en veel grooter dan die der gewoone rat: de teenen ook langer, de oogen zwart en vooruitstekend, de knevelbaard zeer lang en ruig: de staart langer dan het lijf, en bedekt met een digt en fraai hair van de zelfde grootte met dat op den rug, het-

welk

welk digt, kort en zijdeachtig is. Dit is het eerste dier van deze soort, hetwelk wij vingen, schoon de nesten zeer algemeen zijn tusschen de klippen en holle boomen, waar wij ook eene groote menigte schillen en zaadkorrels van de *Indiaansche* vijg ontdekten, waarvan zij voornamelijk schijnen te bestaan. De *moskieten* waren hier verschrikkelijk lastig, en de kwelling, die zij ons aandeden, vereenigde zich (tegen gewoonte) met den doordringend kouden Zuidwestenwind. Deze wind had inderdaad die eigenschappen in de hoogste mate, en wij schrijven dit toe aan de sneeuwbergen, over welke dezelve heenstrijkt, en die hem met ijsdeeltjes bezwangeren, zoodat hij, zwaarder dan de benedenlucht geworden, naar de laagte zakt, waar de gedurige werking der zon op de opene, onbeschermde vlakten de lucht meer dan gewoonlijk uitzet. De wolken komen zeer snel bij deze bergen op, en ontlasten zich op de naburige vlakten. De zelfde wolk zal hier hagel, elders regen en hagel, en eenige mijlen van daar alléén regen uitstorten, terwijl in de bergen, ten Z. O. van ons, sneeuw valt. Er is echter thans geen sneeuw op deze bergen, en degene die bij onze aankomst daarvan schitterde, zoowel als die sedert gevallen is, zijn beide verdwenen. Daarentegen zijn de bergen ten N. en N. W. van ons nog geheel met sneeuw bedekt, en er heeft geene merkbare vermindering daarin plaats gehad, sedert wij die voor de eerstemaal zagen, hetwelk ons doet denken, of dat de wolken hunne toppen niet bereiken, of al-

aldaar slechts hunne sneeuwvracht nederleggen. Zij schitteren met ongewonen luister, wanneer de zon in zekere rigting daarop hare stralen schiet, en hebben zekerlijk van daar den naam van *Schitterende Bergen* ontleend.

Den 3. was bijna al het Volk bezig met onderscheidene werkzaamheden omtrent de boot, die thans bijna zal afgewerkt zijn: doch wij hebben nog geen teer uit onzen oven kunnen bekomen, hetwelk ons niet weinig verlegen maakte. Daar de *Indianen* ons gezegd hadden dat wij achter de watervallen eerlang het buffelsland zouden vinden, hadden wij vooreerst nog het uitzigt op eene gedwongen vasten: om deze echter zoo veel mogelijk te verzachten, zonden wij onze jagers uit, die slechts éénen buffel en twee antelopen schoten, welke benevens zes bevers en twee otters al onze vangst in twee of drie dagen geweest zijn. Ten tien uren in den morgen hadden wij eene ligte bui, die naauwelijks het gras bevochtigde.

Den 4 Julij. Thans was de boot af, uitgezonderd het inderdaad moeijelijkste werk, het stoppen der naden. Wij hadden reeds vroeg in de lente het voornemen, om eenige van ons Volk in eene kano naar de Vereenigde Staten te zenden; doch daar wij de *Slang-Indianen* nog niet gezien hadden, en dus niet wisten of wij op hunne vriendschap of vijandschap moesten rekenen, besloten wij onze manschap niet te verzwakken, die inderdaad naauwelijks genoegzaam is, om eenige vijandelijkheid te weêrstaan. Daarenboven vreesden

wij,

wij, dat zulk een maatregel de overblijvenden mogt ontmoedigen, die allen volkomen en met geestdrift aan de onderneming gehecht waren, en gewillig alle gevaren daarvoor wilden tarten.

Sedert onze komst aan de watervallen hebben wij herhaalde malen een vreemd geluid gehoord, hetwelk van de bergen komt, in eene strekking N. ten W. Het wordt op onderscheidene tijdstippen van nacht en dag gehoord, somtijds zelfs wanneer het weder doodstil en de lucht volmaakt helder is, en bestaat uit niet meer dan éénen slag, of vijf of zes snel op elkander volgende slagen. Het geluid zweemt volkomen naar de losbranding van eenen zesponder, op den afstand van drie mijlen gehoord. De *Minneterries* gewaagden te meermalen van dit naar donder gelijkend rumoer, hetwelk volgens hen door de bergen gemaakt werd, doch wij letten niet daarop, daar wij het of voor een' trek van hun bijgeloof, of voor eene opzettelijk verhaalde onwaarheid hielden. De schuitevoerders van ons gezelschap zeiden dat de *Pônies* en *Ricaras* het zelfde verhalen van een geluid in de *Zwarte Bergen*, westwaarts van hun land. De oplossing van dit verschijnsel heeft men, volgens de natuurlijke wijsbegeerte der schuitevoerders, in het ontploffen der rijke zilvermijnen in het gebergte te zoeken (*).

Wij

(*) Men herinnert zich ontploffingen van gelijken aard in *Braziliën*, in de *Serra* de *Peratininga* waar de *Indianen* dezelve eene *uitbarsting van steenen* noemen, gelijk ook, volgens getui-

ge-

Wij schoten heden slechts éénen eland en éénen bever; de buffels schijnen zich uit onze nabijheid verwijderd te hebben, doch volgens twee onzer lieden, die de watervallen bezocht hadden, waren zij dáár overvloedig. In weêrwil dezer schaarschheid van vleesch maakten wij echter heden eene wel niet kostbare, maar toch welvoorziene tafel te hebben ter eere van den verjaardag onzer onafhankelijkheid, dien wij nu reeds voor de tweedemaal op onze reize vierden, en des avonds gaven wij aan het volk onzen laatsten voorraad van sterken drank. Daar zij dien zoo lang gemist hadden, waren de uitwerkselen, zelfs eener zoo kleine hoeveelheid, als wij hun nog geven konden, vrij zigtbaar; doch alles bepaalde zich tot gepaste vrolijkheid, een' dans bij de viool, die ten negen uren door eene hevige regenbui slechts af-

genis van den *Jesuit* VASCONCELLOS, wezenlijk bleek; de gebarstene steenen hadden zelfs eenige edelgesteenten aan 't licht geworpen, doch nog onvolmaakt. Deze gesteenten waren in eene soort van kas gesloten, harder dan ijzer, die echter door den schok geborsten was. TECHO merkte hetzelfde op in de Provincie van LA GUAYRA, waar de kassen, waarin deze steenen besloten zijn, beschreven worden ter grootte van een manshoofd, en even als bommen in de lucht vliegende; hun inhoud zou fraai, doch van geene waarde zijn. ACUNA zegt in de beschrijving der reize van TEIXEIRA op den *Amazonenstroom*, dat men in de *Serra de Paraguaxo* van tijd tot tijd afgrijsselijke geluiden hoorde, een zeker teeken, dat deze berg steenen van groote waarde in zich bevat. In *Mexico* zijn, volgens LAFOND en HUMBOLDT, steenkoolheuvelen, uit welke men een dergelijk geluid hoort. Zie *Quarterly Review Jan.* 1815.

afgebroken, niet gestaakt werd, want zij zetten hunne verlustiging voort tot laat in den nacht.

Den 5. Julij zagen wij eindelijk van de vergeefsche moeite af, om teer te bereiden; wij maakten dus een zamenstel van gestooten houtskool met was en buffeltalk, om zoo mogelijk de teer te vervangen; het missen dezer proef zou ons in groote verlegenheid brengen, daar de boot in andere opzigten volkomen aan ons oogmerk voldeed. Hoewel niet volkomen droog, kon zij gemakkelijk door vijf man gedragen worden: zij was zoo net als men het voor ons oogmerk slechts wenschen kon, zeer sterk, en in staat, ten minsten 8000 pond, behalve de manschap, te dragen. Behalve ons gebrek aan teer voelden wij nu ook nog het gemis eener kleinigheid, die ons op dezen afstand van de gemakken der beschaving echter zeer belemmerde. Wij hadden bij het naaijen der huiden eene vrij stompe naald met scherpe kanten gebruikt; thans gaapte de naad, door de droogte inééngekrompen, zoodat wij vreesden dat de boot, in weerwil van een' grooten riem, dien wij om de naad heensloegen, nogtans lekken zou.

Er waren thans groote kudden van buffels te zien, die met veel orde en geregeldheid voorttrekken. Schoon tien of twaalf kudden over de ruimte van verscheidene mijlen van elkander verspreid zijn, zullen zij echter, mits niet vervolgd wordende, zich eenparig in de zelfde rigting bewegen.

 Den

Den 6. hadden wij een' verschrikkelijken storm, met donder, regen en hagel. De hagelsteenen, zoo groot als snaphaankogels, bedekten den grond geheel en al: men nam er eenigen op, die den geheelen dag niet smolten, en tot verkoeling der waters dienden. De roode en witte aalbes zijn overvloedig, en thans rijp, hoewel een weinig zuur. In deze streken leeft een ongemeen kleine soort van vos, die zich in partijen vereenigt, en gelijk de kleine wolf kuilen in de vlakte graaft. Wij hebben er echter nog geenen kunnen vangen, daar zij ongemeen schuw zijn, en zich bij het minste gerucht naar hunne zeer diepe holen begeven.

Den 7. was het weder warm, doch betrokken, waardoor de boot weinig droogde. Bij gebrek van tenten moesten wij zeilen gebruiken tegen het slechte weêr. Onze buffelvellen zijn ook niet genoegzaam, om onze pakkaadje te dekken; doch het volk was bezig om anderen te bereiden, in plaats van hunne lederen kleeding, die weldra rot, door al te veel aan 't water blootgesteld te zijn. Des avonds keerden de jagers met slechts drie buffel- twee antelope- vier herten- en drie wolfsvellen terug, en berigtten ons dat de buffels verder de rivier afgezakt waren. Derhalven besloot kapt. CLARKE, die ook zijne verlorene aanteekeningen te herstellen had, met bijna onze geheele manschap naar de watervallen op de buffeljagt uittegaan. Dan hij vond tot zijn leedwezen, dat de groote menigte der buffels geheel verdwenen, en waarschijnlijk lager afgezakt was. De vangst

was

was dus zeer gering; onder anderen schoot men een' kleinen vos, en vond een grond-eekhorentje, een weinig grooter dan dat der Vereenigde Staten. De Kapitein deed intusschen de verlangde metingen.

Na de noodige toebereidselen werd de boot, thans met het zamenstel, 't geen wij meenden dat de teer kon vervangen, bestreken, den 9. in het water gelaten, en ging in het eerst volkomen wel. De zitplaatsen werden toen daar aan vastgehecht, en de riemen aangebragt; maar toen wij haar en de kano's volgeladen hadden, en op het punt stonden van onze reis te vervolgen, stak een geweldige wind op, die de golven over onze pakkaadje heensloeg, zoodat wij de vaartuigen moesten lossen. Des avonds ontdekten wij tot onze groote smart, dat bijna het geheele zamenstel van de huiden afgedropen, de naden bloot, en dus de schuiten verbazend lek waren. Dit ongeluk zonder pek te herstellen was onmogelijk; en daar ons deze onmisbare bouwstof ontbrak, waren wij, hoe noode ook, gedwongen, de boot, die ons zoo veel arbeids en zorgen gekost had, geheel te verlaten. Thans ontdekten wij, dat het gedeelte, 't welk met ruige buffelvellen bedekt was, minder lekte dan dat met de elandsvellen; wanneer het buffelshair slechts een achtste duim daarover heen lag, hield het uitmuntend ons *surrogaat* van teer, en bleef volkomen droog. Hadden wij dus, met eenige behoedmiddelen, buffel- in stede van elandsvel gebruikt, dan zonden wij volkomen in ons opzet geslaagd zijn. Doch wij ontdekten onzen

misstap te laat; de buffels hadden ons verlaten, het jaargetij, voor het reizen geschikt, was reeds zoo ver gevorderd, dat wij geenen tijd voor verdere proefnemingen konden missen, en wij moesten dus de boot doen zinken, om de huiden zachter te doen worden, zoo dat wij die te gemakkelijker uiteen konden nemen. Wij moesten nu op andere middelen denken, om de bagaadje te vervoeren. *Twee kano's* waren ons daartoe onmisbaar; doch verscheidene mijlen van den mond der *Mosselschelp-Rivier* tot hiertoe, hadden wij niet éénen boom gezien, die daartoe geschikt was. De jagers intusschen, die opzettelijk met het onderzoek naar timmerhout gelast waren, melden dat er aan de overzijde des strooms een lage grond is, omtrent acht mijlen hooger over land, en meer dan tweemaal zoo verre te water, waar men vermoedelijk het vereischte hout zou kunnen vinden. Kapitein CLARKE begaf zich daarheen met tien onzer beste werklieden, die de kano's bouwen moesten, terwijl de overige van het gezelschap, na de boot uiteengenomen, en de noodige berging volbragt te hebben, de goederen zouden overbrengen, en zich, met de overige zes kano's, bij hen voegen. Kapitein CLARKE vond den 10. twee katoenboomen, doch bij het kappen bleek de eene hol en gespleten, en beide zeer beschadigd te wezen. Daar men echter in den ganschen omtrek geene beteren vond, moest men zich wel uit nood met dezen behelpen, die men slechts afkortte om de spleten te mijden, en daarvoor des te wijder maakte.

Ook

Ook was men zeer verlegen om hout voor de stelen der bijlen, waarvan de openingen niet rond waren, zoodat dertien handvatsels, die men in den loop van dezen dag beproefde, daarin te doen passen, afbraken, schoon van het best mogelijke hout, dat van den wilden kersenboom, vervaardigd. De overigen namen de boot uiteen, en leiden de stukken benevens eene schets der landstreek van Fort *Mandan* tot hier, eenige papieren en kleine Artikelen van geringe waarde, in eene bergplaats ter bewaring neder. De vischvangst viel nog beter uit dan men gewacht had, schoon wij slechts eenige weinige kleine witte postjes vingen. De Serjant ORDWAY kon met vier kano's en acht man, dezen dag, uit hoofde van den harden wind, de legerplaats van kapt. CLARKE niet bereiken; een der vaartuigen echter voegde zich des morgens van den 11. bij den kapitein: de anderen, die artikelen van grootere waarde, welke door het water meer zouden geleden hebben, aan boord hadden, en dus langzamer voeren, bereikten de legerplaats eerst des avonds. De kano's werden daarop gelost en teruggezonden, terwijl het volk des kapiteins druk bezig was met het bouwen der andere vaartuigen. De weinige manschap, die bij kapt. LEWIS was, hield zich bezig met de jagt, doch met een zeer ongelukkigen uitslag, daar zij slechts éénen buffel schoten. Tegen zonnenondergang hoorden zij twee slagen van het schrikverwekkende geschut

der gebergten, en zagen verscheidene zeer groote graauwe arenden, die waarschijnlijk eene afzonderlijke soort uitmaken, veel grooter dan die der Vereenigde Staten, schoon de kale adelaar kleiner is. De manschap lijdt veel door pijnlijke fijt in de vingers en een van hun werd daardoor geheel belet te werken.

Eerst den 18. in den namiddag kwamen de kano's de rivier af, *in de beneden-legerplaats*. Intusschen had kapt. LEWIS alle de manschap, die hij missen kon, afgezonden om aan het bouwen der booten de hand te leenen, en de dag was te verre heen, om de schuiten weder te laden en naar boven te zenden. De *moskisten*, die dezer dagen ongemeen lastig waren, vinden eene trouwe helpster in eene groote zwarte mug, die wel niet steekt, maar in geheele zwermen op de oogen aanvalt. De jagers bragten drie *damberten* en twee otters: laatst gemelde dier was zeer talrijk, sedert het water helder genoeg voor hetzelve geworden is om visch te vangen. De *visscher* met de blaauwe kuif, of, zoo als hij somtijds genoemd wordt, de koningsvisscher, bewoont dit gedeelte der rivier. Deze vogel is anders aan den *Missouri* zeer schaars; wij hadden er inderdaad niet meer dan drie of vier van den mond dezes strooms tot aan de *Maria's*-Rivier gezien, en wel aan de klare rivieren, die zich in den hoofdstroom ontlasten.

Zaturdag den 13. had kapt. LEWIS alle de overige bagaadje aan boord der zes kano's doen laden,

den, die, met twee man in elk derzelven, naar de hoogere legerplaats zeilden. Hij vertrok toen ook met eenen zieken en de *Indiaansche* vrouw, stak de rivier over, en voegde zich over land bij kapt. CLARKE. Onder weg ging hij eene zeer groote *Indiaansche* hut voorbij, waarschijnlijk tot eene Raadsvergadering bestemd, doch verschillend in bouworde van alles 't geen wij zoo aan den *Missouri* als elders gezien hebben. De gedaante is eén Cirkel, beneden 216 voet in den omtrek en zamengesteld uit groote katoenhouten latten van omtrent 50 voet lang, en aan het dikste einde ('t welk op den grond rustte) omtrent mansdikte: zij stonden op gelijke afstanden van elkander, behalve dat er ten Oosten een ontbrak, waarschijnlijk voor den ingang. Van den omtrek dezes cirkels helden de latten tot elkander naar het middelpunt in de hoogte, waar zij door groote bossen wilgenrijs vereenigd en vastgebonden worden. Er was geen dak over dit gebouw, in welks midden men overblijfselen van een groot vuur, gelijk rondom blijken van omstreeks 80 lederen woningen zag. Hij ontdekte ook een aantal tortelduiven, en eenige wilde duiven, die in niets van de onze verschillen. Het land vertoont zich hier gelijk lager aan den stroom, geen houtgewas heinde of verre te zien dan aan het water. doch dáár is ook het timmerhout grooter en overvloediger dan wij het in verscheidene honderd mijlen gezien hadden. De grond is ook goed, want gras

en

en kruiden groeijen er genoegzaam twee voet hoog, doch op de hooge vlakten niet boven drie duimen. Onder deze kruiden zijn zandbiezen en netelen, doch in geringe hoeveelheid; de vlakten worden door zeer velen der reeds genoemde kleine vogelen, en onder anderen door de bruine wulp bezocht. De rivier loopt zeer langzaam. De buffels waren nog niet geheel verhuisd; want onze jagers bragten er heden drie zeer goede voor ons maal. Deze jagt was thans voor ons het onderwerp van het allergrootste gewigt; immers met onze 32 personen behoefden wij in een etmaal niet minder dan vier damherten, éénen eland en een damhert, of éénen geheelen buffel: en wij moesten ons meel voor de Rotsbergen houden, waar hoogstwaarschijnlijk geen wild meer te vinden zal wezen. Onze slaap werd door het reeds genoemde ongedierte zoo belemmerd, dat wij ons met kisten moesten bedekken, waarmede wij alle voorzien zijn. Nog vonden wij hier verscheidene ons onbekende planten, waarvan wij proeven bewaarden.

Den 14. Julij, des middags, kwam de Serjant ORDWAY met de zes kano's bij ons aan. Hij had verscheidene kreeken en eilanden, waarop wilgen, katoenhout enz. groeiden, ontdekt.

Begunstigd door droog en warm weêr werkte de manschap zeer druk, en was des avonds in staat, de twee booten in 't water te laten, die nu slechts nog van zitplaatsen en riemen moesten voor-

voorzien worden. Het eene is 25, het andere 33 voet lang, en drie voet wijd. Kapt. LEWIS wandelde tusschen drie en vier mijlen over de rotsige heuvelen naar een verheven punt, twee mijlen van de rivier, een weinig beneden de kreek, die wij *Fort-Mountain*-kreek genoemd hadden. Van deze hoogten was het punt, waar de *Missouri* de eerste keten der Rotsbergen intreedt, Zuid 28 Gr. ten W. en volgens onze berekening op 25 mijlen afstand: het noordelijk einde dier keten N. 73 gr. ten W., 80 mijlen verre, en hetzelfde einde der tweede keten N. 65 gr. W. 150 mijlen van ons af, gelijk het verste punt van eene derde, gelijkloopende keten dezer bergen N. 50 gr. ten W. omtrent op 200 mijlen afstand. De rigting der eerste keten was van het Zuiden 20 gr. O. naar het Noorden 20 gr. W.; die der tweede van het Zuiden 45 gr. O. naar het Noorden 45 gr. W. doch het oog kon onmogelijk hun Zuidelijk einde bereiken, hetwelk zich hoogstwaarschijnlijk tot *Mexico* uitstrekt. In eene Zuidelijke rigting, 75 gr. ten W. en op een' afstand van acht mijlen, is een berg, dien wij naar zijn voorkomen *Fort Mountain* (*Bergschans*) noemen. Hij staat te midden der effene vlakte, en maakt bijna een vierkant uit, waarvan elke zijde een mijl lang is. Deze zijden, uit gele klei, zonder eenig mengsel van rots of eenigen anderen steen bestaande, rijzen lijnregt ter hoogte van 300 voeten, waar de kruin een effen bergvlak wordt, hetwelk kapt.

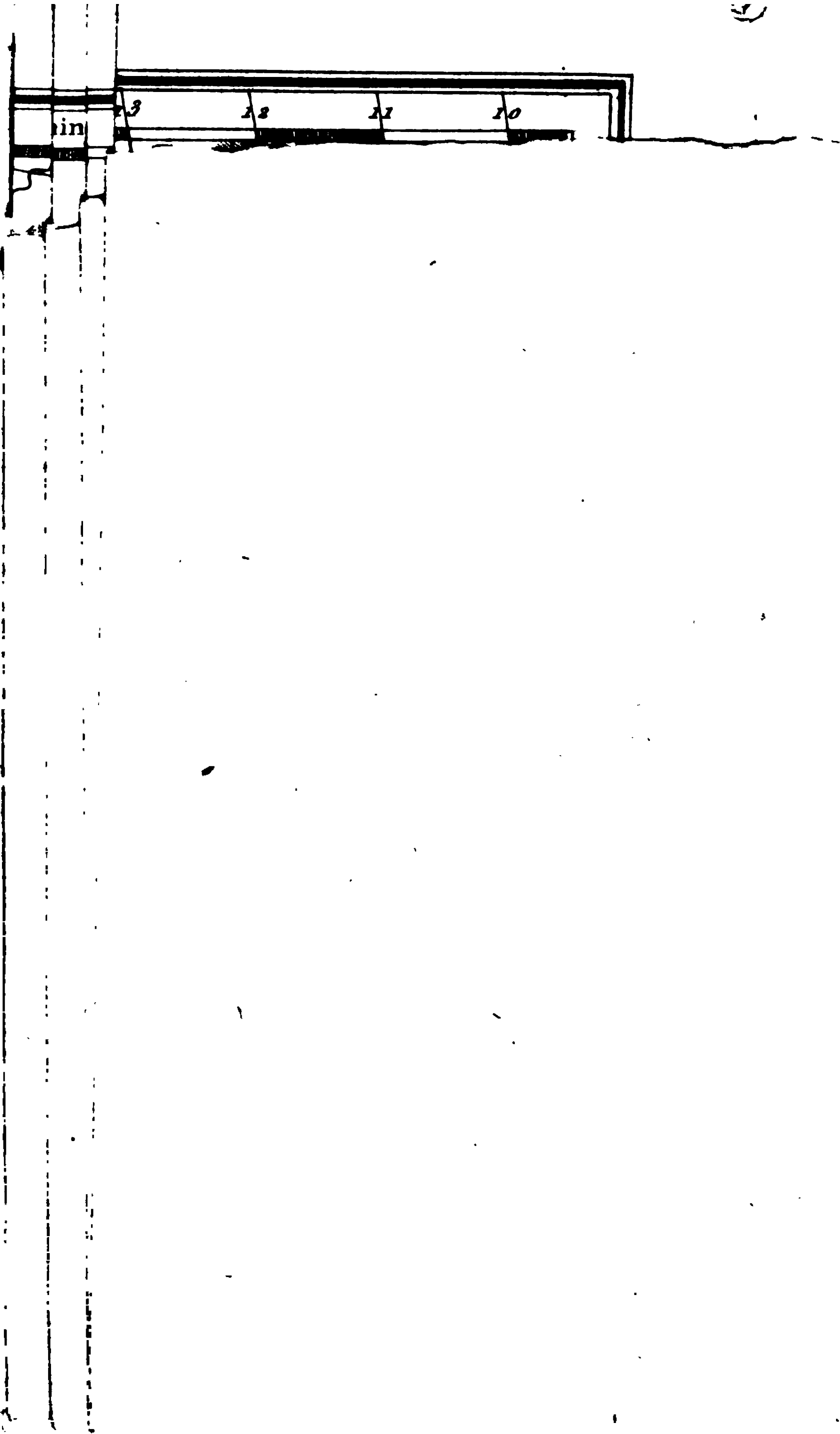
LE-

LEWIS met eene vrij vruchtbare tuinaarde van twee voet dik bedekt, en daarop dezelfde soort van gras als beneden vond. Deze hoogte doet zich voor als volkomen onbeklimbaar, en schoon de heuvelen bij de watervallen daarmede wel eenige overeenkomst hebben, is er nogtans niet een van die grootte.

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.

REI-

13
12
11
10

LEWIS

EN

CLARKE

REIZE.

I.